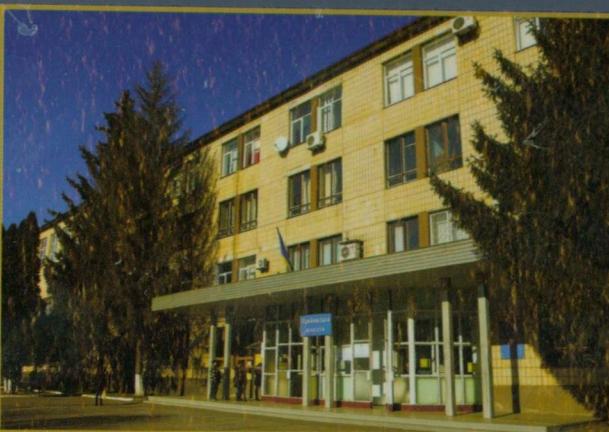

ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ВЕРТИКАЛЬ
ВИДАВНИЦТВО

ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

**ЧЕРКАСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені
БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**The Bohdan Khmelnytsky
National University of Cherkasy**

*Шануємо традиції,
творимо сьогодення,
крокуємо у майбутнє*

ВІХИ ЗРОСТАННЯ

1921 рік

Черкаський інститут народної освіти

1930 рік

Черкаський інститут соціального
виховання

1933 рік

Черкаський державний педагогічний
інститут

1995 рік

Черкаський державний університет
імені Богдана Хмельницького

2003 рік

Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ЧЕРЕВКО
Олександр Володимирович
Oleksandr CHEREVKO

ректор Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького,
доктор економічних наук, професор

Rector,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
Doctor of Economy Sciences

Дорогі друзі!

Черкаському національному університету імені Богдана Хмельницького виповнюється 95 років. Упродовж усього часу свого існування навчальний заклад виконує відповідальну освітньо-культурну місію в унікальному історичному регіоні України - Черкащині, з яким пов'язано багато вікопомних подій національної історії, життя і діяльність видатних постатей України Богдана Хмельницького і Тараса Шевченка.

Наш університет відігравав особливу роль у зміцненні та розвитку української державності, формуванні нових академічних традицій української освіти і науки, національної еліти.

За свою 95-літню історію університет став осередком освіти і науки на Черкащині, центром притягання людей, особливо молодих, які прагнуть отримувати фундаментальні знання і безкорисливо служити науці.

За роки незалежності відбулося стрімке зростання університету: з педагогічного інституту з 6 факультетами, які готовували спеціалістів за 24 спеціальностями, заклад перетворився в потужну освітньо-наукову структуру, у навчально-наукових підрозділах якої здобуває вищу освіту за 54 спеціальностями близько 6 тисяч студентів.

Колектив університету може пишатися своїми випускниками – понад 50 тисяч кваліфікованих фахівців отримали путівку в життя у Черкаському національному. Золотими літерами в історію університету вписані імена його студентів: Олександра Захаренка, Івана Гуржія, Андрія Хіміча, Григорія Козакова і багатьох інших, які згодом стали відомими і видатними українськими вченими, діячами науки і культури, учителями, спортсменами.

Сьогодні Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького – це університет провідних наукових шкіл із загальновизнаним авторитетом. У закладі сформувалося і успішно функціонує 15 наукових шкіл, 5 з яких – міжнародного рівня з напрямів: фізика, хімія, фізіологія, філологія, історія.

Наш університет відкритий для світу: маємо партнерські зв'язки з багатьма вищими та загальноосвітніми навчальними закладами України, більше 70 відомих університетів співпрацюють з нами в рамках довгострокових міжнародних угод, а загалом освітні, наукові, культурні зв'язки підтримуємо із 100 закордонними університетами.

Черкаський національний університет – це джерело невимирючого національного духу. Саме тут утверджуються цінності свободи і демократії, моральності і творчості, панує той особливий клімат, що формує в студентів почуття національної гідності та громадянської відповідальності. У складний і доленосний для України час студенти і випускники нашого університету, зі зброєю в руках захищаючи Батьківщину, демонструють високий патріотизм і громадянську позицію.

Історії і сучасності університету присвячена ця книга. Вона знайомить читачів із сторінками літопису навчального закладу, подвіжницькою працею тих, хто в далекі 1920-ті й наступні роки доклав зусиль до становлення і розвитку першого на Черкащині вищого навчального закладу.

Упевнений, що академічні відзначення символічної дати – 95-річчя з часу заснування університету – створять передумови для подальшого розвитку його славної діяльності як європейського за змістом і українського за духом вищого навчального закладу.

Dear Friends!

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy is turning 95. Throughout its existence this educational establishment has carried out a critical educational and cultural mission in the unique historical region of Ukraine - Cherkasy area, associated with many ever remembered events of national history, the lives and activity of Ukraine's eminent figures of Bohdan Khmelnytsky and Taras Shevchenko.

Our University played an important part in the strengthening and developing of Ukrainian statehood, the establishment of new academic traditions of the Ukrainian education and science and the national elite.

In the 95 years of its history, the University has become the centre of education and science of Cherkasy area, the point of attraction for people, especially the young people who strive for fundamental knowledge and the unselfish life of a scientist.

The independence period saw a rapid growth of the University: a Teachers-Training Institute with 6 departments that provided education in 24 specialities has turned into a powerful educational-and-research structure, whose 10 educational-and-research subdivisions provide higher education in 54 specialities to almost 6 thousand students.

The staff of the University can be proud of its graduates - over 50 thousand qualified specialists have gone into life from the Cherkasy National. The names of its students have been inscribed on the pages of its history in golden letters: Oleksandr Zakharenko, Ivan Hurzhyi, Andrii Khimich, Hryhori Kozakov and many others, who became famous and prominent Ukrainian scientists, academic and cultural figures, teachers, athletes.

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy of today is a University of the leading scientific schools enjoying excellent reputation. The University fostered 15 currently active successful scientific schools, 5 of which are of international level in the areas of physics, chemistry, physiology, philology, and history.

Our University is open to the world: we have partnership relations with many higher and comprehensive educational establishments of Ukraine, over 70 famous universities cooperate with us within the framework of long-term international agreements, and on the whole we maintain educational, research, and cultural ties with over 100 foreign universities.

Cherkasy National University is the source of indomitable national spirit. It is the place where the values of freedom and democracy, the morality and creativity are strengthened and supported, a place with that special climate that fosters the feelings of national dignity and responsible citizenship in students. In the times that are so dire and fateful for Ukraine, the students and alumni of our University take up arms to defend their Motherland, demonstrate a high level of patriotism and a firm civic stand.

This book is dedicated to the past and the present of the University. It gives the reader the glimpse of the establishment's chronicle, the selfless efforts of those, who in the distant 1920-s and later years worked for establishing and developing the first higher-educational institution in Cherkasy area.

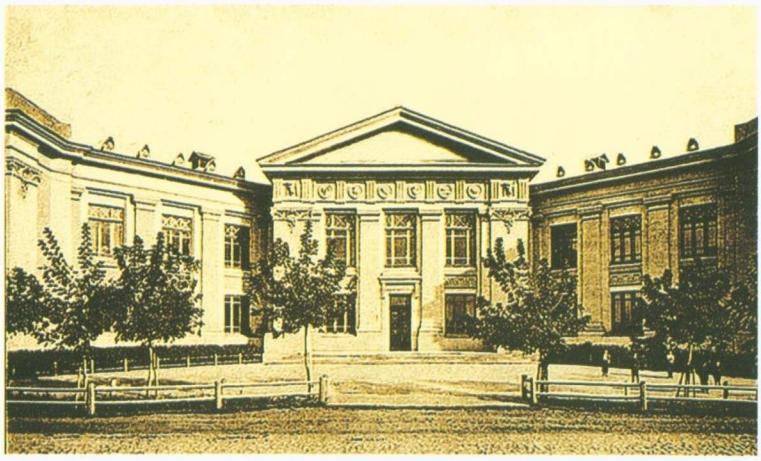
I am positive that the academic achievements in honour of this symbolic date - the 95th anniversary of the University's founding - will become prerequisites for the further development of its renowned activity of a higher-educational establishment that is European in content and Ukrainian in spirit.

Як все починалося...

How It All Began...

1921-1941

Приміщення, у якому в 1921 р. розпочав свою роботу Черкаський інститут народної освіти (колишня жіноча гімназія)
The premises, where in 1921 Cherkasy Institute of People's Education started functioning (former female gymnasium school)

прогнозована воєнно-політична ситуація, і на освітньої політики. У грудні 1920 р. склад реорганізовано в педагогічну школу.

Поява вищої школи в Черкасах безпосередньо пов'язана з національним відродженням та становленням модерної української нації. Важливо, що ідея заснування такого навчального педагогічного закладу бордилася в середовищі черкаської елігенції в буревій роки Української національної революції 1917–1920 рр. та звольних змагань. Мотивація такого кроку була більш ніж переконливою: на просторі

*Газета Черкаської округи "Шлях революції". 1925 р.
Cherkasy okruga newspaper The Path of Revolution. 1925*

радиції педагогічної освіти існували в Черкасах ще з дорадянських часів. У вересні 1912 р. в місті відкрилася чоловіча вчительська семінарія. Вона давала своїм випускникам середню педагогічну освіту. У ній вчилися і викладали кілька відомих людей. Зокрема, навчався Сильвестр Глушко (уродженець с. Москаленки Канівського повіту) – відомий історик, учень М. Грушевського. Від початку першої світової війни і особливо в період революційних подій 1917–1920 рр. семінарія діяла у важких умовах. Організацію навчання ускладнювали матеріальна скрута,

Traditions of teachers training took root in Cherkasy before the Soviet times. In September 1912 a male teachers seminary opened in the city. It gave its graduates secondary pedagogical education. Several famous people studied and taught there. In particular, one of the students was Silvestr Hlushko (born in the village of Moskalenky, Kaniv povit), a famous historian, a student of M. Hrushevsky. When World War I started and especially during the revolution activities period of 1917–1920, the seminary operated in very unfavourable conditions. It was difficult to arrange the educational process because of the shortages of funding, unpredictable military and political situation, the changes in educational policy. In December 1920, the seminary was reorganized into a teachers-training school.

The fact that a higher educational establishment appeared in Cherkasy is directly related to the national revival and the formation of modern Ukrainian nation. Notably, the idea of a higher-educational teachers-training establishment was born among Cherkasy intelligentsia during the violent years of Ukrainian national revolution

*Відомість про чисельність студентів Черкаського інституту народної освіти станом на 1 вересня 1921 р.
List of the number of students at Cherkasy Institute of People's Education as of 1 September 1921*

of 1917–1920 and the liberation efforts. The motivation for such a move was more than satisfactory, as on the stretch of territory from Kyiv to Katerynoslav there was not a single higher educational establishment. As the founders of the time saw it, it had to be specifically a teachers-training establishment, as the young Ukrainian state needed highly qualified teachers.

Already in September 1920 the council of the future institute was convened and it immediately took up the preparatory and organizational work. The initiative group was headed by a teacher of logics, Latin and psychology, a civil activist well-known in the city, Ivan Mykhailovych Zvinskyi. As soon as the circumstances allowed, and that meant first of all the military action zone moving away from the city and some money raised, on 6 February 1921 studies started at Cherkasy Institute of People's Education.

від Києва до Катеринослава не було жодного вищого навчального закладу. На задум тодішнім фундаторам, це мав бути заклад саме педагогічного профілю, оскільки молода українська держава потребувала високоосвічених учителів.

Уже від вересня 1920 р. в Черкасах діє рада майбутнього інституту, яка відразу розпочала підготувочну організаційну роботу. Ініціативну групу очолював викладач логіки, латини та психології, знаний у місті громадський діяч Іван Михайлович Звінський. Як тільки дозволили обставини, передусім відкотилася від міста воєнна хвиля та вдалося відшукати приміщення і дещо коштів, 6 лютого 1921 р. в Черкаському інституті народної освіти розпочалися заняття.

Спочатку у складі Черкаського ЧІНО був один факультет соціального виховання, що мав три відділення – історико-філологічне, природниче та фізико-математичне. У перспективі планували відкрити робітничий факультет і відділ дошкільного виховання.

Перший викладацький колектив складався із самої ініціативної групи зі створення інституту – 3 професорів та приват-доцентів і 9 викладачів. Для викладання окремих курсів до Черкас приїжджали відомі київські науковці та викладачі –

At first the Cherkasy Institute of People's Education included one faculty of social education with three departments: History-Philology, Natural Sciences and Physics-Mathematics ones. In future it was planned to open a Workers' Faculty and the Department of Pre-School Education.

Initially, the teaching staff consisted of the initiative group on institute creation itself – 3 professors and privatdozents and 9 teachers. Famous Kyiv scientists and teachers came to Cherkasy to teach certain courses, among them were literary critic M. Zerov, historian O. Hermaize and others. Famous local educators were I. Zvinskyi, who was already mentioned, as well as P. Khomenko, A. Vadymov, O. Arkhypovich, Karpov and others. Contemporaries recall that the teachers' payment was often in kind, namely in flour.

After Institute was opened, the youth of Cherkasy entered it readily. The first winter enrolment of 1921 was 214 persons. Yet, soon the number of students was sharply reduced. Material difficulties and hunger made themselves felt. As of 1 September of the second academic year the student count at the Institute was only 96. Out of that number: 51 persons were getting higher education at the Natural Sciences Department, 34

Черкаси 1930-х рр.
Вул. Хрещатик (тоді –
вул. Урицького)
Cherkasy in the 1930's.
Khreshchatyk Street (then
Uritskyi Street)

НА БОРОТЬБУ З НЕПИСЬМЕННІСТЮ!

Б'ЄМО ТРИВОГУ: НА ЛІЖНЕПІВСЬКОМУ ФРОНТІ ПРОРИВ!

Плянові завдання ліквідації неписьменності під загрозою зрыву.

За чітку клясову лінію в ліквідації неписьменності!

100.000 вимагають:

Неписьменних навчають куркулі.

Дохи буде куркуль у ліннепі вчити, на-
вчатися?

Замінити куркулів ліквідаторів ліквідаторами
відданими величині справі трудящих.

Стягти з куркулів податок на ліжнепі.

**Більш як 1500 куркулів, їх утри-
манців та нетрудовий елемент
навчають у ліннепах?**

Хто скільки навчає куркулів?

Петрівський район — 198

Кам'янський " — 102

Канівський " — 128

Чорнобаївський " — 108

Чигиринський " — 106

Черкаський " — 90

Решта районів трошки менше.

ХТО НАВЧАС НЕТРУДОВИЙ ЕЛЕМЕНТ?

Найбільш «досягнений» на цьому фронті мають

Золотоніський район — 16 душ та Чигиринський — 12.

Газета Шевченківської округи (центр – Черкаси) "Радянська думка". 1930 р.
Shevchenko okruga newspaper (with Cherkasy as the centre) "Soviet Thought". 1930

Випуск чотирирічних педагогічних курсів при Черкаському педагогічному технікумі. 1929 р.
The graduates of the four-month teachers-training courses at Cherkasy Teachers-Training Vocational School. 1929

літературознавець М. Зеров, історик О. Гермайзе та інші. Знаними місцевими освітнями були, вже згаданий І. Звінський, а також П. Хоменко, А. Вадимов, О. Архипович, Карпов та інші. Оплату праці викладачів, як згадують їхні сучасники, нерідко здійснювали “натурою” – борошном.

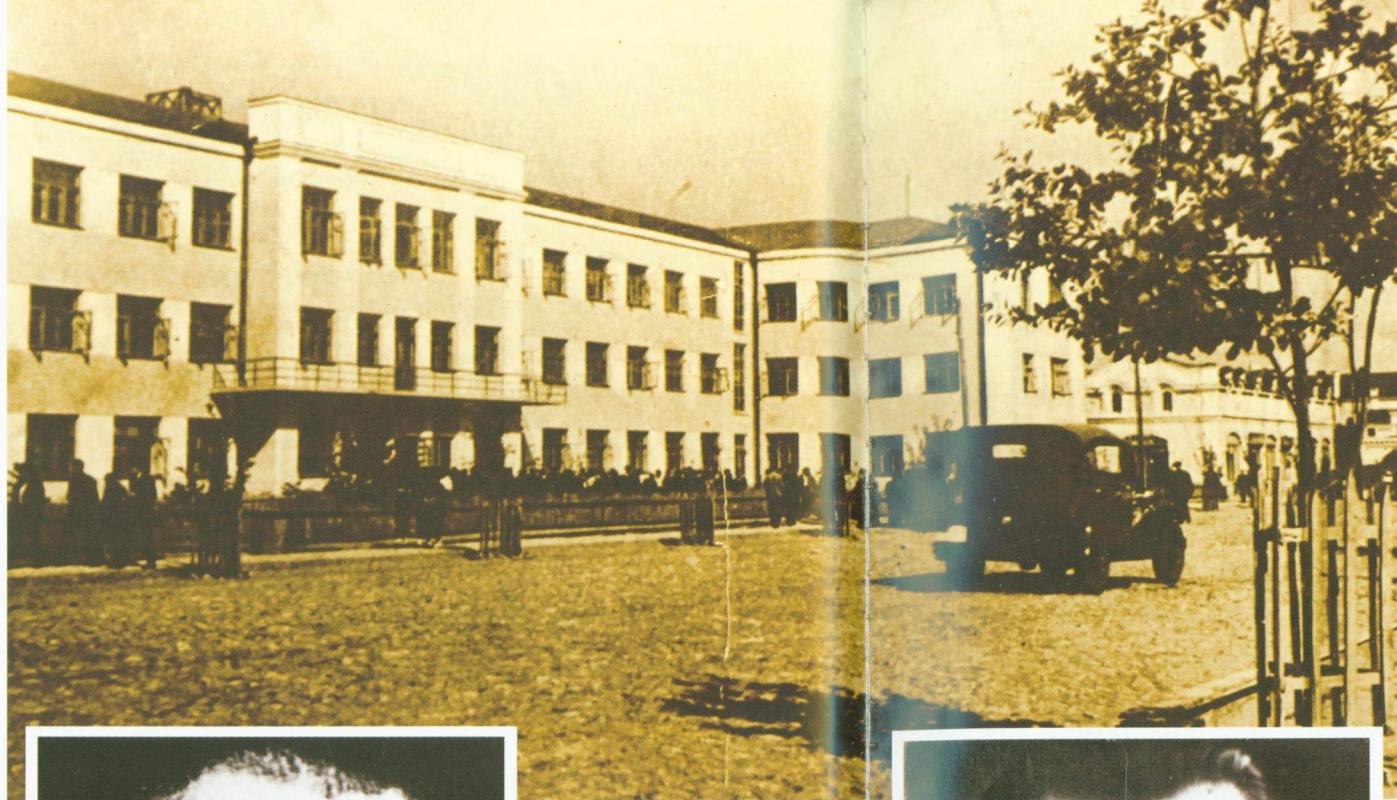
Після відкриття інституту до нього охоче пішла молодь Черкас та округи. Перший зимовий набір 1921 р. становив 214 осіб. Однак невдовзі контингент студентів різко скоротився. Далися взнаки матеріальна скрута та голод. На 1 вересня другого навчального року в стінах інституту лишилося лише 96 студентів. Із них 51 особа здобувала вищу освіту на природничому, 34 – на історико-філологічному, 11 – на фізико-математичному факультетах.

Навчальні плани були складені за зразком Київського та Чернігівського ІНО. Переважав лекційний метод викладання, хоча також практикували семінарські заняття та підготовку рефератів.

Головний навчальний корпус інституту був розміщений у будинку колишньої гімназії (вул. Смілянська 33,

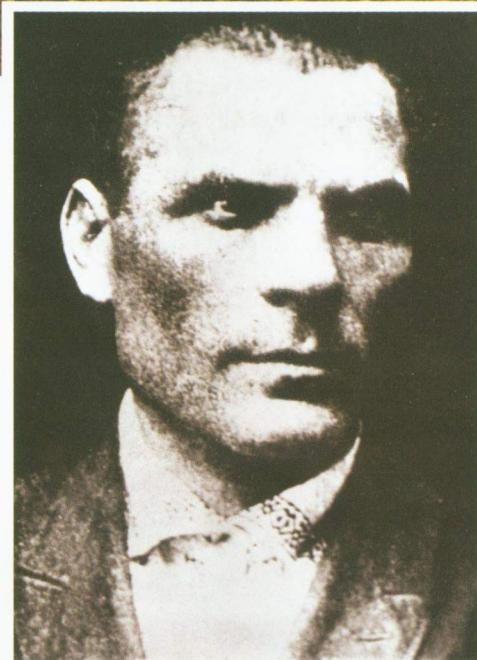
нині – Палац молоді та юнацтва), а гуртожиток із їдальнєю неподалік – по вул. Бульварній 52 (нині – вул. Благовісна). Місцева влада допомагала в забезпеченні паливом та пайками для студентів. Окрім обов'язкових занять, студентство відвідувало наукові гуртки, зокрема особливий інтерес викликав театральний гурток, який очолював відомий артист А. Бучма з Київського театру ім. І. Франка.

Черкаському ІНО доводилося працювати в надзвичайно складних фінансово-матеріальних умовах, оскільки інститут спочатку не фінансували центральні органи. Лише в серпні 1921 р. його було затверджено Кременчуцькою губпрофосвітою (у той час Черкаси адміністративно належали до Кременчуцької губернії). Це дозволило отримати невелику допомогу за рахунок місцевого бюджету. Для подальшого розвитку навчального закладу його конче необхідно було включити в систему централізованого фінансування. Колектив інституту не раз порушував це питання перед Наркоматом освіти УСРР. У 1922 р. Черкаський ІНО було затверджено Наркоматом освіти й умовно включено в оперативний план, що дещо покращило його матеріальне положення.

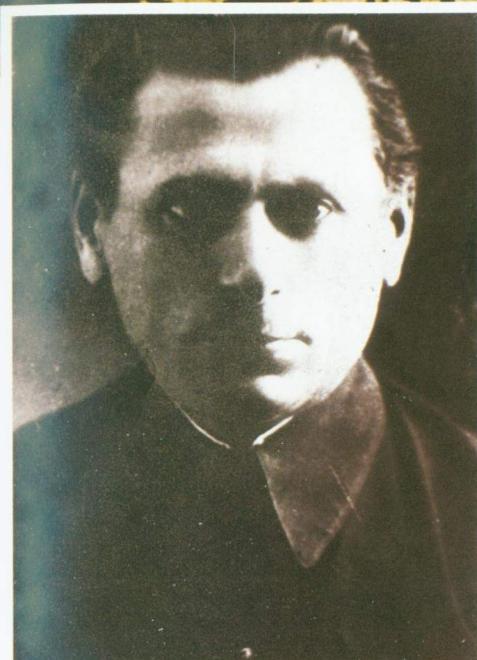

Приміщення колишнього окружного виконкому, у 1930 р. передане Черкаському інституту соціального виховання

The premises of the former okruga executive committee, in 1930 it was transferred to the Cherkasy Institute of Social Education

**В. П. Мельник,
директор інституту
соціального виховання у
1930–1932 pp.
V. P. Melnyk,
director of the Institute
of Social Education in
1930–1932**

**В. Н. Столяров,
директор інституту
у 1934–1935 pp.
V. N. Stoliarov,
director of the Institute
in 1934–1935**

at Historical-Philological one, 11 at Physics-Mathematics one.

Curricula were composed based on the examples of the Kyiv and Chernihiv Institutes of People's Education. The predominant method of teaching was lecturing, although practical classes and report paper writing were also practiced.

The main academic building of the Institute was the building of the former gymnasium school (33, Smilianska street, now the Palace of Youth). The dormitory and the canteen were at 52 Bulvarna street (now Blahovisna street). The local authorities helped with the provision of fuel and rations for the students. Besides the obligatory classes, the students attended scientific clubs. Especially attractive was the theatrical club headed by famous actor A. Buchma from the I. Franko Theatre of Kyiv.

Cherkasy Institute of People's Education had to work in extremely adverse financial and material circumstances, as the Institute was not financed by the central authorities at first. Only in August 1921 it was approved by the Kremenchuk Gubernia Professional Education (at that time Cherkasy was administratively subordinated to Kremenchuk gubernia).

That made it possible to receive a small amount of help from the local budget. For the sake of the educational establishment's further development it was vital to include it into the system of centralized financing. The Institute staff often brought this issue to the attention of the People's Commissariat for Education of the Ukrainian SSR. In 1922, Cherkasy Institute of People's Education was approved by the People's Commissariat for Education and included into the operations plan conditionally, which somewhat improved its material situation.

On 15 May 1922, the republican education authorities made the decision to reorganize the Cherkasy Institute. In October on the basis of the Institute and the teacher-training school (the former Teachers Seminary) 3-year higher teachers-training courses were organized. At that time, within the system of Ukrainian pedagogical education such courses and vocational schools were recognized as the educational establishments that trained teachers for primary school. Teacher A.O. Vadymov was put in charge of the courses. The number of students at the time varied from 259 to 45 persons. Only starting from the academic year of 1924–1925 the student population stabilized at the level of 110 and stayed like this until early 1930-s. 1923 saw the beginning of

Випуск історико-економічного факультету Черкаського інституту соціального виховання. 1932 р.

Graduates of the History and Economy Department of the Cherkasy Institute of Social Education. 1932

Першокурсники техно-математичного відділу Черкаського інституту соціального виховання після проходження індустриальної практики. 1931 р.

First-year students of the Technical and Mathematical Department of Cherkasy Institute of Social Education after the industrial practice. 1931

навчального закладу. Якщо з часу його організації майже всі заняття проводили російською мовою, то вже в березні 1924 р. половина викладачів і всі студенти володіли українською.

У 1924–1925 навчальному році відбувся перший випуск 27 педагогів із вищою освітою, які поповнили вчительські лави шкіл Черкаського повіту. У подальшому випуск щорічно становив 35–36 осіб.

У липні 1925 р. відбулася чергова реорганізація – Черкаський ВНЗ було перейменовано в педагогічний технікум. Очолив його А. Шафет. Поступово зростає матеріальна база технікуму, були відкриті два гуртожитки. Викладачі технікуму брали активну участь у русі, спрямованому на ліквідацію неписьменності.

У 1930 р. відбулися значні зміни в українській системі педагогічної освіти. Утвердження тоталітарного режиму, обмеження прав союзних республік привели до уніфікації сфери освіти. Згідно з постановою ЦВК і РНК СРСР

15 травня 1922 р. республіканське освітнє відомство приймає рішення про реорганізацію закладу. У жовтні на основі Черкаського ІНО та педагогічної школи (колишньої учительської семінарії) організовано 3-річні вищі педагогічні курси. У той час у системі української педагогічної освіти такі курси і технікуми вважали вищими навчальними закладами, що готували вчителів для початкової школи. Завідувачем курсів був призначений викладач А. О. Вадимов. Кількість студентів у цей період коливалась від 259 до 45 осіб. Тільки з 1924–1925 навчального року контингент стабілізувався на кількості 110 студентів і лишався таким до початку 1930-х років. У 1923 р. розпочався процес українізації

Пролетарії всіх країн, спів'язьтесь!

ДИПЛОМ

ДИПЛОМ

№ 255038

Пред'явник цього тов. Лукацька
Евдокія Яківна
в 1936 р. вступила в 1940 р. закінчила
повний курс Черкаського Державного
Педагогічного Інституту,
приготовлені фахівцями
по спеціальності підготовка вчителя

і рішенням
Державної Екзаменаційної Комісії
від 1-го липня 1940 р. присвоєна
кваліфікація із вільним виключенням
Середньої школи

Голова Державної Екзаменаційної Комісії В. Мухомірович

Директор М. П.

Секретар Іванова

Місто Черкаси 1940 р.

Реєстраційний № 144

Московський № Г-14024, Зак. № 14-1205, Москва, Голова, 1939.

ДИПЛОМ

№ 255038

Пред'явник цього тов. Лукацька
Зояна Ікона
в 1936 р. поступила в 1940 р. окончила
повний курс Черкаського Державного
Педагогічного Інституту,
спеціальністю підготовка вчителя

і рішенням
Государственої Екзаменаційної Комісії
от 1-го липня 1940 р. присвоєна
кваліфікація із вільним виключенням
Середньої школи

Голова Державної Екзаменаційної Комісії В. Мухомірович

Директор М. П.

Секретар Іванова

Місто Черкаси 1940 р.

Регістраційний № 144

Московський № Г-14024, Зак. № 14-1205, Москва, Голова, 1939.

Диплом випускниці Черкаського державного педагогічного інституту Е. Я. Лукацької 1940 р.
Degree Certificate of Cherkasy State Teachers-Training Institute graduate Ye.Ya. Lukatska of 1940

Ukrainization of the educational establishment. While from the beginning of its existence almost all the classes were given in Russian, already in March 1924 half of the teachers and all the students used Ukrainian.

In the academic year of 1924–1925 the first 27 teachers with higher education graduated the establishment and joined the staffs of the Cherkasy povit schools. Later on the number of graduates was 35–36 persons annually.

July 1925 saw another reorganization as the higher educational institution in Cherkasy was renamed into a teachers-training vocational school. It was headed by A. Shafet. The material basis of the vocational school was slowly growing, two dormitories were opened. The teachers of the vocational school took an active part in the movement aimed at liquidation of illiteracy.

In 1930 considerable changes took place in the Ukrainian system of pedagogical education. The strengthening of totalitarian regime, the limitation of the rights of the union republics caused the unification of the educational area. According to the regulation of the Central Executive Committee and the Council of People's Commissars of the USSR dated 23 July 1930 "On Reorganization of Higher Educational Schools, Vocational Schools and Workers' Faculties", a unified network of pedagogical establishments was created. It resulted in the reformation of Cherkasy Teachers-Training

Vocational School into the Institute of Social Education. The main line of the higher educational establishment remained the same: training teachers for the seven-year school. The duration of studies also remained the same and comprised 3 years.

Третьокурсники історико-економічного відділу Черкаського інституту соціального виховання перед від'їздом на практику. 1931 р.

Third-year students of the History and Economics Department of Cherkasy Institute of Social Education before going to the practice. 1931

Випуск мовно-літературного відділу Черкаського педагогічного інституту. 1933 р.

Graduates of Language and Literature department of Cherkasy Teachers-Training Institute. 1933

Студентський квиток студента мовно-літературного факультету Черкаського учителського інституту М. Ф. Пономаренка. 1938 р.

Student ID card of Cherkasy Teachers-Training Institute Language and Literature department student M. F. Ponomarenko. 1938

Назва групування	Курс, біггінг, зруси.	Скількість студ. кімн. курсі	Відсоток хворів	Детальні з них опілок		Статистична відомість по академічності		Відомість по навчальному роцю						
				Вік	Вік	Кільк.	Відсот.	Кільк.	Відсот.					
1. Основи лін.	І. кур. б. № 29	2	1	26	4	15,4	8	30,8	13	50,0	1	3,8	-	-
2. Вітеска. підгот.	- - - - -	2	1	26	1	3,8	12	46,3	11	48,3	1	3,8	1	3,8
3. Інг. - підгот.	- - - - -	2	1	23	3	13,0	10	43,5	9	39,1	1	4,4	-	-
4. Педагогіка	- - - - -	2	1	26	3	11,5	7	26,9	16	61,6	-	-	-	-
5. Загальна історія	- - - - -	2	1	26	3	11,5	5	19,3	13	50,0	1	3,8	4	15,4
6. Іст. нар. СРСР.	- - - - -	2	1	26	5	19,3	6	23,1	13	50,0	2	7,6	-	-
7. Рос. мова	- - - - -	2	1	26	1	3,8	8	30,8	11	42,3	6	23,1	-	-
8. Укра. літерат.	- - - - -	2	1	26	4	15,4	4	15,4	16	61,6	1	3,8	1	3,8
9. Укра. діалектологіз.	- - - - -	2	1	26	1	3,8	1	3,8	1	3,8	-	-	-	-
10. Старосл. мова	- - - - -	2	1	26	1	3,8	1	3,8	1	3,8	-	-	-	-

Статистична відомість про успішність на першому курсі мовно-філологічного факультету у 1940-1941 навчальному році

Statistics transcript for the first year students at Language and Literature department in 1940–1941 academic year

Консультацію для студентів проводить В. О. Самофалов. 1940 р.
Consultation is given to students by V. O. Samofalov. 1940

Of great importance for the improvement of educational conditions for the students was the assignment of the new three-storey building in the downtown in late 1930. This building was originally meant for the executive committee of the recently liquidated Shevchenko okruga. In 1932 after the additional construction and refurbishing this building served as the main academic building for many a year. At the same time the botanical garden with the area of 10 hectares was laid out and it immediately became a vital educational and research subdivision of the Institute.

In 1933, the name of the educational establishment was changed to Cherkasy State Teachers-Training Institute. Its structure included History, Language and Literature, Physics and Mathematics and Natural Sciences departments. The duration of studies increased to 4 years. After the liquidation of a teachers-training institute in Kamianets-Podilskyi in 1935, some of its students were transferred to Cherkasy according to the order of the People's Commissar for Education of the Ukrainian SSR. Since 1938, Two-Year Teachers' Institute started functioning at Cherkasy State Teachers-Training Institute with one Language and Literature Department, whose aim was to train Russian Language and Literature teachers and Ukrainian Language and Literature teachers.

від 23 липня 1930 р. "Про реорганізацію вищих шкіл, технікумів і робітфаків" була створена єдина сітка педагогічних закладів, у зв'язку з чим Черкаський педтехнікум було реформовано в інститут соціального виховання. Профіль ВНЗ і термін навчання лишилися незмінними: підготовку вчителів для семирічки здійснювали упродовж 3 років.

Важливе значення для поліпшення умов навчання студентів мало отримання інститутом наприкінці 1930 р. нового трьохповерхового приміщення в центрі міста, де повинні були розміщуватися установи виконкому щойно ліквідованої Шевченківської округи. У 1932 р. після добудови і переобладнання це приміщення на довгі роки стало головним навчальним корпусом. На той

же час припадає і закладання ботанічного саду площею 10 гектарів, який перетворився у важливий навчально-дослідницький підрозділ інституту.

У 1933 р. назва закладу змінена на Черкаський державний педагогічний інститут. У його складі були історичний, мовно-літературний, фізико-математичний і природничий факультети. Термін навчання зріс до 4-х років. Після ліквідації в 1935 р. педінституту в Кам'янці-Подільському до Черкас розпорядженням наркома освіти УРСР була переведена частина його студентів. Із 1938 р. при ЧДПІ почав функціонувати дворічний учительський інститут з одним мовно-літературним факультетом, який готував учителів російської мови і літератури та української мови і літератури.

Не оминули інститут і репресії. Зокрема, жертвами сталінського терору стали: викладачка німецької мови В. Й. Міхалічко (відбувалася покарання в Сибтаборі), доцент кафедри російської мови і літератури К. В. Басенко (10 років таборів), старший бухгалтер М. С. Дібрів (вища міра покарання – розстріл), бухгалтер розрахункового відділу Й. Ю. Жейміс (розстріляний).

На довоєнний період припадає становлення науково-дослідницької роботи: в інституті публікують “Наукові записки”, викладачі захищають кандидатські дисертації, друкують монографії та навчальні посібники. У 1940–1941 навчальному році на 9 кафедрах працювало майже 100 викладачів, із них 2 професори та 10 кандидатів наук. Цей поступальний розвиток вищого навчального закладу був перерваний війною.

Записка про введенні штатних функцій та должності окладів для професорсько-преподавательського складу в вузах.		
5. Установити следующие должностные оклады профессорско-преподавательского и учебно-вспомогательного персонала высших учебных заведений:		
<u>Назначение должности</u>		
Ученая степень или образование		
Должностные оклады:		
Со стажем по занимаемой должности:		
менее 5 лет; свыше 5-ти лет; 10 лет; 15 лет.		
/ рублей в месяц/		
1.100 1.300 1.500		
900 1.000 1.200		
1.000 1.250 1.300		
800 900 1.000		
700 800 900		
600 700 800		
500 600 600		
A.		
Профессор – завідувач кафедрою, членій ученій ступені доктора наук.		
Не имеющий ученой ступени доктора наук.		
Профессор кафедра – имеющий учену ступень доктора наук.		
Не имеющий ученой ступени доктора наук.		
Доцент кафедра – старший преподаватель имеющие учену ступень кандидата наук.		
Не имеющие ученой ступени кандидата наук.		
Ассистент кафедра и преподаватель имеющие учену ступень кандидата наук.		
Не имеющие ученой ступени кандидата наук.		
B.		
Старший лаборант.		
Лаборант – имеющий среднее специальное образование.		
Имеющий среднее общее образование.		
Стаж по должности исчисляется по времени фактического исполнения обязанностей по данной должности. В стаж по должности профессора – заведующего кафедрой включается также период его работы в качестве профессора без заведования кафедрой.		
6. Установить следующие оклады имеющего учено-вспомогательного персонала высших учебных заведений:		
<u>Должностные оклады:</u>		
Со стажем по занимаемой должности:		

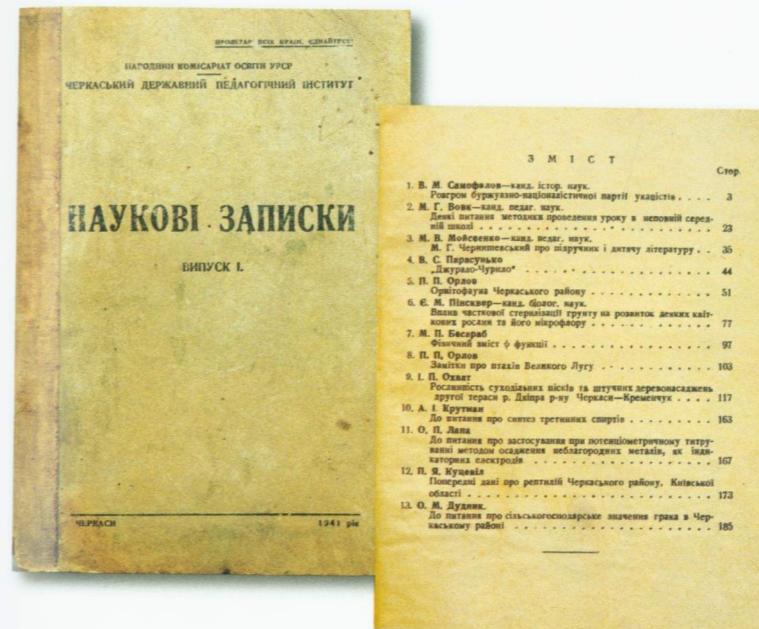
Відомість про посадові оклади професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів. 1937 р.
Sheet of salaries of the staff of professors and teachers at higher educational establishments. 1937

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ОГОЛОШУЄ
НАБІР СТУДЕНТІВ на 1940—1941 навчальний рік НА ФАКУЛЬТЕТИ:
1. Фізико-математичний з відділами: математичним і фізичним.
2. Природничий.
3. Мовно-літературний з відділами української та російської мов (усний і письмовий твір, граматика, література), тематики (усний і письмовий): фізики, хімії, історії народів СРСР і Конституції СРСР, іноземної (німецької, французької чи англійської—за вибором вступаючого).
УЧИТЕЛЬСКИЙ ІНСТИТУТ, який існує при педінституті. ОГОЛОШУЄ НАБІР на факультет мовно-літературний з відділом українським і російським.
РИЙМАЮТЬСЯ ОСОБИ, ЯКІ МАЮТЬ ОСВІТУ НЕ НІЖЧЕ ДЕВ'ЯТИ КЛАСІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ
Вступаючі складають іспити з історії народів СРСР і Конституції СРСР, української мови (усний і письмовий твір, граматика, література), російської мови (усний і письмовий твір, граматика, література), іноземної (німецької, французької чи англійської—за вибором вступаючого).
До заяви про вступ треба додати автобіографію, атестат (оригінал), три фотокарти, довідку Студпендею і гуртожитком студенти забезпечуються на загальних підставах. Заяви приймаються до 1 серпня 1940 р.
Вступні іспити провадитимуться з 1-го серпня.
Іспитів звільнюються особи, які закінчили середню школу або робітфак з атестатом відмінної.
Адрес інституту: м. Черкаси, вул. К. Марка, № 22.
Ці обсяги 764 держарку Черкаси 40 р. 2224-5000.

Оголошення про набір студентів до Черкаського педагогічного інституту на 1940–1941 навчальний рік
Announcement of admission to Cherkasy Teachers-Training Institute for 1940–1941 academic year

Гурток української мови при Черкаському педагогічному інституті. 1940–1941 навчальний рік
Ukrainian language club at Cherkasy Teachers-Training Institute. 1940–1941 academic year

Repressions did not pass the Institute by, either. Among others, victims of Stalinist terror were German teacher V. Y. Mikhalichko (served her sentence in a Siberia camp), assistant professor of the Chair of the Russian Language and Literature K. V. Basenko (10 years in camps), senior accountant M. S. Dibrov (capital punishment – shooting), accountant at payroll department Y. Yu. Zheimys (executed by shooting).

The pre-war period saw the establishment of scientific and research work: the Institute published “Scientific notes”, the teachers defended theses for obtaining Candidate of Sciences degree, published monographs and textbooks. In 1940–1941 academic year at 9 chairs there were almost 100 instructors, out of whom 2 were professors and 10 were candidates of sciences.

Yet, the progressive development of the educational establishment was interrupted by the war.

“Наукові записки” – збірник наукових праць викладачів Черкаського педагогічного інституту. 1941 р.

Scientific Notes – the collection of scientific works of the Cherkasy Teachers-Training Institute instructors. 1941

Навчальна література дорадянського періоду у фондах бібліотеки інституту. 1941 р.

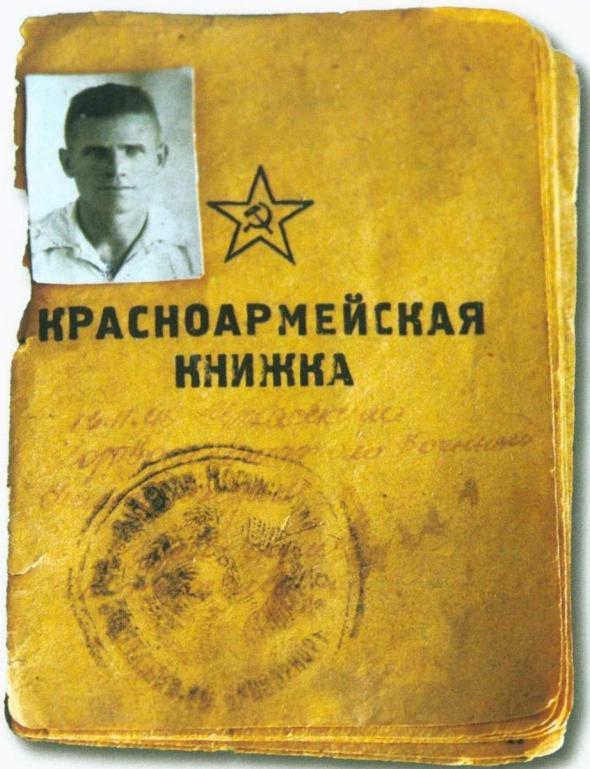
Educational literature in the Institute library. 1941

Час суворих випробувань

Trying Times

1941-1954

Червоноармійська книжка П. Л. Касярума,
учасника війни 1941–1945 рр.
*Red Army enlisted person ID card of Assistant
Professor P. L. Kasiarum*

Реалізації планів із розширення підготовки фахівців у Черкаському педагогічному інституті завадила війна, яка увірвалася в мирне життя черкащан. Свою діяльність інститут припинив 22 серпня 1941 р., коли гітлерівські війська після затяжних і кровопролитних боїв окупували Черкаси. Багато викладачів і студентів влилися в ряди регулярної армії, брали участь у підпільному та партизанському русі.

Географія участі викладачів та співробітників інституту в бойових діях на шляху до Перемоги у війні 1941–1945 рр. широка. Вони боронили і визволяли не тільки рідну землю, а й територію Польщі, Чехословаччини, Югославії, Болгарії, Румунії, Угорщини, штурмували Берлін.

У роки війни командиром артилерійської батареї був капітан М. Є. Фонкіч, один із небагатьох, хто воював проти нацистської Німеччини і брав участь у розгромі мілітаристської Японії. Із 1949 р. він став викладачем у Черкаському педінституті, захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, а згодом і доктора фізико-математичних наук, працював професором кафедри теоретичної фізики.

Учасник війни 1941–1945 рр.
доцент М. К. Бутенко. Чехо-
словаччина. 1945 р.
*War veteran of 1941–1945
Assistant Professor M. K. Butenko.
Czechoslovakia. 1945*

Учасник війни 1941–1945 рр. про-
фесор І. Г. Дерій. 1944 р.
*War veteran of 1941–1945 Professor
I. H. Derii. 1944*

Посвідчення Героя Радянського Союзу, професора
О. В. Тканка
Professor O. V. Tkanko's certificate of the Hero of the Soviet Union

The plans for scaling up the training of specialists at Cherkasy Teachers-Training Institute were hindered by the war that stormed into the peaceful lives of Cherkasy citizens. The Institute's activity was stopped on 22 August 1941, when after prolonged and violent fighting Hitler's troops invaded Cherkasy. Many of the teachers and students joined the field forces, participated in the underground and partisan movements.

The geography of the teaching and supporting staff participation in military actions that led to the Victory in the War of 1941-1945 is wide. They defended and liberated not only the native land, but also the territories of Poland, Czechoslovakia, Yugoslavia, Bulgaria, Romania, Hungary, they stormed Berlin.

M. Ye. Fonkych was an artillery battery commander during the war years. He is one of the few who participated in the war against the Nazi Germany and also took part in defeating the militarist Japan. Since 1949 he has been teaching at Cherkasy Teachers-Training Institute. He defended a dissertation of a Candidate of Sciences later to become a Doctor of Physical and Mathematical Sciences and headed the Chair of Theoretical Physics.

A. V. Tarasenkov was seventeen when in November of the disastrous 1941 he volunteered to the frontlines. He finished the war in Berlin, was demobilised, completed his interrupted secondary education and entered the history department at Shevchenko Kyiv State University. The combat veteran received the degree certificate with honours in 1951 and dedicated his whole life to the Cherkasy Teachers-Training Institute, where he worked as an assistant, senior lecturer, assistant professor, head of the chair.

During the war Guards Captain V. I. Soldatov was a sniper, infantryman and a communication agent. In

А К Т

8-го марта 1944 г. мы, нижеподписавшиеся комиссия в составе председателя комиссии директора Черкасского педагогического института тов. МИХАИЛО МИХАЕЛОВИЧА АЛЕКСЕЕВИЧА и членов комиссии: глав. бухгалтера СМЕНОЧЕНКО НИКОЛАЯ ОСИПОВИЧА, техника КАРАВАН-СКОГО Петра Васильевича с участием свидетелей тов. ГРИГОРЬЕВА Никарона Трофимовича, проживающего по ул. Чечченко, 2-4 и тов. ДМИТРИЕВА Виктора Лаврентьевича, проживающего по ул. Гоголя, 332 составили настоящий акт об ущербе причиненном немецко-фашистскими захватчиками и их сообщниками Черкасскому государственному педагогическому институту, находящемуся в г. Черкассах, Киевской обл. по ул. Карла Маркса в здании № 234, 244-а, ул. Сталина, 7, ул. Октябрьской революции № 239, ул. Ленина, 8.

Немецкие захватчики вошли в г. Черкассы в конце августа 1941 г., заняли учебный корпус института под госпиталь, начиная с первых суток госпитализации на другую улицу. Немцы начали грабить, вымывать из города и уничтожать на месте имущество института, затем в здании учебного корпуса был размещён так называемый "Уряд праці". Впоследствии в здании корпуса был расположен штаб дивизии. В 20052 в 20062, замыликомандиром вражеских частей: начальник "Ураду праці" офицер Гросик, заместитель его Шмитт /женщина/.

УЩЕРБ И УБЫТКИ ПРИЧИНЕНИЕМ НЕМЕЦКО-ФАШИСТСКИМИ
ЗАХВАТЧИКАМИ И ИХ СООБЩНИКАМИ

1. СТОИМОСТЬ УНИЧТОЖЕННОГО, РАЗРУШЕННОГО, РАЗГРЯБЛЕННОГО
И ПОВРЕДИТЕЛЬНОГО ИМУЩЕСТВА В ДЕНЕЖНОМ ВЫРАЖЕНИИ.

Виды уничтоженного, разрушенного, разграбленного и поврежденного имущества	восстановит стоимость	размер затрат для восстанови- ния чистично ущерба	общий размер убытков
ущерб в рублях	в рублях	в рублях	в рублях

Здание хозяйственного назнач.	8430	29426	302946
здания культурно-бытового, навн.	-	366171	366171
здания, религиозн. культ.	-	-	-
Прочие здания и постройки	4763	-	4763
Сооружения	14620	-	14620
Оборудование и транспорт, сред.	176412	-	176412
Иногдаление населения	100000	-	100000
рабочий продуктив, скот	-	-	-
Топливо, матери. готовые проф.	12810	-	12810
Незаверш. производст. пром. и стр.	-	-	-
Посевы и неваленч. производ. в с/х	-	-	-
Денежная наличность	-	-	-
Ущерб прич. зем., угольям и лесам	777697	-	777697
Прочие виды имущества	-	-	-

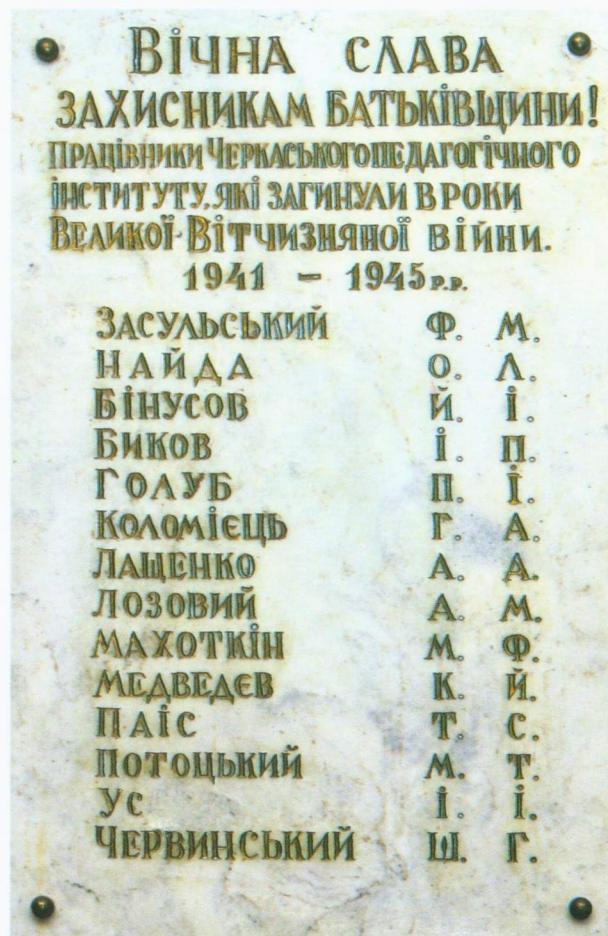
Всего: 1097112 660697 1757779

**Акт комісії про збитки та втрати, завдані нацистськими окупантами Черкаському педагогічному університету. 1944 р.
State Commission's statement of damages and losses caused by the Nazi occupants to Cherkasy Teachers-Training Institute. 1944**

У листопаді грудня 1941 р. сімнадцятирічним юнаком-добровольцем пішов на фронт А. В. Тарасенко. Закінчивши війну в Берліні, він після демобілізації завершив перерване війною навчання в школі і вступив на історичний факультет Київського державного університету імені Шевченка. Отримавши в 1951 р. диплом із відзнакою, колишній фронтовик назавжди пов'язав свою долю з Черкаським педінститутом, де працював асистентом, старшим викладачем, доцентом, завідувачем кафедри.

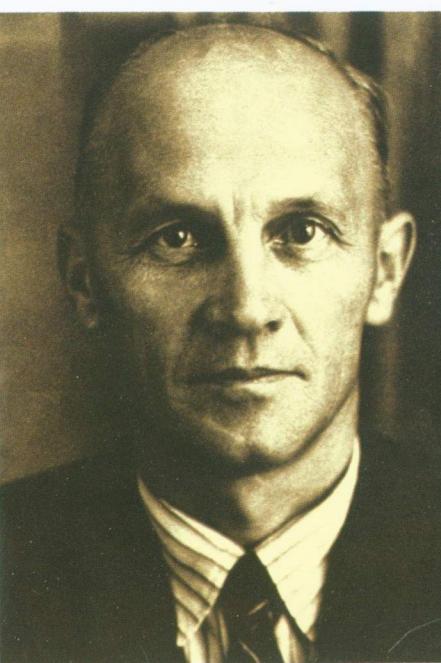
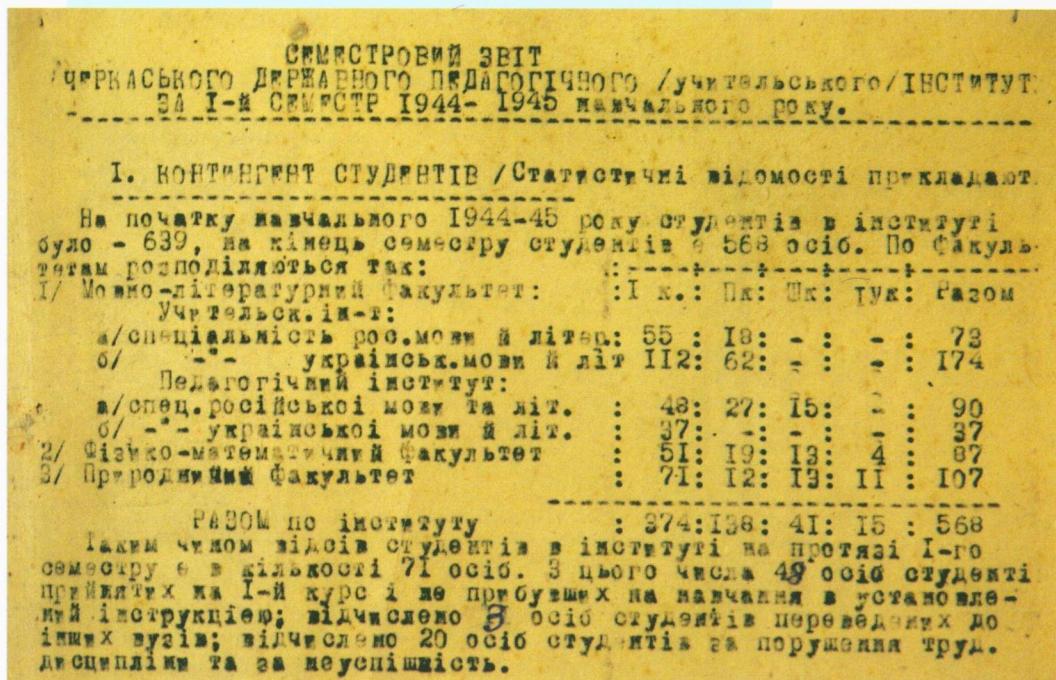
Гвардій капітан В. І. Солдатов у роки війни був сапером, піхотинцем і зв'язківцем. У серпні 1941 р. був важко поранений під Єльнею. Закінчивши війну, присвятив себе науково-педагогічній праці: захистив дисертацію доктора філософських наук, став професором. Майже 20 років працював проректором інституту з наукової роботи.

У травні 1945 р. на ріці Одер, після відбиття чергової атаки приречених гітлерівців, командир батареї капітан Б. Я. Фікслер залишився сам: всі артилеристи загинули або були тяжко поранені, однак ворогу так і не вдалося пройти. Про цей епізод фронтова газета писала: «Фікслер вів вогонь спокійно, розважливо, наче читав лекцію» (до війни і після війни він працював старшим викладачем кафедри математики, був

Меморіальна дошка в головному корпусі університету на честь працівників інституту, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.

Memorial plaque at the main academic building of the University commemorating the Institute workers, who perished during the Great Patriotic War of 1941-1945

М. О. Довгяло, перший повоєнний керівник інституту. 1943-1945 рр.
M.O. Dovhalo, the first head of the Institute after the war (1943-1945)

August 1941 he was severely wounded at Yelnya. After the war he devoted himself to research and instruction — he defended a dissertation of a Doctor of Philosophy and became a professor. He has been the Vice-Rector for Research for almost 20 years.

In May 1945 at the Oder river, after fighting off another attack by the doomed Hitlerites, battery commander Captain B. Ya. Fiksler was left alone — all the artillerists were either killed or severely wounded. Yet, the enemy failed to pass. The combat front newspaper wrote about this episode: “Fiksler was laying down firepower calmly, reasonably, as if he were reading a lecture” (before and after the war he worked as a senior lecturer at the Mathematics Chair, he was the first dean of the Physics and Mathematics Department after the war). For this deed he was awarded with a rare Order of Alexander Nevsky.

During the war Junior Lieutenant V.V. Kliuiev commanded an infantry company. In May 1942

he was severely wounded at the North-West Front. After the war he was an assistant professor at the Mathematics Chair.

Assistant Professor I. T. Yatsenko, former Head of the Agro-Biostation H. Ya. Kashchenko, senior lecturer at Physics Department I. S. Lutsik participated in the liberation of Cherkasy from Nazi invaders.

In times of peace the Teachers-Training Institute teachers were H. H. Velihotskyi, M. I. Veriovkin, O. F. Vovk, H. S. Honcharenko, M. M. Horbach, V. P. Dzhumailo, I. H. Deriy, O. M. Dudnyk, M. K. Butenko, I. I. Diadyk, S. T. Zavalo, P. L. Kasiarum, M. F. Kashuba, V. H. Koval, S. M. Kuznetsov, M. Kh. Lozovskyi, B. P. Liabchuk, I. K. Markovskyi, V. P. Makhalay, B. P. Morgunov, Y. O. Moisiievskyi, F. M. Nepyivoda, H. I. Polishchuk, M. H. Sverhunenko and other combat veterans.

Yet, not everyone was destined to live to the Victory Day. Students and teachers of the University keep the sacred memory of the teaching staff and workers, who died fighting the enemy. The names of F. M. Zasulskyi, O. L. Naida, Y. I. Binusov, I. L. Bykov, P. I. Holub, H. A. Kolo-

І. І. Кобилянський, директор інституту 1945-1953 рр.
I. I. Kobilianskyi, director of the Institute in 1945-1953

першим повоєнним деканом фізико-математичного факультету). За цей подвиг був нагороджений рідкісним орденом Олександра Невського.

У роки війни командував стрілецькою ротою молодший лейтенант В. В. Клюєв, який у травні 1942 р. був важко поранений на Північно-Західному фронті. У повоєнний час працював доцентом кафедри математики.

У визволенні від нацистських загарбників Черкащини брали участь доцент І. Т. Яценко, колишній завідувач агробіостанції Г. Я. Кашенко, старший викладач кафедри фізики І. С. Лунич.

Та не всім судилося дійти до Перемоги. В університеті свято бережуть світлу пам'ять про викладачів і співробітників, які полягли в боротьбі з ворогом. Імена Ф. М. Засульського, О. Л. Найди, Й. І. Бінусова, І. Л. Биковської, П. І. Голуба, Г. А. Коломійця, А. А. Лащенка, А. М. Лозового, М. Ф. Махоткіна, К. Й. Медведєва, Т. С. Паїса.

М. Т. Потоцького, І. І. Уса, Ш. Г. Червінського викарбувані на меморіальній дощі в головному корпусі навчального закладу.

У Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр. брали участь понад 100 працівників і співробітників Черкаського педагогічного інституту. За свій ратний подвиг вони нагороджені 60 бойовими орденами та 468 медалями. Окрім цього, під час відзначення 40- і 50-річчя Перемоги усі, хто дожив до цих дат, були удостоєні ордена Великої Вітчизняної війни та ювілейних медалей.

Після окупації Черкас німецькими військами в місті з ініціативи міської управи наприкінці жовтня розпочав роботу педагогічний інститут та учительська семінарія при ньому, де

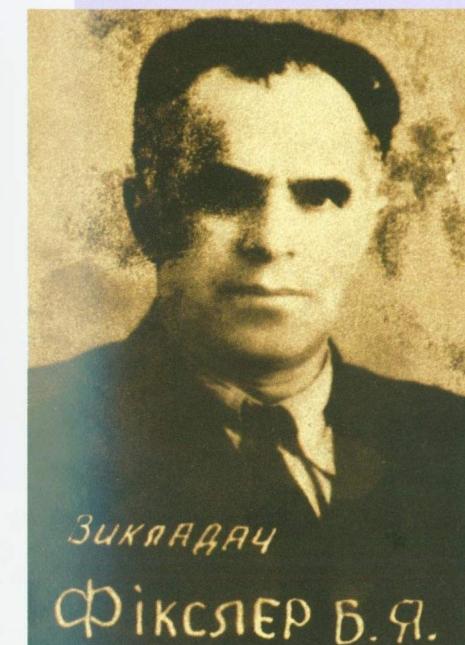
Довідка про рух студентів у 1944–1945 навчальному році *Information on student rotation in 1944–1945 academic year*

miiets, A. A. Lashchenko, A. M. Lozovyj, M. F. Makhotkin, K. Y. Medvediev, T. S. Paiis, M. T. Pototsky, I. I. Us, Sh. H. Chervinsky are engraved on the memorial plaque in the main building of the University.

Over 100 workers and teachers of Cherkasy Teachers-Training Institute participated in the Great Patriotic War of 1941–1945. For their valour they are awarded with 60 military orders and 468 medals. Besides that, for the 40th and the 50th anniversaries of the Victory, everyone who survived to those dates were awarded with the Order of the Patriotic War and anniversary medals.

After the occupation of Cherkasy by German troops, upon the initiative of the city administration in late October Teachers-Training Institute and the Teachers Seminary resumed operation. Over a thousand young people expressed their wishes to study there, and they were enrolled without entrance examinations. During the official opening of the educational establishments on 6 December 1941 the students and teachers that marched in column to the city administration were greeted by the representatives of the German commandant's office and the local administration.

Yet, the studies at the institute and the seminary were over very soon. Already in early 1942, the list of establishments and organizations of the city of Cherkasy mentioned the “teachers-training institute” without the students and the teaching staff. For a while there were still 6 technical and 2 administrative workers on the personnel list.

Б. Я. Фікслер, декан фізико-математичного факультету у 1948–1952 pp.

B.Ya. Fiksler, the dean of Physics and Mathematics department in 1948–1952

Основні завдання деканату:
Керувати постановами УРБКТ(б); УРКТ(г)У
про здіяльність роботи та диктуками Міністерства
за видавчою та науковою роботою та директивами Міністерства
про підготовку кадрів у вищих та необов'язкових
навчальних закладах та вищих професійно-техніческих
закладах та фахулюментах; деканат фіз.-мат. фаху
утворений в І кварталі 1949-50 навчального року са
чиєм своїх основних завдань як підвищити ідеально-
неофесійний рівень лекцій та політико-виховної
роботи на фахулюментах з метою підготовки кадрів
заснованих на високій кваліфікації, що досконало володіють
занятими машинами та фізичними виходами в дусі
заповідного патріотизму та національної гордості,
зробивши знаннями як фізико-математичної теорії,
заснованої на всіх наукових діяльності та багато
їдеології, а також заснованої на всіх наукових діяльності та
боти з вищими фахулюментах.
При діяльності цього завдання деканат фізико-математичного
фахулюмента виконується пошівідомі
и співробітники лібрето-менеджера.
а) Продовжити систематичну та наскільки
роботу серед викладачів та науковців

ГІЛАН
роботи фрідрих-макеманічного
французькому Чаркоєвському дір-
екторові небайдужого інсти-
туту на ІІ-й піврізі
1949-50 нацв. року.

Випуск
студентів
**МОВНО-
ЛІТЕРАТУРНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ
ЧДПІ**
Випуск українського відділення мовно-літературного факультету. 1949 р.
Graduates of the Language and Literature department Ukrainian division. 1949

6 грудня 1941 р. студентів та викладачів, що колоюю прийшли до міської управи, привітали представники німецької комендантури та місцевої адміністрації. Однак заняття в інституті та семінарії припинилися дуже швидко. Уже на початку 1942 р. в переліку установ і організацій міста Черкаси значився «педагогічний інститут» без студентського контингенту і педагогічного колективу. Певний час у штаті ще числилося 6 технічних і 2 адміністративні працівники.

Відразу після звільнення Черкас від гітлерівців у грудні 1943 р. розпочалася робота з відновлення роботи педагогічного інституту. Згідно з актом про збитки нанесені окупантами інституту, складено 8 березня 1944 р. комісією на чолі з директором М. О. Довгяло, вартість знищеної, зруйнованої і розграбованої майна склала

1 млн 757 тис. карбованців. У стислі терміни вдалося відремонтувати і привести в належний стан навчальний корпус та гуртожи-

Викладачі фізико-математичного факультету. 1949 р.
Physics and Mathematics Department teachers. 1949

Приміщення інституту.
Початок 1950-х рр.
Institute premises. Early 1950's

The work on restoring the operation of Teachers-Training Institute started right after the liberation of Cherkasy from the German troops in December 1943. According to the statement of damages that the invaders caused to the Institute dated 8 March 1944 compiled by a commission headed by Principal M. O. Dovhialo, the cost of the destroyed, ruined and stolen property was 1 mln. 757 thousand roubles. In a very short time, people managed to repair and bring to proper condition the academic building and the dormitory, to equip the library, laboratories and the classrooms for physics, chemistry, botany and zoology, so already on 20 March 1944 the People's Soviet of the Ukrainian SSR made a decision about resuming the work of the Institute.

At the same time the work on admission of freshmen and registration of senior students was carried out. Former teachers arrived to the Institute, including combat veterans, and there were new teachers as well. On 1 April 1944, 207 students started their studies at Natural Sciences, Physics and Mathematics and Language and Literature departments.

As of 1 September 1944, the number of students at the Institute was 380, still, the enrolment continued and in October there were already 639 students. As part of the Institute structure, Two-Year Teachers' Institute (operated until 1952) also resumed its work with one Literature Department that mostly trained teachers for grades 5–7. Since

Кафедра марксизму-ленінізму. Третій зліва в першому ряду С. В. Червоненко (в 1959–1982 рр. – посол СРСР у Китаї, Чехословаччині, Франції). 1948 р.
The Chair of Marxism-Leninism. Third from the left in the front row is S. V. Chervonenko (in 1959–1982 the USSR Ambassador to China, Czechoslovakia, France). 1948

С. Т. Завало, декан фізико-математичного факультету у 1952–1954 рр.

S.T. Zavallo, the dean of Physics and

Mathematics department in 1952–1954

зовський, Б. П. Лябчук, І. К. Марковський, В. П. Махлай, Б. П. Моргунов, Й. О. Мойсієвський, Ф. М. Непийвода, Г. І. Поліщук, М. Г. Свергуненко та інші колишні фронтовики.

У повоєнні роки особливу увагу приділяли відновленню роботи інститутської бібліотеки, фонди якої в роки війни зазнали великих втрат. Населення міста в перший рік після війни повернуло інституту близько 600 бібліотечних книг. Якщо в 1946 р. книжкові фонди бібліотеки складали 60 тисяч примірників, то в 1948 р. – 71 тисячу, а на початку 1953 року у фондах бібліотеки було 165 тисяч книг.

З березня 1953 р. Черкаський педагогічний інститут очолив досвідчений педагог і керівник Олександр Васильович Тканко. За його плечима – робота вчителем середньої школи, директором педагогічного технікуму, ректором Чернівецького та Конотопського учительських інститутів. У роки війни перебував на фронті, брав участь у партизанському русі. За вміле керівництво бойовими діями партизанів при форсуванні частинами Червоної Армії Дніпра та виявлені при цьому мужність і героїзм О. В. Тканку 4 січня 1944 р. присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Учитель за освітою і покликанням, О. В. Тканко понад чверть століття перевував на посаді ректора Черкаського педагогічного інституту, а потім тривалий час працював професором кафедри історії, вів активну громадську роботу. З його іменем пов'язані роки напруженої праці колективу інституту і стрімкої розбудови навчального закладу.

ток, обладнати бібліотеку, лабораторії та кабінети фізики, хімії, ботаніки й зоології, і вже 20 березня 1944 р. Народний Комісаріат освіти УРСР прийняв рішення про відновлення роботи інституту.

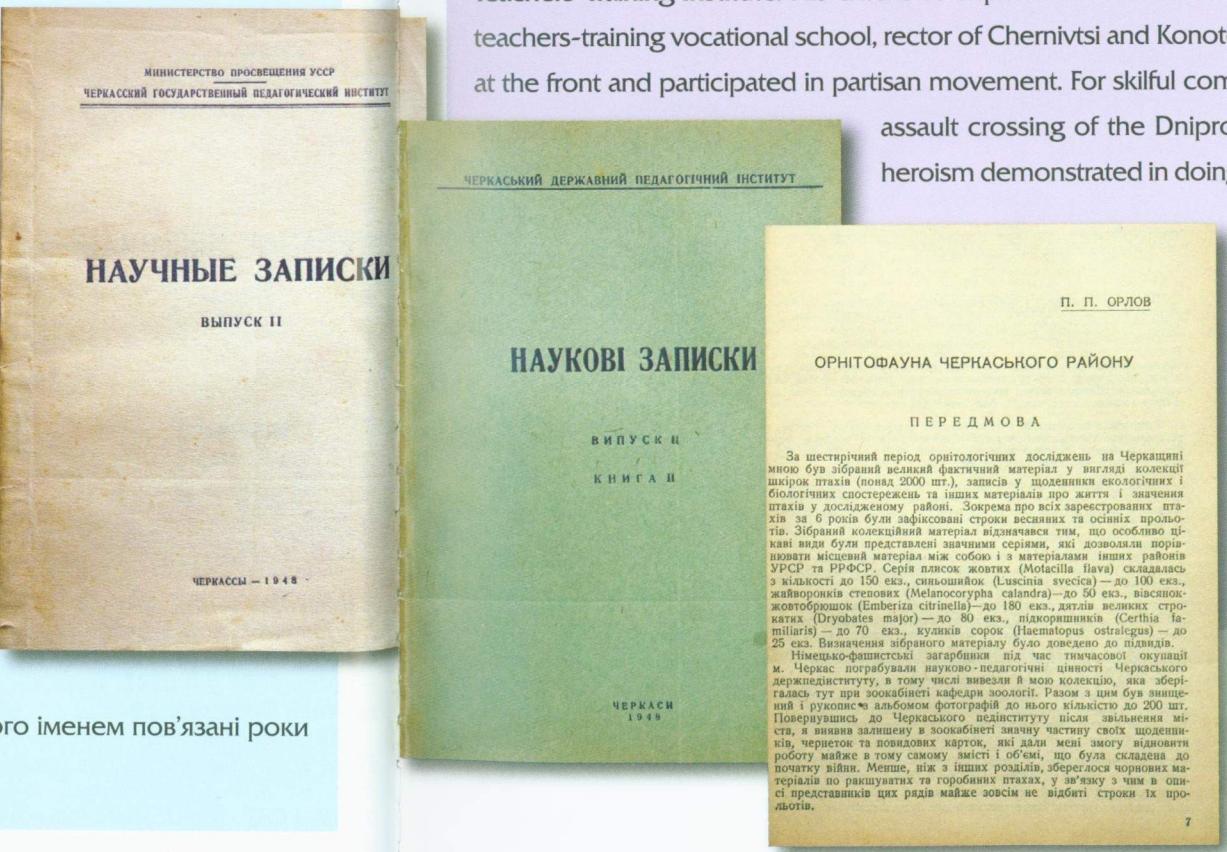
У цей час здійснювали набір студентів на перші курси та реєстрацію студентів старших курсів. До інституту повернулися колишні викладачі, у тому числі й фронтовики, прибули нові. 1 квітня 1944 р. навчання розпочали 207 студентів природничого, фізико-математичного і мовно-літературного факультетів.

Станом на 1 вересня 1944 р. чисельність студентів інституту складала 380 осіб, однак набір продовжили, і в жовтні в інституті навчалося вже 639 студентів. У його складі відновив свою роботу також і двохрічний учительський інститут (працював до 1952 року) з одним літературним факультетом, який готував учителів переважно для 5–7 класів. З вересня 1946 р. в ньому утворено ще і фізико-математичний факультет, де першого повоєнного року освіту здобували 256 студентів. У 1949 р. в педагогічному інституті відкрито факультет фізичного виховання.

У мирний час у педінституті викладали Г. Г. Велігоцький, М. І. Верськін, О. Ф. Вовк, Г. С. Гончаренко, М. М. Горбач, В. П. Джумайлло, І. Г. Дерій, О. М. Дудник, М. К. Бутенко, І. І. Дядик, С. Т. Завало, П. Л. Касярум, М. Ф. Кащуба, В. Г. Коваль, С. М. Кузнєцов, М. Х. До-

й, В. П. Махлай, Б. П. Моргунов, Й. О. Мойсієвський, Ф. М. Непийвода, олишні фронтовики.

дляли відновленню роботи інститутської

September 1946, the Physics and Mathematics Department was also added to it. During the first after-war year, 256 students were receiving education there. In 1949, the Institute's Physical Education Department was opened.

After the war a lot of work was focused on restoring the Institute library whose stock suffered severe losses during the years. During the first after-war year the population of the city returned almost 600 library books to the Institute. While in 1946 the book stock of the library was 60 thousand copies, in 1948 it was 71 thousand, and in early 1953 the library stock contained 165 thousand books.

In 1953, Oleksandr Vasyliovych Tkanko, an experienced instructor and administrator, became the head of the Cherkasy Teachers-Training Institute. His extensive experience included working as a secondary school teacher, principal at a teachers-training vocational school, rector of Chernivtsi and Konotop teachers-training institutes. During the war he was at the front and participated in partisan movement. For skilful commanding of the partisans' military activity during the

assault crossing of the Dnipro river by the Red Army units and the courage and heroism demonstrated in doing it, on 4 January 1944 O. V. Tkanko was awarded the title of the Hero of the Soviet Union.

title of the Hero of the Soviet Union.

A teacher by education and vocation, O. V. Tkanko occupied the position of a rector at the Cherkasy Teachers-Training Institute for over a quarter of a century, and then for many years he was a professor at the History Chair and an active civil worker. The years of hard work of the institute staff and the rapid development of the educational establishment are marked by his name.

"Наукові записки" Черкаського педагогічного інституту. 1948 р.
Scientific Notes of the Cherkasy Teachers-Training Institute. 1948

На чолі вищої освіти новоутвореної області

Heading the higher education
of the newly created region

1954-1991

O. V. Tkanko, rector of pedagogical institute in 1953–1979, Candidate of History Sciences, Professor, Hero of the Soviet Union

O. V. Tkanko, rector of Teachers-Training Institute in 1953–1979, Candidate of History Sciences, Professor, Hero of the Soviet Union

Студенти Черкаського педінституту повернулися з цілини. 1950-ті рр.
Cherkasy Teachers-Training Institute students returned from wild lands. 1950's

Новий етап розвитку інституту розпочався в 1950-х рр. після того, як у січні 1954 р. було утворено Черкаську область і Черкаси стали обласним центром. Даниою тогочасній ідеології стало присвоєння інституту Указом Президії Верховної Ради УРСР імені 300-річчя возз'єднання України з Росією.

Подальша розбудова навчального закладу була безпосередньо пов'язана з іменем Героя Радянського Союзу, професора О. В. Тканка, який очолював інститут до 1979 р., багато уваги приділяв зміцненню кадрового потенціалу та навчально-матеріальної бази закладу, розширенню контингенту студентів. Також удосконалювали структуру навчального закладу, підвищували рівень навчально-виховної та наукової роботи. Якщо на початку 1950-х рр. підготовку фахівців здійснювали лише 4 факультети (фізико-математичний, природничий, філологічний і фізичного виховання) із 3500 студентами, то

З новим навчальним роком, друзі!

Пролетарі всіх країн, єдині!

Запідагогічні КАДРИ

Орган партбюро, дирекції, комітету ЛКСМУ і профгурнізації
Черкаського державного педагогічного Інституту ім. 300-річчя відновлення України з Росією.

№ 4(13)

ПОНЕДІЛОК, 1 ВЕРЕСНЯ 1958 р.

До нових успіхів!

Повний віри в свою творчу силу, радянський на-
род та майбутнє світової революції КПРС вінчає

Новий навчальний рік
в мережі партійної освіти

Виконуючи рішення ХХ з'їзду
КПРС, підготування Інститу-

ту відбувається в Патинці, 19 вересня 1958 р.

ЗА ПЕДАГОГІЧНИ КАДРИ

НА ФІЛОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

НА НОВОМУ ПІДНЕСЕННІ

Будемо працювати наполегливо

У новому піднесенні на конспільську професійну організацію факультету.

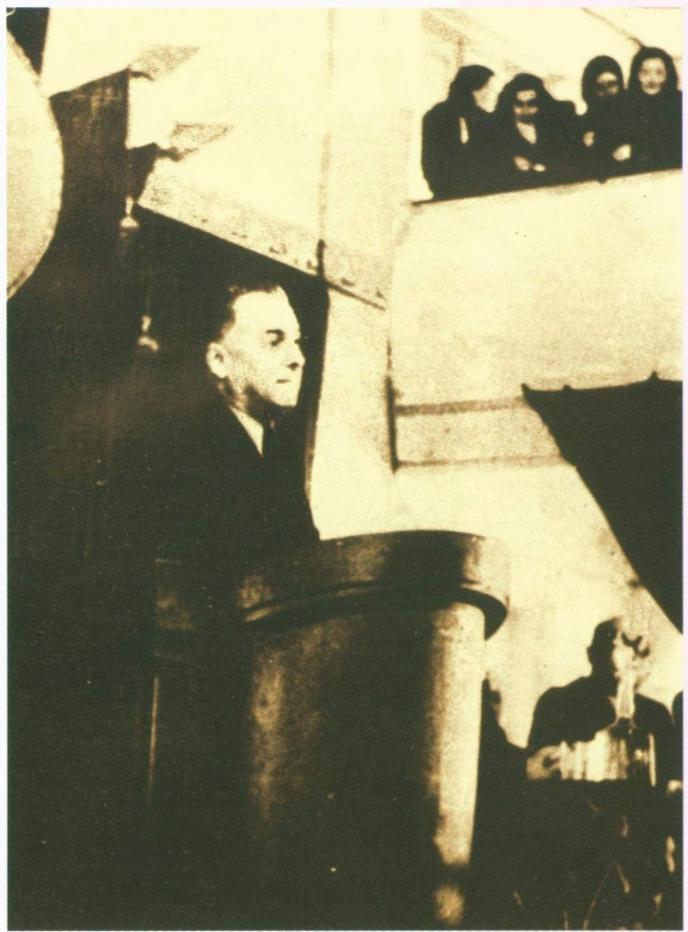
Знайдемо усіма місцем для розширення фахової роботи. З великою сподіванням і будемо відповісти на всімісцеві студенческі пошуки.

Ім можливість у майбутньому видавати випускні альбоми, які будуть засновані на результатах нашої роботи.

Перші дні вивчення в інституті показали, що наші працівники

із зусиллями підготували

з першими курсами

Зустріч письменника П. Г. Тичини зі студентами.
1957 р.

Writer P.H. Tychyna meets with the students. 1957

через 10 років у складі інституту було вже шість факультетів: утворено факультети іноземних мов та загальнонауковий, а кількість студентів сягнула 4597, із них на денній формі навчання – 1872 особи. Зросла й кількість фахових кафедр: до 13 кафедр в 1960-х рр. додалися нові кафедри – філософії, політекономії, геометрії та креслення, російської та зарубіжної літератури, української літератури й інші. У 1983 р. вперше в Україні на основі природничого факультету розпочалася підготовка вчителів хімії й обслуговуючої праці.

Неухильно зростав якісний склад професорсько-викладацького складу. Якщо в 1955 р. серед 110 викладачів був лише один професор і 30 кандидатів наук, доцентів, то через десятиріччя ці показники становили вже відповідно 195, 3 й 53; було відкрито аспірантури з чотирьох спеціальностей – анатомії і фізіології, фізики, зоології.

Одночасно з удосконаленням навчально-виховного процесу працювали і над поліпшенням умов навчання. У 1961 р. уведено в дію навчальний корпус факультету фізичного

Свято фізико-математичного факультету. 1965 р.
Physics and Mathematics Department Day. 1965

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

ЧЕРКАСЬКА ПРАВДА

Орган Черкаського обласного і міського комітетів Комуністичної партії України, обласної та міської Рад депутатів

Foreign Languages and General Science departments were added, and the number of students amounted to 4597, 1872 out of whom were the day-department students.

The 13 chairs that functioned in 1960's were joined by new chairs – Philosophy, Political Economy, Geometry and Technical Drawing, Russian and Foreign Literature, Ukrainian Literature and others. In 1983, for the first time in Ukraine the Natural Sciences Department started to train the teachers of Chemistry and Service Work.

The quality of the staff of Professors and Teachers was growing constantly. Whereas in 1955 out of 110 instructors there was only one professor and 30 Candidates of Sciences, assistant professors, ten years later these numbers constituted 195, 3 and 53

Перші випускники факультету англійської мови. 1966 р.
First graduates of the English Language Department. 1966

АВТОРИ КНИГ — ВИКЛАДАЧІ ІНСТИТУТУ

Вийшов з друку ряд книг, написаних викладачами Черкаського педагогічного інституту.

«Методи математичної фізики» — так називається книга кандидата фізико-математичних наук Г. О. Бугаєнка. Це — навчальний посібник для студентів педагогічних вузів.

У видавництві «Радянська школа» випущена монографія кандидата педагогічних наук М. П. Гусака «Моральне виховання старшокласників».

Викладачі інституту підготували на допомогу школярам книжки для читання іноземними мовами. Видано французькою мовою «Оповідання про тварин» Т. О. Бабич і німецькою мовою — «Природа і людина» Н. Ф. Ляхович.

Газета «Черкаська правда». 1960–1970 pp.
Cherkaska Pravda newspaper.
1960–1970

Заняття з практики англійської мови. 1968 р.
A class in English Practice. 1968

виховання; у новому корпусі розпочали 1967–1968 навчальний рік викладачі та студенти філологічного й фізико-математичного факультетів.

Пам'ятою сторінкою в історії педагогічного інституту, у тому числі й з огляду на вироблення і засвоєння нових педагогічних технологій, стала розпочата в 1966 р. підготовка вчителів для Узбекистану, Казахстану і Туркменістану. Тисячі кваліфікованих педагогів у цих нині незалежних азійських країнах пам'ятають свої студентські роки, проведені в місті над Дніпром, де вони здобували вищу освіту

Помітні зрушення відбулися в науково-дослідницькій роботі. Загальновизнаними стали результати праць професорів В. І. Солдатова (філософія), О. В. Тканка (історія), М. А. Жовтобрюха (мовознавство), О. П. Преснякова (літературознавство), І. П. Підласого (педагогіка), М. К. Босого і І. М. Давиденка (анатомія і фізіологія), О. В. Білого і В. М. Найдана (хімія), І. С. Сидорука (ботаніка).

Високу оцінку серед студентського, учнівського та викладацького загалу отримали підручники й посібники Ф. Ф. Боєчка (біохімія)

Заняття в лінгафонному кабінеті
A class at the language laboratory

Декан природничого факультету О. М. Дудник у колі студентів. 1966 р.
Dekan of the Faculty of natural science O. M. Dudnik among students. 1960's

"25" зрудни 1961 р. № 177

На підставі п. 7 розділу I Положення про вищі навчальні заклади, затвердженого постановою Ради Міністрів СРСР від 21 березня 1961 р. № 251, ЗАТВЕРДИТИ СТАТУТ Черкаського державного педагогічного інституту імені 300-річчя возз'єднання України з Росією.

ЗАСТУПНИК МІНІСТРА ОСВІТИ
УРСР

С. Завадський

Черкаського державного педагогічного інституту імені 300-річчя возз'єднання України з Росією Міністерства освіти Української РСР, організованого за постановою Ради Народних Комісарів УРСР від 11 лютого 1930 р. № 25/677

Загальні положення

I. У відповідності з Конституцією СРСР і Положенням про вищі навчальні заклади, затверденим постановою Ради Міністрів СРСР від 21 березня 1961 року № 251, Черкаський державний педагогічний інститут імені 300-річчя возз'єднання України з Росією має своїми головними завданнями :

- а/ підготовку висококваліфікованих спеціалістів у галузі народної освіти на основі поєднання навчання з суспільно-корисною працею ;
- б/ виконання науково-дослідних робіт ;
- в/ створення високоякісних підручників і навчальних посібників ;
- г/ підготовку науково-педагогічних кадрів ;
- д/ підвищення кваліфікації спеціалістів, які мають вищу освіту і які працюють в галузі народної освіти ;

Наказ Міністерства освіти УРСР про затвердження Статуту Черкаського педінституту. 1961 р.
Order of the Ministry of Education of the Ukrainian SSR on confirming the Statute of Cherkasy Teachers-Training Institute. 1961

О. Ф. Семеновича (геометрія), Г. О. Бугаєнка, М. Е. Фонкіча (фізика), Г. Р. Передрій (українська мова) та ін. У 1960-х рр. спільно з Інститутом літератури Академії наук УРСР ім. Т. Шевченка було започатковано проведення в Черкасах щорічних шевченківських конференцій. У 1986–1990 рр. колектив інституту організував 16 республіканських, міжвузівських і обласних науково-практических конференцій. Багатогранну дослідницьку

*Випускники 1972 р. за традицією садять дерева
1972 graduates plant trees according to tradition*

роботу здійснювали й на агробіологічній станції інституту (тепер – ботанічний сад).

У 1960 р. закладено основи міжнародного співробітництва. Студенти педагогічного інституту підтримували зв'язки не лише з молоддю республік СРСР, а й зі своїми ровесниками з європейського зарубіжжя. Так, у 1960-х рр. у них склалися дружні стосунки зі студентами Бидгощського воєводства Польщі. Поряд із постійним листуванням відбувався обмін делегаціями студентів і викладачів.

Highly appreciated by the communities of college students, school pupils and teachers were the textbooks and manuals by F. F. Boiechko (biochemistry), O. F. Semenovich (Geometry), H. O. Buhaienko, M. E. Fonkich (Physics), H. R. Peredrii (the Ukrainian Language) and others. Annual Shevchenko Conferences in Cherkasy were initiated in the 1960's in cooperation with the Institute of Literature of T. Shevchenko Academy of Sciences of the Ukrainian

*Викладачі кафедри фізики на демонстрації. 1970 р.
Teachers of the Physics chair at a demonstration. 1970*

*Викладачі факультету російської і української філології. 1970-ти рр.
Teachers of the Department of Russian and Ukrainian Philology. 1970's*

Перший студентський будівельний загін на цілині. 1970-ті рр.
First student construction brigade at wild lands.
1970's

Студентський будівельний загін "Альтаїр" філологічного факультету. 1984 р.
Student construction brigade Altair of Philology Department. 1984

Навчальний корпус № 3, введений у дію у 1968 р.
Academic building No. 3, commissioned in 1968

established friendly relations with the students of Bydgoszcz Voivodship in Poland. Besides constant correspondence that included the exchange of delegations of students and teachers. Professors H. O. Buhaienko and O. F. Semenovych and Assistant Professor L. M. Kliatska were invited by Bydgoszcz colleagues and taught at the local higher teachers-training institution for some time. At least 120 students and teachers of the Teachers-Training Institute persistently studied the Polish language.

The third labour semester was held in an organized fashion. The students actively participated in crop harvesting on wild lands of Kazakhstan, worked at the farms in Cherkasy region. Student construction brigades erected industrial, agricultural and socio-cultural buildings not only in Cherkasy region, but also in Siberia (Tyumen) and even in Poland (Bydgoszcz city, as part of labour exchange).

The students' leisure was fun and useful: they participated in various artistic and sports associations, contests, tournaments. The fame of the student folk dance ensemble Cherkashchanka spread far beyond the boundaries of Cherkasy region, as the ensemble was a laureate of many republican contests and toured the USSR republics and foreign countries.

Чемпіон Олімпійських ігор з веслування (каное-двійка, 1964 р.) випускник педінституту Андрій Хімич (зліва)
 Olympic Games champion in rowing (canoe pair, 1964) Teachers-Training Institute graduate Andrii Khimich (left)

Чемпіон Європи з веслування (каное-двійка, 1965 р.) випускник педінституту Валерій Дрибас
 Europe champion in rowing (canoe pair, 1965) Teachers-Training Institute graduate Valerii Drybas

Професори Г. О. Бугаєнко та О. Ф. Семенович і доцент Л. М. Кляцька на запрошення бидгощських колег викладали в місцевій вищій педагогічній школі. Щонайменше 120 студентів і викладачів педінституту наполегливо вивчали польську мову.

Було належно організовано також і третій трудовий семестр. Студенти брали активну участь у збиранні врожаю на цілинних землях Казахстану, працювали в господарствах Черкащини, а студентські будівельні загони зводили промислові, сільськогосподарські та соціально-культурні об'єкти не лише на Черкащині, а й у Сибіру (Тюмень) і навіть у Польщі унаслідок обміну трудовими десантами (місто Бидгощ).

Цікаво та змістово проводили студенти свій вільний час: вони були учасниками різних творчих і спортивних об'єднань, конкурсів, турнірів. Далеко за межами Черкащини линула слава про студентський народний ансамбль танцю "Черкащенка", який ставав неодноразовим лауреатом республіканських конкурсів

Гандбольна команда "Освіта" Черкаського педінституту – бронзовий призер чемпіонату СРСР 1963 р., 12-разовий чемпіон СРСР серед студентів, 6-разовий чемпіон України. Тренер – Б. М. Лябчук

Osvita handball team of Cherkasy Teachers-Training Institute – bronze winner of the USSR championship of 1963, 12-times USSR champion among students, 6-times Ukraine champion. Coach B.M. Liabchuk

In 1958, the Institute started to publish the in-house newspaper For Pedagogical Personnel. It covered the life of the scientific and teaching staff: the activity of the chairs and departments, the attainment of students, the work of trade union organization, cultural and sports events.

In 1964 Physical Education Department graduate Andrii Khimich became Tokyo Olympic Games champion (canoe pair), and in 1966 together with another

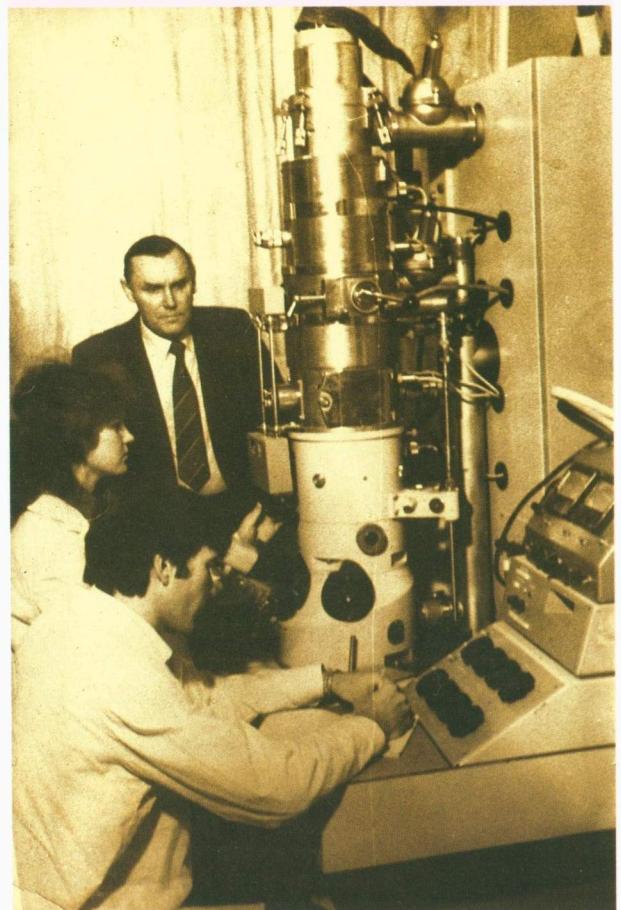
Репетиція студентського народного ансамблю танцю "Черкащенка" (керівник В. М. Луценко). 1977 р.

Rehearsal of the student folk dance ensemble Cherkashchanka (headed by V. M. Lutsenko). 1977

Випускник Черкаського педагогічного інституту (1979), Заслужений учител УРСР О. А. Захаренко з студентами фізико-математичного факультету. 1976 р.

Cherkasy Teachers-Training Institute graduate (1979), Merited Teacher of the Ukrainian SSR O. A. Zakharenko with Physics and Mathematics Department students. 1976

Заняття в лабораторії електронної мікроскопії проводить доцент О. І. Богатирьов. 1980-ті рр.
Classes in the Laboratory of Electron Microscopy is Associate Professor O. I. Bogatirov. 1980's

і гастролював у республіках СРСР та країнах зарубіжжя.

У 1958 р. в інституті почала виходити багатотиражна газета "За педагогічні кадри". На її сторінках висвітлювали життя науково-педагогічного колективу: діяльність кафедр і факультетів, успішність студентів, робота профспілкової організації, культурно-масові та спортивні заходи.

Випускник факультету фізичного виховання Андрій Хімич у 1964 р. став чемпіоном Олімпійських ігор в Токіо (каное-двійка), а в 1966 р. разом з іншим випускником факультету Валерієм Дрибасом – срібним призером першості світу в Німеччині. Третью курсниця факультету Вікторія Цуркан у 1989 р. виборола титул чемпіонки світу із самбо.

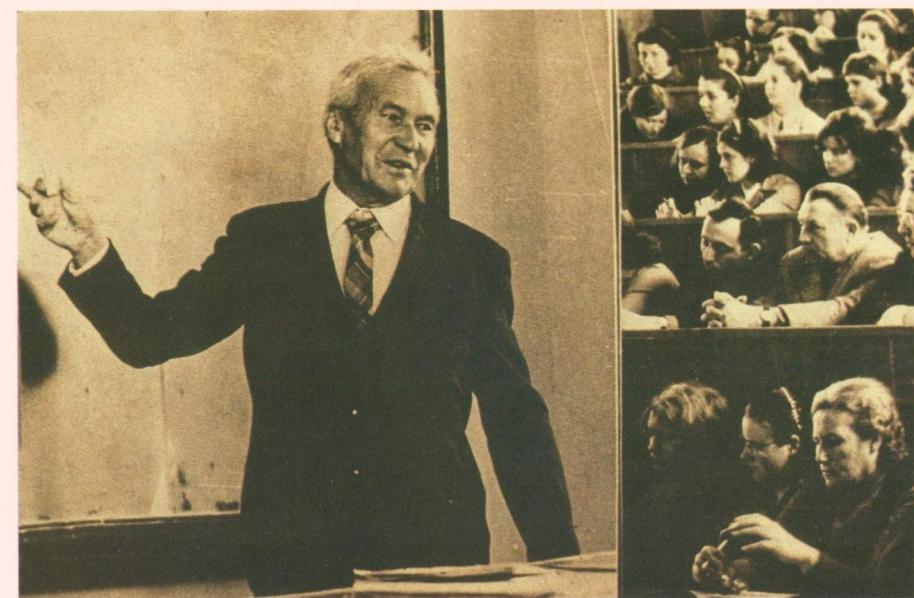
Яскравими виступами увійшла в історію українського спорту жіноча гандбольна коман-

Викладачі філологічного факультету. 1980 р.
Philology Department instructors. 1980

department graduate Valerii Drybas he became a silver prize winner at the world championship in Germany. Third-year student of the department Viktoria Tsurkan became the world champion in sambo (martial art) in 1989.

The female handball team of the institute named Burevisnyk (later Osvita) headed by Honoured Coach of Ukraine B. M. Liabchuk made their mark in the history of Ukrainian sports by their brilliant performances. In 1963 the girls won the bronze in the USSR class A teams championship. The team's players O. Tsybaliuk, R. Bondar, H. Babachenko, O. Vuntesmeri, R. Tiurina, N. Zhyla made it into the USSR national team. The team was the champion

Академік А. М. Колмогоров читає лекцію студентам фізико-математичного факультету. 1985 р.

Academician A. M. Kolmohorov gives a lecture to the Physics and Mathematics Department students. 1985

Ф. Ф. Боечко, ректор педагогічного інституту (з 1995 р. – державного університету) у 1979–2000 рр., доктор біологічних наук, професор
F. F. Boiechko, Rector of the Teachers-Training Institute (from 1995 – State University) in 1979–2000, Doctor of Biology Sciences, Professor

да інституту “Буревісник” (пізніше – “Освіта”) на чолі із заслуженим тренером України Б. М. Лябчуком. У 1963 р. дівчата стали бронзовими призерами першості СРСР серед команд класу “А”. Її гравці О. Цимбалюк, Р. Бондар, Г. Бабаченко, О. Вунтесмері, Р. Тюріна, Н. Жила входили до збірної СРСР. Команда Черкаського педінституту була чемпіоном і призером першостей СРСР серед студентських команд у своїй категорії.

У 1979 р. ректором інституту став досвідчений організатор освіти і відомий вчений, член-кореспондент АПН України, професор Ф. Ф. Боечко, який до цього очолював Уманський педінститут. Новий ректор ініціював будівництво нового 8-поверхового навчально-лабораторного корпусу інституту, який відкрито в 1991 р. Завдяки цьому було значно поліпшено умови навчання студентів і наукової роботи викладачів, активізовано впровадження комп’ютерної техніки. Окрім цього, уведено в експлуатацію три студентські гуртожитки, що поліпшило житлово-побутові умови студентів, та розпочато будівництво кооперативного житлового будинку для викладачів. На початку 1990-х рр. студенти проживали в 5 гуртожитках, до їхніх послуг було 2 їадальні, кафе, 4 буфети, спор-

Засідання вченої ради педагогічного інституту. 1982 р.
Meeting of the academic council of the Teachers-Training Institute. 1982

and prize-winner of USSR student teams championships.

In 1979, experienced educational administrator and famous scientist, Corresponding Member of the Academy of Natural Sciences of Ukraine, Professor F. F. Boiechko, who previously headed the Uman Teachers-Training Institute became the Institute's new rector. He initiated the construction of the new 8-storey educational and laboratory building of the Institute, which was opened in 1991. Thanks to the building the conditions for teaching the students and the scientific work of the teachers improved considerably. Computer equipment was introduced.

At that time the educational process was provided by 27 chairs, which made up 6 departments. Out of 360 instructors, 21 were doctors of sciences, professors, and 125 were candidates of sciences, assistant professors.

Республіканська олімпіада юних хіміків на базі Черкаського педінституту. 1982 р.
Republican Olympiad of young chemists at the premises of Cherkasy Teachers-Training Institute. 1982

*Молодь середньоазіатських республік – студенти філологічного факультету. 1987 р.
Young people from Central Asia republics are students at philology department. 1987*

*Одні з перших комп’ютерних класів. 1989 р.
One of the first computer classes. 1989*

тивно-оздоровчий комплекс у мальовничому місці на березі Дніпра біля села Сокирне.

Навчально-виховний процес у той час забезпечували 27 кафедр у складі 6 факультетів. Із 360 викладачів 21 були докторами наук, професорами, 125 кандидатами наук, доцентами.

Викладачі й студенти, підтримуючи назрілі зміни й демократичні пере-

творення другої половини 1980 – початку 1990-х рр., спрямовували свої зусилля на впровадження співзвучних часові нових підходів в організації роботи інституту, брали активну участь у громадсько-політичному житті. У цей період змінена номенклатура спеціальностей, більше уваги приділено формуванню національної свідомості майбутніх фахівців, утвердження поваги до української історії та культури, а в навчальних планах збільшена питома вага українознавчих дисциплін. У 1989 р. утворений факультет української філології, який розширив обсяги підготовки

вчителів української мови і літератури, започаткував розвиток спеціальностей історичного та народознавчого профілю.

Besides that, three dormitories for the students were commissioned, the construction of cooperative apartment house for the teachers was started, the living conditions of students were improved. In early 1990's the students resided in 5 dormitories, among the amenities available to students there were 2 canteens, a cafe, 4 refreshment rooms, sports and fitness complex in a picturesque place on the bank of the Dnipro near the village of Sokyrne.

The teachers and students supported the long overdue changes and democratic reforms of the second half of the 1980's – early 1990's, applied their efforts towards the introduction of contemporary approaches in the organization of the Institute's work, took an active part in the social and political life. The nomenclature of the specialties was changing, more attention was given to the formation of national identity of the future specialists, the establishment of respect to the Ukrainian history and culture. The specific weight of the Ukraine-related studies in the curriculum increased. The Department of Ukrainian Philology established in 1989 has expanded the volume of training the teachers of the Ukrainian language and literature and started to train specialists in historic and ethnographic areas.

*Видання Черкаського педагогічного інституту
Cherkasy Teachers-Training Institute Publication*

У добу незалежності

In the Age
of Independence

1991-2016

Після проголошення Україною незалежності розпочалася сторінка новітньої історії нашого вищого навчального закладу, ознаменована значними змінами в навчальній, науковій і виховній діяльності.

Професорсько-викладацький склад, працівники обслуговуючих служб із великим ентузіазмом, глибокою надією на краще майбуття зустріли Акт проголошення незалежності України, взяли активну участь у грудневому референдумі 1991 р., який підтвердив волю українського народу до самостійності, до забезпечення прав і свобод громадян демократичної, вільної країни. Усвідомлене ставлення до змін суспільно-політичного життя зумовило докорінну перебудову навчально-виховного процесу, зміщення у ньому акценту на україноцентризм, патріотичне виховання.

У навчальних планах зросла питома вага українознавчих дисциплін. Утворений у 1989 р. факультет української філології розширив підготовку учителів української мови і літератури, а з 1990 р. розпочав навчання фахівців історичного та народознавчого профілів. Унаслідок цього в 1994 р. в інституті відкрито історичний факультет (декан – О. Г. Перехрест), створено кафедру історії України (завідувач – А. Ю. Чабан), які готували учителів історії, народознавства, а згодом і правознавства, а також здійснювали викладання історії України на всіх факультетах інституту. Життя колективу висвітлювало відновлення в 1993 р. друкована газета "Черкаський педагогічний" (редактор В. М. Мельниченко), яка пізніше отримала назву "Черкаський університет", а потім – "Наш національний".

Пріоритетним напрямом діяльності інституту стала оптимізація та вдосконалення організаційної структури навчального закладу відповідно до умов інтеграції в європейський освітній і науковий простір. Значно зрос кадровий потенціал викладачів. Докторами наук на той час стали Ф. Ф. Боєчко, А. М. Гусак, С. А. Жаботинська, М. П. Іщенко, І. І. Кукурудза, А. Г. Морозов, А. Ю. Чабан, Т. С. Яценко.

Доцент С. А. Китова проводить заняття у музеї рушника. Початок 1990-х рр. Один із перших комп'ютерних класів.

Assistant Professor S. A. Kytova gives a class at the Rushnyk Museum. Early 1990's

Професор В. М. Найдан у лабораторії
Professor V. M. Naidan at a laboratory

After Ukraine proclaimed its independence a new period of our higher educational institution recent history started, which was heralded by considerable changes in educational, scientific and formative activity.

The staff of professors and teachers, students, workers of maintenance services welcomed the Act of Declaration of Independence of Ukraine with great enthusiasm, deep hopes for the better future, they took

an active part in the December referendum of 1991, which confirmed the will of the Ukrainian people to get independence, the ensuring of the rights and freedoms of citizens of a democratic free country. Conscientious attitude towards the change of social and political life caused a fundamental reorganization of educational process, the shift of the emphasis to the Ukraine centrism, patriotic education.

The specific weight of the Ukraine-related studies in the curriculum grew. The Department of Ukrainian Philology established in 1989 has expanded the training the teachers of the Ukrainian language and literature and from 1990 it started to train specialists in historic and ethnographic areas. As a result, in 1994 in the Institute History Department was opened (Dean

Доцент В. Т. Поліщук проводить екскурсію у музеї "Літературна Черкащина"

Assistant Professor V. T. Polishchuk gives a tour at the Cherkasy Region Literature museum

З НОВИМ НАВЧАЛЬНИМ РОКОМ, ДРУЗІ!

ЧЕРКАСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

ГАЗЕТА КОЛЕКТИВУ ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ ІНСТИТУТУ

СЕРПЕНЬ 1993 РОКУ

ЦІНА ДОГОВІРНА

Ф. Ф. Боєчко: „У нашого вузу славна історія і добре перспективи“

Перше число газети, яка тільки народжується, значною мірою презентаційна, ознайомлює з Тому цілком природно, що першу сточірку «Черкаського педагогічного» мі підвалим ректором вузу, доктору біологічних наук, професором Ф. Ф. Боєчко, запрошуючи його

до першого курсу. Однак відмінність цієї речі в тому, що вона дозволяє дістати першоочергову інформацію про перші обсяги та методи від пану ректора, який є з фахівцем фаху, 5 майстерія спорту і 26 кандидатом наук, більшістю відомих діячів 20% бажаючих стати студентами з підкладкою на

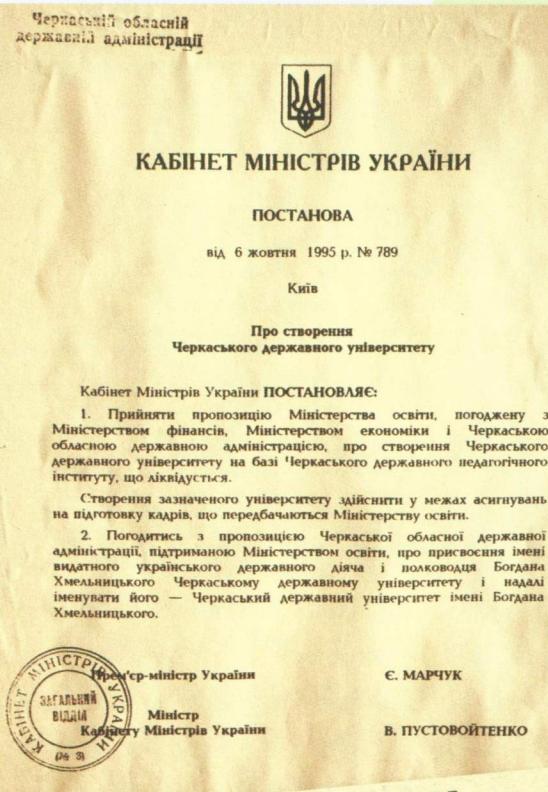
— хардкорного, економічного, медичного, програмного, фізичного та іншими діяльністю та інформацією з автоматизованих систем та ін. Правдомовно над дальнішим висвітленням

O. H. Perekhrest), the Chair of the History of Ukraine was established (Chairperson A. Yu. Chaban) that trained teachers of History, ethnography, and later Law, and taught History of Ukraine at all Institute Departments. The life of the staff was covered in the printed newspaper Cherkasy Pedagogical (editor V. M. Melnychenko) re-established in 1993, later the newspaper was renamed into Cherkasy University and after that the name was Our National.

Optimization and improvement of organizational structure of the educational establishment in accordance with the conditions of integration into the European educational and scientific space became the new priority of Institute's activity. The teaching personnel potential grew considerably. At that time F. F. Boiechko, A. M. Husak, S. A. Zhabotynska, M. P. Ishchenko, I. I. Kukurudza, A. H. Morozov, A. Yu. Chaban, T. S. Yatsenko became Doctors of Sciences.

Persistent and responsible work of the staff was estimated by the Ministry of Education and Science of Ukraine accordingly. In 1995 during the state accreditation Cherkasy State Teachers-Training Institute attained the fourth level of accreditation, which corresponded to the level of classical universities. As a result of that according to the regulation of the Government of Ukraine dated 6 October 1995 it was reorganized into the Bohdan Khmelnytsky State University of Cherkasy.

Attaining the state university status opened new prospects for the staff for the implementation of the

ПЕДІНСТИТУТ СТАВ УНІВЕРСИТЕТОМ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кабінет міністрів України 6 жовтня ц.р. прийняв постанову про створення Черкаського державного університету на базі Черкаського державного педагогічного інституту, що ліквідується.

Створення університету буде здійснено у межах асигнувань на підготовку кадрів, що передбачаються Міністерству освіти.

Уряд погодився з пропозицією Черкаської обласної державної адміністрації, підтриманої Міністерством освіти, про присвоєння імені видатного українського дяча і полководця Богдана Хмельницького Черкаському державному університету і надалі його — Черкаським державним університетом імені Богдана Хмельницького.

Наполеглива і відповідальна робота колективу дісталася належну оцінку Міністерства освіти та науки України. У 1995 р. під час державної акредитації Черкаський державний педагогічний інститут отримав четвертий рівень акредитації, що відповідав рівню діяльності класичних університетів. Унаслідок цього постановою уряду України від 6 жовтня 1995 р. його було реорганізовано в Черкаський державний університет імені Богдана Хмельницького.

Набуття статусу державного університету відкрило перед колективом нові перспективи для реалізації головного завдання вищої школи — всебічної та грунтовної підготовки майбутніх фахівців, формування в них високих громадянських якостей. Водночас це вимагало й реформування усієї роботи навчального закладу.

Змін зазнали не лише навчальні плани, програми, спецкурси, а й такі важливі напрями функціонування університету, як удосконалення мережі факультетів і спеціальностей, підвищення науково-методичного рівня викладання навчальних дисциплін, активізація наукових досліджень. Уже наприкінці 1990-х рр. на 10 факультетах підготовка фахівців здійснювалася за 24 спеціальностями, зокрема й такими новими, як журналістика, економічна теорія, психологія і соціальна робота, фізичне виховання і професійний та олімпійський спорт тощо.

Незважаючи на труднощі в соціально-економічному житті молодої держави, продовжувала зміцнюватися матеріально-технічна база університету. Особливу увагу приділяли комп’ютерно-інформаційному забезпеченню навчального процесу. Університет мав 200 комп’ютерів, 1020 програм із фундаментальних і спеціальних дисциплін, у його структурі з’явилася сучасна поліграфічна база.

У 1997 р. почало виходити перше в університеті фахове видання «Вісник Черкаського університету». Його випуск забезпечувала редколегія у складі: І. І. Кукурудза (головний редактор), В. М. Мельниченко (відповідальний секретар), Ф. Ф. Боєчко, А. М. Гусак, С. А. Жаботинська, В. Л. Омеляненко, А. Ю. Чабан.

На початок нового тисячоліття університет вийшов на новий рівень наукової діяльності. На його кафедрах тоді працювало 30 докторів наук, професорів і 144 кандидати наук. Розширювалася співпраця з науковцями академічних установ України й зарубіжних держав. На кінець 1990-х рр. добре знаними в Україні та за її межами стають наукові

main task of higher education — comprehensive and substantial training of future specialists along with instilling high civic values in them. At the same time it called for the reformation of the whole operation of the educational institution.

Changes were introduced not only into the curricula, programs, special courses, but also into such crucial functional areas of the university as the improvement of the network of departments and specialties, the raising of the scientific and methodological level of the way the disciplines were taught, the intensification of scientific research. As early as the late 1990's at 10 departments specialists were trained in 24 specialties, particularly such new ones as Journalism, Economic Theory, Psychology and Social Work, Physical Education and Professional and Olympics Sports, etc.

In spite of the difficulties in social and economic life of the young country, the material and technical resources of the University continued to consolidate. Special emphasis was put on the computer and informational support of the educational process. The University had 200 computers, 1020 programs on fundamental and special disciplines, and modern printing infrastructure was established.

Екзамен з історії України приймають професор А. Ю. Чабан і доцент Л. Д. Статі. 1998 р.

Examination in History of Ukraine is taken by Professor A. Yu. Chaban and Assistant Professor L. D. Stati. 1998

In 1997, the first specialized scientific publication in the history of the University, the Cherkasy University Bulletin, was founded. Its issuance was ensured by the editorial board comprising I. I. Kukurudza (chief editor), V. M. Melnychenko (executive secretary), F. F. Boiechko,

Ректор університету Ф. Ф. Боєчко (справа) і провіктор з наукової роботи І. І. Кукурудза. 1997 р.

University rector F. F. Boiechko (right) and vice-rector for scientific work I. I. Kukurudza. 1997

A. M. Husak, S. A. Zhabotynska, V. L. Omelianenko, A. Yu. Chaban.

At the turn of the new millennium, the University achieved a new level of scientific activity. Then the chairs staff of the University included 30 Doctors of Sciences, Professors and 144 Candidates of Sciences. Cooperation with the scientists from academic institutions of Ukraine and foreign countries was expanded.

By the late 1990's the scientific schools of professors F. F. Boiechko, A. M. Husak, S. A. Zhabotynska, V. L. Omelianenko, M. Yu. Fonkych, A. Yu. Chaban, T. S. Yatsenko became well-known in Ukraine and beyond.

The objective of strengthening the personnel potential remained as crucial as it had been. Special attention was given to the training the University's own teachers and best graduates as specialists of the highest qualification. As of early 2000's there were 68 young scientists in post-graduate studies, and 11 of the University's instructors defended the dissertations for the Doctor of Sciences degree.

In these difficult and in many respects critical times of transition from an institute to a classical university, the staff of the educational institution was headed by the famous higher educational administrator and scientist, F. F. Boiechko. Vice-rectors at that time were I. I. Kukurudza, M. M. Horbach, O. V. Bilyi, L. V. Zvirkovska, M. H. Chobitko.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ
УКРАЇНИ
НАГОРОДЖУЄ
ПОЧЕСНОЮ ГРАМОТОЮ

Колектив
Черкаського державного університету імені Богдана Хмельницького

За вагомий внесок у розвиток освіти та науки, підготовку висококваліфікованих спеціалістів, впровадження сучасних методів навчання і виховання студентської молоді

Прем'єр-міністр України
м. Київ
№ 3195
26 жовтня 2001 року

школи професорів Ф. Ф. Боечка, А. М. Гусака, С. А. Жаботинської, В. Л. Омеляненка, М. Ю. Фонкича, А. Ю. Чабана, Т. С. Яценко.

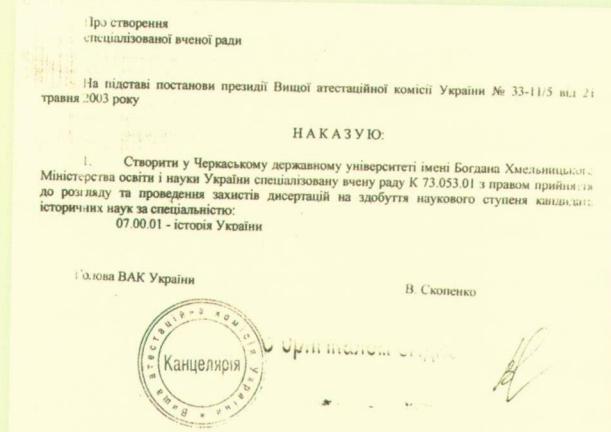
Як і раніше, одним із головних завдань залишалося зміцнення кадрового потенціалу. Особливу увагу було звернуто на підготовку спеціалістів вищої кваліфікації із власних викладачів, кращих випускників. На початку 2000-х рр. в аспірантурі навчалося 68 молодих науковців, докторські дисертації захистили 11 викладачів університету.

Колектив навчального закладу у цей складний і багато в чому переломний період переходу від інституту до класичного університету очолював

жавній адміністрації. Йому вдалося примножити здобутки університету. Зокрема, з метою посилення професійної орієнтації учнів середніх навчальних закладів області, їх підготовки до вступу в університет у листопаді 2000 р. створено навчально-науково-виробничий комплекс "Перспектива". До нього увійшло 35 навчальних закладів, освітніх організацій та установ, які започаткували плідну співпрацю з університетом. Розпочалася підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем "магістр". З'явилися такі нові спеціальності, як правознавство, туризм, готельне господарство, комп'ютерні науки, практична психологія, видавнича справа та редактування.

Важливими осередками науково-дослідницької роботи університету стали центр шевченкознавчих досліджень, науково-дослідний інститут селянства, навчально-науковий центр фізико-хімічних експериментальних досліджень, науково-дослідна лабораторія фізики твердого тіла. Також було створено три міжнародних ресурсних центри – полонійний, французький та арабський.

За рішенням Вищої атестаційної комісії України від 21 травня 2003 р. розпочала свою роботу перша в історії університету спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальністю "Історія України" (голова ради – А. Г. Морозов, вчений секретар – С. В. Корновенко).

Наказ про створення першої в університеті спеціалізованої вчені ради із захисту дисертацій
Order on the creation of the first specialized academic council for the defence of dissertations in the history of the University

відомий організатор вищої школи, науковець Ф. Ф. Боечко. Проректорами тоді були І. І. Кукурудза, М. М. Горбач, О. В. Білій, Л. В. Звірковська, М. Г. Чобітко.

У вересні 2000 р. ректором університету став А. І. Кузьмінський, який до цього працював на керівних посадах в органах управління освітою, обласній дер-

In September 2000, A. I. Kuzminskyi, who previously worked at leading positions in the educational authorities and at Regional State Administration, became the rector of the University. He managed to increase the University's achievements. In particular, with the aim of improving career guidance among the pupils of the secondary schools of the region and their preparation for entering the University, in November 2000 the educational-scientific-industrial complex Perspective was established. It included 35 educational establishments, educational organizations and institutions, which started the fruitful cooperation with the University. The Master's postgraduate courses were established. New specialties appeared, such as Law, Tourism, Hotel Business, Computer Sciences, Practical Psychology, Publishing and Editing.

Among the new important centres of scientific and research work of the University were the Centre for Shevchenko Studies, Scientific-and-Research Institute of Peasantry, Educational-Research Centre for Physico-chemical Experimental Research, Scientific-and-Research Laboratory of Solid-State Physics. Three international resource centres were also established: Polish, French and Arabic.

According to the decision of the Higher Attestation Commission of Ukraine dated 21 May 2003, for the first time in the University history, specialized academic council for the defence of Candidate of Sciences dissertations in the specialty History of Ukraine started functioning (Head of the Council A. H. Morozov,

Заняття на природничому факультеті
A class at the Natural Sciences Department

Academic Secretary
S. V. Kornovenko).

As a recognition of the contribution made to the educational area and the formation of national elite of the country by the staff of the University, the latter attained the national university status on 21 August 2003.

This high evaluation of the establishment's activity required a whole new level of work quality. The staff applied itself in the implementation of the Bologna Declaration provisions in the educational process. Special attention was given to the enhancement of scientific and educational potential, opening new specialties, creation of new chairs and departments, increasing the amount of the number of licensed student vacancies for the Master's program.

At that time the University trained specialists at the academic levels of Bachelor, Specialist and Master in 23 areas and 41 specialties, the new additions to the list of which were such specialties as Civil Service, Intellectual Property, Fine and Decorative-Applied Arts,

Informational Management Systems and Technologies, Elementary Education. Vice-rectors at that time were Yu. V. Trius, L. I. Prokopenko, O. P. Savchenko, L. V. Shvydka, V. D. Artiukh. In 2004, the Sevastopol Branch of the Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy was established. The first part of the renovated burnt down academic building was commissioned.

Yet, already in 2003–2004 negative tendencies accumulate in the University caused by the political position of the University management that was in conflict

А. І. Кузьмінський, ректор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького у 2000–2005 рр. і 2007–2014 рр., доктор педагогічних наук, професор

A. I. Kuzminskyi, rector of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy in 2000 – 2005 and 2007–2014, Doctor of Pedagogy Sciences, Professor

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про надання Черкаському державному університету імені Богдана Хмельницького статусу національного

Ураховуючи загальнодержавне і міжнародне визнання результатів діяльності Черкаського державного університету імені Богдана Хмельницького, його вагомий внесок у розвиток національної освіти і науки, постановляю:

Надати Черкаському державному університету імені Богдана Хмельницького статус національного і надалі іменувати його – **Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького**

Президент України

Л. Кучма

м. Київ
21 серпня 2003 року
№ 871/2003

Визнанням внеску колективу університету в науково-освітню справу і формування національної еліти держави стало надання йому 21 серпня 2003 р. статусу національного.

Висока оцінка діяльності закладу вимагала і якісно нового рівня роботи. Колектив активно працював над упровадженням в навчальний процес положень Болонської конвенції. Особливу увагу було приділено нарощуванню науково-педагогічного потенціалу, відкриттю нових спеціальностей, утворенню нових кафедр і факультетів, збільшенню ліцензованого обсягу фахівців, передусім за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр”.

У цей час університет здійснював підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями “бакалавр”, “спеціаліст”, “магістр” із 23 напрямів та 41 спеціальністю, перелік яких поповнили такі спеціальності, як державна служба, інтелектуальна власність, образотворче та декоративно-прикладне

**Заняття з образотворчого мистецтва
A class in fine arts**

мистецтво, інформаційні управлюючі системи та технології, початкова освіта. Проректорами в цей час працювали Ю. В. Триус, Н. М. Остапенко, Л. І. Прокопенко, О. П. Савченко, Л. В. Швидка, В. Д. Артох.

Однак уже в 2003–2004 рр. в університеті нарощують негативні тенденції, причиною яких стала політична позиція керівництва навчального закладу, яка йшла в розріз із настроями в суспільстві та колективі. Політизація керівництва університету змушувала викладачів, студентів займати провладні позиції, що не відповідало тодішнім настроям у суспільстві.

Все це призвело до загострення ситуації в колективі. Наприкінці 2004 р. університет опинився у центрі подій Помаранчевої революції на Черкащині. Значна частина студентів, викладачів долучилися до протестних акцій, голодувань проти фальсифікації виборів Президента України. Керівництво університету не зуміло об'єктивно оцінити ситуацію, намагалося протистояти загальнонародному волевиявленню. У результаті цього 2 березня 2005 р. А. І. Кузьмінського було відсторонено від керівництва навчальним закладом. Ректором став відомий науковець, громадський діяч В. Т. Поліщук, проректорами – Ю. В. Триус, Ю. М. Тесля, В. В. Масненко. Відбулися зміни і в керівництві кількох факультетів, зокрема деканом історичного факультету став В. М. Мойсієнко, української філології – І. І. Погрібний.

with the public and staff sentiments. The University management politicization caused the teachers and students to take the pro-government position, which was in contrast to the then public sentiments.

All of this resulted in the aggravated relations within the staff. In late 2004 the University found itself in the centre of the Orange Revolution events in Cherkasy region. A considerable number of students and teachers took part in the protesting, hunger strikes against the falsification of the presidential elections in Ukraine. The University management was unable to make an objective assessment of the situation and tried to oppose the universal will expressed by the people at large. As a result, on 2 March 2005 A. I. Kuzminskyi was suspended from the position of the head of the educational establishment. The new rector was a scientist, public activist V. T. Polishchuk, the vice-rectors were Yu. V. Trius, Yu. M. Teslia, V. V. Masnenko. There were changes in the management of several departments as well, particularly, V. M. Moisienko became the Dean of the History Department, I. I. Pohribnyi became the Dean of the Ukrainian Philology Department.

The scientific and teaching staff directed their efforts towards the improvement of education quality, ensuring the education mobility, attractiveness and competitiveness at the labour market, training highly professional specialists able to use the acquired knowledge in practice efficiently. A series of international and all-Ukrainian scientific conferences took place, the Museum of Cherkasy Region Literature was created, the unique museum of Ukrainian Rushnyk started functioning, the network of chairs was improved, new consultative body, the Professors' Club, was established. Special attention was given to the life and creative activity of prominent compatriots: Bohdan Khmelnytsky, Mykhailo Starytsky, Todos Osmachka, Mykhailo Drai-Khmara.

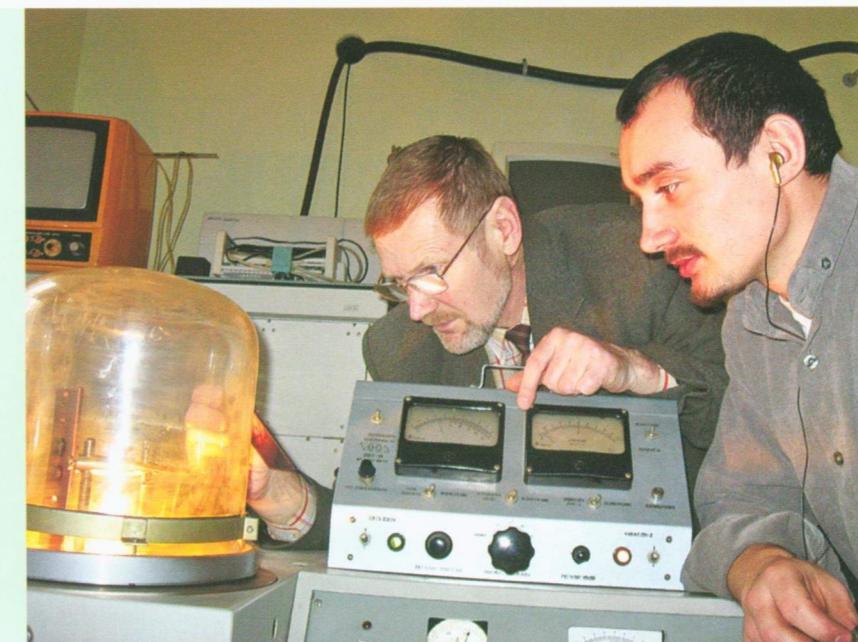
Yet, in spite of the positive progress in the University activity and the improvement of the staff atmosphere,

A. I. Kuzminskyi returned to the position of the head of the University with the facilitation of V. Yanukovych government in June 2007.

His rectorship differed from the previous term in that, first of all, the reformation of the educational process were often supplanted by declarative slogans, the excessive shift of the educational process

towards Pedagogy was obvious, which did not meet the principles of a classical university. The University management became increasingly politically minded leaning towards the ruling party. That was why on the wave of the Revolution of Dignity and because of the expiration of the contract A. I. Kuzminskyi left the office in June 2014.

During the Revolution of Dignity in late 2013 and in early 2014 the students and teachers of the University

**Доцент Я. Д. Король пояснює принцип роботи вакуумного поста
Assistant Professor Ya.D. Korol explains the working principle of vacuum post**

В. Т. Поліщук, ректор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького у 2005–2007 рр., доктор філологічних наук, професор

V. T. Polishchuk, rector of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy in 2005–2007, Doctor of Philology Sciences, Professor

Ректор університету професор О. В. Черевко відкриває Всеукраїнську науково-практичну конференцію "Краєзнавча Шевченкіана України", присвячену 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка. 24 жовтня 2014 р.

University rector Professor O. V. Cherevko opens the All-Ukrainian scientific-practical conference Local Lore Shevchenko Studies of Ukraine dedicated to the 200th anniversary of T. H. Shevchenko. 24 October 2014

Зусилля науково-викладацького складу були спрямовані на підвищення якості освіти, забезпечення її мобільності, привабливості та конкурентоспроможності на ринку праці, підготовку фахівців із високим рівнем професіоналізму, здатних ефективно застосовувати на практиці набуті знання. Відбулася низка міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій, створено музей літературної Черкащини, почав роботу унікальний музей українського рушника, удосконалена мережа кафедр, запрацював новий дорадчий орган – професорський клуб. Особлива увага була звернута на популяризацію життя і творчості видатних земляків: Богдана Хмельницького, Михайла Старицького, Тодося Осьмачки, Михайла Драй-Хмари.

У 2004 р. розпочато навчання у Севастопольській філії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Було відкрито першу чергу відреставрованого згорілого корпусу.

Однак, не зважаючи на позитивні зрушенні у діяльності університету і оздоровлення обстановки в колективі, до його керівництва за сприяння уряду В. Януковича у червні 2007 р. повернувся А. І. Кузьмінський.

Роки повторного керівництва університетом А. І. Кузьмінського помітно різнилися від його попередньої каденції. Насамперед тим, що реформування освітнього процесу в багатьох випадках підмінялося декларативними гаслами, спостерігалася надмірна педагогізація навчального процесу, що не відповідало засадам класичного університету. Керівництво університету дедалі більше політизувалося на

**Учасники Шевченківської науково-практичної конференції 2010 р. у Каневі
Participants of Shevchenko scientific-practical conference 2010 in Kaniv**

took an active part in the protest actions for the pro-European choice of Ukraine, against the corrupted government, against the Russian annexation of the Crimea.

On 1 July 2014 famous state and political figure, experienced manager, Doctor of Economy Oleksandr Volodymyrovych Cherevko, who in 2005–2010 was the head of Cherkasy Region State Administration, was invited to manage the leading educational establishment of the region. Upon heading the University he improved the management structure, decisively brought young blood to the University administration, optimized the organization of educational and scientific process, provided for the completely new approaches to the national-and-patriotic education of students. Young scientists, professors V. M. Moisiienko, S. V. Koronovenko, T. V. Zaporozhets obtained the administrative positions. The University staff supported the course of the new head with the majority of votes. On 23 April 2015, based on the new Regulation on Electing the Heads of Higher Educational Institutions, O. V. Cherevko was elected University rector. Right from the start the new management actively supported the reformative course of the President of Ukraine, the changes suggested by the Ministry of Education and Science of Ukraine.

A heroic page was written into the history of the University by the participants of the anti-terrorist operation at the south-east of Ukraine – the students and graduates of the University, including: Vadym Kocherha, awarded with the Order of Bohdan Khmelnytsky, third class; Yaroslav Sekret, awarded with the Order For Courage, third class; Oleksandr Sydun, awarded with the medal For Participation in the Anti-Terrorist Operation and the Defender of the Motherland medal; Yurii Kravchenko, distinguished for Courage and Bravery; Petro Horbatenko, awarded with the medal Independence of Ukraine, third class; Serhii Bondar, awarded with the medal For Self-Sacrifice and Love of Ukraine; Yaroslav Platmir, awarded with the order For Courage, third class; Anatolii Shovzhenko, awarded with the medal For Participation in the Anti-Terrorist Operation. The gratitude of the Ministry of

Defence of Ukraine was extended to Oleksandr Semenenko, Tetiana Marusenko, Serhii Halian, Roman Chamei, Oleh Sayytskyi, Taras Shevchenko, Vira Yurchenko, Yaroslav Lysenko, Mykyta Nadtochii, Yevhen Buzko, Oleksii Semeniuk, Ihor Semenov, Pavlo Prybish, Vasyl Otzemko, Vadym Koval, Les Danylevskyi, Oleksandr Karabin, Vitalii Bobukh, Dmytro Kukharchuk.

Eternally on the record of University students are the participants of the military actions in the Anti-Terrorist

Учасники Всеукраїнської науково-практичної конференції "Краєзнавча Шевченкіана України" на Тарасовій горі. 24 жовтня 2014 р.

Participants of the All-Ukrainian scientific-practical conference Local Lore Shevchenko Studies of Ukraine on Taras Hill. 24 October 2014

Operation zone, who perished in the fight for the freedom and independence of Ukraine: Viacheslav Olehovich Gaga, awarded with the medal For Courage, third class, and Serhii Petrovych Yepifamov.

The University staff actively supports ATO combatants by gathering food and warm clothing, participating in donation of blood. A milestone event was the reopening of the Bohdan Khmelnytsky school

Черевко О. В., ректор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького з 2014 р., доктор економічних наук, професор
O. V. Cherevko, rector of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy since 2014, Doctor of Economy Sciences, Professor

Міністерством освіти та науки України.

У дні Революції Гідності наприкінці 2013 р. та на початку 2014 р. студенти та викладачі університету стали активними учасниками протестних акцій за європейський вибір України, проти корумпованої влади, проти російської анексії Криму.

Героїчну сторінку в історію університету вписали учасники антитерористичної операції на південному сході України – студенти та випускники університету, із-поміж яких: Вадим Кочерга, нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня; Ярослав Секрет – орденом “За мужність” III ступеня; Олександр Сидун – медалями “За участь в АТО” та “Захисник Батьківщини”; Юрій Кравченко – відзнакою “За мужність і відвагу”; а Петро Горбатенко – “Незалежність України” III ступеня; Сергій Бондар – медаллю “За жертовність і любов до України”; Ярослав Платмір – орденом “За мужність” III ступеня; Анатолій Шовженко – медаллю “За участь в АТО”. Подякою Міністерства оборони України відзначенні Олександр Семененко, Тетяна Марусенко, Сергій Галян, Роман Чамей, Олег Савицький, Тарас Шевченко, Віра Юрченко, Ярослав Лисенко, Микита Надточій, Євген Бузько, Олексій Семенюк, Ігор Семенов, Павло Прибіш, Василь Отземко, Вадим

Майбутні історики і філософи
Future historians and philosophers

користь провладної партії. Саме тому на хвилі Революції Гідності та у зв'язку із завершенням терміну контракту А. І. Кузьмінський у червні 2014 р. залишив посаду ректора.

1 липня 2014 р. до керівництва провідним вищим навчальним закладом області було запрошено відомого державного і політичного діяча, досвідченого менеджера, доктора економічних наук Олександра Володимировича Черевка, який у 2005–2010 рр. був головою Черкаської обласної державної адміністрації. Очоливши університет, він удосконалив структуру управління, рішуче омолодивши ректорат, оптимізував організацію освітньо-наукового процесу, якісно оновив підходи до національно-патріотичного виховання студентів. До керівництва прийшли молоді науковці – професори В. М. Мойсієнко, С. В. Корновенко, Т. В. Запорожець. Колектив університету підтримав курс нового керівника. Більшістю голосів, на основі нового Закону України “Про вищу освіту” О. В. Черевка 23 квітня 2015 р. було обрано ректором університету.

Від початку нове керівництво активно підтримало реформаторський курс Президента України, зміни, запропоновані

in the city of Lysychansk, which was attended by the delegation of the teachers and students of the University headed by O. V. Cherevko. The event was also attended by the heads of regional state administrations of Luhansk and Cherkasy regions, H. H. Moskal and Yu. O. Tkachenko.

A wide response among the students and teachers of the University was caused by the charity auctions for helping the University students in the anti-terrorist operation zone: basketball match, concerts given by the students of Cherkasy National University and Cherkasy State Technological University, concert “Let's warm the soldier with the warmth of our hearts”, a fair for selling self-made things for helping the students in the anti-terrorist operation zone. University activists participate in volunteer units that weave camouflage nets, assemble food packages for the warriors, produce dry borsch, help city volunteer organizations, donate blood, raise funds at charity auctions and fairs.

The Cherkasy National is celebrating its 95th anniversary in the prime of its creative endeavours, the enhancement of its scientific and educational potential. Today the Bohdan Khmelnytsky National University is almost six thousand full and part-time students strong. The educational process is maintained by a thousand of full-time instructors, who work in 8 educational-research institutes and at 2 departments, at the institute

Президент України 2005–2010 рр. В. А. Ющенко знайомиться з археологічною практикою студентів-істориків на поселеннях трипільської культури. Липень 2015 р.

President of Ukraine in 2005–2010 V. A. Yushchenko studies the archaeological practice of History students at Trypillia culture settlements. July 2015

of pre-university training and post-graduate education, at 48 chairs.

The successful organization of educational process is promoted by 16 university-wide units, including the scientific library, informational and computing centre, the department of information and public relations, the centre for external and international relations, editing and publishing department, the newly created chair of military training, financial and economic services.

The core of the University's current activity is the support of the student-centrism in specific deeds rather than words. It is the students with their concerns are the main actor in the University. It is for them that the modern lecture rooms, laboratories at the 5

Розкопки скіфського городища біля села Нетребка

Корсунь-Шевченківського району. 2011 р.

Excavation of Scythian settlement near the Netrebka village, Korsun-Shevchenkivskyi district. 2011

День Університету. Посвята в козаки. Жовтень 2015 р.
University Day. Initiation into Cossackhood. October 2015

Коваль, Лесь Данилевський, Олександр Карабін, Віталій Бобух, Дмитро Кухарчук.

Навічно занесені до списків студентів університету учасники бойових дій у зоні АТО, які загинули в боях за свободу і незалежність України – Гага В'ячеслав Олегович, нагороджений медаллю “За мужність” III ступеня, та Єліфамов Сергій Петрович.

Колектив університету активно допомагає воїнам АТО, збираючи продовольство, теплий одяг, бере участь у донорському русі. Знаковою подією стало відновлення школи імені Богдана Хмельницького в місті Лисичанськ, на відкритті якої була присутня делегація викладачів і студентів університету на чолі з О. В. Черевком. В урочистостях також взяли участь голови обласних державних адміністрацій: Луганської – Г. Г. Москаль, Черкаської – Ю. О. Ткаченко.

Значний резонанс серед студентів і викладачів університету викликали благодійні аукціони на допомогу студентам університету, які перебувають у зоні АТО: матч із баскетболу, концерт від студентів ЧНУ та ЧДТУ, концерт “Теплом своїх сердець зігріємо

солдата”, ярмарок із продажу речей власного виробництва на допомогу студентам, які перебувають у зоні АТО. Активісти університету беруть участь у волонтерських загонах, які плетуть маскуванні сітки, формують продуктові набори для воїнів, виготовляють сухі борщі, допомагають волонтерським організаціям міста, здають кров, збирають кошти на благодійних аукціонах і ярмарках.

Своє 95-річчя Черкаський національний зустрічає в розквіті творчих пошукув, удосконалення наукового та навчального потенціалу. Сьогодні університет імені Богдана Хмельницького – майже шеститисячний колектив студентської молоді стаціонарної та заочної форм навчання. Освітній процес забезпечує тисячний колектив штатних викладачів, які працюють у 8 навчально-наукових інститутах і на 2 факультетах, в інституті доуніверситетської підготовки та післядипломної освіти, на 48 кафедрах.

Успішній організації навчального процесу сприяють 16 загальноуніверситетських підрозділів, з-поміж яких – наукова бібліотека, інформаційно-обчислювальний центр, відділ інформації та зв'язків із громадськістю, центр зовнішніх і міжнародних зв'язків, редакційно-видавничий відділ, новостворена кафедра військової підготовки, фінансово-економічні служби.

academic buildings are equipped, the educational process is fully provided with the computer equipment and the Internet access.

Within the University today there are 5 modern dormitories with 2000 beds, the educational hotel-and-restaurant complex, botanic garden, educational-research sports and fitness complex “Sokyrno”, Meridian canteen, 5 cafes. In April 2015 the student cafe was opened, which became one of the centres where the youth can spend meaningful and fun time. The University has a psychological service, legal clinic, 2 medical aid stations, a dental office.

In October 2014 p. on the occasion of the 365th anniversary of the creation of Ukrainian Cossack State and the 420th anniversary of the prominent hetman of Ukraine, a stele and the bust of Bohdan Zynoviy Khmelnytsky were erected at the University square as symbol of statehood, unity and the link between generations, as the honour the University community expressed to the contribution the prominent statesman made to the development of Ukrainian independent state along with the unshaken loyalty to the state sovereignty.

This monument became a real adornment of the city and the place of holding the general University events.

*Козацький ліцей, створений з ініціативи університету на базі Черкаської загальноосвітньої школи № 6
Cossack lyceum created by the initiative of the University on the basis of Cherkasy comprehensive secondary school No. 6*

The talented student youth is involved in the work of the University scientific schools, there are over 120 subject clubs, recommendations on the organization of self- and distance learning are in place. The student scientific work is more active now: in only the recent years the students published over 800 reports, articles in scientific journals, participated in over 50 scientific conferences. An important role in making it active is played by the all-Ukrainian student conferences started in 1999 under the title Topical Issues of Natural and Humanitarian Sciences Researched by Student Youth, also known as Rodzynka, as well as the publications issued within the framework of these conferences. Besides the University students, young scientists from other educational institutions of Ukraine take part in the conferences. E-resources are created, such as the student magazine and student scientific newspaper.

Заняття студентів університету з військової підготовки
University students at a class in military training

Головним напрямом сучасної діяльності університету є забезпечення не на словах, а конкретними справами студентоцентризму. Саме студентство із його турботами є головною дієвою особою в університеті. Для них обладнані сучасні лекційні аудиторії, лабораторії в 5 навчальних корпусах, освітній процес повністю забезпечений комп'ютерною технікою й інтернетом.

У складі університету нині функціонують 5 сучасних студентських гуртожитків на 2000 ліжкомісць, навчальний готельно-ресторанний комплекс, ботанічний сад, навчально-наукова спортивно-оздоровча база "Сокирно", їdalnja "Меридіан", 5 кафе. У квітні 2015 р. було відкрито студентське кафе, яке стало одним із осередків змістового дозвілля молоді. Діють психологічна служба університету, юридична клініка, 2 медичних

символи державності, єдності і зв'язку поколінь, ушанування університетською громадою внеску видатного державного діяча в розбудову Української незалежної держави та її непохитної вірності державницькій позиції. Цей комплекс став справжньою окрасою міста та місцем проведення загальноуніверситетських заходів.

До роботи університетських наукових шкіл широко заличена талановита студентська молодь, працює понад 120 предметних гуртків, діють рекомендації щодо організації самостійної роботи та дистанційного навчання. Пожвавилася наукова робота студентів: лише за останні роки студенти опублікували понад 800 повідомень, статей у наукових збірниках, брали участь у більше ніж 50 наукових конференціях. Важливу роль у цьому відіграють започатковані ще в 1999 р. Всеукраїнські студентські наукові конференції "Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях студентської молоді", відомі більше як "Родзинка" та видання її матеріалів. Okрім студентів університету, у ній беруть участь молоді науковці з інших навчальних закладів України. Створено електронні ресурси – студентський журнал і студентську наукову газету.

Активна студентська робота високо поцінована в університеті. За останні десять років 35 студентів університету стали стипендіатами Президента України, 7 – Кабінету Міністрів України, 17 – Верховної Ради України.

пункти, стоматологічний кабінет.

У жовтні 2014 р. з нагоди відзначення 365-ї річниці від дня створення Української козацької держави і 420-річчя від дня народження видатного гетьмана України на університетській площі встановлено стелу та погруддя Богдана-Зиновія Хмельницького як

Прийняття військової присяги студентами університету
University students take the military oath

Active work of students is highly appreciated at the University. In the recent ten years 35 University students became the holders of the President of Ukraine scholarship, 7 students became the holders of the Cabinet of Ministers of Ukraine scholarship, 17 students became the holders of the Verkhovna Rada of Ukraine scholarship.

It is a notable point that a considerable share of the University instructors are the graduates of our educational establishment. Out of them, 28 are professors, Doctors of Sciences. Famous among the staff are I. A. Akulenko, A. O. Artiushenko, S. P. Arkhipova, O. I. Vovk, S. S. Danyliuk, K. M. Hnezdilova, A. V. Hra-

dovskyi, T. M. Desiatov, S. A. Zhabotynska, T. V. Zaporozhets, M. I. Kalko, V. S. Lizohub, Yu. O. Liashenko, O. S. Kychenko, S. O. Kovalenko, S. V. Kornovenko, A. I. Kuzminskyi, H. I. Martynova, N. M. Ostapenko, V. I. Pakharenko, V. T. Polishchuk, L. I. Romashchenko, O. P. Savchenko, T. V. Symonenko, D. M. Kharchenko, L. V. Shytyk, N. M. Yamolenko, T. S. Yatsenko. Active student social units are the student council, dormitory councils, Cossack hundred, student TV.

The active social position of the University students is proved by the fact that according to the results of the elections to the local councils in October 2015 three students – Anton Vedula, Maksym Shylo and Artur Akopian became the deputies of Cherkasy City Council, and the 4th-year student of the Educational-Research Institute of History and Philosophy Artem Kukharenko was elected the head of Podilske Village Council of Zolotonosha District. He is one of the youngest village heads in Ukraine.

University students are the winners of international and all-Ukrainian scientific contests and Olympiads. In particular, for several years in a row the young scientists from the University became the winners of the students works contest within the Ukrainian-Polish European Parliament project Sustainable Development – Science debut: Ihor Stratiichuk in 2011, Diana Stasenkova and

Знаковим є те, що значна частина викладачів університету були випускниками нашого навчального закладу. Із-поміж них 28 професорів, докторів наук. Знаними в колективі є І. А. Акуленко, А. О. Артощенко, С. П. Архипова, О. І. Вовк, С. С. Данилюк, К. М. Гнезділова, А. В. Градовський, Т. М. Десятов, С. А. Жаботинська, Т. В. Запорожець, М. І. Калько, В. С. Лизогуб, Ю. О. Ляшенко, О. С. Киченко, С. О. Коваленко, С. В. Корновенко, А. І. Кузьмінський, Г. І. Мартинова, Н. М. Остапенко, В. І. Пахаренко, В. Т. Поліщук, Л. І. Ромашенко, О. П. Савченко, Т. В. Симоненко, Д. М. Харченко, Л. В. Шитик, Н. М. Ярмо-

*Студент заочного відділення (історія) Олексій Семенюк у складі Збройних Сил України захищає незалежність держави у зоні АТО
Extramural department student (History) Oleksi Semeniuk enlisted to the participate Armed Forces of Ukraine protects the independence of the country in the Anti-Terrorist Operation zone*

ленко, Т. С. Яценко. Активно діють студентські громадські формування – студентська рада, ради при гуртожитках, козацька сотня, студентське телебачення.

Про активну життєву позицію студентів університету свідчить те, що за підсумками виборів до місцевих рад, що відбулися в жовтні 2015 р. троє студентів – Антон Ведула, Максим Шило та Артур Акопян стали депутатами Черкаської міської ради, а студент 4 курсу ННІ історії та філософії Артем Кухаренко обраний головою Подільської сільської ради Золотоніського району. Він є одним із наймолодших сільських голів України.

Студенти університету – переможці міжнародних і всеукраїнських наукових конкурсів та олімпіад.

Зокрема, кілька років поспіль молоді науковці університету ставали переможцями конкурсу студентських робіт в українсько-польському проекті Європарламенту “Науковий дебют – сталий розвиток”: Ігор Стратійчук у 2011 р., Діана Стасенкова і Тамара Смик у 2012 р., Юлія Скорик, Антоніна Біда та Олександр Дубина в 2013 р.

Добре відомі в Україні спортивні досягнення черкаського студентства. В університеті нині навчається три майстри спорту міжнародного класу, 23 майстри спорту України та більше трьох десятків кандидатів у майстри спорту. 11 студентів включені

до складу збірних команд України для участі в міжнародних змаганнях, ще 18 перебувають у резерві. Гордістю університету є майстри спорту міжнародного класу Анастасія Сапсай, Олександр Гафуров, Олександр Науменко, Микола Кулик; майстри спорту України Марина Мальована, Денис Нечипоренко, Олександр Каракай, Христина Хвиль, Софія Новицька, Андрій Болобан, Костянтин Герасименко, Ілона Кириченко.

Призерами, учасниками чемпіонатів світу, Європи, олімпійських ігор були Микола Кулик, Іван Ткаченко, Віктор Пустовіт, Анастасія

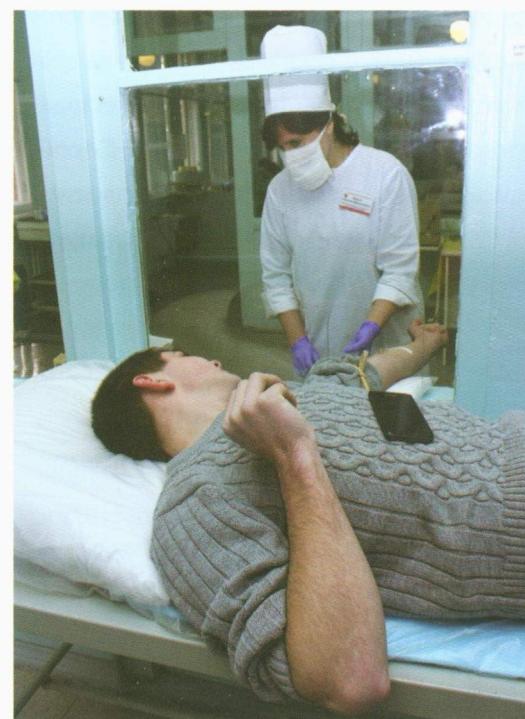
Сапсай, Вікторія Басик, Олександр Науменко, Олександр Гафуров, Максим Шамрай, Марія Федченко, Олег Прудкий, Ксенія Перцева, Роман Косенко, Микола Пляшечко, Андрій Сіренко, Антон Зубов, Антоніна Морарь, Ірина Нечипоренко, Павло Ситнянський, Марина Мальована, Едуард Шевченко, Григорій Вовчинський, Оксана та Максим Оробець, В'ячеслав Василенко, Олександра Стаднюк, Сергій Черкаський, Антон Скачков, Олександр Дрига.

В університеті працюють відомі тренери, вихованці яких досягають видатних спортивних результатів. Це заслужений майстер спорту України, чемпіон і рекордсмен світу із гирьового спорту Ю. О. Петренко, заслужений тренер України Л. С. Фролова, заслужений тренер України

Tamara Smyk in 2012, Yuliia Skoryk, Antonina Bida and Oleksandr Dubyna in 2013.

Athletic achievements of the University students are well-known in Ukraine. As of now among the University students there are three Masters of Sport, International Class, 23 Masters of Sport of Ukraine and more than three dozens of Candidates for Master of Sport. 11 students are included into national teams of Ukraine for the participation in international competitions, 18 more are in the reserve. The University is proud of the Masters of Sport, International Class Anastasiia Sapsai, Oleksandr Hafurov, Oleksandr Naumenko, Mykola Kulyk; Masters of Sport of Ukraine Maryna Maliovana, Denys Nechyporenko, Oleksandr Karakai, Khrystyna Khvyl, Sofia Novytska, Andrii Boloban, Kostiantyn Herasymenko, Ilona Kyrychenko.

Prize winners, participants at world and Europe championships, Olympic Games were Mykola Kulyk, Ivan Tkachenko, Viktor Pustovit, Anastasiia Sapsai, Viktoriia Basyk, Oleksandr Naumenko, Oleksandr Hafurov, Maksym Shamrai, Mariia Fedchenko, Oleh Prudkyi, Kseniia Pertseva, Roman Kosenko, Mykola Pliashchko, Andrii Sirenko, Anton Zubov, Antonina Morar, Iryna Nechyporenko, Pavlo Syntianskyi, Maryna Maliovana, Eduard Shevchenko, Hryhorii Vovchynskyi,

*Студенти здають кров для поранених воїнів
Students donate blood for the wounded soldiers*

Навічно занесені до списків студентів університету В'ячеслав Гага і Сергій Єпіфамов, які загинули у зоні АТО, відстоюючи територіальну цілісність України

Eternally on the record of University students are Viacheslav Gag and Serhiy Yefipamov, who perished in the Anti-Terrorist Operation zone defending the territorial integrity of Ukraine

Oksana and Maksym Orobets, Viacheslav Vasylevko, Oleksandr Stadniuk, Serhii Cherkaskyi, Anton Skachkov, Oleksandr Dryha.

Famous coaches work at the University and their trainees achieve prominent sports results. Among them are Merited Master of Sport of Ukraine, world champion in kettlebell lifting Yu. O. Petrenko, Merited Coach of Ukraine L. S. Frolova, Merited Coach of Ukraine A. I. Stetsenko, Merited Coach of Ukraine V. H. Fishchuk.

In the 12th Summer Universiade of Ukraine 2015 among 120 higher educational institutions of the country the athletes of our University won the esteemed 10th place, losing only to the specialized sports universities, and among the 24 higher educational establishments that have sports departments they took the second place.

Student leisure is full of fun and meaningful events: KVN competitions, performance reports of the institutes and departments From Session to Session, the BookCrossing club Freebook is well-known in the city. Youth for Youth project is implemented, which aims at the exchange of experience between the University students and their foreign peers. Career Centre actively arranges the meetings of students and graduates of the University. Instructors and students created the charity fund For the Sake of a Child's Smile, which organizes and holds concerts and auctions to support children living with cancer.

А. І. Стеценко, заслужений тренер України
В. Г. Фішук.

У XII літній універсіаді України 2015 р. серед 120 вищих навчальних закладів держави спортсмени нашого університету посіли почесне 10 місце, поступившись лише спеціалізованим спортивним університетам, а серед 24 ВНЗ, що мають спортивні факультети – друге місце.

Студентське дозвілля наповнене цікавими і змістовними заходами: змагання команд веселих і кмітливих, творчі звіти інститутів і факультетів "Від сесії до сесії", знаним у місті є букросинг-клуб "Freebook". Також утілюється у життя проект "Молодь для молоді", який спрямований на обмін досвідом студентів університету з іноземними колегами. Активно діє Центр кар'єри, який проводить зустрічі студентів із випускниками університету. Викладачі та студенти створили благодійний фонд "Заряди дитячої усмішки", який організовує та

проводить концерти, аукціони на підтримку онкохворих дітей.

Традицією стало і святкування Дня університету, який відзначають 14 жовтня. Щорічно студентська рада реалізовує програму дозвілля: проведення Дня студента, Дня Святого Валентина, конкурсу краси "Міс ЧНУ", Дня волонтера, Всесвітнього Дня здоров'я, "Козацьких забав", Богатирських ігор, літературних вечорів, КВК.

Добре відомим в Україні та далеко за її межами є народний ансамбль танцю "Черкашанка", який діє в університеті понад 50 років. Тривалий час його очолює беззмінний керівник Заслужений працівник культури України В. М. Луценко. Знаним є також гурт "Жива музика", яким керує А. Т. Рибак.

Випускники останніх років отримали високе громадське визнання. Серед них Сергій Томіленко – виконувач обов'язків голови Всеукраїнської спілки журналістів, Олександр Лісовий – голова Золотоніської РДА, Тетяна Очеретяна – редактор газети "Нова доба", Світлана Обрусна – доктор юридичних наук, завідувач кафедри Черкаського інституту банківської справи, Максим Криштопа – начальник головного управління Державної фіiscalної служби в Черкаській області, Юрій Сас – заступник голови Черкаської обласної державної адміністрації, Сергій Пасічник – начальник департаменту облдержадміністрації, Ігор Волошин – заступник начальника департаменту освіти та науки, Валентин Лазуренко – доктор історичних наук, професор, проректор Черкаського державного технологічного університету, директори шкіл – Руслан Чалобієв, Руслан Ткалич, музеїні працівники Яніна Діденко, Сергій Чайка, Сергій Ганицький.

Запорукою високого рівня підготовки фахівців є діяльність кваліфікованого півтисячного викладацького корпусу. Грунтовний рівень викладання забезпечують 61 доктор наук, професор, 312 кандидатів наук, доцентів. Базова освіта всіх викладачів відповідає профілю дисциплін, які вони

Celebration of the University day is traditionally held on 14 October. Annually, the student council implements the leisure program: holding the Student Day, Saint Valentine's Day, Miss ChNU beauty pageant, Volunteer Day, World Health Day, Cossack Fun, Strongman Contest, literary evenings, KVN.

Well known in Ukraine and far beyond, the folk dance ensemble Cherkashchanka of the University exists for more than 50 years. For quite a long time its head is the Merited Cultural Worker of Ukraine V. M. Lutsenko. Also famous is the Living Song ensemble headed by A. T. Rybak.

Recent graduates have achieved high positions in the society. Among them Serhii Tomilenko, acting Head of the National Union of Journalists of Ukraine, Oleksandr Lisovyi, Head of Zolotonosha District State Administration, Tetiana Ocheretiana, editor of Nova Doba newspaper, Svitlana Obrusna, Doctor of Legal Sciences, chair head at Cherkasy Banking Institute, Maksym Kryshtopa, Head of the Main Department of State Fiscal Service in Cherkasy Region, Yurii Sas, Deputy Head of Cherkasy Region State Administration, Serhii Pasichnyk, department head at Cherkasy Region State Administration, Ihor Voloshyn, Deputy Head of the Department of Education and Science, Valentyn Lazurenko, Doctor of History Sciences, Professor, Vice-Rector of Cherkasy State Technological University, school principals Ruslan Chalobieiev, Ruslan Tkachuk, museum workers Yanina Didenko, Serhii Chaika, Serhii Hanytskyi.

The guarantee of the high level of education is the activity of the qualified half a thousand strong teaching staff. Substantial level of teaching is ensured by 61 Doctors of Sciences, profes-

Пам'ять про Майдан
Remembering the Maidan

sors, 312 Candidates of Sciences, assistant professors. Basic education of all instructors corresponds to the profile of disciplines they teach. As for the quality indicators of the teaching staff, the University hold prominent positions among other classical universities of the country.

It is comforting to know that the number of Doctors and Candidates of Sciences increases annually. The active scientific pursuits of the University teachers is supported by the dynamics of defending Doctoral and Candidate dissertations: In the 5 recent years 25 Doctoral and 122 Candidate dissertations are defended.

High scientific potential of the University instructors is confirmed by the significant number of publications (around 150 annually) in prestigious international and all-Ukrainian scientific media. The greatest number of publications in foreign media are published by B. P. Mi-

naiev, A. M. Husak, V. A. Minaieva, H. B. Baryshnikov, O. O. Selivanova, L. I. Romashchenko, S. V. Bondarchuk, T. V. Zaporozhets, H. V. Lutsenko, M. O. Rasicnyi, V. A. Lytyn, N. M. Karaush, V. A. Diduk.

A special area of the University's activity in recent times is international relations. Bohdan Khmel-

Делегація університету на чолі з ректором О. В. Черевком в день відкриття відновленої школи імені Хмельницького у місті Лисичанську. В центрі – голова Черкаської облдержадміністрації Ю. О. Ткаченко, крайній справа – голова Луганської облдержадміністрації Г. Г. Москаль

University delegation headed by rector O. V. Cherevko on the day of opening the restored Khmelnytsky school in the city of Lysychansk. In the centre – Head of Cherkasy Region State Administration Yu. O. Tkachenko, at the right edge – Head of Luhansk Region State Administration H. H. Moskal

викладають. За якісними показниками викладацького складу університет посідає провідні позиції серед інших класичних університетів країни.

Відрядним є те, що щорічно чисельність докторів, кандидатів наук поповнюється. Про активний науковий пошук викладачів університету свідчить динаміка захистів докторських і кандидатських дисертацій: За останні 5 років захищено 25 докторських і 122 кандидатські дисертації.

Високий науковий потенціал викладачів університету підтверджує значна кількість публікацій (блізько 150 щороку) у престижних Міжнародних і Всеукраїнських наукових виданнях. Найбільше

публікацій у закордонних виданнях мають Б. П. Мінаєв, А. М. Гусак, В. А. Мінаєва, Г. В. Барішников, О. О. Селіванова, Л. І. Ромашенко, С. В. Бондарчук, Т. В. Запорожець, Г. В. Луценко, М. О. Пасічний, В. А. Литвин, Н. М. Карапуш, В. А. Дідук.

Особлива сторінка сучасної діяльності університету – міжнародні відносини.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького прийнято до Євразійської асоціації університетів та Мережі університетів Чорноморського регіону.

Для читання лекцій, проведення занять у зарубіжніх навчальних закладах запрошується викладачів університету, професорів Б. П. Мінаєва, А. М. Гусака, В. М. Мойсієнка, С. А. Жаботинську, А. Ю. Чабана. В університетських конференціях беруть участь вчені із Австралії, Білорусії, Естонії, Ізраїлю, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Росії, США, Угорщини, Франції. Провідні науковці університету вели наукові дослідження, читали лекції і брали участь у конференціях в Азербайджані, Бельгії, Білорусії, Данії, Китаї, Литві, Німеччині, Польщі, Росії, Румунії, Сінгапурі, Угорщині, Франції, Чехії, Швеції.

Chernivtsi National University of Chernivtsi is a member of Eurasian Association of Universities and Black Sea Universities Network.

University instructors, Professors B. P. Minaev, A. M. Husak, V. M. Moisiienko, S. A. Zhabotynska, A. Yu. Chaban are invited to give lectures and classes in foreign educational institutions. University conferences are attended by scientists from Australia, Belarus, Estonia, Israel, the Netherlands, Germany, Poland, Russia, the USA, Hungary, France. Prominent scientists of the University did research, gave lectures and participated in the conferences in Azerbaijan, Belgium, Belarus, Denmark, China, Lithuania, Germany, Poland, Russia, Romania, Singapore, Hungary, France, Czech Republic, Sweden. Cooperation with the National Academy of Sciences of Ukraine and the National Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine is expanded.

The University instructors and post-graduates actively participate in the work of scientific schools.

Scientific school of Corresponding Member of the National Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine, Professor F. F. Boiechko was formed in the late 1980's. The representatives of the school research the influence of vitamins, micro-nutrients and their complexes on the metabolic processes in the body and the immune protection functions. Over 150 scientific works are published, out of which more than 20 are textbooks and manuals.

Representatives of the scientific school of Professor A. M. Husak, created in the early 1990's, research the theory and modelling of diffusion and phase transitions in alloys, and in recent years they took up solid state reactions and the evolution of morphology in nano-sized systems. The scientific results of this research are regularly published in international journals. For the last several years A. M. Husak has belonged to the 100 most cited Ukrainian scientists.

Scientific school of Professor S. A. Zhabotynska established in the early 1990's is famous among the

**Формування продуктових наборів для воїнів АТО
Making food packs for the ATO warriors**

scientific community of Ukraine and many countries of the world for its research of Cognitive Linguistics. The school has a wide network of international scientific relations. The research results are described in over 130 printed works (three of which are monographs) by S. A. Zhabotynska published in Ukraine and abroad, in numerous reports at international scientific conferences.

Scientific school of Professor M. P. Ishchenko is established in mid-1990's. For the last twenty years it has been famous for its research in the areas of the philosophy of science, philosophy of politics, social philosophy, the philosophy of human life. The school ideas are developed in around 250 scientific works.

Scientific school of Corresponding Member of the National Academy of Pedagogy Sciences, Professor A. I. Kuzminskyi is established in the late 1990's. Its representatives study the topical issues of the Ukrainian

Відкриття X Всеукраїнських історичних читань "Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку", присвячених 420-й річниці від дня народження Б. Хмельницького. Зліва направо: академік В. А. Смолій, ректор університету О. В. Черевко, Президент України (2005–2010) В. А. Ющенко, Мирослав Дуркалець (Польща).
Жовтень 2015 р.

Opening of the 10th all-Ukrainian historical readings "Ukrainian Cossack State: Sources and Ways of Historical Development", dedicated to the 420th anniversary of the birth of B. Khmelnytsky. From left to right: Academician V. A. Smolii, University rector O. V. Cherevko, President of Ukraine (2005–2010) V. A. Yushchenko, Myroslav Durkalec (Poland). October 2015

Розширино співпрацю з Національною академією наук України та Академією педагогічних наук України.

В університеті діють наукові школи, у яких активно працюють викладачі, аспіранти, магіstri.

Наукова школа члена-кореспондента НАН України, професора Ф. Ф. Боєчка сформована наприкінці 1980-х рр. Її представники досліджують вплив вітамінів, мікроелементів і їхніх комплексів на обмінні процеси в організмі та його імунозахисні функції. Опубліковано понад 150 наукових праць, із яких більше 20 підручників і навчальних посібників.

Представники наукової школи професора А. М. Гусака, сформованої на початку 1990-х рр., вивчають теорію і моделювання дифузії та фазових перетворень у сплавах, а в останні роки – твердофазні реакції й еволюцію морфології в нанорозмірних системах. Наукові результати цих досліджень регулярно публікують у міжнародних журналах. Останні кілька років А. М. Гусак належить до ста найбільш цитованих українських учених.

Наукова школа професора С. А. Жаботинської сформована на початку 1990-х рр., відома науковій громадськості України та багатьох країн світу студіями з когнітивної лінгвістики. Має широку мережу міжнародних наукових зв'язків. Результати досліджень викладено в понад 130 друкованих працях (з них – три монографії) С. А. Жаботинської, виданих в Україні та за кордоном, у численних доповідях на міжнародних наукових конференціях.

Наукова школа професора М. П. Іщенка сформована в середині 1990-х рр. Останні двадцять років відома своїми науковими дослідженнями у сфері філософії науки, філософії політики, соціальної філософії, філософії життя людини. Розвитку ідей школи присвячені близько 250 наукових праць.

**В. А. Смолій
V.A. Smolii**

**М. Дуркалець
M. Durkalets**

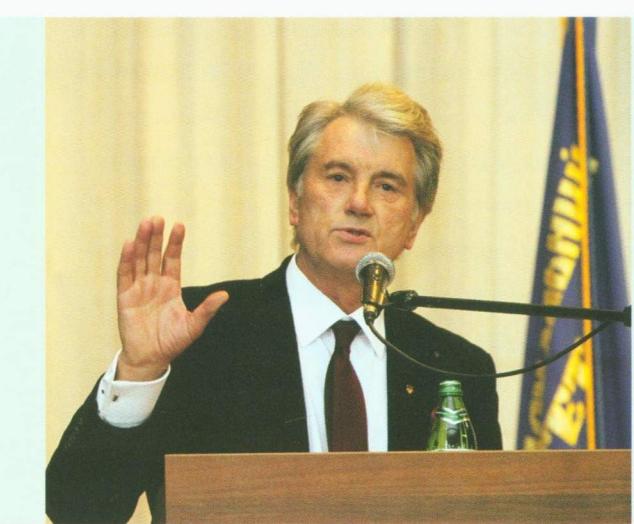
school establishment history and the development of national education, the issues of training the specialists and educating the youth at higher educational establishments within the system of Ukrainian education in the conditions of European integration. Based on the results of the research doctoral and candidate dissertations are defended and over 400 scientific works are published: textbooks, educational and methodological manuals approved by the Ministry of Education and Science of Ukraine, an educational and methodological manual on pedagogy is developed.

Representatives of the scientific school of Academician of the Academy of Economic Sciences,

**О. В. Черевко
O.V. Cherevko**

Professor I. I. Kukurudza, which was established in the early 1990's, study social and economic consequences of the market transformation of the Ukrainian economy and social and economic prospects of post-Socialist countries participating in the processes of European integration. Based on the results of the research 150 scientific works are published. The generalizations and conclusions of the school activity were the basis of an analytical report sent to the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Verkhovna Rada of Ukraine.

**В. А. Ющенко
V.A. Yushchenko**

Scientific school of Doctor of Biology Sciences, Professor, Merited Worker of Science and Technology of Ukraine V.S. Lizohub established in the 1990's comprises 2 Doctors and 11 Candidates of Sciences. In 2008, with the professor' active participation Mykhailo Bosyi Scientific-and-Research Institute of Physiology was opened at Cherkasy National University, at the department of which there are now 5 Doctors of Sciences and over 30 researchers.

Scientific school of Professor V. V. Masnenko is established in the late 1990's – early 2000's. Its representatives focus on the theory and methods of historical science, its development within the national context, comparative historiography, intellectual history, historical memory, national identity and the development of modern nations, ethno-social communities, social and status groups. Based on the results of the

Наукова школа члена-кореспондента НАН України, професора А. І. Кузьмінського сформована наприкінці 1990-х рр. Її представники вивчають актуальні проблеми історії становлення української школи й розвитку вітчизняної освіти, проблеми підготовки фахівців і виховання молоді у вищому навчальному закладі системи освіти України в умовах європейської інтеграції. За результатами досліджень захищені докторські та кандидатські дисертації, опубліковано понад 400 праць: підручники, навчально-методичні посібники з грифом Міністерства освіти і науки України, підготовлено навчально-методичний комплекс із педагогіки.

Представники наукової школи академіка Академії економічних наук, професора І. І. Кукурудзи, сформованої на початку 1990-х рр., вивчають соціально-економічні наслідки ринкової трансформації економіки України та соціально-економічні перспективи участі постсоціалістичних країн у процесах європейської інтеграції. За результатами досліджень опубліковано 150 наукових праць. Узагальнення й висновки діяльності стали основою аналітичних

записок, надісланих Кабінету Міністрів України і Верховній Раді України.

Гурт "Жива музика"
Living Music group

Наукова школа доктора біологічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України В. С. Лизогуба, сформована в 1990-х рр., налічує 2 доктори й 11 кандидатів наук. У 2008 р. за його активної участі в Черкаському національному університеті створено Науково-дослідний інститут фізіології імені Михайла Босого, у більшій частині якого працюють 5 докторів наук і більше 30 наукових співробітників.

Наукова школа професора В. В. Масненка сформована наприкінці 1990 – на початку 2000-х рр. У центрі уваги її представників перебувають теорія та методологія історичної науки, її розвиток як національної, компаративна історіографія, інтелектуальна історія, історична пам'ять, національна свідомість і становлення модерних націй, етно-соціальні спільноти, соціальні та станові групи. За результатами досліджень опубліковано понад 400 наукових праць, із яких понад 50 статей у виданнях Польщі, Росії, Білорусі, США.

Наукова школа професора Б. П. Мінаєва сформована наприкінці 1980-х рр., підґрунттям для цього стали квантово-хімічні дослідження електронної будови, спектрів і реакційної здатності органічних і неорганічних речовин, металокомплексів і нанокластерів, за результатами яких опубліковано понад 600 наукових праць, із них 250 – у провідних закордонних виданнях.

research over 400 scientific works are published, more than 50 of which are printed in the publications of Poland, Russia, Belarus, the USA.

Scientific school of Professor B. P. Minaiev is established in the late 1980's

based on the research of quantum chemistry of electronic structure, spectra and reaction ability of organic and inorganic substances, metal complexes and nanoclusters, the results of which are published in over 600 scientific works, 250 of which in prominent foreign publications.

Scientific school of the full member of the Ukrainian Academy of Historical Sciences, Professor A. H. Morozov was established in the late 1980's – early 1990's. Its representatives focus on studying a wide array of issues related to agrarian history of Ukraine, the development of commodity-money relations in the village in pre- and post-collective farm periods. The results of the school's activity, which comprise over 250 scientific works, are published at the annual Ukrainian agrarian symposia and printed in the specialized journal "Ukrainian Villager".

Scientific school of Doctor of History Sciences, Professor O. H. Perekhrest is established in 1995. The priority for its representatives is the study of methods, historiography and the sources of researching the military issues, history of Ukraine, international relations during the World War II period, its economic, social and

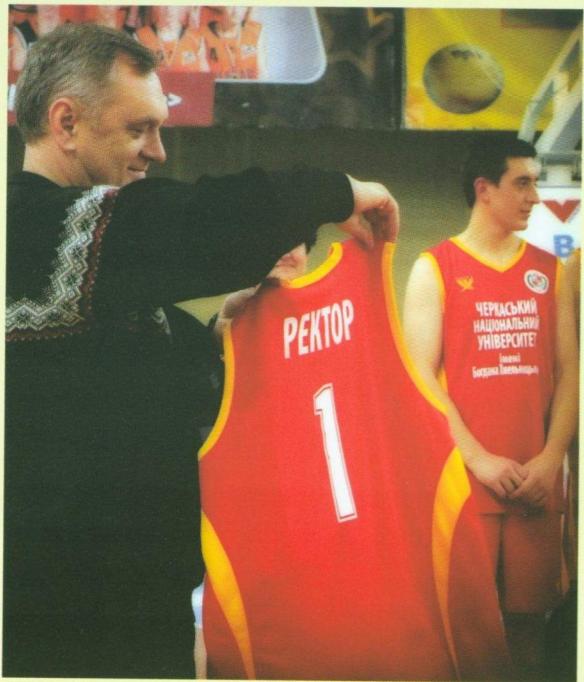

Народний самодіяльний ансамбль танцю "Черкащанка"
Folk dance amateur ensemble Cherkashchanka

demographic consequences. Based on the results 1 doctoral and 9 candidate dissertations are defended, 3 monographs are published along with a series of thematic collections of documents, scientific and publicistic works, over 250 articles in specialized scientific journals.

Scientific school of Professor V. T. Polishchuk was started in the mid-1990's. Research activity of its representatives is aimed at a wide range of literature-related issues interpreted and analysed based on the creative work of writers born in Cherkasy area. Based on the research of these topics 2 Doctoral and 4 Candidate dissertations are defended. In 1999, the Centre for Shevchenko Studies is created, which actively functions and carries out publishing activity.

Scientific school of Professor O. O. Selivanova is established in the late 1990's. One of its basic conceptions is the cognitive-onomasiological analysis of the motivation of linguistic units. The school representatives work in two main areas: cognitological

Наукова школа дійсного члена Української академії історичних наук, професора А. Г. Морозова сформована на межі 1980–1990-х рр. У центрі уваги її представників вивчення широкого кола питань, що стосуються аграрної історії України, розвитку товарно-грошових відносин на селі у доколгоспний і післяколгоспний періоди. Результати діяльності школи, а це понад 250 наукових праць, оприлюднені на щорічних українських аграрних симпозіумах і надруковані у фаховому виданні "Український селянин".

Наукова школа доктора історичних наук, професора О. Г. Перехреста започаткована в 1995 р. Для її представників пріоритетними є дослідження методології, історіографії та джерел вивчення

*Благодійний матч з баскетболу СК "Богдан" – "Черкаські мавпи". Листопад 2014 р.
Charitable basketball match SC Bohdan – Cherkasy Monkeys. November 2014*

війської проблематики, історія України, міжнародні відносини періоду Другої світової війни, її економічні, соціальні й демографічні наслідки. За їх результатами захищено 1 докторську та 9 кандидатських дисертацій, опубліковано 3 монографії, низку тематичних збірників документів, наукових і публіцистичних праць, понад 250 статей у фахових наукових журналах.

Наукова школа професора В. Т. Поліщука започаткована в середині 1990-х рр. Наукова діяльність її представників спрямована на широке коло літературознавчих питань, осмислених і проаналізованих на основі творчості письменників-уродженців Черкащини. За цією проблематикою захищено 2 докторські та 4 кандидатські дисертації. Із 1999 р. створений і функціонує науковий центр шевченкознавчих досліджень, результативна й видавнича робота.

Наукова школа професора О. О. Селіванової сформована наприкінці 1990-х рр. Однією з її

Всеукраїнські змагання з легкої атлетики "Меморіал Героя Радянського Союзу Олександра Тканка". 2013 р.

All-Ukrainian track-and-field contest "Memorial of the Hero of the Soviet Union Oleksandr Tkanko". 2013

and communicative-discursive, 3 monographs, 4 textbooks and over 200 articles and reports in the materials of international conferences are published.

Scientific school of Professor V. M. Soloviov established in the late 1990's is famous for fundamental interdisciplinary research of the theory of complex systems. Its representatives started and annually hold two international scientific and practical conferences: "Modelling and Information Technologies in Economy" and "Monitoring, Modelling and Management of Emerging Economy – M³E²". The research results are aimed at the creation of secure, controllable, stable systems, implementation of a range of adaptive forecasting indicators for crisis phenomena, which makes it possible to ensure the efficiency of complex systems and prevent significant material losses.

Scientific school of Professor N. A. Tarasenkova was established in the late 1990's. Its representatives focus on studying the topical issues of mathematics education. Based on the research results 2 doctoral and 11 candidate dissertations are defended, over 500 scientific works are published in national and international scientific publications, 6 of which are monographs, 10

school textbooks in Mathematics, Algebra and Geometry.

Scientific school of the full member of the Ukrainian Academy of Historical Sciences, Professor A. Yu. Chaban was established in 1995. Its representatives coop-

erate with the leading experts of the Institute of History of the National Academy of Sciences of Ukraine and the National Association of Local Lore of Ukraine. Their main areas are the study of the role and place of the Central Dnipro Area in the development of Ukrainian ethnic group, in the development of state-creating processes, in the development of Ukrainian Cossacks. Based on the research results 30 international, all-Ukrainian and regional scientific and scientific-practical conferences were held, more than 250 scientific works are published, 2 doctoral and 15 candidate dissertations are defended.

Scientific school of Professor, Academician of the National Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine T. S. Yatsenko is established in the late 1980's. The main areas of its activity is related to the discovery of regularities in the functioning of holistic psyche. The results of the long years of research of deep

Музей українського рушника
Ukrainian Rushnyk Museum

базових концепцій є когнітивно-ономасіологічний аналіз мотивації мовних одиниць. Представниками школи, які працюють у двох основних напрямах: когнітологічному і комунікативно-дискурсивному, опубліковано 3 монографії, 4 підручники та понад 200 статей і доповідей у матеріалах міжнародних конференцій.

Наукова школа професора В. М. Соловйова, сформована наприкінці 1990-х рр., відома фундаментальними міждисциплінарними дослідженнями з теорії складних систем. Її представники започаткували та щорічно проводять дві Міжнародні науково-практичні конференції: "Моделювання та інформаційні технології в економіці" і "Моніторинг, моделювання та менеджмент емерджентної економіки – М³Е²". Результати досліджень спрямовані на створення надійних, контролюваних, стійких систем, запровадження спектру адаптивних індикаторів-передвісників кризових явищ, що дозволяє забезпечити ефективність роботи складних систем і запобігти значимим матеріальним втратам.

Наукова школа професора Н. А. Тарасенкової сформована наприкінці 1990-х рр. У центрі уваги її представників перебувають актуальні проблеми математичної освіти. За результатами досліджень захищено 2 докторські та 11 кандидатських дисертацій, опубліковано понад 500 наукових праць у вітчизняних і зарубіжних наукових виданнях, із яких

6 монографій, 10 шкільних підручників із математики, алгебри й геометрії.

Наукова школа дійсного члена Української академії історичних наук, професора А. Ю. Чабана започаткована в 1995 р. Її представники співпрацюють із провідними фахівцями Інституту історії України НАН України та Національною спілкою краєзнавців України. Основними напрямами їхньої діяльності є вивчення ролі й місця Середньої

Наддніпрянщини у творенні українського етносу, у розвитку державотворчих процесів, у становленні українського козацтва. За результатами досліджень проведено 30 міжнародних, всеукраїнських і регіональних наукових, науково-практичних конфе-

Зоологічний музей
Zoology Museum

ренцій, опубліковано більше 250 наукових праць, захищено 2 докторські та 15 кандидатських дисертацій.

Наукова школа професора, академіка НАН України Т. С. Яценко започаткована в кінці 1980-х рр. Головними напрямами її діяльності є розкриття закономірностей функціонування цілісної психіки. Результати багаторічних досліджень академіка в глибинній психології презентовані на Всеукраїнських науково-практичних семінарах та авторських школах, більше ніж 300 наукових працях. Т. С. Яценко – член Міжнародної тренінгової асоціації в Нью-Йорку. За результатами діяльності школи захищено 2 докторські та 37 кандидатських дисертацій, опубліковано понад 250 наукових праць.

psychology by the Academician are presented at all-Ukrainian scientific and practical seminars and schools, in over 300 scientific works. T. S. Yatsenko is a member of International Training Association in New York. Based on the results of the school activity 2 doctoral and 37 candidate dissertations are defended and over 250 scientific works are published.

University instructors also employ their scientific potential in civil scientific organizations. In particular, such organizations are the Scientific-and-Research Institute of Peasantry, Mykhailo Bosyi Scientific-and-Research Institute of Physiology, Scientific-and-Research Institute of Physics and Chemistry of Functional Materials, Museum and Laboratory of Pedagogical Legacy of O. A. Zakharenko, Scientific Laboratory "Automation of Scientific Research", Educational, Professional and Scientific Laboratory of the Chair of Publishing, Editing and Theory of Information, Educational Laboratory "Human Resource Management in Regional Economy, Informational-Analytical Laboratory "Financial and Economic Security Management", Scientific and Educational Laboratory of Deep Psychocorrection, Scientific-Research Laboratories of Cognitive-Discursive Studies, Mathematics Education, Ecology, Educational

Laboratory of Hotel and Restaurant Business, Scientific-Educational Centre for Physicochemical Experimental Research, Scientific and Methodological Centre for Pedagogical Skills, Centre for Intellectual Property, Innovation Science and Project Management, Centre for Gender Studies and Communication, Scientific Centre for Dialectology Studies of Central Dnipro Area, Scientific Centre for Shevchenko Studies, Scientific-Research Centre of Studying Archaeological Monuments, Centre for Youth Innovations.

Instructors take an active civil stand. During the years of independence the following instructors were elected the deputies of Cherkasy Region Council H. M. Holys, A. V. Hradovskyi, A. I. Kuzminskyi, I. I. Ku-

Музей історії університету
Museum of the University history

Археологічний музей
Archaeology Museum

Студентське телебачення
Student TV

Викладачі університету реалізують науковий потенціал і в громадських наукових формуваннях. Це, зокрема, науково-дослідний

інститут селянства, науково-дослідний інститут фізіології імені Михайла Босого, науково-дослідний інститут фізики та хімії функціональних матеріалів, музей-лабораторія педагогічної спадщини О. А. Захаренка, наукова лабораторія "Автоматизація наукових досліджень", навчально-виробнича й наукова лабораторія кафедри видавничої справи, редактування та теорії інформації, навчальна лабораторія "Управління людськими ресурсами у регіональній економіці", інформаційно-аналітична лабораторія "Управління фінансово-економічною безпекою", науково-навчальна лабораторія глибинної психокорекції, науково-дослідницькі лабораторії когнітивно-дискурсивних студій, математичної освіти, екології, навчальна лабораторія готельно-ресторанної справи, навчально-науковий центр фізико-хімічних експериментальних досліджень, науково-методичний

центр педагогічної майстерності, центр інтелектуальної власності, інноватики та управління проектами, центр гендерних досліджень і комунікацій, науковий центр діалектологічних досліджень Середньої Наддніпрянщини, науковий центр шевченко-зnavчих досліджень, науково-

дослідницький центр із вивчення пам'яток археології, центр молодіжних інновацій.

Викладачі займають активну громадянську позицію. За роки незалежності депутатами Черкаської обласної ради були обрані Г. М. Голиш, А. В. Градовський, А. І. Кузьмінський, І. І. Кукурудза, О. В. Черевко, В. М. Коваленко (у 2014–2015 рр. очолювала обласну раду).

Депутатами Черкаської міської ради були О. І. Богатирьов, Н. Б. Голуб, В. М. Мойсеєнко, І. В. Кукуленко-Лук'янець. Членом федерації профспілок України обирали А. І. Кузьмінського, федерації профспілок

kurudza, O. V. Cherevko. V. M. Kovalenko (in 2014–2015 she headed the Region Council).

O. I. Bohatyriov, N. B. Holub, V. M. Moiseienko, I. V. Kukulenka-Lukanets were deputies of the Cherkasy City Council. A. I. Kuzminskyi was elected member of the federation of trade unions of Ukraine, V. D. Artiukh was elected member of the federation of trade unions of Cherkasy region, H. M. Holysh, M. O. Kurchenko, L. O. Pinkovska were elected members of regional committee of the trade union of educators and scientists.

30 of the University teachers became the members of national artistic unions of Ukraine. Professor V. T. Polishchuk is the head of the commission for the awarding of all-Ukrainian Vasyl Symonenko prize, V. M. Melnychenko is the head of the regional organization of the National Association of Local Lore of Ukraine, V. M. Kovalenko used to be the head of the regional organization of the National Union of Writers of Ukraine.

University instructors famous in Ukraine are the author of literary criticism books, member of National Union of Writers of Ukraine, Professor V. I. Pakharenko, head of the folk dance ensemble Cherkashchanka, member of the National Choreography Union and the Union of Theatrical Workers of Ukraine V. M. Lutsenko. For the significant contribution to the development of musical art senior lecturer N. I. Herman and the head of the folk song ensemble Living Music A. T. Rybak were made members of the National Music Union of Ukraine.

The Cherkasy National is proud to have among its workers some of the prominent artists, members of the National Union of Artists of Ukraine, People's Artist of Ukraine I. I. Bondar, Merited Worker of Arts V. I. Klymenko, Merited Artists of Ukraine T. K. Kaisian, V. A. Oleksenko, I. V. Fizer.

Among the results of scientific activity of the instructors of the Cherkasy National University are over 50 international,

116 all-Ukrainian conferences, symposia, seminars, workshops held in the last 5 years.

Scientific forums held here caused a wide scientific and social response. In particular, the 10th All-Ukrainian history readings "Ukrainian Cossack State: Sources and Ways of Historical Development", dedicated to the 420th anniversary of the birth of B. Khmelnytsky, the participants of which were the President of Ukraine (2005–2010) Viktor Yushchenko, Director of the Institute of the History of Ukraine, Academician Valerii Smolii, honorary head of the NGO Polish House of Chyhyryn District Myroslav Durkalets (October 2015); the 20th International Interdisciplinary Scientific and Practical Conference of the English Teachers Association TESOL-Ukraine "New Vistas of Research and Teaching" organized under the auspices of the department for the teaching of the English language of the US Embassy to Ukraine, among the lecturers at which were famous linguists Jaclyn Gishbaugher, Nicholas Huzieff, Kevin McCaughey, Emily Magaziner,

Lynne Welton and others; conference participants received a certificate from US Embassy Regional English Language Officer and the President of the Ukrainian branch of TESOL-Ukraine (April 2015); the 5th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference "Intellectual Property: the

Жащ
національний

Шануємо традиції, творимо сьогодення, крокуємо в майбутнє

ВИПУСК № 21
квітень 2015

Черкаський національний
університет ім. Б. Хмельницького

дослідницький центр із вивчення пам'яток археології, центр молодіжних інновацій.

Викладачі займають активну громадянську позицію. За роки незалежності депутатами Черкаської обласної ради були обрані Г. М. Голиш, А. В. Градовський, А. І. Кузьмінський, І. І. Кукурудза, О. В. Черевко, В. М. Коваленко (у 2014–2015 рр. очолювала обласну раду).

Депутатами Черкаської міської ради були О. І. Богатирьов, Н. Б. Голуб, В. М. Мойсеєнко, І. В. Кукуленко-Лук'янець. Членом федерації профспілок України обирали А. І. Кузьмінського, федерації профспілок

Ректор університету О. В. Черевко підписує угоду про співпрацю з Вищою гуманістичною школою міста Сосновець (Польща). 2014 р.

University rector O. V. Cherevko signs cooperation agreement with Humanities University in Sosnowiec (Poland). 2014

Черкашини – В. Д. Артюх, обкому профспілки працівників освіти і науки – Г. М. Голиша, М. О. Курченко, Л. О. Піньковську.

30 викладачів університету стали членами національних творчих спілок України. Професор В. Т. Польщук очолює комісію з присудження всеукраїнської премії імені Василя Симоненка, В. М. Мельниченко є головою обласної організації Національної спілки краєзнавців України, В. М. Коваленко очолювала обласну організацію Національної спілки письменників України.

Відомі в Україні викладачі університету: автор книг із літературознавства, член Національної спілки письменників України, професор В. І. Пахаренко, керівник народного ансамблю танцю “Черкащанка”, член Національної хореографічної спілки та спілки театральних діячів України В. М. Луценко. За вагомий внесок у розвиток музичного мистецтва до Національної музичної спілки України прийнято старшого викладача Н. І. Герман та керівника ансамблю народної пісні “Жива музика” А. Т. Рибака.

Черкаський національний пишеться й тим, що в його стінах працюють знані митці – члени Національної спілки художників України, народний художник України І. І. Бондар, заслужений діяч мистецтв В. І. Клименко, заслужені художники України Т. К. Касьян, В. А. Олексенко, І. В. Фізер.

Результатами наукової діяльності викладачів Черкаського національного університету стало проведення за останніх 5 років понад 50 міжнародних, 116 всеукраїнських конференцій, симпозіумів, семінарів, читань.

Значний науковий і суспільний резонанс викликало проведення наукових форумів. Зокрема, Х Всеукраїнських історичних читань “Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку”, присвячених 420-й річниці від дня народження Б. Хмельницького, у роботі яких взяли участь Президент України (2005–2010 рр.) Віктор Ющенко, директор Інституту історії України, академік Валерій Смолій, почесний голова громадської організації “Польський дім Чигиринщини” Мирослав Дуркалець (жовтень 2015 р.); XX Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції асоціації викладачів англійської мови TESOL-Ukraine – “New Vistas of Research and Teaching”

Науковці-фізики в університеті міста Дебрецена (Угорщина). 2015 р.

Physics scientists at the Debrecen University (Hungary). 2015

(Новітні інтеграційні підходи і тенденції у викладанні англійської мови як іноземної), організованої за підтримки відділу з питань викладання англійської мови посольства США в Україні, де серед лекторів були відомі лінгвісти Жаклін Гішбаєр, Ніколас Хузієф, Кевін Мак Кой, Емілі Магазінер, Лін Велтон та інші; учасники конференції отримали сертифікат регіонального представника з питань викладання

Відкрита лекція професора А. Ю. Чабана в університеті міста Гент (Бельгія). 2015 р.

Open lecture of Professor A. Yu. Chaban at the Ghent University (Belgium). 2015

View from the 21st Century” with the participation of leading experts of the Research Institute of Intellectual Property at the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, universities of Kyiv, Sumy, Odesa, Kamianets-Podilskyi, based on the results of which a collection of scientific works was published edited by O. V. Cherevko and O. P. Orliuk (October 2015).

The preparation of highly qualified scientific workers is supported by the postgraduate courses opened at the University for those striving for the degree of Doctor and Candidate of Sciences in 33 specialties, where as of 2015 138 persons take part. 46,2% of candidates defend the dissertations on time, which is almost twice more than the Ukrainian average.

There are five specialized academic councils for the defence of dissertations in 10 specialties at the University. Among them, established in 2003, the first one in the University history is the specialized academic council for the defence of Candidate and Doctor of Sciences dissertations in the specialties History of Ukraine, Historiography, Source Studies and Special Historic

Заняття з іноземними студентами. 2015 р.

Disciplines, and World History (the Head of the specialized academic council is Doctor of History Sciences, Professor S. V. Kornovenko).

The year 2008 saw the establishment of specialized academic council for the defence of Candidate and Doctor of Pedagogy Sciences dissertations in the specialties Theory and Methods of Teaching (Mathematics) and Theory and Methods of Vocational Education. Later within the framework of this specialized academic council another specialty was opened, namely General Pedagogy and History of Pedagogy (the Head of the specialized academic council is Doctor of Pedagogy Sciences, Professor A. I. Kuzminskyi).

Since 2010, there is a specialized academic council for the defence of Candidate of Philology Sciences dissertations in the specialty of Ukrainian Literature (the Head of the specialized academic council is Doctor of Philology Sciences, Professor V. T. Polishchuk).

Specialized academic council for the defence of Candidate of Pedagogy Sciences dissertations in the specialty of Theory and Methods of Education Management is opened in 2013, and in 2015 it acquired the doctoral status (the Head of the specialized academic council is Doctor of Pedagogy Sciences, Professor V. P. Shpak).

англійської мови посольства США в Україні і президента українського відділення організації TESOL-Ukraine (квітень 2015 р.); V Всеукраїнської науково-практичної конференції “Інтелектуальна власність: погляд із ХХІ століття” за участю провідних фахівців науково-дослідного інституту інтелектуальної власності НАПрНУ, університетів Києва, Сум, Одеси, Кам'янця-Подільського, за результатами якої опубліковано збірник наукових праць за загальною редакцією О. В. Черевка і О. П. Орлюк (жовтень 2015 р.).

Підготовку висококваліфікованих наукових кадрів забезпечують відкриті в університеті докторантури й аспірантури з 33 спеціальностей, у яких у 2015 р. навчається 138 осіб. Вчасно захищають дисертації 46, 2 % пошукачів, що майже удвічі вище середнього показника в Україні.

В університеті діє п'ять спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій за 10 спеціальностями.

Викладачі і студенти на базі відпочинку у Сокирному
Teachers and students at the resort facility in Sokyrne

Серед них – перша в університеті, започаткована в 2003 р. спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальностями “Історія України”, “Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни” та “Всесвітня історія” (голова спеціалізованої

ради – доктор історичних наук, професор С. В. Корновенко).

У 2008 р. розпочала роботу спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора педагогічних наук за спеціальностями “Теорія та методика навчання (математика)” та “Теорія і методика професійної освіти”. Згодом у цій спеціалізований вченій раді було відкрито ще одну спеціальність “Загальна педагогіка та історія педагогіки” (голова спеціалізованої ради – доктор педагогічних наук, професор А. І. Кузьмінський).

Із 2010 р. діє спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю “Українська література” (голова спеціалізованої ради – доктор філологічних наук, професор В. Т. Поліщук).

Спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю “Теорія і методика управління освітою” відкрито в 2013 р., а у 2015 р.

вона набула статусу докторської (голова спеціалізованої ради – доктор педагогічних наук, професор В. П. Шпак).

У червні 2015 р. в університеті розпочала свою роботу спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата

Засідання профкому проводить А. І. Стеценко
Trade Union committee seating is held by A. I. Stetsenko

Збори ветеранів університету
University veterans meeting

In June 2015 at the University the specialized academic council for the defence of Candidate of Economic Sciences dissertations in the specialties of Development of Productive Forces and Regional Economy and Economic Security of Business Entities started functioning (the Head of the specialized academic council is Doctor of Economic Sciences, Professor O. V. Cherevko).

One of the important areas of activity of the teaching staff is the implementation of innovative methods and techniques. This is the area of the young teachers, among whom V. A. Konohrai, O. M. Abramzumova can be mentioned. To coordinate this activity, the Centre for Youth Innovations was established headed by the Rector of the University, Professor O. V. Cherevko.

The University trade union organization is the most powerful and numerous trade union of Cherkasy region. It has over 6 thousand trade union members. Since its creation and until now the trade union committee and the primary trade union organizations directly participate in solving all the issues of University life. At various times the work of the local committee and trade union committee was headed by Ya. I. Tevliv, I. A. Lutsyk, R. K. Bntenko, V. S. Varenik, P. L. Kasiarum, H. A. Buhaienko, V. M. Marushchak, I. I. Furman, V. V. Levandovskyi,

V. S. Lyzohub, Yu. V. Lazarchuk, M. H. Chobitko, M. O. Kurchenko.

With the purpose of efficient functioning there are now 11 trade union bureaus that unite 272 trade union groups of the chairs, academic groups and departments. The head of the trade union organization of the University is A. I. Stetsenko, Assistant Professor of the Chair of Sports Disciplines.

The council of veterans is working fruitfully at the University. It comprises 168 persons, 110 of whom are veterans of pedagogic activity. Some of them (48 persons) are still working, others (62 persons) are in the well-deserved retirement. The council is headed by Merited Educator of Ukraine, Assistant Professor L. M. Kliatska.

The following collegiate bodies take part in running the University: academic council (headed by Doctor of Economic Sciences, Professor O. V. Cherevko) and the workers' conference as the highest collegiate body of communal self-government of the University (headed by Doctor of History Sciences, Professor A. Yu. Chaban), which now also includes elected student representatives.

In the last ten years, thank to the efforts of teachers and students the University has shaped a museum complex. Besides the museum of the educational establishment (director – Professor V. V. Hotsuliak), the original exposition is the pride of Ukrainian Rushnyk

Вибори студентської ради
Elections of Student Council

Засідання ради ректорів ВНЗ області в університеті.
2015 р.

The meeting of higher educational establishment rectors at the University. 2015

економічних наук за спеціальностями "Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка" й "Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності" (голова спеціалізованої ради – доктор економічних наук, професор О. В. Черевко).

Одним із важливих напрямів у діяльності викладацького складу є застосування інноваційних методів і методик. У цій царині активно працюють молоді викладачі, серед яких В. А. Конограй, О. М. Абразумова. Для координації роботи створено центр молодіжних інновацій, який очолює ректор університету, професор О. В. Черевко.

Профспілкова організація університету є найпотужнішою та найчисленнішою профспілковою організацією Черкащини. Вона налічує понад

6 тисяч членів профспілки. Від часу створення і донині профком і первинні профспілкові осередки беруть безпосередню участь у вирішенні всіх питань життя університету. У різні роки роботу місцевому і профкуму очолювали Я. І. Тевлін, І. С. Луцик, Р. К. Бутенко, В. С. Вареник, П. Л. Касярум, Г. А. Бугаєнко, В. М. Марущак, І. І. Фурман, В. В. Левандовський, В. С. Лизогуб, Ю. В. Лазарчук, М. Г. Чобітко, М. О. Курченко.

Для проведення ефективної роботи нині створено 11 профспілкових бюро, які об'єднують 272 профгрупи кафедр, академічних груп та підрозділів. Голова профспілкової організації університету А. І. Стеценко – доцент кафедри спортивних дисциплін.

Плідно працює в університеті рада ветеранів. У її складі 168 осіб, із них 110 ветеранів педагогічної праці. Дехто ще працює (48 осіб), інші перебувають на заслуженому відпочинку (62 особи). Очолює раду заслужений працівник освіти України, доцент Л. М. Кляцька.

У керівництві університетом беруть участь колегіальні органи управління: учена рада (голова – доктор економічних наук, професор О. В. Черевко) та конференція трудового колективу яквищий колегіальний орган громадського самоврядування університету (голова – доктор історичних наук, професор А. Ю. Чабан), до складу якої належать і виборні представники від студентства.

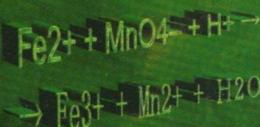
Завдяки зусиллям викладачів і студентів в останнє десятиріччя в університеті сформувався музейний комплекс. Окрім музею навчального закладу (директор – професор В. В. Гоцуляк), оригінальністю експозицій вирізняються музеї українського рушника (організатор – професор С. А. Китова, нині керівник – професор Н. М. Ярмоленко), "Літературна Черкащина" (організатор – професор В. Т. Поліщук). Унікальні пам'ятки археології зібрані в археологічному музеї (організатори – професор А. Г. Морозов, М. П. Сиволап). Чимало цікавих експонатів представлено в зоологічному музеї (керівник О. Г. Зубенко), музеї Богдана Хмельницького.

Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції
«ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Миніса В.О.
Нінова Т.С.
Шафорст Ю.А.

АНАЛІТИЧНА ХІMІЯ.
ТИТРИМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ

Десятов Т. М.,
Захаренко С. О.,
Герасимова Н. С.,
Герасимова В. В.,
Гладиріна В. М.,
Кукуленко-Лук'янець І. В.,
Лещенко І. Т.,
Гардабова С. Ш.,
Сороміна О. О.,
Конограй В. В.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ:
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

Сьогодні колектив Черкаського національного в активному пошуку ефективних шляхів організації навчально-виховного процесу, які б вивели вищий навчальний заклад на нові горизонти дослідницького університету. Для цього у складі центру міжнародних і зовнішніх зв'язків створено проектний офіс, уперше за роки незалежності у 2015 р. розпочато навчання іноземних студентів, готуються до відкриття нові перспективні спеціальності – міжнародні відносини, садово-паркове господарство, інформатизація, бібліотечна й архівна справи.

Вагомі досягнення колективу Черкаського національного університету високо поціновані рейтинговими фундаціями. Так, у рейтингу вищих навчальних закладів в Україні за версією Scopus

*Викладачі і студенти університету піднімаються на Говерлу
University teachers and students climb the Hoverla mountain*

університет став 21-м, а за версією Webometrics – 66-м.

Додатний індекс цитування Гірша (h) станом на липень 2015 р. мають 29 викладачів і 1 аспірант нашого університету. Особливою гордістю ЧНУ є здобутки професора Б. П. Мінаєва, який посідає 37 місце серед 100 найбільш цитованих науковців України та 26 місце серед 100 науковців в рейтингу "Фізичні та технічні науки". Індекс цитування Гірша (h) його дорівнює 28.

Довгий час (за винятком останніх даних) до 100 найбільш цитованих науковців України належав і професор А. М. Гусак (h-індекс=19). Високий додатний індекс цитування Гірша (h) мають також В. О. Мінаєва, Г. В. Баришніков, С. В. Бондарчук, Т. В. Запорожець.

Нині ректорат, професорсько-викладацький колектив, студенти університету налаштовані на динамічний розвиток наукової, освітньої діяльності, метою якої є перетворення університету в дослідницький, забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців для суверенної України.

Сьогодні колектив провідного навчального закладу регіону – Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького – впевнено дивиться у своє майбутнє, усвідомлюючи свою професійну і громадянську відповідальність за реалізацію державної політики у сфері освіти.

Museum (organized by Professor S. A. Kytova, now headed by Professor N. M. Yarmolenko), Cherkasy Region Literature (organized by Professor V. T. Polishchuk). Unique archaeological monuments are gathered at the archaeological museum (organized by Professor A. H. Morozov, M. P. Syvolap). A plenty of interesting exhibits is collected at the zoology museum (headed by O. H. Zubenko), and at the Bohdan Khmelnytsky museum.

Today the staff of the Cherkasy National University is actively researching the efficient ways of organizing the educational process that would get the higher educational establishment to a higher level of a research university. With this aim a project office is established at the centre for international and external relations, for the first time in the years of independence in 2015 the training of foreign students is started, new promising specialties are opened – international relations, gardening and parks, informatization, library and archive activity.

Significant achievements of the staff of the Cherkasy National University are highly estimated by respected rating foundations. According to Scopus the University is the 21st among the higher educational establishments of Ukraine, and according to Webometrics is rated the 66th.

Positive citation h-index as of July 2015 is held by 29 teachers and 1 post-

*Штандарт Черкаського національного університету на найвищій точці України – горі Говерла
Cherkasy National University banner on the highest peak of Ukraine – the Hoverla mountain*

graduate student of our University. ChNU is especially proud of the achievements by Professor B. P. Minaiev, who holds the 37th place among 100 most cited scientists of Ukraine and the 26th place among the scientists in the rating for Physics and Technical Sciences. His h-index is 28.

For a long time (excluding the recent data) Professor A. M. Husak also belonged to the 100 most cited scientists of Ukraine (h-index = 19). V. O. Minaieva, H. V. Baryshnikov, S. V. Bondarchuk, T. V. Zaporozhets also have a high positive h-index.

Now the administration, the staff of professors and teachers, the students of the University are striving for the dynamic development of scientific, educational activity with the aim of transforming the University into a research one, of ensuring the training of highly qualified specialists for the sovereign Ukraine.

Today the staff of the leading educational establishment of the region – the Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy – is confident about its future, aware of its professional and civil responsibility for the implementation of national policy in the area of education.

національний
університет
імені
Богдана Хмельницького

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВІ
ІНСТИТУТИ
ТА ФАКУЛЬТЕТИ
УНІВЕРСИТЕТУ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

EDUCATIONAL-SCIENTIFIC INSTITUTE OF FOREIGN LANGUAGES

**ШВІДКА
Людмила Володимирівна**

кандидат філологічних наук,
доцент, директор інституту
з 2008 р.

**Liudmyla Volodymyrivna
SHVYDKA**

Candidate of Philology Sciences, Assistant
Professor, director of the Institute since
September 2008

доценти Г. М. Смолянінова (1968–1970), Ф. А. Непійвода (1970–1974), Ф. М. Береговська (1974–1978), В. Г. Ледєньов (1978–1981), В. П. Коновалов (1981–1982), відділення іноземних мов, Г. І. Поліщук (1982–1984), В. К. Кур'янова (1984–1990), професор О. О. Селіванова (1991–2001), доцент О. І. Кретова (2001–2007).

У 1953 р. на філологічному факультеті була заснована міжфакультетська кафедра іноземних мов, завідувачем якої стала В. С. Перебийніс. Понад 20 років кафедрою завідувала доцент І. П. Крицька. Серед викладачів, які віддали багато років кафедрі талановиті педагоги-вихователі Т. С. Бабич, Г. В. Бавікіна, Г. В. Д'якова, Л. М. Кудрявцева, Н. Г. Косогорова, Н. Ф. Ляхович, М. К. Титаренко. Нині роботу кафедри забезпечують доценти І. В. Некоз, О. Л. Орендарчук, Н. В. Орлова, І. А. Трубенко, С. В. Цюра, І. М. Чемерис; старші викладачі Г. А. Королюк, Л. В. Рибалка, М. Г. Семенова та інші.

Навчально-науковий інститут іноземних мов створено
у 2008 р.

Навчально-науковий інститут іноземних мов створений 1 вересня 2008 р. шляхом об'єднання двох факультетів: романо-германської філології та російської філології. Ці факультети готували викладачів англійської, німецької, французької, польської, арабської, російської мови та зарубіжної літератури для навчальних закладів, філологів-науковців, перекладачів з іноземних мов для України, Росії, Казахстану, Узбекистану і Туркменістану.

Інститут (факультет) веде свою історію з часів заснування Черкаського інституту народної освіти. Значного розвитку він набув в повоєнний час, коли склад мовознавчої кафедри поповнився випускниками Київського університету Г. М. Смоляніновою, І. Т. Яценко та Ф. А. Непійводою. У 1950–1980 рр. на філологічному факультеті працювали доценти Ф. М. Береговська, В. О. Благово, М. І. Борецький, Ф. І. та Т. П. Прокаєв, В. С. Перебийніс, Н. О. та М. Л. Селіверстови, К. М. Шадріна; старші викладачі Т. М. Ганечко, О. І. Кириленко, А. Ф. Синиця, В. В. Ситник, Л. М. Замулко. На факультеті викладали відомі в Україні мовознавці та літературознавці професор В. П. Мусієнко – дослідник функціональної та порівняльної граматики; професор Т. О. Туліна – представник школи функціонального і семантичного синтаксису, професор М. П. Кочерган – знаний компаративіст, автор низки підручників із мовознавства, професор М. А. Жовтобрюх – класик українського мовознавства, доцент В. Г. Ледєньов – автор підручників і посібників з російської літератури. У різні роки філологічний факультет очолювали

доцент Н. М. Поліщук проводить заняття з практики німецької мови
Assistant Professor N. M. Polishchuk gives a class in German Practice

Educational-Scientific Institute of Foreign Languages was established in 2008.

Educational-Scientific Institute of Foreign Languages was established on 1 September 2008 by joining two departments: Romance and Germanic Philology and Russian Philology. These departments were training the teachers of the English, German, French, Polish, Arabic, Russian languages and Russian and foreign literature for educational establishments, philology scientists, translators from foreign languages for Ukraine, Russia, Kazakhstan, Uzbekistan and Turkmenistan.

The institute (department) takes its roots from the times of the creation of Cherkasy Institute of People's Education. It achieved a significant development in post-war times, when Kyiv University graduates H. M. Smolianinova, I. T. Yatsenko and F. A. Nepiyivoda were added to the staff of the linguistics chair. In 1950–1980 the philology department staff included Assistant Professors F. M. Berehovska, V. O. Blahovo, M. I. Boretskyi, F. I. and T. P. Prokaiev, V. S. Perebyinis, N. O. and M. L. Seliverstov, K. M. Shadrina; senior lecturers T. M. Hanechko, O. I. Kyrylenko, A. F. Synytsia, V. V. Sytnyk, L. M. Zamulko. Famous Ukrainian linguists and literary critics taught at the department, such as Professor V. P. Musiienko, the researcher of functional and comparative grammar; Professor T. O. Tulina, the representative of the school of functional and semantic syntax, Professor M. P. Kocherhan, famous comparativist, author of a series of textbooks in Linguistics, Professor M. A. Zhovtobriukh, the classic of Ukrainian Linguistics, Assistant Professor V. H. Liedieniov, the author of textbooks and manuals in

Russian Literature. In various years the Philology department was headed by Assistant Professors H. M. Smolianinova (1968–1970), F. A. Nepiyivoda (1970–1974), F. M. Berehovska (1974–1978), V. H. Liedieniov (1978–1981), V. P. Konovalov (1981–1982, foreign languages division), H. I. Polishchuk (1982–1984), V. K. Kurianova (1984–1990), Professor O. O. Selivanova (1991–2001), Assistant Professor O. I. Kretova (2001–2007).

In 1953 in the structure of Philology department the interdepartmental chair of foreign languages was created, the head of which was V. S. Perebyinis. For over 20 years the chair was headed by Assistant Professor I. P. Krytska. Among the teachers who devoted many years to the chair are such talented teachers T. S. Babych, H. V. Bavykina, H. V. Diakova, L. M. Kudriavtseva, N. H. Kosorova, N. F. Liakhovich, M. K. Tytarenko. Now the work of the chair is carried out by Assistant Professors I. V. Nekoz, O. L. Orendarchuk, N. V. Orlova, I. A. Trubenko, S. V. Tsiura, I. M. Chemerys; senior lecturers H. A. Koroliuk, L. V. Rybalka, M. H. Semenova and others.

Throughout 1970–1980 at a separate division of foreign languages department students from Kazakhstan, Uzbekistan and Turkmenistan were trained.

In the 1990's the structure of the department was changed and new philological specialties were introduced: in 2001, the new division of Social Pedagogy and Social Work was created and on the next year the new specialty Translation was introduced along with the new

Студенти інституту захищають магістерські роботи
Institute students defend Master's projects

chair of Theory and Practice of Translation, which was headed by Assistant Professor O. I. Kretova. Through the chair's efforts two international centres, the Polish and Egyptian ones, were created, and the French centre was reorganized.

The department of Romance and Germanic Philology started functioning in 1962 as a division of foreign

Упродовж 1970–1980 рр. на окремому відділенні філологічного факультету навчалися студенти з Узбекистану, Казахстану та Туркменістану.

У 1990-х рр. відбулося зростання факультету та стрімка інтенсифікація нових філологічних спеціальностей у 2001 р. було сформоване відділення соціальної педагогіки та соціальної роботи, наступного року запроваджено нову спеціальність "Переклад" та створено кафедру теорії та практики перекладу, яку очолила доцент О. І. Кретова. Зусиллями кафедри започатковано роботу двох міжнародних центрів Полонійного та Єгипетського, а також реорганізовано Французький центр.

Факультет романо-германської філології розпочав своє існування у 1962 р. у статусі відділення іноземних мов на філологічному факультеті. Із серпня 1964 р. – це самостійний факультет іноземних мов, деканом якого стала доцент Л. М. Волчкова-Корж. Першими викладачами спеціальних дисциплін факультету були доцент В. С. Перебийніс та старші викладачі Г. С. Гончаренко, Т. О. Тимченко, М. К. Титаренко.

У 1973–1976 рр. підрозділ знову функціонував як відділення філологічного факультету, але у 1976 р., зі збільшенням набору студентів, розпочалося відродження факультету іноземних мов, який знову (1983) набув статусу окремого факультету (декан – ст. викладач В. П. Коновалов). У 1986–2000 рр. посаду декана обіймав доцент М. В. Любченко. Упродовж багатьох років на факультеті сумлінно працювали доценти І. П. Крицька, Г. Л. Лук'янова, С. Є. Побединська, О. Г. Голодов, Н. І. Панасенко; старші викладачі Т. Б. Єгупова, Л. К. Зражевська, С. Г. Смирнова, В. Ф. Сисоєва, Н. О. Шипота; викладачі Т. С. Усик, Н. І. Федак та інші. У 1999 р. факультет

перейменовано у факультет романо-германської філології. У жовтні 2000 р. деканом призначено доцента Л. В. Швидку, у 2004 р. на цій посаді її змінила доцент Л. П. Рудакова.

Потреби освіти і науки та збільшення контингенту студентів зумовили як розширення переліку спеціальностей, так і відкриття нових кафедр: у 1986 р. створено кафедру англійської філології та кафедру практики англійської мови, у 1996 р. кафедру німецької філології, у 2001 р. – кафедру фонетики та граматики англійської мови.

Нині ННІ іноземних мов очолює доцент Л. В. Швидка, навчально-методичною роботою опікується доцент Л. П. Рудакова, науковою роботою та міжнародними зв'язками – доцент Л. В. Корновенко, виховною та спортивно-масовою роботою В. С. Білецька, методист заочного відділення – старший викладач Т. П. Костюк.

Структуру інституту складають 7 кафедр: англійської філології (доц. В. Ф. Велівченко), німецької філології (доцент В. А. Тесля), практики англійської мови (доцент Л. О. Пашіс), фонетики та граматики англій-

Секційне заняття міжнародної практичної конференції TESOL. 2015 р.

Selection class at TESOL international practical conference. 2015

ської мови (доцент Т. М. Кравченко), російської мови, зарубіжної літератури та методики навчання (професор А. В. Градовський), теорії і практики перекладу (професор О. О. Селіванова), іноземних мов (доцент І. М. Куліш).

Створено наукові школи когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, функціональної та комунікативної граматики, теорії літератури. Під керівництвом професорів кафедр підготовлено понад два десятки кандидатських дисертацій із мовознавства та літера-

languages at the Philology department. Since August 1964 it became a separate department of Foreign languages with the dean Assistant Professor L. M. Volchkova-Korzh. First teachers of special disciplines at the department were Assistant Professor V. S. Perebyinis and senior lecturers H. S. Honcharenko, T. O. Tymchenko, M. K. Tytarenko.

In 1973–1976 the division was again a part of Philology department, yet with the increase of admission in 1976 the revival of the Foreign Languages department, which acquired the independent status again in 1983 (the dean was senior lecturer V. P. Konovalov). In 1986–2000 the dean's position was occupied by Assistant Professor M. V. Liubchenko. For many years such staff members worked diligently at the department as Assistant Professors I. P. Krytska, H. L. Lukianova, S. Ye. Pobiedynska, O. H. Holodov, N. I. Panasenko; senior lecturers T. B. Yehupova, L. K. Zrazhevskaya, S. H. Smirnova, V. F. Sysioeva, N. O. Shypota; instructors T. S. Usyl, N. I. Fedak and others. In 1999 this structural unit was renamed into the department of Romance and Germanic Philology. In October 2000 Assistant Professor L. V. Shvidka was appointed the dean, and in 2004 she was succeeded at this position by Assistant Professor L. P. Rudakova.

Educational and scientific needs required the increase of the student numbers and caused the expansion of the list of specialties and opening the new chairs: in 1986 the chairs of English Philology and the English Practice were created, in 1996 the chair of German Philology appeared, in 2001 the chair of English Phonetics and Grammar was established.

Now the Educational-Scientific Institute of Foreign Languages is headed by Assistant Professor L. V. Shvidka, Assistant Professor L. P. Rudakova is in charge of teaching and methodological work, Assistant Professor L. V. Kornovenko is in charge of scientific work

Полонійний центр. заняття проводить професор О. О. Селіванова
Polish Centre. The class is given by Professor O.O. Selivanova

Методичний семінар з викладання іноземної мови проводить професор Кен Хенслі (США)
Methodological seminar in teaching foreign languages is given by Professor Ken Hensley (USA)

and international relations, V. S. Biletska is in charge of educational and sports and mass events, the methodologist of extramural department is senior lecturer T. P. Kostyuk.

The institute's structure consists of 7 chairs: English Philology (Assistant Professor V. F. Velivchenko), German Philology (Assistant Professor V. A. Teslia), English Practice (Assistant Professor L. O. Pashis), English Phonetics and Grammar (Assistant Professor T. M. Kravchenko), Russian Language, Foreign Literature and Methods of Teaching (Professor A. V. Hradovskyi), Theory and Practice of Translation (Professor O. O. Selivanova), Foreign Languages (Assistant Professors I. M. Kulish).

Scientific schools of Cognitive Linguistics, Pragmalinguistics, Functional and Communicative Grammar, Theory of Literature are created. Under the supervision of the Professors of the chairs over two dozens of dissertations on Linguistics and Literature are prepared. In 1998 the scientific conference Topical Issues of Mentalinguistics is established, which in 2005 acquired the international status. In 2014 scientific-research laboratory of Cognitive-Discursive Studies is created, which is headed by International Soros Foundation fellow and the Fulbright program resident Professor S. A. Zhabotynska.

Thousands of graduates of the institute (department) of foreign languages work at educational establishments of Cherkasy region, Ukraine and abroad. The staff is proud of its graduates, among whom vice-principal of the First City Gymnasium of Cherkasy, Candidate of Pedagogy Sciences N. V. Ananieva, principal of Cherkasy Comprehensive Secondary School No. 11 I. M. Chevichalova, Professors of our University O. P. Savchenko, T. V. Symonenko, Assistant Professors at Cherkasy State Technological University D. M. Kolesnyk, O. E. Pchelintseva, Professor of Kherson State

Дирекція інституту іноземних мов
Directorate of the Institute of Foreign Languages

турознавства. У 1998 р. започаткована наукова конференція "Актуальні проблеми менталінгвістики", яка у 2005 р. набула статусу міжнародної. У 2014 р. створено науково-дослідну лабораторію когнітивно-дискурсивних досліджень, яку очолює стипендіат Міжнародного фонду Сороса, стажер програми Фулбрайта професор С. А. Жаботинська.

Тисячі випускників інституту (факультету) іноземних мов працюють у навчальних закладах Черкащини, України та за кордоном. Колектив пишається своїми випускниками, серед яких заступник директора Першої міської гімназії міста Черкаси, кандидат педагогічних наук Н. В. Ананьєва, директор Черкаської ЗОШ № 11 І. М. Чевичалова, професори нашого університету О. П. Савченко, Т. В. Симоненко, доценти ЧДТУ Д. М. Колесник, О. Е. Пчелінцева, професор Херсонського державного університету Л. І. Белєхова, науковий співробітник національного центру досліджень Європи (університет Кендербері, Нова Зelandія) Н. А. Чабан, старший науковий співробітник Інституту педагогіки РАН В. В. Ледєньова, професор Кримського інженерно-педагогічного університету Т. М. Голосова та інші.

Успішно викладають на фахових кафедрах університету випускники професори О. І. Вовк, А. В. Градовський, С. С. Данилюк, С. А. Жаботинська, О. С. Киченко; доценти О. П. Барменкова, І. В. Богданова, М. П. Василенко, В. Ф. і В. О. Велівченки, В. В. Ганечко, О. І. Голубничі, О. В. Козюра, Л. В. Корновенко, Т. М. Кравченко, Л. М. Кулєшова, І. М. Куліш, І. М. Литвин, Д. М. Павкін, Л. О. Пашіс, О. І. П'єцух, Л. В. Потапенко, Н. С. Рибалка, В. А. Тесля, О. І. Титаренко; кандидати наук О. М. Заїковська, Н. П. Іванова, О. В. Коновалова, Л. О. Овсієнко, Н. П. Сливка, С. А. Стройкова, В. А. Токарчук, старші викладачі С. А. Аліфанова, Л. М. Киба,

О. Ю. Корніцький, С. В. Левочкіна, О. Б. Петрова, А. П. Разан, О. С. Ніжевська та інші.

Фахову філологічну підготовку студентів також здійснюють доктор філологічних наук, професор О. О. Селіванова, доценти Н. К. Білоусова, О. Я. Красан, Н. М. Поліщук, Л. П. Рудакова, Л. В. Швидка та інші.

ННІ іноземних мов підтримує зв'язки із закладами освіти й науки близького та далекого зарубіжжя, бере участь у програмах обміну між навчальними закладами. Викладачі та аспіранти інституту стажуються за кордоном за програмами Едмунда Маскі, Фулбрайта, "Акту на підтримку свободи", "Обміну освітніми між Україною та США". За різними освітніми програмами студенти інституту навчаються в закордонних навчальних закладах США та у літніх мовних школах. Кафедра німецької філології підтримує тісний зв'язок із Німецьким культурним центром Гете-Інститутом в Україні. Польський центр (керівник доц. Л. В. Потапенко), створений за підтримки посольства Польща, підтримує тісні зв'язки з Варшавським і Люблінським університетами (Польща).

Останнім часом до викладання іноземних мов активно залучаються іноземні фахівці: проф. Лінгардт Легенгаузен (Німеччина), стипендіати програми ім. Фулбрайта проф. Гаррі Уайт (США), Кейті Годвін (США), викладач Джині Ландбом (США). Польську мову викладають фахівці з Польщі.

В інституті активно працюють студентські наукові гуртки та проблемні групи (з прагматичністю, психолінгвістикою, ономасіологією, когнітологією, теорією комунікації, історичною поетикою тощо). Студенти беруть участь у всеукраїнських наукових конференціях молодих дослідників та фахових олімпіадах. Найкращі з них отримують можливість подальшого навчання у магістратурі та аспірантурі.

Утверджуються цікаві традиції в навчальній та виховній роботі. Щорічно проводиться День науки, Тижні російської словесності та французької мови, День Кирила і Мефодія, костюмовані свята країн, мова яких вивчається, тематичні літературні вечори, фестивалі, Дні інституту тощо. Ефективно діє система студентського самоврядування.

Робота професорсько-викладацького складу ННІ іноземних мов спрямована на підготовку фахівців, знання та вміння яких дадуть їм змогу успішно конкурувати на ринку праці не лише в Україні, а й за її межами.

University L. I. Belekhova, researcher at the National Centre of Europe Research (Canterbury University, New Zealand) N. A. Chaban, senior researcher at the Institute of Pedagogy at the Russian Academy of Sciences V. V. Liedieniova, Professor at the Crimean Engineering and Pedagogical University T. M. Holosova and others.

The following graduates successfully teach at the chairs of the University: Professors O. I. Vovk, A. V. Hradovskyi, S. S. Danyliuk, S. A. Zhabotynska, O. S. Kychenko; Assistant Professors O. P. Barmenkova, I. V. Bohdanova, M. P. Vasylenko, V. F. and V. O. Velivchenko, V. V. Hanechko, O. I. Holubnycha, O. V. Koziura, L. V. Kornovenko, T. M. Kravchenko, L. M. Kulieshova, I. M. Kulish, I. M. Lytvyn, D. M. Pavkin, L. O. Pashis, O. I. Pietsukh, L. V. Potapenko, N. S. Rybalka, V. A. Teslia, O. I. Tytarenko; Candidates of Sciences O. M. Zaikovska, N. P. Ivanova, O. V. Konovalova, L. O. Ovsiienko, N. P. Slyvka, S. A. Stroikova, V. A. Tokarchuk, senior lecturers S. A. Aliphanova, L. M. Kyba, O. Yu. Kornitskyi, S. V. Lievochkina, O. B. Petrova, A. P. Razan, O. S. Nizhevska and others.

Specialized philological training is also provided by Doctor of Philological Sciences, Professor O. O. Selivanova, As Assistant Professors N. K. Bilousova, O. Ya. Krasan, N. M. Polishchuk, L. P. Rudakova, L. V. Shvidka and others.

Educational-Scientific Institute of Foreign Languages maintains ties with educational and research institutes abroad, participates in the exchanges between educational establishments. Teachers and postgraduate students of the institute do internship abroad by the programs of Edmund Muskie, Fulbright, Freedom Support Act, Exchange of Educators between Ukraine and the USA. Within the framework of various programs the institute students get training in the US educational institutions and summer language schools. German

Магістри – випускники інституту 2014 р.
Masters – institute graduates of 2014

Philology chair maintains close ties with German Cultural Centre of Goethe Institute in Ukraine. Polish centre (headed by Assistant Professor L. V. Potapenko) created with the support of the Polish Embassy maintains close ties with Warsaw and Lublin Universities.

Recently foreign specialists are involved in the teaching of foreign languages: Professor Lienhard Legenhausen (Germany), Fulbright Fellows Professor Harry White (USA), Katie Godwin (USA), instructor Jeanie Lundbom (USA). The Polish language is taught by specialists from Poland.

Within the institute structure there are student scientific clubs and task groups (in Pragmalinguistics, Psycholinguistics, Onomasiology, Cognitology, Theory of Communication, Historical Poetics, etc.). Students participate in all-Ukrainian scientific conferences of young researchers and specialized Olympiads. The best of them receive the possibility to carry on with the studies at Masters and Candidates postgraduate courses.

Annual events became a tradition in the teaching and educational work: Science Day, Russian Philology and French Language Weeks, Cyril and Methodius Day, costume festivals of the countries, whose language is studied by the students, thematic literary evenings, festivals, Institute day, etc. Student self-government system is working efficiently.

The professors and teaching staff of the Educational-Scientific Institute of Foreign Languages is aimed at training the specialists, whose knowledge and skill will allow them to compete successfully at the labour market.

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРАВА

EDUCATIONAL-SCIENTIFIC INSTITUTE OF ECONOMICS AND LAW

**КОНОНЕНКО
Юрій Степанович**

кандидат юридичних наук, доцент
директор інституту з 2008 р.

Yurii Stepanovych KONONENKO
*Candidate of Legal Sciences,
Director of the Institute since 2008*

наук, професор кафедри європейської інтеграції,
Київського національного економічного університету
ім. В. Гетьмана.

Згодом, у 2000 р., було прийнято рішення про створення на базі економічного відділення самостійного економічного факультету, який очолила кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії О. Д. Сучкова. У 2001 р. деканом факультету було призначено кандидата економічних наук, доцента В. І. Коваля. Упродовж 2004–2008 рр. факультет очолювала доктор економічних наук Л. О. Кібалньник.

У 2008 р. з утворенням навчально-наукового інституту економіки і права його очолив кандидат юридичних наук, доцент Ю. С. Кононенко.

У 2001 р. відкрито дві спеціальності – “міжнародна економіка” та “менеджмент організацій”, а також заочне відділення. Кафедру економічної теорії реорганізовано у

На Тарасовій горі у Каневі
On the Taras Hill in Kaniv

Навчально-науковий інститут економіки і права утворено в 2008 р.

У 2008 р. внаслідок об'єднання двох факультетів – економічного та юридичного було утворено навчально-науковий інститут економіки і права. Теоретичну і практичну підготовку студентів у процесі навчання забезпечує висококваліфікований професорсько-викладацький склад. На восьми кафедрах інституту працюють 76 штатних викладачів, з них: 10 професорів, докторів наук; 48 доцентів, кандидатів наук; 14 старших викладачів, 2 викладачі.

Ідея створення економічного факультету виникла ще наприкінці 1980-х рр. Проте основи його було закладено лише в 1998 р., коли розпочалася підготовка фахівців зі спеціальністю “економічна теорія”. Відкриття спеціальності пов’язано з ім’ям колишнього проректора університету, завідувача кафедри економічної теорії, інноватики та міжнародної економіки, доктора економічних наук, академіка Академії економічних наук України І. І. Кукурудзи, який виступив ініціатором відкриття в університеті напряму підготовки фахівців-економістів. Він доклав багато зусиль щодо організаційного, програмного, науково-методичного та кадрового забезпечення. Набрана група навчалася на факультеті підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів, який був перейменований на факультет економіки та перепідготовки кадрів. Факультет очолював кандидат географічних наук, доцент В. І. Чужиков, нині – доктор економічних

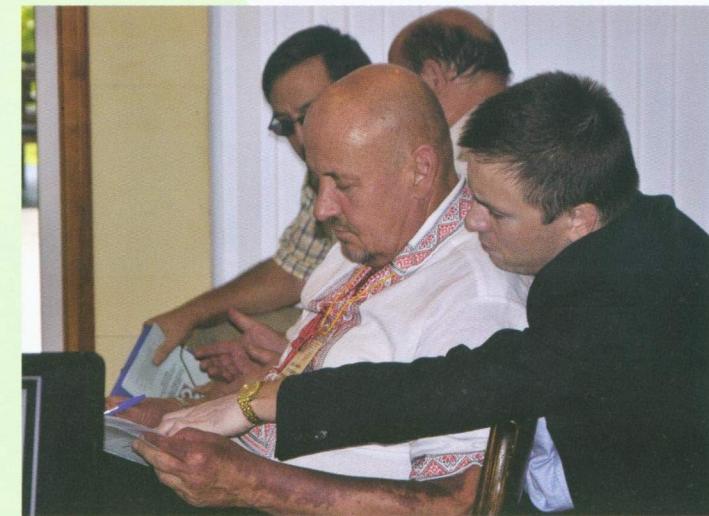
Educational-Scientific Institute of Economics and Law was established in 2008.

In 2008, as a result of joining two departments – the Economics and Law ones – the Educational-Scientific Institute of Economics and Law was created. Theoretical and practical training of the students is ensured by highly qualified staff of professors and teachers. At 8 chairs of the institute there are 76 full-time instructors, among them: 10 professors, Doctors of Sciences; 48 Assistant Professors, Candidates of Sciences; 14 senior lecturers, 2 instructors.

The idea of creating a economics department appeared as early as in the late 1980's. Yet, its cornerstones were laid only in 1998, when the training of specialists in the specialty Economics Theory was started. The opening of the specialty is related with the name of the former vice-rector of the University, head of the chair of Economics Theory, Innovation and International Economy, Doctor of Economic Sciences, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine I. I. Kukurudza, who was the initiator of opening the area of training specialists in Economics. He made a huge effort ensuring organizational, program, scientific methodological and human resources. The admitted group studied at the department of continuing education and retraining of staff, which was renamed into the department of economics and retraining of staff.

**Професор І. І. Кукурудза під час перебування на
науковій конференції у Білорусі**
Professor I. I. Kukurudza during his stay at a scientific conference in Belarus

Професор В. М. Соловійов
Professor V.M. Soloviov

The department was headed by Candidate of Geography Sciences, Assistant Professor V. I. Chuzhikov, who now is Doctor of Economic Sciences, Professor at the chair of European Integration of V. Hetman Kyiv National Economic University.

Later, in 2000, it was decided to transform the economic division into an independent economic department, which was headed by Candidate of Economic Sciences, Assistant Professor of the chair of Economic Theory O. D. Suchkova. In 2001, Candidate of Economic Sciences, Assistant Professor V.I. Koval was appointed the department dean. Throughout 2004–2008, the head of the department was Doctor of Economic Sciences L. O. Kibalnyk.

In 2008, when the Educational-Scientific Institute of Economics and Law was established, it was headed by Candidate of Legal Sciences, Assistant Professor Yu. S. Kononenko.

In 2001, two specialties were opened – International Economy and Management of Organizations, along with the extramural department. The chair of Economic Theory was reorganized into the chair of Economic Theory and International Economy headed by I. I. Kukurudza, and a new chair of Applied Economics and Management was created headed by V. I. Koval. In 2003, within the Economics institute, the new chair of Economics and Accounting was created for the specialties Accounting and Audit and Business Economics (headed by Candidate of Economic Sciences, Assistant Professor Yu. V. Andriiako). In the same year the chair of Applied Economics and

Біля пам'ятника Т. Шевченку в селі Вільшана Городищенського району
By the T. Shevchenko monument in the village of Vilshana, Horodysche district

кафедру економічної теорії та міжнародної економіки під керівництвом І. І. Кукурудзи і створено нову кафедру прикладної економіки та менеджменту, яку очолив В. І. Коваль. У 2003 р. у складі економічного факультету створено кафедру економіки та обліку зі спеціальності “облік і аудит” та “економіка підприємства” (завідувач – кандидат економічних наук, доцент Ю. В. Андріяко). У цьому ж році кафедру прикладної економіки і менеджменту поділено на кафедру економіки та обліку і кафедру менеджменту і туризму. Завідувачем останньої призначено кандидата економічних наук, доктора економічних наук С. Р. Пасєку.

У 2004 р. відкрито спеціальності “туризм” та “готельне господарство”. З 2005 р. на економічний факультет здійснюється набір за спеціальністю “економічна кібернетика”. Спочатку роботою кафедри керував кандидат технічних наук, доцент О. В. Піскун, а з 2006 р. нею завідує доктор фізико-математичних наук, професор В. М. Соловйов.

У 2007 р. відкрито аспірантуру зі спеціальності “економічна теорія”. Також на базі кафедри менеджменту і туризму створено дві кафедри: кафедру менеджменту і кафедру туризму і готельно-ресторанної справи. З 2010 р. кафедру туризму і готельно-ресторанної справи очолювала доктор економічних наук Л. О. Кібальник, а з 2011 р. кафедру менеджменту очолює доктор економічних наук, професор І. П. Мігус, яка є членом-кореспондентом

Викладачі інституту в гетьманській столиці Батурині
Institute teachers at the Hetman capital Baturyn

Економічної академії наук. В 2013 р. кафедру менеджменту перейменовано на кафедру менеджменту та економічної безпеки.

В університеті з 2002 р. було розпочато роботу з підготовки спеціалістів за професійним напрямом “Право”. Фундаторами юридичної спеціальності, в університеті стали доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України В. І. Прокопенко, кандидат юридичних наук, доцент Ю. С. Кононенко, кандидат юридичних наук, доцент А. А. Ромашченко, кандидат історичних наук, доцент В. М. Мойсієнко та інші.

За час існування юридичної спеціальності кадровий склад поповнили перспективні науковці: професор О. К. Безсмертний, кандидати юридичних наук, доценти І. В. Іваненко, В. Т. Комзюк, Л. Т. Комзюк, С. М. Тараненко. До навчального процессу долучилися представники провідних правничих наукових шкіл України доктори юридичних наук, професори А. Т. Комзюк, В. О. Глушков, Р. А. Майданик. Викладання окремих навчальних дисциплін забезпечували досвідчені юристи-практики, судді, адвокати.

У 2005 р. в університеті було створено кафедри публічного права, приватного права, а у 2006 р. – кафедру теорії та історії держави і права. У 2007 р. прийнято рішення про створення юридичного факультету, який очолив кандидат юридичних наук, доцент Ю. С. Кононенко, а наступного року вперше здійснено набір магістрів за спеціальностями “інтелектуальна власність”, “державна служба”.

Management was divided into the chair of Economics and Accounting and the chair of Management and Tourism. The appointed head of the latter was Candidate of Economic Sciences, Doctor of Economic Sciences S. R. Pasieka.

In 2004, specialties Tourism and Hotel Business were opened. Since 2005 the Economics department admitted students for the specialty Economic Cybernetics. At first, the work of the chair was headed by Candidate of Technical Sciences, Assistant Professor O. V. Piskun, and then in 2006 it was headed by Doctors of Physics and Mathematics Sciences, Professor V. M. Soloviov.

In 2007, postgraduate courses in the specialty of Economic Theory were opened. Also, based on the chair of Management and Tourism, two chairs were created: Management one and the chair of Tourism and Hotel-and-Restaurant Business. From 2010 the chair of Tourism and Hotel-and-Restaurant Business was headed

Навчальний ресторан
Educational restaurant

by Doctor of Economic Sciences L. O. Kibalnyk, and since 2011 the chair of Management is headed by Doctor of Economic Sciences, Professor I. P. Mihus, who is a Corresponding Member of the Academy of Economic Sciences. In 2013, the chair of Management was renamed into the chair of Management and Economic Security.

Since 2002 the University started training specialists in the area of Law. The founders of the legal specialty at the University were Doctor of Legal Sciences, Professor, Merited Lawyer of Ukraine V. I. Prokopenko, Candidate of Legal Sciences, Assistant Professor Yu. S. Kononenko, Candidate of Legal Sciences, Assistant Professor A. A. Romashchenko, Candidate of History Sciences, Assistant Professor V. M. Moisiienko and others.

Навчальний готель
Educational hotel

During the time of existence of the legal specialty, the staff was joined by promising scientists: Professor O. K. Bezsmertnyi, Candidates of Legal Sciences, Assistant Professors I. V. Ivanenko, V. T. Komziuk, L. T. Komziuk, S. M. Taranenko. Representatives of leading legal schools of Ukraine Doctors of Legal Sciences, Professors A. T. Komziuk, V. O. Hlushkov, R. A. Maidanyk joined the educational process. Teaching certain disciplines was ensured by experienced practicing lawyers, judges, attorneys.

In 2005, the chairs of Public Law and Private Law were created at the University, and in 2006, the chair the Theory and History of State and Law was established. In 2007, it was decided to create the Law department, which was headed by Candidate of Legal Sciences, Assistant Professor Yu. S. Kononenko, and in the next year the first admission of Masters for the specialties of Intellectual Property and Public Service was carried out.

At the beginning of 2010–2011 academic year the legal chairs were reorganized. Today the institute structure includes the chair of State-Legal Disciplines, headed by Candidate of Legal Sciences, Assistant Professor H. A. Voloshkevych, the chair of Intellectual Property and the Civil Law Disciplines (headed by Candidate of History Sciences, Assistant Professor

Практичні заняття з туризму
Practical class in tourism

Майбутні криміналісти
Future criminalists

На початку 2010–2011 навчального року відбулась реорганізація кафедр юридичного напряму. Сьогодні у складі інституту функціонують кафедра державно-правових дисциплін, яку очолює кандидат юридичних наук, доцент Г. А. Волошкевич, кафедра інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін (завідувач – кандидат історичних наук, доцент Н. О. Попова). В складі інституту працює кафедра державного управління і соціально-політичних наук, яку очолює кандидат наук з державного управління, доцент, координатор магістратури державної служби Л. Я. Самойленко.

На сьогодні інститут здійснює підготовку фахівців за наступними напрямами: економічна теорія, міжнародна економіка, облік і аудит, економіка підприємства, економічна кібернетика, менеджмент, туризм, готельно-ресторанна справа, правознавство та має магістратуру з економічної теорії, економічної кібернетики, інтелектуальної власності, держаної служби та управління фінансово-економічною безпекою, туризмознавство.

Наукова робота та співпраця ННІ економіки і права з іншими організаціями ведеться усіма науково-педагогічними працівниками інституту відповідно до затвердженої тематики наукових досліджень кафедр. Інститут уклав низку угод з закордонними вищими навчальними закладами, в межах яких здійснюється обмін науковими досягненнями та досвідом організації навчально-виховного процесу: університетом Марії Склодовської-Кюрі (м. Люблін, Польща), Інститутом менеджменту з інформаційних систем (м. Рига, Латвія), університетом Бен-Гуріона (м. Беер-Шева, Ізраїль), Білоруським державним університетом (м. Мінськ, Республіка Білорусь), Інститутом права інтелектуальної власності Ягелонського університету (Польща), Інститутом конституційної політики (Угорщина), Університетом Національної Оборони Польщі. Налагоджене співробітництво з міжнародним фондом “Відродження”.

З метою підвищення наукового рівня фундаментальних досліджень і практичної цінності прикладних розробок в інституті регулярно проводяться науково-практичні конференції, на яких з доповідями виступають провідні науковці, дисертанти, аспіранти, магістри, а також студенти, які займаються у наукових гуртках при кафедрах інституту.

ННІ економіки і права має потужну матеріальну базу, необхідну для забезпечення навчального процесу на високому рівні. Створено бази виробничих практик, сформовано бібліотечний фонд економічного та юридичного напрямів.

При інституті функціонує юридична клініка, навчальний готель, лабораторія ресторанних справ та низка спеціалізованих аудиторій.

Інформаційну підтримку навчального процесу в ННІ забезпечують кілька комп’ютерних класів, підключених до мережі Інтернет. У зв’язку зі специфікою підготовки фахівців понад 80 % навчальних дисциплін мають спеціальні комп’ютерні програми та відеоматеріали.

У ННІ економіки і права виходять друком журнали, матеріали міжнародних наукових конференцій, збірники наукових праць та ін. Створена та функціонує web-сторінка інституту.

Навчальна юридична клініка
Educational legal clinic

N. O. Popova). Within the institute there is a chair of State Administration and Socio-Political Sciences headed by Candidate of Sciences on State Administration, Assistant Professor, Coordinator of the Masters postgraduate courses in public service L. Ya. Samoilenko.

Today the institute trains specialists in the following areas: Economic Theory, International Economy, Accounting and Audit, Economy of Enterprise, Economic Cybernetics, Management, Tourism, Hotel-and-Restaurant Business, Law, and has Masters postgraduate courses in Economic Theory, Economic Cybernetics, Intellectual Property, Public Service and Management of Financial and Economic Security, Tourism Studies.

Scientific work and cooperation of the Educational-Scientific Institute of Economics and Law with other organizations is carried out by all scientific-educational staff members of the institute according to the approved topics of the chairs' scientific research. The institute signed a series of agreements with foreign higher educational establishments, within the frameworks of which scientific exchange of achievements and the experience of educational process is performed with the Maria Curie-Skłodowska-University (Lublin, Poland), Institute of Information Systems Management (Riga, Latvia), Ben-Gurion University (Beer Sheva, Israel), Belarus State University (Minsk, Republic of Belarus), Institute of Intellectual Property at the Jagiellonian

University (Poland), Institute of Constitutional Policy (Hungary), National Defence University of Poland. Cooperation with International Fund Vidrodzhennia is established.

With the aim of enhancing the scientific level of the fundamental research and the practical application of applied developments the institute regularly holds scientific-practical conferences, reporters at which are leading scientists, dissertation defenders, Candidate post-graduate students, Master students, as well as undergraduate students, who work at the scientific clubs at the institute chairs.

Educational-Scientific Institute of Economics and Law has powerful material resources necessary to ensure a high level educational process. Professional practice basis is ensured, library stock on economic and legal areas is formed.

The institute includes the functioning legal clinic, training hotel, laboratory of restaurant business and a series of specialized classrooms.

Informational support of the educational process at the Educational-Scientific Institute is provided with the help of several computer classes connected to the Internet. Related to the specifics of the specialist training, over 80 % of study disciplines have special software and video materials.

Educational-Scientific Institute of Economics and Law prints journals, materials of international scientific conferences, collections of scientific works, etc. Website of the institute is created and functioning.

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

EDUCATIONAL-SCIENTIFIC INSTITUTE OF UKRAINIAN PHILOLOGY AND SOCIAL COMMUNICATIONS

ПОГРІБНИЙ
Ігор Іванович

кандидат філологічних наук,
доцент, директор інституту
з вересня 2008 р.

Ihor Ivanovych POHRIBNYI
Candidate of Philology Sciences, Assistant
Professor, director of the Institute since
September 2008

1994 по 2006 pp. завідувачами кафедри були кандидати доценти М. І. Калько, І. С. Савченко, І. І. Погрібний, Л. В. Шитик. Нині кафедру очолює доктор філологічних наук, професор Г. І. Мартинова.

До 1989 р. у складі філологічного факультету функціонувало відділення української мови та літератури з двома кафедрами. Деканами факультету були старші викладачі – Г. С. Терлецький, Н. М. Черевань, М. Ф. Кащуба, доценти – Г. Г. Аврахов, Ф. М. Непийвода, Г. І. Поліщук, Ф. М. Березовська, В. Г. Леденьов, В. К. Кур'янова.

У 1989 р. відділення реорганізовано у факультет української філології на чолі з доцентом О. О. Мануйкіним. У 2001 р. деканом факультету обрано доцента Н. М. Остапенко. У 2002 р. відкри-

Засідання спеціалізованої вченої ради
Seating of specialized academic council

**Educational-Scientific Institute of Ukrainian
Philology and Social Communications was
established in 2008.**

As far back as 1921, History and Philology division of Cherkasy IPE started to train teachers of the Ukrainian Language and Literature. In the early 1930's, already at the Teachers-Training Institute there was a Language and Literature department, the chair of Literature and Linguistics that combined the teachers of Ukrainian, Russian and Foreign Literature.

In 1954–1965 Literature chairs were joined into one – Ukrainian, Russian and Foreign Literature. In post-war years the chair was headed by B. M. Zasul'ska, S. K. Hrebeniuk, M. F. Kashuba, M. A. Yakymenko, A. I. Bondarenko. Along with them the staff included V. F. Yatsenko, H. H. Avrakov, H. P. Dubyna, M. K. Butenko, M. I. Boiko, N. F. Labunets, V. M. Hrushkin, H. N. Chernukha and others. In the 1980's – early 1990's the chair was headed by Assistant Professor O. O. Manuikin, and since 1992 – V. T. Polishchuk.

The chair staff included Doctors of Sciences, Professors M. A. Zhovtobriukh, Yu. F. Kocherhan, famous Ukrainian linguists and teachers Assistant Professors H. R. Peredrii, H. M. Mukan, V. F. Sych, F. A. Nepiyivoda, H. O. Piskun.

In 1989 the division was reorganized into the department of Ukrainian Philology headed by Candidate of Pedagogy Sciences, Assistant Professor O. O. Manuikin. In 2002 specialties Journalism and Publishing and

Науково-практична конференція у Каневі
Scientific-practical conference in Kaniv

Editing were opened, and the department acquired the name of Ukrainian Philology and Journalism. In 2008 he headed Educational-Scientific Institute of Ukrainian Philology and Social Communications created on the basis of department.

At the chair of Ukrainian Literature and Comparative Linguistics the Comparative Linguistics issues are the area of scientific interests of Professor

Консультація для учнів-членів МАН України
Consultation for the pupils-members of Junior Academy of Sciences of Ukraine

L. I. Romashchenko, the author of publications with the predominant topic of the History of the 20th Century Ukrainian Literature. Professor L. I. Kavun actively researches the topic of new Ukrainian writers, predominantly of the 1920–1930's. Professor N. M. Yarmolenko studies Folkloristics, specifically the historical-heroic folklore.

Doctor of Philology V. I. Pakharenko is a poet, translator, opinion writer, famous researcher of Shevchenko. His achievements include the research of Holodomor in Ukraine "Branches of the same tree. Eastern and

Western Ukraine in the Apocalypse of the 20th century", "The word that conquered death", literary essay "How he went... Spiritual Profile of Vasyl Symonenko on the background of his time", monographs "A fight with Leviathan. Myth and pseudomyth in the Ukrainian Literature of the 20's", "Outline of Shevchenko Ethics". Over 500 publications comprise the achievements of the head of the chair, Professor V.T. Polishchuk, including 5 monographs, 3 textbooks and manuals, around 30 collections of works.

In recent years the chair established scientific-creative cooperation with the departments of the

то спеціальності “Журналістика” і “Видавнича справа та редактування”. У 2004 р. факультет очолив професор А. В. Градовський, а наступного року – доцент І. І. Погрібний. З 2008 р. він – директор утвореного на базі факультету ННІ української філології та соціальних комунікацій.

Викладачі зосереджують свої зусилля на удосконаленні навчального процесу та наукової роботі. На кафедрі української літератури та компаративістики

Заняття у фольклорно-етнографічній лабораторії проводить професор Н. М. Ярмоленко
A class at folklore and ethnography laboratory is given by Professor N. M. Yarmolenko

проблеми компаративістики досліджує професор Л. І. Ромашенко, авторка публікацій з історії української літератури ХХ ст. Проблематикою літератури 1920–1930-х рр. займається професор Л. І. Кавун. Фольклористику досліджує професор Н. М. Ярмоленко. Доктор філології В. І. Пахаренко – перекладач, публіцист, відомий шевченкознавець. У його доробку дослідження про голодомори в Україні, літературний есей про Василя Симоненка, посібники, 3 монографії. Понад 500 публікацій має завідувач кафедри, професор В. Т. Поліщук, у тому числі 5 монографій, 3 підручники і посібники, близько 30 збірників праць. Кафедра співпрацює з Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Шевченківським національним заповідником у Каневі. Діють спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій, аспірантура і докторантур, центр шевченкознавчих досліджень, музейний комплекс, фольклорно-етнографічна лабораторія “Музей українського рушника”.

Викладачі кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики організували 15 конференцій всеукраїнського та міжнародного рівня, за матеріалами яких опубліковано збірники праць. Останнім часом захищено 3 докторські та 7 кандидатських дисертацій, опубліковано 7 монографій, 15 навчальних і навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій. Викладачі керують науковою роботою студентів, які готують статті, беруть участь у олімпіадах з української мови та літератури, конкурсах наукових робіт. Діє науковий студентський гурток. Викладачі кафедри проводять заняття з учнями-переможцями обласного етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури, призерами конкурсу наукових робіт МАН, є організаторами й членами журі освітніх і наукових заходів різного рівня.

Професори Г. І. Мартинова, М. І. Калько, Л. В. Шитик очолюють наукові напрями досліджень у галузі діалектології та граматики української мови. При кафедрі діє центр діалектологічних досліджень Середньої Наддніпрянщини. Опубліковано 3 монографії, аналітико-бібліографічний довідник, текстотеку та електронну фонотеку говірок, словник мікротопонімії Черкащини. Розпочато укладання електронного варіанта словника середньонаддніпрянських говірок. Граматичний напрям репрезентують дослідження професорів М. І. Калько, Л. В. Шитик, доцентів З. М. Денисенко, Л. І. Лонської, І. С. Савченко, І. І. Погрібного, А. А. Таран. У творчому доробку граматистів 3 монографії, 15 навчальних посібників. Основною проблемою наукових зацікавлень доцентів В. В. Калько, Г. В. Кочерги, Г. А. Ярмоленко є когнітивно-ономасіологічний аналіз мотиваційних процесів у проекції на специфіку етносвідомості. Результатом досліджень став захист 3 кандидатських дисертацій, опублікування монографії, низки наукових статей.

Літопис кафедри методики навчання, стилістики та культури української мови починається з 1995 р., коли її очолила доцент Н. М. Остапенко. У 2002–2007 рр. завідувачами були доценти Н. Б. Голуб, В. В. Шляхова, а з 2007 р. – Т. В. Симоненко. Нині роботу кафедри забезпечують доктори педагого-

Навчальна телестудія
Educational TV studio

Shevchenko Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Ukraine, Shevchenko National Preserve in Kaniv. There is a specialized academic council for the defence Candidate dissertations, Candidate and Doctorate post-graduate courses, scientific centre of Shevchenko Studies, museum complex, folklore-ethnographic laboratory.

Instructors of the chair of Ukrainian Linguistics and Applied Linguistics care about the development of national science and improve the educational and methodological basis of the educational process. Recently, 3 Doctoral and 7 Candidate dissertations are defended, 7 monographs, 15 educational and educational-methodological manuals and recommendations are published. The chair organized 15 scientific conferences of all-Ukrainian and international levels, based on the materials of which anniversary and specialized collection of scientific works were published, in particular, 20 issues of specialized scientific publication “Linguistic Bulletin”. The chair instructors supervise the scientific and research work of the students, who complete articles for scientific collections, participate in all-Ukrainian Olympiads in the Ukrainian Language and Literature, contests of scientific works.

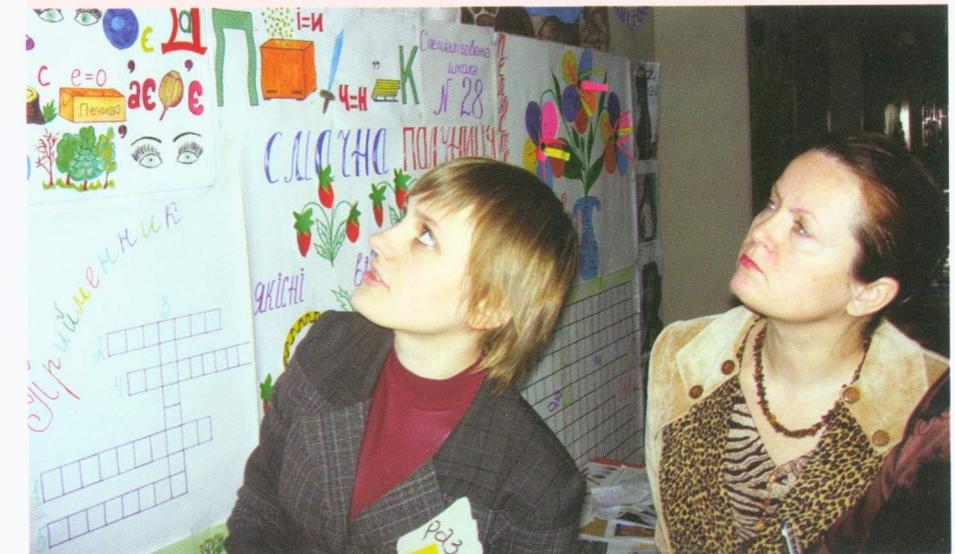
Professors H. I. Martynova (head of the chair), M. I. Kalko, L. V. Shytyk head the scientific

research areas in the field of Dialectology and grammar of the Ukrainian language. The chair has a active centre for Dialectology research in the Central Dnipro area, whose activity targets the folk speech, in particular, the publications include 3 monographs, analytical-bibliographical guide “Central Dnipro Dialect”, text collection and electronic record library of dialects in 3 books with added CDs, the dictionary of Microtoponymy of Cherkasy region.

The grammarians' achievements include 3 monographs, 15 educational manuals. One of the vectors of current linguistic research is Cognitology, which is the area employed by Assistant Professors V. V. Kalko, H. V. Kocherha, H. A. Yarmolenko. The chair staff members participate in international scientific conferences in Ukraine and abroad, give classes to the pupils who won the regional step of the all-Ukrainian Olympiad in the Ukrainian Language and Literature, prize winner of Junior Academy of Sciences scientific works contests, organize and sit on the jury of the educational and scientific events of various levels.

The history of the chair of Methods of Teaching, Stylistics and Standard of the Ukrainian Language started in 1995, when it was headed by Assistant Professor N. M. Ostapenko. In 2002–2007 the chair was headed by Assistant Professors N. B. Holub, V. V. Shliakhova, since 2007 it was T. V. Symonenko.

Now the work of the chair is supported by Doctor of Pedagogy Sciences T. V. Symonenko and N. M. Ostapenko, Candidates of Pedagogy Sciences V. V. Shlia-

Вшанування доцента Г. Р. Передрій з нагоди 90-річчя від дня народження
Tribute to Assistant Professor H. R. Peredrii on the occasion of 90th anniversary

гічних наук Т. В. Симоненко і Н. М. Остапенко, кандидати педагогічних наук В. В. Шляхова, В. М. Руденко; кандидати філологічних наук Н. П. Руденко, О. М. Красовська, Л. П. Боть. Вони працюють над збагаченням мовлення студентів, формуванням навичок вільно користуватися всіма стилями та жанрами мовлення, запроваджують інноваційні технології в процесі викладання фахових дисциплін. Традиційними стали тижні методики навчання української мови в школі, семінари з проблем мовного вдосконалення майбутніх фахівців, мовні вечори, конференції, зокрема щорічна Всеукраїнська конференція "Мовне обличчя міста".

Кафедра журналістики, реклами та PR-технологій створена у 2005 р., готує фахівців зі спеціальності "Журналістика" та "Медіакомуникації". Випускники кафедри працюють у друкованих ЗМІ, на телебаченні, радіо, у прес-службах, інформаційних агентствах, інтернет-виданнях. Колектив очолює доцент Т. Г. Бондаренко. На кафедрі викладають доктор наук із соціальних комунікацій Ю. В. Колісник, доценти О. Л. Надточій, О. Д. Федоренко, О. М. Цапок, Н. О. Ковтун, викладач С. В. Коваль. До роботи залучені також фахівці з всеукраїнських і регіональних ЗМІ. Для забезпечення навчального процесу створені навчальна радіо- та телевізійна студії із сучасною апаратурою й обладнанням. Студенти створюють новини для студентського телебачення, документальні фільми, випуски газети

О. О. Погрібна, Л. І. Солодка, Л. В. Фіть, О. В. Іванченко, старший викладач М. В. Макуха. Діє навчальна лабораторія верстки й дизайну. Крім теоретичної, студенти здобувають практичну підготовку під час навчальних і виробничих практик у провідних видавництвах і редакціях ЗМІ Черкас, Києва, Львова, Харкова, на телеканалах "Інтер", "ICTV", "СТБ" (Київ), в інтернет-виданнях "Прочерк", "Вчасно" (Черкаси), "Львівська газета" (Львів), в інтернет-порталі "Телекритика" (Київ).

З 2010 р. при кафедрі діє студентський буккросинг-клуб "Freebook". У 2012 р. викладачі кафедри Л. В. Фіть та Л. І. Солодка заснували МГО "Книжковий маestro". Крім квестів, літературних конкурсів, активісти організовують творчі зустрічі з відомими сучасними українськими письменниками. Кафедра організовує вільні навчальні заняття й тематичні екскурсії у провідні видавництва, музеї, на книжкові виставки, ярмарки, презентації до Києва і Львова та на щорічний Форум видавців.

Студенти інституту на місці, де була хата українського письменника Тодося Осьмачки в с. Кутівка Смілянського району

Institute students at the place, where there used to be the house of Ukrainian writer Todos Osmachka in the village of Kutsivka, Smila district

"Наш Національний", журнали, сайти, радіопрограми тощо.

Кафедра видавничої справи, редагування і теорії інформації створена в 2005 р. Її викладачі здійснюють підготовку фахівців для видавництв, редакцій ЗМІ, прес-служб на посадах редакторів, верстальників, контент-менеджерів, дизайнерів. У складі кафедри – доценти Л. В. Завгородня (засідувач),

khova, V. M. Rudenko; Candidate of Philology Sciences N. P. Rudenko, O. M. Krasovska, L. P. Bot, senior assistant N. V. Berezovska.

Weeks of the methods of teaching the Ukrainian language at school are held, as well as seminars on the topic of speech improvement of future specialists, language evenings, conferences, in particular the all-Ukrainian conference Language Image of the City. As part of teaching practice the students test the innovative methods and techniques, non-traditional approaches to teaching language at school, hold interesting and original extracurricular events.

The chair of Journalism, Advertising and PR Technologies works since 2005 training students in the specialties of Journalism and Media Communications. The chair alumni work at printed mass media, at TV and radio, in press services, at information agencies, Internet publications. The staff is headed by Assistant Professor T. H. Bondarenko, board member of NGO Association Media-Professional. The chair staff includes Doctor of Sciences in Social Communications Yu. V. Kolisnyk, Assistant Professors O. L. Nadtochii, O. D. Fedorenko, O. M. Tsapok, N. O. Kovtun, instructor S. V. Koval. Leading specialists from all-Ukrainian and regional mass media are also involved into teaching the students.

To support the educational process, there is an educational radio- and TV studio with modern equipment. During the studies the students create complete TV news for student TV, documentaries, issues of the newspaper Our National,

Підсумкова конференція з діалектичної практики
Final conference on the practice of dialectology

magazines, sites, weekly issues of radio shows, materials for Media Square (live student newspaper), etc.

The chair of Publishing, Editing and the Theory of Information was created in 2005. Its staff trains the specialists in publishing and editing, who work in publishing houses, mass media offices, press services as editors, layout masters, content managers, designers, etc. The chair staff includes Assistant Professors L. V. Zavhorodnia (head), O. O. Pohribna, Assistant Professors L. I. Solodka, L. V. Fit, O. V. Ivanchenko, Senior Lecturer M. V. Makukha.

Besides the theoretical training, the students get practical training during educational and professional practices in the leading publishing houses and newspaper offices of the mass media in Cherkasy, Kyiv, Lviv, Kharkiv: Sehodnia, Den (Kyiv), at TV channels Inter, ICTV, STB (Kyiv).

The students specializing in Publishing and Editing under the supervision of the chair instructors carry out efficient educational-informational activity in the region to popularize reading among children and youth. Since 2010, the chair runs the students' Book-Crossing club Freebook. Within the program the Workshop of Civil Activity the project was presented in Kyiv. In 2012, chair instructors L. V. Fit and L. I. Solodka founded a Youth NGO Knyzhkovyi Maestro.

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ І ФІЛОСОФІЇ

EDUCATIONAL-SCIENTIFIC INSTITUTE OF HISTORY AND PHILOSOPHY

**ЗЕМЗЮЛІНА
Наталія Іванівна**

доктор історичних наук, професор,
директор інституту з 2013 р.

Nataliia Ivanivna ZEMZIULINA
Doctor of History Sciences, Professor,
institute director since 2013

утворено історичне відділення, а у 1994 р. – історичний факультет. Деканом призначено кандидат історичних наук, доцента О. Г. Перехреста, який очолював усього комплекс підготовчої роботи з організації факультету.

З метою ефективного забезпечення викладання фахових історичних дисциплін було здійснено поділ єдиної на той час кафедри історії на дві – кафедру всесвітньої історії і кафедру історії України. Серед 20 викладачів, які працювали тоді на цих кафедрах, було 2 доктори наук, професори і 10 кандидатів наук, доцентів. Згодом було відкрито аспірантуру за спеціальностями “Всесвітня історія” та “Історія України”.

За короткий час факультет набув визнання, зріс якісно та кількісно. У 1996–1997 навчальному році підготовка фахівців проводилася за спеціальностями “Історія та основи правознавства”, “Історія та народознавство”, “Історія та українська мова і література”. З метою підвищення рівня викладання історичних та

Всесвітній Гуржіївські читання 2013 р.
All-Ukrainian Hurzhii readings 2013

Educational-Scientific Institute of History and Philosophy was established in 2008 based on the History and Philosophy department.

Directors of the institute (department deans) were Doctor of History Sciences, Professor O. H. Perekhrest (1994–2005), Candidate of History Sciences, Assistant Professor V. M. Moisienko (2005–2007), Candidate of History Sciences, Professor V. M. Melnychenko (2007–2013).

Навчально-науковий інститут історії і філософії утворено в 2008 р. на базі історико-філософського факультету.

Директорами інституту (деканами факультету) були доктор історичних наук, професор О. Г. Перехрест (1994–2005), кандидат історичних наук, доцент В. М. Мойсієнко (2005–2007), кандидат історичних наук, професор В. М. Мельниченко (2007–2013).

У 1921 р. в Черкаському інституті народної освіти серед трьох відділень єдиного тоді факультету соціального виховання було історико-філологічне відділення, яке по праву можна вважати далеким попередником сучасного інституту. Тоді на ньому навчалося 34 студента.

Після чергової реорганізації навчальний заклад у 1930 р. набуває статусу інституту соціального виховання, а у 1933 р. – педагогічного інституту. В той час одним з чотирьох факультетів був історичний (певний час – історико-економічний), який готував вчителів історії.

Підготовка фахівців-істориків у повоєнні і наступні роки в Черкаському педагогічному інституті не здійснювалася.Хоча в різний час дисципліни гуманітарного циклу викладали досвідчені науковці-історики: професор, кандидат історичних наук, Герой Радянського Союзу О. В. Тканко, доценти, кандидати історичних наук В. М. Самохвалов, С. М. Кузнецов, Ф. М. Непійвода, С. Т. Касян, А. В. Тарасенков.

І лише у 1990 р. на факультеті української філології було здійснено набір перших 30 студентів на спеціальність “Українська мова і література та історія”, а у 1992 р. набір проводився вже на спеціальність “Історія та українська мова і література”. Наступного року

утворено історичне відділення, а у 1994 р. – історичний факультет. Деканом призначено кандидат історичних наук, доцента О. Г. Перехреста, який очолював усього комплекс підготовчої роботи з організації факультету.

З метою ефективного забезпечення викладання фахових історичних дисциплін було здійснено поділ єдиної на той час кафедри історії на дві – кафедру всесвітньої історії і кафедру історії України. Серед 20 викладачів, які працювали тоді на цих кафедрах, було 2 доктори наук, професори і 10 кандидатів наук, доцентів. Згодом було відкрито аспірантуру за спеціальностями “Всесвітня історія” та “Історія України”.

За короткий час факультет набув визнання, зріс якісно та кількісно. У 1996–1997 навчальному році підготовка фахівців проводилася за спеціальностями “Історія та основи правознавства”, “Історія та народознавство”, “Історія та українська мова і література”. З метою підвищення рівня викладання історичних та

In 1921 at the Cherkasy Institute of People's Education, one of the three divisions was the single department of social education that existed at that time was History and Philology division, which can rightly be considered the far-away predecessor of today's institute. Then it had 34 students.

After another reorganization, in 1930 the educational establishment acquires the status of an Institute of Social Education, and in 1933 it became a Teachers-Training Institute. At that time one of the four departments was History one (for some time it was History and Economy) that trained History teachers.

The training historians in post-war years was not performed at Cherkasy Teachers-Training Institute. Still at various times the disciplines of humanitarian cycle were read by experienced historian scientists: Professor, Candidate of History Sciences, Hero of the Soviet Union O. V. Tkanko, Assistant Professors, Candidates of History Sciences V. M. Samokhvalov, S. M. Kuznetsov, F. M. Nepiyovolta, S. T. Kasian, A. V. Tarasenkov.

Only in 1990 at the Ukrainian Philology department the admission of the first 30 students for the specialty Ukrainian Language and Literature and History was carried out, and in 1992 the admission was already for the specialty History and the Ukrainian Language and Literature. On the next year the History division was established, and in 1994 the History department was organized. The appointed dean was Candidate of History Sciences, Assistant Professor O. H. Perekhrest, who headed the whole complex of preparatory work for organizing the department.

В музеї Богдана Хмельницького
In Bohdan Khmelnytsky museum

Всеукраїнська науково-практична конференція “Філософія в умовах сучасних соціокультурних викликів”. 2012 р.
All-Ukrainian scientific-practical conference Philosophy in the Conditions of Current Sociocultural Challenges. 2012

With the aim of ensuring the teaching of special historical disciplines the only chair at the time was divided into two – the chair of World History and the chair of the History of Ukraine. Among the 20 instructors who worked at these chairs at the time were 2 Doctors of Sciences, Professors and 10 Candidates of Sciences, Assistant professors. Later the postgraduate courses were opened in the specialties World History and the History of Ukraine.

After a short while the department gained recognition and increased in size and in quality. In 1996–1997 academic year the training of the specialists was carried out in the specialties of History and the Basics of Law, History and Ethnography, History and the Ukrainian Language and Literature. With the aim of raising the level of teaching the historical and legal disciplines, in 1999 another chair was created of Current History (later – Current History and Law) headed by Professor A. H. Morozov.

Essential structural changes took place in the early 2000's. In 2002, the department was reorganized into

Засідання філософського гуртка проводить доцент С. Л. Зайцева
Philosophy club seating is held by Assistant Professor S. L. Zaitseva

правознавчих дисциплін у 1999 р. створено ще одну кафедру – новітньої історії (згодом – новітньої історії і права), яку очолив професор А. Г. Морозов.

Суттєві структурні зміни відбулися на початку 2000-х рр. У 2002 р. факультет реорганізовано в історико-юридичний і розпочато підготовку фахівців зі спеціальністю “Правознавство”, а у 2003 р. розпочато підготовку фахівців за спеціальністю “Філософія” і факультет став називатися історико-філософсько-юридичним. Тоді ж до його складу увійшла кафедра філософії.

У 2007 р. факультет реорганізовано в історико-філософський у зв'язку із виокремленням юридичного факультету. А у 2008 р. на базі факультету створено навчально-науковий інститут історії і філософії.

Одночасно з удосконаленням навчально-виховного процесу набувала розвитку науково-дослідна робота. У 1996 р. при факультеті створено науково-дослідний Центр дослідження історії Середнього Подніпров'я. Зі створенням у 2000 р. Науково-дослідного інституту селянства набувають системності фундаментальні дослідження аграрної історії.

Конкурс науково-дослідних робіт МАН з археології та етнології на базі інституту

Contest of scientific-research works of Junior Academy of Sciences in archaeology and ethnology at the institute premises

У 1997 р. започатковано перше фахове наукове видання “Вісник Черкаського університету” – серія “Історичні науки”, а у 1999 р. – серія “Філософія”. В наступні роки починають виходити фахові видання “Український селянин” та “Гуржіївські читання”.

Важливою подією стало відкриття у 2003 р. першої в університеті спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності “Історія України” (голова – А. Г. Морозов), яка з 2014 р. реорганізована в раду із захисту

кандидатських і докторських дисертацій зі спеціальностей “Історія України”, “Всесвітня історія” “Історіографія, джерелознавство і спеціальні історичні дисципліни” (голова – С. В. Корновенко).

З перших років існування факультету зусилля викладачів зосередилися на дослідження актуальних проблем вітчизняної та зарубіжної історії, результати яких апробуються під час наукових заходів, публікуються у збірниках наукових праць, фахових виданнях та монографіях, складають основу дисертаційних досліджень. Широко відомими в наукових колах і серед громадськості України стали міжнародні історичні читання “Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку”, симпозіуми з аграрної історії та науково-проблемні конференції з проблем воєнної історії, Всеукраїнські історичні Гуржіївські читання, конференції молодих істориків

History and Law and the training of specialists started in the specialties of Law, and in 2003 the training of specialists in the specialty of Philosophy started, so the department got the name of History, Philosophy, and Law. At that time the department was joined by the Philosophy chair.

In 2007, the department was reorganized into History and Philosophy one, because the Law department became separate. In 2008, on the basis of the department, the Educational-Scientific Institute of History and Philosophy was created.

Simultaneously with the improvement of educational process, the scientific and research work carried out. In 1996, scientific-research centre for the research of the history of Central Dnipro region was created at the department. When in 2000 the Scientific-and-Research Institute of Peasantry was established, the fundamental

Перший декан історичного факультету доктор історичних наук, професор О. Г. Перехрест
The first dean of History Department, Doctor of History Sciences, Professor O. H. Perekhrest

Since the first years of department existence the staff's efforts were focused on the research of topical issues of national and foreign history, the results of which are tested during scientific events, published in scientific works collections, specialized scientific publications and monographs, become the basis for dissertations. Well-known among the scientific community and the Ukrainian public are now the international historical readings “Ukrainian Cossack State: Sources and Ways of Historical Development”, symposia on agrarian history and scientific-topical conferences on war history issues, All-Ukrainian Hurzhii readings, you historians' conferences Bohdan readings, history and local lore conferences Cherkasy Region in the Context of the History of Ukraine and other events held at the institute together with the Institute of the History of Ukraine of the Academy of Sciences of Ukraine, Ukrainian Institute of National Memory, National Association of Local Lore Specialists of Ukraine, historical and cultural preserves,

Археологічна практика майбутніх істориків
Archaeological practice of future historians

research of agrarian history acquired a systemic character.

In 1997, the first specialized scientific publication Cherkasy University Bulletin – Historical Sciences series was founded, and in 1999 – the Philosophy series followed. In later years the specialized scientific publications Ukrainian Peasant and Hurzhii reading appeared.

An important event of 2003 was the opening of the first in the University specialized academic council for the defence of Candidate of Sciences dissertations in the specialty of History of Ukraine (headed by A. H. Morozov), which since 2014 was reorganized into the academic council for the defence of Candidate and Doctor of Sciences dissertations in the specialties of History of Ukraine, World History, Historiography, Source Studies and Special Historic Disciplines (headed by S. V. Kornovenko).

Архівна практика в центральних архівах України. 2011 р.
Archive practice at the Central archives of Ukraine. 2011

Зустріч випускників-істориків 1998 р. у 2013 р.
Meeting of historian graduates of 1998 in 2013

“Богданівські читання”, історико-краєзнавчі конференції “Черкащина в контексті історії України” та інші заходи, які проводяться на базі інституту спільно з Інститутом історії України НАН України, Українським інститутом національної пам'яті, Національною спілкою краєзнавців України, історико-культурними заповідниками, іншими науковими центрами України та зарубіжних держав.

Нині навчально-виховний процес в інституті забезпечують 4 кафедри – археології, новітньої історії та спеціальних галузей історичної науки (А. Г. Морозов), історії та етнології України (О. О. Драч, в різний час завідувачами були А. Ю. Чабан, В. М. Мельниченко, В. В. Масненко), всесвітньої історії та міжнародних відносин (А. П. Іржавська, до цього – О. Г. Перехрест), філософії (О. В. Марченко, завідувачами були В. С. Вареник, В. Я. Чудновський, Д. І. Говорун), на яких працює 12 докторів наук, професорів, 37 кандидатів наук, доцентів. Заступниками декана факультету з навчально-методичної роботи працювали В. П. Івангородський, О. І. Овчаренко, В. М. Мельниченко, Ю. М. Михайллюк, нині – С. І. Гальченко.

Вагомий внесок у розвиток інституту (факультету) зробили Л. Д. Статі, В. П. Івангородський, С. Ю. Кулінська, Л. М. Голубничі, С. В. Звірковська, М. М. Верховський, С. А. Кисіль, М. Г. Шамрай, які впроваджували багатьох років трудилися на

Футбольна команда інституту.
2014 р.
Institute football team. 2014

кафедрах. Добру пам'ять в колективі своєю сумлінною і високопрофесійною працею залишили про себе А. В. Тарасенков, І. П. Проценко, Л. В. Тищенко, Д. І. Говорун.

Інститут історії і філософії – добре знаній на Черкащині і в Україні науково-освітній центр, де готують всебічно розвинених, ініціативних фахівців гуманітарного профілю. З кожним розширяється коло спеціальностей, дисциплін і навчальних програм, за якими навчаються

студенти. Сьогодні здійснюється підготовка бакалаврів та спеціалістів із напрямів підготовки “Історія” і “Філософія”, магістрів за спеціальностями “Історія”, “Філософія”, “Архівознавство” та “Етнологія”. Діють аспірантури та докторантурі з історико-філософських спеціальностей.

Суттєво збагачують навчальний процес створені викладачами і студентами археологічний музей, навчальні кабінети з етнології, музей Богдана Хмельницького, гендерний центр. Набуті знання студенти закріплюють під час археологічної, архівної, музеїної, народознавчої та педагогічної практик.

На базі інституту проводяться етапи конкурсу учнівських науково-дослідних робіт Малої академії наук з “Історії України”, “Всесвітньої історії”, “Філософії”, “Археології” та “Етнографії”, конкурси писанок, вишиванок, інші науково-просвітницькі заходи.

За усіма добрими справами невтомна, повсякденна праця колективу викладачів і студентів, яких об'єднує спільна мета.

other scientific centres of Ukraine and foreign countries.

Now the educational process at the institute is ensured by 4 chairs – Archaeology, Current History and Special Branches of Historical Science (A. H. Morozov), History and Ethnology of Ukraine (O. O. Drach, at various times the heads were A. Yu. Chaban, V. M. Melnychenko, V. V. Masnenko), World history and International Relations (A. P. Irzhavskaya, previously – O. H. Perekhrest), Philosophy (O. V. Marchenko, the heads used to be V. S. Varenyk, V. Ya. Chudnovskyi, D. I. Hovorun), whose staff includes 12 Doctors of Sciences, Professors, 37 Candidates of Sciences, Assistant Professors. Vice-deans in charge of the teaching and methodological work used to be V. P. Ivanhorodskyi, O. I. Ovcharenko, V. M. Melnychenko, Yu. M. Mykhailiuk, now – S. I. Halchenko.

A significant contribution into the development of the institute (department) was made by L. D. Stati, V. P. Ivanhorodskyi, S. Yu. Kulinska, L. M. Holubnycha, S.V. Zvirkovska, M. M. Verkhovskyi, S. A. Kysil, M. H. Shamrai, who worked at the chairs for a long time. A good memory was left with the staff with their diligent highly professional activity by the late A. V. Tarasenkov, I. P. Protsenko, L. V. Tyshchenko, D. I. Hovorun.

Майстер-клас з писанкарства
Master-class in pysanka-making

graduate courses in history and philosophy specialties are open for Candidate and Doctoral applicants.

Of great support to the educational process are the archaeological museum, classrooms in ethnology, Bohdan Khmelnytsky museum, gender centre created by teachers and students. The students secure the acquired knowledge during archaeological, archive, museum, ethnographic and teaching practices.

The institute hosts regional stages of pupils scientific-research works within Junior Academy of Sciences on the History of Ukraine, World History, Philosophy, Archaeology and Ethnography, pysanka and vyshyvanka

The institute of History and Philosophy is scientific and educational centre well-known in Cherkasy region and in Ukraine for training all-round active specialists in Humanities. Each year the range of specialties, disciplines and curricula for students gets bigger. Today the Bachelors and Specialists are trained in History, and Philosophy, and the Masters are trained in History, Philosophy, Archive Studies, and Ethnology. Postgra-

contests, other scientific and outreach events and charity actions.

The Institute does not only teach, but also develops the international scientific and educational mobility of teachers and students, ensures that each graduate is competitive in the labour market and trains selfless defenders of the state.

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

EDUCATIONAL-SCIENTIFIC INSTITUTE OF NATURAL SCIENCES

**НІНОВА
Тетяна Степанівна**

кандидат педагогічних наук,
доцент, директор інституту
з 2010 р.

Tetiana Stepanivna NINOVA
*Candidate of Pedagogy Sciences, Assistant
Professor, institute director since 2010*

О. М. Дудник (1918–2001), якого любили студенти та викладачі і цілком справедливо вважали “душею факультету”. До початку 1970-х рр. підготовка студентів на природничому факультеті велася за спеціальністю “біологія з основами сільського господарства”, а згодом за спеціальністю “біологія та хімія”. У 1987–2005 рр. природничий, а згодом біологічний, факультет очолював доцент, кандидат біологічних наук, відмінник народної освіти України, учитель-методист С. І. Дерій. В цей час помітно зросла матеріально-технічна база, було обладнано лабораторії факультету, розпочато підготовку студентів за спеціальністю “екологія та охорона навколишнього середовища”. У 2005–2008 рр. факультет очолював доцент, кандидат біологічних наук М. Н. Гаврилюк, а у 2010 р., після об’єднання біологічного і хімічного факультетів, його обрано директором навчально-наукового інституту природничих наук.

Заступниками декана з навчальної роботи і різні часи були: Г. П. Олійник (1985–1987), Н. Е. Карловська (1988–1996), Л. Ф. Сливка (1997–2008) Т. С. Нінова (2008–2010),

Професор Ф. Ф. Боечко
Professor F. F. Boiechko

Навчально-науковий інститут природничих наук утворено в 2008 р.

Директором інституту у 2008–2010 рр. був кандидат біологічних наук, доцент М. Н. Гаврилюк.

Історія інституту сягає у 1921 р., коли у відкритому Черкаському інституті народної освіти функціонувало природниче відділення. У 1930 р. створено природничий, а у 1996 р. – хімічний факультети. На базі цих факультетів у 2008 р. створено навчально-науковий інститут природничих наук.

У 1920-х рр. читалася невелика кількість природничих дисциплін: анатомія і фізіологія, біологія, геологія, для викладання яких були обладнані кабінети біології, пізніше – хімічний кабінет, фізіологічна лабораторія. У 1930 р. створено природничий факультет, який очолив викладач П. П. Орлов (1899–1991). Він користувався великим авторитетом серед студентів і викладачів. Тоді було засновано зоологічний музей, який містив експонати місцевої та світової фауни. Зокрема, завідувач кафедри зоології, орнітолог П. П. Орлов зібрав понад 2000 експонатів для музеїної колекції. Зусиллями викладачів кафедри ботаніки на чолі із завідувачем А. В. Коломійцем у 1936 р. створено ботанічний сад площею 11,6 га. На жаль, значних збитків музею і саду завдали Велика Вітчизняна війна. Свою роботу під керівництвом доцента П. П. Орлова факультет відновив у 1944 р.

У 1947–1987 рр. природничий факультет очолював доцент, кандидат біологічних наук С. І. Дерій. В цей час помітно зросла матеріально-технічна база, було обладнано лабораторії факультету, розпочато підготовку студентів за спеціальністю “екологія та охорона навколишнього середовища”. У 2005–2008 рр. факультет очолював доцент, кандидат біологічних наук М. Н. Гаврилюк, а у 2010 р., після об’єднання біологічного і хімічного факультетів, його обрано директором навчально-наукового інституту природничих наук.

Заняття проводить доцент С. І. Дерій
The class is given by Assistant Professor S.I. Derii

Educational-Scientific Institute of Natural Sciences was established in 2008.

In 2008–2010 the institute's director was Candidate of Biology Sciences, Assistant Professor M. N. Havryliuk.

The history of the institute goes back to 1921, when Natural Sciences division operated at the newly opened Cherkasy Institute of People's Education. In 1930, the Natural Sciences Department was established, and in 1996 the Chemistry Department was created. In 2008, these two departments were joined into Educational-Scientific Institute of Natural Sciences.

In 1920's the students studied only a small amount of natural science disciplines: Anatomy and Physiology, Biology, Geology, for the teaching of which the Biology room was equipped, later a Chemistry room and Physiology laboratory were added. In 1930, the Natural Sciences Department was established headed by instructor P. P. Orlov. He enjoyed a high respect of students and teachers. At that time the zoology museum was established, which contained exhibits from local and world fauna. In particular, the head of zoology char, ornithologist P. P. Orlov collected over 2000 exhibits for the museum collection. Through the efforts of the chair of Botany staff headed by A. V. Kolomiets, the Botanic Garden with the area of 11.6 ha was created in 1936. Unfortunately, the Great Patriotic War caused a tremendous damage to the museum and the garden. Under the management of Assistant Professor P. P. Orlov the work of the department was renewed in 1944.

In 1947–1987, the Natural Sciences department was headed by Assistant Professor O. M. Dudnyk, who was loved by students and teachers and quite truly was considered the “soul of the department”. Until the early

Професор Б. П. Мінаєв
Professor B. P. Minaiev

1970's the department was training specialists in the specialty Biology with the Basics of Agriculture, and later the specialty of Biology and Chemistry was added. In 1987–2005, the Natural Sciences, and later the Biology department was headed by Assistant Professor, Candidate of Biology Sciences, Expert of People's Education of Ukraine, Methodologist Teacher S. I. Derii. At that time the material and technical resources of the department were significantly increased, department laboratories were equipped, the training of students in the specialty Ecology and Environmental Protection was started. In 2005–2008, the department was headed by Assistant Professor, Candidate of Biology Sciences M. N. Havryliuk, and in 2010, after the merger of Biology and Chemistry departments, he was elected the director of the Educational-Scientific Institute of Natural Sciences.

In various years the vice-deans for teaching affairs were H. P. Oliinyk (1985–1987), N. Ye. Karlovskaya (1988–1996), L. F. Slyvka (1997–2008), T. S. Ninova (2008–2010), L. M. Tytarenko (2010–2012), V. A. Kohnohrai (since 2012). Vice-deans for educational affairs were A. A. Hychko (1985–2000), N. T. Nikitchenko (2000–2010), V. V. Osypenko (2010–2014), and I. V. Shmygol (since 2014).

The Chair of Botany was headed by Assistant Professors Yu. V. Solodovnyk (1946–1958), M. I. Petrunia (1959–1961), Professors I. S. Sydoruk (1961–1968), I. H. Derii (1968–1987). I. H. Derii made a significant contribution into the beautification of residential localities: under his management arboreta were laid out in the botanic garden of the ChNU, the tree park in the city of Oleksandriia, numerous parks in the cities and villages of the region. In various

Спостереження за птахами під час польової практики
Bird watching during the field practice

Л. М. Титаренко (2010–2012), В. А. Конограй (з 2012 р.). Заступники декана з виховної роботи: А. Гичко (1985–2000), Н. Т. Нікітченко (2000–2010), В. В. Осипенко (2010–2014), з 2014 р.– І. В. Шміголь.

Кафедру ботаніки очолювали: у 1946–1958 pp.– доцент Ю. В. Солодовник, у 1959–1961 pp.– доцент М. І. Петруня, у 1961–1968 pp. професор І. С. Сидорук, у 1968–1987 pp.– професор І. Г. Дерій, у 1987 р.– доцент С. І. Дерій. Значний внесок в озеленення населених пунктів зробив І. Г. Дерій – під його керівництвом закладено дендрарій у ботанічному саду ЧНУ, дендропарку міста Олександрія, численних парків у містах та селях області. На кафедрі ботаніки в різні часи працювали: професор П. М. Потульницький, за його підручником “Ботаніка: анатомія і морфологія” й донині навчаються студенти; доценти О. Н. Моляка, З. С. Діденко, І. Д. Середа, М. І. Петруня, П. П. Гладкий. Душою і організатором усіх факультетських заходів була А. А. Гичко. Багато уваги надав розвитку ботанічного саду університету доцент І. А. Шутенко.

Кафедру зоології довгий час очолював доцент Д. І. Кузнеців, який вивчав фауну Черкащини. Доцент С. Л. Самарський очолював її упродовж 1966–1977 pp. У 1963 р. на кафедрі відкрито аспірантуру із зоології. Понад 30 років на кафедрі зоології працювала Г. З. Козлова, активний громадський діяч та ініціатор заходів з охорони фауни Черкащини.

У 1977–1987 pp. кафедрою зоології завідувала доцент Н. Т. Нікітченко, яка проводила дослідження ектопаразитофауни ссавців і птахів Середнього Придніпров'я. На кафедрі проводилася активна наукова робота. Професор І. С. Сидорук досліджував флуору Середнього Придніпров'я. Невтомним дослідником

флори Черкащини була кандидат біологічних наук, доцент О. Н. Моляка, яка підготувала гідну зміну учнів-послідовників. Професор І. Г. Дерій вивчав вплив малих доз іонізуючої радіації на різні види дендрофлори.

Від початку створення кафедри біології (1987–2004) нею керувала кандидат біологічних наук, доцент Г. П. Олійник, а з 2004 р. кафедру очолювала кандидат біологічних наук, доцент, фахівець у галузі нормальній фізіології та менеджменту Т. О. Мельник. Нині кафедру біології і біохімії очолює доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук України Ф. Ф. Боєчко, автор багатьох підручників і посібників для студентів вищої школи.

На базі природничого факультету вперше в Україні у 1983 р. розпочали підготовку вчителів хімії та обслуговуючої праці. У 1991 р. природничий факультет розмістився у новому навчальному корпусі, де на трьох поверхах було обладнано сучасні лабораторії з хімічних і біологічних дисциплін. Значну підтримку

Лабораторні заняття під керівництвом доцента О. П. Шевченка
Laboratory classes under supervision of Assistant Professor O. P. Shevchenko

надав у цьому тодішній ректор, професор Ф. Ф. Боєчко. Після набуття у 1996 р. педінститутом статусу університету природничий факультет розділено на біологічний та хімічний, а набір студентів почав здійснюватися окремо за спеціальностями “біологія” та “хімія”.

Деканом хімічного факультету було призначено кандидата хімічних наук, доцента Н. Є. Карловську, яка очолювала факультет упродовж 1996–2006 pp. Деканами факультету були кандидат хімічних наук, доцент В. І. Бойко (2006–2007), кандидат педагогічних наук, доцент Т. С. Нінова (2007–2008), нині –

years, the Botany chair staff included Professor P. M. Potulnytskyi, whose textbook Botany: Anatomy and Morphology is still used in teaching the students; Assistant Professors O. N. Moliaka, Z. S. Didenko, I. D. Sereda, M. I. Petrunia, P. P. Hladkyi. The centre and organizer of all department events was A. A. Hychko. Assistant Professor I. A. Shutenko gave a lot of time to the development of the University botanic garden.

Zoology chair was headed for a long time by Assistant Professors D. I. Kuznetsov, who studied the fauna of Cherkasy region. During 1966–1977, it was headed by Assistant Professors S. L. Samarskyi. In 1963, post-graduate courses in Zoology were opened at the chair. For over 30 year the chair staff included H. Z. Kozlova, active civic figure and initiator of fauna-protection measures in Cherkasy region.

In 1977–1987 Zoology chair was headed by Assistant Professor N. T. Nikitchenko, who studied ectoparasitic fauna of mammals and birds of Central Dnipro Area. Professor I. S. Sydoruk studied the flora of that region. Candidate of Biology Sciences, Assistant Professor O. N. Moliaka was a ceaseless researcher of Cherkasy region flora and trained a worthy line of successors. Professor I. H. Derii studied the impact of low-dose ionizing radiation on various kinds of dendroflora.

Since the creation of the Biology chair it was headed by Candidate of Biology Sciences, Assistant Professor H. P. Oliinyk (1987–2004), and since 2004 it was headed by Candidate of Biology Sciences, Assistant Professor, expert in the area of normal physiology and management T. O. Melnyk. Now the head of Biology and Biochemistry Chair is Doctor of Biology Sciences, Professor, Corresponding Member of the Academy of Natural Sciences of Ukraine, Professor F. F. Boiechko, author of many textbooks and manuals for higher education students.

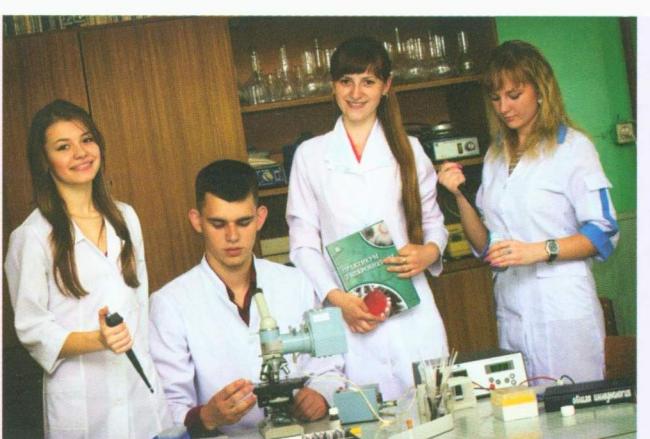
In 1983, for the first time in Ukraine the Natural Sciences Department started to train the teachers of Chemistry and Service Work. In 1991, the Natural Sciences department moved to the new academic

Професор В. Я. Білоножко
Professor V. Ya. Bilonozhko

building, three stories of which were equipped with state-of-the-art laboratories for chemical and biological disciplines. The then incumbent rector, Professor F. F. Boiechko provided significant support in this move. After the Teachers-Training Institute acquired the status of a university in 1996, the Natural Sciences department was divided into Biology and Chemistry ones, and the students were admitted separately into the specialties of Biology and Chemistry.

The deans of the Chemistry department were Candidate of Chemistry Sciences, Assistant Professor N. Ye. Karlovska, who headed it in 1996–2006, Candidate of Chemistry Sciences, Assistant Professor V. I. Boiko (2006–2007), Candidate of Pedagogy Sciences, Assistant Professor T. S. Ninova (2007–2008), who now is the director of the institute. A significant contribution into the development of the Chemistry department was made by Professors V. T. Chuiko, O. V. Bilyi, V. M. Naidan, Merited Educator of Ukraine A. S. Seheda, Assistant Professors L. M. Bila, P. I. Markelov, L. L. Krupatkin, V. O. Lapa, E. P. Lishchynskyi, H. S. Syzonenko, V. M. Bocharkova, senior lecturers M. K. Bezbaik, L. P. Zarichna, I. O. Krhliak, I. A. Todorov, H. D. Naidan, A. D. Sytnyk, T. I. Nelen, instructors R. I. Vasylshyna, A. V. Melsh.

Доцент В. Л. Соколенко
Assistant Professor V. L. Sokolenko

директор інституту. Вагомий внесок у розвиток хімічного факультету зробили професори В. Т. Чуйко, О. В. Білій, В. М. Найдан, заслужений працівник освіти України А. С. Середа, доценти Л. М. Біла, П. І. Маркелов, Л. Л. Крупаткін, В. О. Лапа, Е. П. Ліщинський, Г. С. Сизоненко, В. М. Бочарнікова, старші викладачі М. К. Безбах, Л. П. Зарічна, І. О. Кругляк, І. А. Тодоров, Г. Д. Найдан, А. Д. Ситник, Т. І. Нелень, викладачі Р. І. Василишина, А. В. Мелеш.

Кафедру екології та основ сільського господарства створено у 2001 р., її очолив доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Української академії аграрних наук, директор Черкаського інституту агропромислового виробництва М. І. Башченко. З 2006 р. завідувачем кафедри став доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Міжнародної академії аграрної освіти В. Я. Білоножко, у 2015 р. завідувачем кафедри обрано доцента, кандидата біологічних наук О. В. Спрягайла.

У 2007 р в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького на базі хімічного факультету було відкрито нову спеціальність "Якість, стандартизація та сертифікація". Кафедру якості, стандартизації та органічної хімії очолив доктор хімічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Б. П. Мінаєв. У його доробку налічується понад 510 статей, індекс Гірша $h=28$ має понад 500 публікацій, з них 170 – в американських та європейських журналах. Число посилань на його роботи у світовій літературі перевищує 1000. Тривалий час він працював у Празькому, Бонському, Страсбурзькому університетах, університеті Лінчпінга та Унсали (Швеція). Останні роки співпрацював з Вищою Королівською технічною школою (Швеція),

на сьогодні проводить наукові дослідження в інституті хімії Академії наук КНР у Пекіні в рамках гранту цієї академії. Під його керівництвом виконано 4 докторські та 10 кандидатських дисертацій.

З 2015 р. в інституту проведено перший набір студентів на нову спеціальність "Управління проектами", створено нову кафедру якості, стандартизації та управління проектами (завідувач кафедри – доктор економічних наук, професор Н. А. Єфіменко).

Підготовку майбутніх фахівців в інституті забезпечує належна матеріально-технічна база – працюють науково-дослідні лабораторії (екології, біохімічних досліджень, моніторингу біорізноманіття, фізико-хімічних методів досліджень, органічного синтезу, квантової хімії), навчально-наукові лабораторії (біохімії, екології, неорганічної, аналітичної та органічної хімії, фізико-хімічних методів досліджень), зоологічний музей, два комп’ютерні класи,

Важливою базою для підготовки студентів-біологів та екологів є ботанічний сад університету, який став осередком з охорони та збереження біорізноманіття у Середньому Придніпров'ї. На площі 4,5 га зібрано колекцію близько 100 таксонів деревних, 300 трав'янистих (у тому числі 120 закритого ґрунту) рослин. Велику роль у розбудові ботанічного саду відіграли його директори К. І. Семадені, Б. Д. Швиденко, І. П. Похvat, Г. Я. Кащенко, В. І. Будник, а також І. Г. Дерій, О. Г. Чернова, С. І. Дерій та ін.

Колектив інституту пишається своїми випускниками, серед яких – заслужені вчителі, викладачі вищих навчальних закладів, науковці не тільки в Україні, а й за кордоном. Це доктори наук В. А. Соломаха (КНУ імені Тараса Шевченка), Д. В. Дубина (Інститут ботаніки НАН України), В. В. Аністратенко (Інститут зоології НАН України), Л. І. Білик (ЧДТУ), доценти М. П. Зажирко (директор Черкаського кооперативного економіко-правового коледжу), В. А. Кузовенко (Національний університет харчових технологій), Н. В. Загоруйко, С. Ф. Зражевський, О. М. Хоменко, Л. Б. Ящук (ЧДТУ), О. Л. Проценко (Черкаський інститут банківської справи), Т. В. Магльована, С. А. Мукомел (Черкаська академія пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля), заслужені учителі України, Н. В. Підгора, Л. О. Головачова, вчитель-методист І. С. Бранова та багато інших.

The chair of Ecology and Basics of Agriculture was created in 2001, it was headed by Doctor of Agricultural Sciences, Professor, Academician of Ukrainian Academy of Agrarian Sciences, director of Cherkasy Institute of Agroindustrial Production M. I. Bashchenko. In 2006 the new head of the chair was Doctor of Agricultural Sciences, Professor, Academician of International Academy of Agrarian Education V. Ya. Bilonozhko, and in 2015 Assistant Professor, Candidate of Biology Sciences O. V. Spriahailo was elected the head of the chair.

In 2007 the new specialty, Quality, Standardization and Certification was opened at the Chemistry department of the Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy. The chair of Quality, Standardization and Organic Chemistry is headed Doctor of Chemistry Sciences, Professor, Merited Worker of Science and Technology of Ukraine B. P. Minaiev.

His achievements include over 510 articles, over 500 publications have an h-index that equals 28, 170 of them are printed in American and European journals. The number of references to his works in the world scientific literature exceeds 1000. For a long time he worked at Prague, Bonn, and Strasbourg Universities, Linköping and Uppsala Universities (Sweden). Recently he has collaborated with the Royal Institute of Technology (Sweden), and today he has a grant from the Academy of Sciences of the PRC and conducts research at the Institute of Chemistry in Beijing. Under his supervision 4 Doctoral and 10 Candidate dissertations were defended.

In 2015 the Institute carried out the first admission of students to the new specialty Project Management, the chair of Quality, Standardization and Project Management is opened (head of the chair Doctor of Economy Sciences, Professor N. A. Yefimenko).

The training of future specialists is ensured by the proper material and technical resources: there are the scientific-and-research laboratories (for Environmental, Biochemical research, Monitoring and Biodiversity,

Physical and Chemical Research Methods, Organic Synthesis, Quantum Chemistry), educational-research laboratories (for Biochemistry, Ecology, Inorganic, Analytical and Organic Chemistry, Physical and Chemical Research Methods), Zoology Museum, two computer classes.

An important basis for the training of Biology and Ecology students is the University botanic garden, which was the centre for the protection and preservation of biodiversity in the Central Dnipro Area. On the area of 4,5 ha there is a collection of around 100 taxonomic units of arboreal, 300 grassy plants (including 120 glass-protected). An important role in developing the botanic garden was played by its directors K. I. Semadeni, B. D. Shydenko, I. P. Pokhvat, H. Ya. Kashchenko, V. I. Budnyk, as well as I. H. Derii, O. H. Chernova, S. I. Derii and others.

The institute staff is proud of the graduates, among whom there are merited teachers, instructors of higher educational institutions, scientists, not only in Ukraine, but also abroad. Among them are Doctors of Sciences V. A. Solomakha (Taras Shevchenko Kyiv National University), D. V. Dubyna (Institute of Botany of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine), V. V. Anistratenko (Institute of Zoology of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine), L. I. Bilyk (Cherkasy State Technological University), Assistant Professors M. P. Zazhyrko (director of Cherkasy Cooperative Economics and Law College), V. A. Kuzovenko (National University of Food Technologies), N. V. Zahoruk, S. F. Zrazhevskyi, O. M. Kholomenko, L. B. Yashchuk (Cherkasy State Technological University), O. L. Protsenko (Cherkasy Institute of Banking), T. V. Magliovana, S. A. Mukomel (Chornobyl Heroes Cherkasy Academy of Fire Safety), Merited Teachers of Ukraine N. V. Pidhora, L. O. Holovachiova, Methodologist Teacher I. S. Branova and many others.

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ, СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І МИСТЕЦТВА

EDUCATIONAL-SCIENTIFIC INSTITUTE OF PEDAGOGICAL EDUCATION, SOCIAL WORK AND ART

ДЕСЯТОВ Тимофій Михайлович

доктор педагогічних наук, професор,
директор інституту
з 2015 р.

Tymofii Mykhailovych DESIATOV
*Doctor of Pedagogy Sciences, Professor,
institute director since 2015*

професори І. Підласий, В. Омеляненко. Для забезпечення навчального процесу у новоствореному інституті запрошувалися провідні вчені – академіки І. Зязюн, Н. Ничкало, М. Євтух; професори А. Капська, М. Лукашевич.

Нині в інституті працює потужний професорсько-викладацький колектив – два академіки, член-кореспондент НАН України, 18 докторів наук і професорів, 46 кандидатів наук і доцентів, чотири члени Національної спілки художників України, народний художник України і три заслужені художники України.

До сучасної структури ННІ педагогічної освіти, соціальної

Інститут педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва відкрито в 2008 р.

Директорами інституту були доктор педагогічних наук, професор О.А. Біда (2008–2012), доктор педагогічних наук, професор О.П. Савченко (2012–2015).

Університетські кафедри педагогічного напряму мають спільну історію. Її початки пов’язані зі створенням у 1930–1931 рр. кафедри педагогіки, основним принципом організації якої якраз і було об’єднання споріднених дисциплін (педології, дидактики, літератури, основ політехнізму). До першого викладацького складу кафедри педагогіки входили К. Чикилевський, М. Гольберг, М. Голубєв, З. Морозов, А. Лебединець. З 1938 р. у структурі Черкаського педінституту діяв учительський інститут, для підготовки учителів 5–7 класів середньої школи. У 1930–1940 рр. колектив кафедри педагогіки та психології проводив значну навчально-виховну, науково-дослідну, просвітницьку і громадську роботу. У цей період на кафедрі працювали доценти М. Мойсеєнко (засідувач кафедри), І. Вовк, старші викладачі А. Кряж, О. Конуєва, викладач О. Свердликівський, керівник педагогічної практики Л. Шамрай.

У 1956–1967 рр. колектив кафедри поповнили кваліфіковані фахівці, зокрема доценти М. Гусак, Ф. Нерода, Н. Горбач, викладачі Л. Бойко, Т. Гатченко, Р. Рєпіна.

Гордістю педагогічних кафедр стали відомі в Україні науковці – професори І. Підласий, В. Омеляненко. Для забезпечення навчального процесу у новоствореному інституті запрошувалися провідні вчені – академіки І. Зязюн, Н. Ничкало, М. Євтух; професори А. Капська, М. Лукашевич.

Educational-Scientific Institute of Pedagogical Education, Social Work and Art is established in 2008.

Directors of the institute were Doctor of Pedagogy Sciences, Professor O. A. Bida (2008–2012), Doctor of Pedagogy Sciences, Professor O. P. Savchenko (2012–2015).

У музеї О. А. Захаренка
In O.A. Zakharenko museum

The Institute of Institute of Pedagogical Education, Social Work and Art was opened in 2008 on the basis of social and pedagogy specialties.

University chairs related to Pedagogy have a common history. It starts with the creation of the Pedagogy chair in 1930–1931. The staff of that chair included K. Chykylevskyi, M. Holberg, M. Holubiev, Z. Morozov, A. Lebedynets. In 1930–1940 the staff of the chair of Pedagogy and Psychology carried out significant educational, research and outreach work. At that period the staff included Assistant Professors M. Moiseienko (head of the chair), I. Vovk, senior lecturers A. Kriazh, O. Konuieva, instructor O. Sverdlykivskyi, head of teaching practice L. Shamrai.

In 1956–1967 the staff of the chair was expanded by qualified specialists, in particular Assistant Professors M. Husak, F. Neroda, N. Horbach, instructors L. Boiko, T. Hatchenko, R. Riepina. The Pedagogy chairs take pride in the scientists well-known in Ukraine, Professors I. Pidlasyi, V. Omelianenko.

At the moment the institute staff includes two academicians, a corresponding member of the National Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine, 18 Doctors of Sciences and Professors, 46 Candidates of Sciences and Assistant Professors, four members of the National Union of Artists of Ukraine, a People's Artist of Ukraine and three Merited Artists of Ukraine.

The institute structure includes the chairs of Social Work and Social Pedagogy (S. Arkhipova), Fine and Decorative-Applied Arts (T. Kasian), Pedagogy of Higher Education and Educational Management (S. Danyliuk), Preschool and Elementary Education (O. Bida); General Pedagogy and Psychology (T. Desiatov).

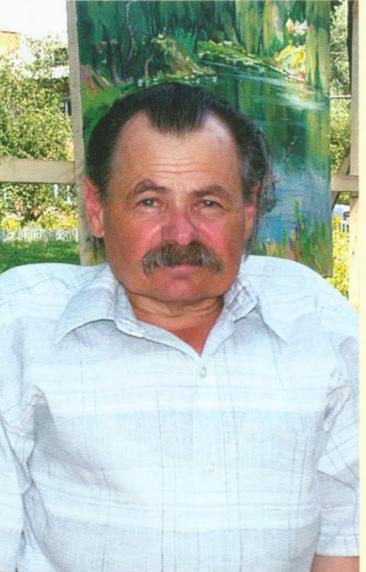
Учасники Всеукраїнської науково-практичної конференції "Олександр Антонович Захаренко і сучасність". 2015 р.

Participants of All-Ukrainian scientific-practical conference "Oleksandr Antonovich Zakharenko and Modern Times". 2015

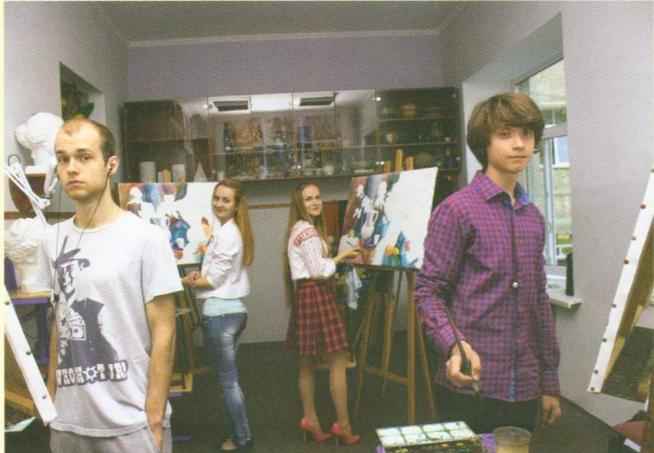
The institute structure includes the Museum and Laboratory of Pedagogical Legacy of O. A. Zakharenko, People's Teacher, Academician of the Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine, principal of the original Sakhnivka school in Korsun-Shevchenkivskyi district, Cherkasy region, graduate of the Cherkasy Teachers-Training Institute; Scientific and Methodological Centre for Pedagogical Skills. At the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine the staff of the chair of Pedagogy of Higher Education and Educational Management researched the topics of Theoretical and Methodological Principles of Ensuring Educational

роботи і мистецтва входять кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки (завідувач – кандидат педагогічних наук, професор С. Архипова); образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва (завідувач – доцент, заслужений художник України Т. Касьян); педагогіки вищої школи і освітнього менеджменту (завідувач – доктор педагогічних наук, професор С. Данилюк); дошкільної і початкової освіти (доктор педагогічних наук, професор О. Біда); кафедра загальної педагогіки і психології (завідувач – доктор педагогічних наук, професор Т. Десятов).

Народний художник України, професор кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва І. І. Бондар
People's Artist of Ukraine, professor of fine and decorative arts I. I. Bondar

У складі інституту діють музей-лабораторія педагогічної спадщини Олександра Антоновича Захаренка, Народного вчителя, академіка АПН України, директора авторської Сахнівської школи Корсунь-Шевченківського району Черкаської області, випускника Черкаського педагогічного інституту; науково-методичний центр педагогічної майстерності.

На замовлення Міністерства освіти і науки України колектив кафедри педагогіки вищої школи і освітнього менеджменту досліджував теми “Теоретико-методологічні засади забезпечення навчально-виховного процесу у сільській малокомплектній школі” та “Педагогічна діагностика рівня навчальних досягнень студентів у вищому навчальному закладі”.

Спільно з Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН кафедра загальної педагогіки і психології розробляє тему “Напрями професійного розвитку вчителів у зарубіжних країнах”. Результатом цієї співпраці є створення аналітичних матеріалів до колективної монографії “Актуальні питання розвитку освіти: психолого-педагогічні аспекти”, опублікування статей в міжнародних виданнях. Викладачі кафедри входять до складу методичних Рад відділів і лабораторій, МАН Черкаського територіального відділення та Української асоціації транзакційного аналізу Європейської асоціації ТА.

На кафедрі соціальної роботи і соціальної педагогіки проведено більше двадцяти міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій: “Освіта дорослих як фактор соціалізації і соціального захисту окремих категорій населення” (2011); “Освіта дорослих як фактор розвитку дорослої

Process at a Village Underfilled School and Pedagogical Diagnostics of Attainment Level for Students of Higher Educational Establishments.

Together with the Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine the scientists of the chair develop the topic Areas of Professional Development of Teachers in Foreign Countries. The result of this work was the collective monograph Topical Issues of Education Development: Psychological and

Педагогічна практика в школі
Teaching practice at school

Pedagogical Aspects and the articles in international publications. The staff are members of methodological boards of departments and laboratories, Junior Academy of Sciences of Cherkasy Territorial Branch and Ukrainian Association of Transactional Analysis of the European TA Association.

The staff of the chair of Social Work and Social Pedagogy prepared and held over twenty international and all-Ukrainian scientific-practical conferences: Adult Education as a Factor of Socialization and Social Protection of Certain Population Categories (2011); Adult Education as a Factor of Adult Person's Development in the Conditions of Current Social-Economic Changes (2012); Raising the Quality of Education and Professionalism in the Conditions of Current Social-Economic Changes (2012–2015) (in cooperation with

International University College, the city of Dobrich, Bulgaria). Since 2009 the chair houses the Social Acmeology branch of the Ukrainian Academy of Acmeology. In 2014, the Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy signed an agreement with the Higher Linguistics School (WSL) of the city of Częstochowa (Poland) about the training of institute students in accordance with “double diploma” program.

The staff of the chair of Preschool and Elementary Education cooperates with the Scientific-Research Institutes of Ukraine and the CIS, Higher Humanist-Economic School in Wocawek (Poland). The chair is developing the complex topic Ways of Improving the System of Education and the Betterment of Professional Training of Specialists. Agreements are signed with the National Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine, O. A. Zakharenko Original Comprehensive Secondary School (Sakhnivka village), Shevchenko Specialized Comprehensive Boarding School with Advanced Study of Humanitarian-Aesthetic Subjects, V. O. Sukhomlynsky School in Pavlysh, A. S. Makarenko Boarding Lyceum for Gifted Children in Kovalivske. The institute cooperates in the scientific area with the Yerevan State University (Armenia).

The staff of the chair of Fine and Decorative-Applied Arts regularly participate in regional, all-Ukrainian, international exhibitions, open airs, organize personal

Педагогічна практика в дошкільній дитячій установі
Teaching practice at a preschool establishment

людини в умовах сучасних соціально-економічних змін” (2012); “Підвищення якості освіти і професіоналізму в умовах сучасних соціально-економічних змін” (2012-2015) (спільно з Міжнародним університетським коледжем м. Добрич, Болгарія). З 2009 р. на базі кафедри працює відділення соціальної акмеології Української академії акмеології.

Завдяки тісній співпраці із польськими навчальними закладами у 2014 р. завідувачкою кафедри С. Архиповою укладено угоду між Черкаським національним університетом імені Богдана Хмельницького і Вищою лінгвістичною школою (WSL) м. Ченстохов (Польща) щодо підготовки студентів інституту у рамках програми “Подвійний диплом”.

Академічна мобільність пов’язує колектив кафедри дошкільної і початкової освіти з науково-дослідними інститутами України і країн СНД, Вищою гуманістично-економічною школою у Влоцлавку (Польща). У рамках наукової роботи кафедри “Дошкільної і початкової освіти” колектив кафедри здійснює розробку комплексної теми: “Шляхи вдосконалення системи освіти та поліпшення про-

фесійної підготовки спеціалістів”. Кафедрою налагоджено тісні зв’язки із міськими та районними відділами освіти Черкащини і з її межами. Зокрема, укладено угоди з НАПН України, Авторською загальноосвітньою середньою школою О. А. Захаренка (с. Сахнівка), Шевченківською спеціалізованою загальноосвітньою школою-інтернат з поглибленим вивченням предметів гуманітарно-естетичного

**Майбутні фахівці соціальної роботи на практиці в Соснівському районі міста Черкаси
Future social work specialists at the practice in Sosnovskyi district of Cherkasy city**

профілю, Павлицькою загальноосвітньою школою імені В. О. Сухомлинського, Ковалівським ліцеєм-інтернатом для обдарованих дітей імені А. С. Макаренка. Налагоджено наукову співпрацю з Єреванським державним університетом (Вірменія).

Викладачі кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва регулярно беруть участь в обласних, всеукраїнських, міжнародних виставках, пленерах, організовують персональні мистецькі проекти, пропагують мвою творчість серед молоді. Серед таких проектів – Всеукраїнські художні виставки “Від Трипілля до сьогодення” (Київ), “Триенале живопису” (Київ), “Світ Божий, як Великдень” (Тернопіль), “Україно, Україно – славний край козацький” (Черкаси), Всеукраїнська

**Участь у телевізійній програмі телерадіокомпанії “Росія”
Participation in a TV show of Ros TV and Radio Company**

художня виставка, приурочена до Дня художника (Київ), обласна художня виставка “Черкаські художники – у вінок шані великому Кобзареві”.

Студенти інституту, є постійними учасниками і переможцями міжнародних науково-практичних конференцій, які проводяться як в Україні, так за рубежем; Всеукраїнських олімпіад і конкурсів студентських наукових праць.

art projects, popularize their art among the youth. Some of these projects are all-Ukrainian art exhibitions From Trypillia to Today (Kyiv), Triennial of Painting (Kyiv), God’s World as Easter (Ternopil), Ukraine, Ukraine, a Glorious Cossack Land (Cherkasy), regional art exhibition Cherkasy Artists’ Contribution to the Tribute Wreath for the Great Kobzar.

The institute staff works on completing the state-budgeted topics Modeling the Professional Activity of a Future Specialist in the Conditions of Ukraine’s Integration into the European Educational Space, Psychological and Pedagogical Principles of Implementing Current Educational

and Practice of Improving the System of Education and Professional Training of Specialists for the Educational Establishments of Ukraine, K. M. Hnezdilova on Corporate Culture of a Higher Education Instructor, T. M. Desiatov on Higher Pedagogy Education in Ukraine in the Context of Globalization Processes, L. V. Kondrashova on Training a Creative Teacher: Problems, Searches, Solutions, A. I. Kuzminskyi on Theoretical and Methodological Principles of Postgraduate Pedagogy Education in Ukraine, O. P. Savchenko on Theory and Practice of the Development of Higher Pedagogy Education of Ukraine in the Conditions of Integration Processes, V. P. Shpak on Topical Issues of Rehabilitation Pedagogy, S. S. Danyliuk on Training Future Specialists on Using Information and Communication Technologies.

Technologies, Improving the Level of Independent Work and Practical Application of Educational Process, Improving the Efficiency of Educational Process at Pre-School and Secondary Comprehensive Educational Establishments, Theoretical and Methodological Principles of Professional Training of Social Pedagogues and Social Workers, Traditions and New Technologies in the Development of Current Art.

The institute has Candidate and Doctoral postgraduate courses. There are scientific schools of Professors S. P. Arkhipova on Education of Socially Vulnerable Adult Groups: Methods, Theory, Practice, O. A. Bida on Theory

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

EDUCATIONAL-SCIENTIFIC INSTITUTE OF PHYSICS, MATHEMATICS AND COMPUTER AND INFORMATIONAL SYSTEMS

**ЛЯШЕНКО
Юрій Олексійович**
доктор фізико-математичних наук,
доцент, директор інституту
з 2010 р.

Yuri Oleksiovych LIASHENKO
Doctor of Physics and Mathematics
Sciences, Assistant Professor,
Director of the Institute since 2010

викладання фізики. Значний внесок у розбудову факультету зробив повоєнний директор педінституту (1943–1945), а згодом декан фізико-математичного факультету (1954–1973) доцент М. О. Довгяло.

З 1949 р. упродовж 38 років кафедру фізики очолював професор М. Є. Фонкіч. У 1954 р. на кафедру прийшов професор Г. О. Бугаєнко. Майже півстоліття він і професор М. Є. Фонкіч були “фундаментальними фізичними константами Черкас”. Г. О. Бугаєнко – автор підручників та посібників із теоретичної механіки, електродинаміки, теорії відносності, методів математичної фізики. Тривалий час фізичними кафедрами завідували ст. викладач П. Є. Коваленко, доценти Г. Я. Бергер, Л. М. Зильбермінц, О. М. Соловйов, О. Ф. Іваненко, П. М. Пасенченко, С. В. Корнієнко, професор А. М. Гусак.

Навчально-науковий інститут фізики, математики та комп'ютерно-інформаційних систем утворено в 2010 р.

Літопис інституту бере початок з 1921 р., коли в Черкасах відкрився інститут народної освіти, одним із трьох відділень якого було фізико-математичне. У 1933 р. в тоді вже педагогічному інституті на базі фізико-математичного відділення було створено фізико-математичний факультет, який у 1996 р. поділився на два факультети – фізичний та математичний.

У різні роки фізико-математичний факультет очолювали доценти С. Т. Завало, М. О. Довгяло, М. М. Горбач, О. І. Богатирьов, Л. М. Кляцька. У 1983–2010 рр. деканами фізико-математичного (з 1996 р. – фізичного) були його випускники: доцент, заслужений працівник освіти України О. І. Богатирьов (1983–2005) та доцент Ю. О. Ляшенко (2005–2010). Математичний факультет очолювали доцент, заслужений працівник освіти України Л. М. Кляцька (1996–2006) та доцент В. В. Атамась (2006–2010). У вересні 2010 р. фізичний та математичний факультети було об'єднано в навчально-науковий інститут фізики, математики та комп'ютерно-інформаційних систем. Його директором став доктор фізико-математичних наук Ю. О. Ляшенко.

Колектив інституту з вдячністю пам'ятає тих, хто закладав його сучасний науково-професійний фундамент. У 1933 р. була створена кафедра фізики, яку очолив доцент Н. Ф. Бессараб. У передвоєнні роки діяли лабораторії механіки, молекулярної фізики, електрики, електротехніки, радіотехніки, методики

Educational-Scientific Institute of Physics, Mathematics and Computer and Informational Systems is established in 2010.

The institute's history started in 1921, when the Institute of People's Education was opened in Cherkasy, one of the three divisions of which was Physics and Mathematics one. In 1933, due to the reorganization of Cherkasy Institute of Social Education into a teachers-training institute, the Physics and Mathematics division was transformed into Physics and Mathematics Department, which in 1996 was divided into two departments – Physics and Mathematics ones.

In various years the Physics and Mathematics department was headed by Assistant Professors S. T. Zavalо, M. O. Dovhialо, M. M. Horbach, O. I. Bohatyriv, L. M. Kliatska. In 1983 – 2010 the deans of Physics and Mathematics (and since 1996 Physics) were its graduates: Assistant Professor, Merited Educator of Ukraine O. I. Bohatyriv (1983–2005) and Assistant Professor Yu. O. Liashenko (2005–2010). Mathematics department were headed by Assistant Professor, Merited Educator of Ukraine L. M. Kliatska (1996–2006) and Assistant Professor V. V. Atmas (2006–2010). In September 2010 the Physics and Mathematics departments were joined into Educational-Scientific Institute of Physics, Mathematics and Computer and Informational Systems. Its director was appointed Doctor of Physical and Mathematical Sciences Yu. O. Liashenko.

The staff of the institute gratefully remembers those who laid the foundation for its current scientific and professional state. In 1933, the chair of Physics was created, headed by Assistant Professor N. F. Bessarab. In pre-war years there were laboratories of Mechanics, Molecular Physics, Electricity, Electric Equipment, Radio Equipment, Methods of Teaching Physics. A significant contribution to the development of the department was made by the first post-war director of the teachers-training institute (1943–1945), and later the dean of the Physics and Mathematics department (1954–1973) Assistant Professor M. O. Dovhialо.

In 1949, the chair of Physics was headed by Professor M. Ye. Fonkich, who worked at this position for 38 years. He was succeeded by Professor H. O. Buhaienko, who came to the Physics chair in 1954. For almost half a century Professors M. Ye. Fonkich and H. O. Buhaienko were the “fundamental Physics constants of

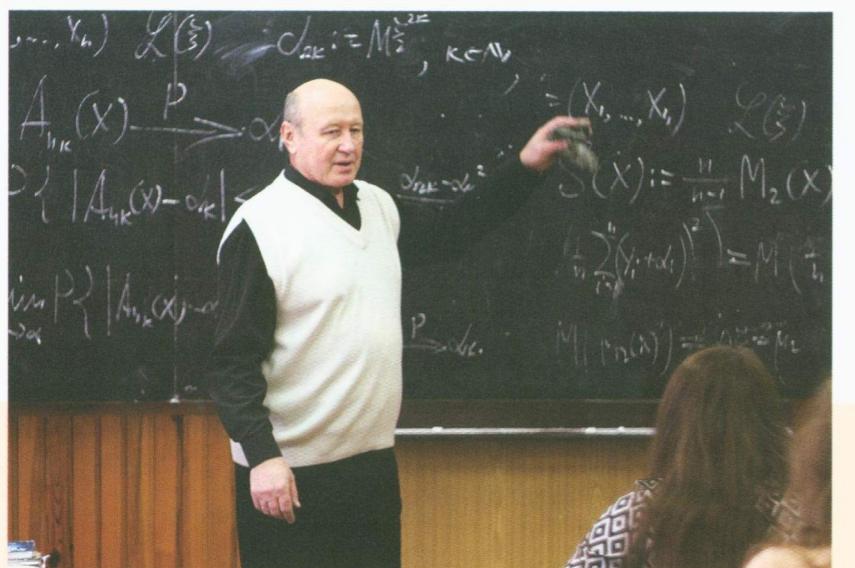
Вивчення експериментальних методик у навчально-науковому центрі фізико-хімічних досліджень
Learning experimental techniques at the Educational-Scientific Centre for Physics and Chemistry Research

Cherkasy”. H. O. Buhaienko is the author of textbooks and manuals in Theoretical Mechanics, Electrodynamics, Probability Theory, Methods of Mathematical Physics. For a long time the Physics chairs were headed by senior lecturer P. Ye. Kovalenko, As Assistant Professors H. Ya. Berher, L. M. Zilbermintz, O. M. Soloviov, O. F. Ivanenko, P. M. Pasenchenko, S. V. Kornienko, Professor A. M. Husak.

Considerable contribution into the development of the Mathematics chairs was made by Professor O. F. Semenovych, Assistant Professors S. T. Zavalо, M. M. Horbach, H. H. Velihotskyo, V. K. Hryhorenko, O. H. Demchenko, V. O. Kamaiev, P. L. Kasiarum, V. V. Kliuiev, L. M. Kliatska,

Заняття в лабораторії мікропроцесорної техніки проводить доцент кафедри автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій В. А. Дідук
A class in the laboratory of microprocessor equipment is given by Assistant Professor of the chair of Automation and Computer-Integrated Technologies V. A. Diduk

Основи математичного аналізу пояснюює студентам-математикам доцент кафедри математики та методики навчання математики М. В. Третяк.

Basics of Calculus are explained to Mathematics students by Assistant Professor of the chair of Mathematics and Methods of Teaching Mathematics M. V. Tretiak

Значний внесок у становлення математичних кафедр внесли професор О. Ф. Семенович, доценти С. Т. Завало, М. М. Горбач, Г. Г. Веліготський, В. К. Григоренко, О. Г. Демченко, В. О. Камаєв, П. Л. Касярум, В. В. Клюєв, Л. М. Кляцька, В. Г. Коваленко, Й. О. Мосієвський, Л. Й. Померанцева. Завідувачами кафедр були доцент В. В. Клюєв (кафедра математики (1961–1975), професор О. Ф. Семенович (кафедра геометрії (1964–1982). Професор О. Ф. Семенович – автор підручників і посібників з проективної геометрії та основ геометрії, спільно з академіком А. М. Колмогоровим і професором Р. С. Черкасовим створив унікальний комплекс шкільних підручників з геометрії.

Нині в навчально-науковому інституті плідно працюють близько 70 професорів, доцентів і викладачів та навчається понад 500 студентів. В інституті розвивається система підготовки студентів на основі сучасних методик, що створює умови для самореалізації студентів та розкриття їх потенціалу. Випускники вступають до аспірантур провідних ВНЗ України та дослідних інститутів НАНУ, університетів США, Німеччини, Франції, Сінгапуру.

Підготовка студентів здійснюється за спеціальностями: "Фізика", "Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси та виробництва", "Математика" та "Прикладна математика", діють магістерські програми: "Фізика", "Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси та виробництва", "Математика", "Прикладна математика" та "Освітні вимірювання". У

складі інституту такі кафедри: автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій; алгебри і математичного аналізу; математики та методики навчання математики; прикладної математики та інформатики; фізики. Для підготовки випускників задіяні навчальні та наукові лабораторії, комп'ютерні класи, лабораторії Центру фізико-хімічних досліджень, обсерваторія.

Здійснюється значна профорієнтаційна робота – підготовка до участі в олімпіадах, керівництво роботами МАН, Інтернет-олімпіади, робота школи юного фізика та заочних математичних студій для школярів. У 2005 р. викладачами інституту розпочато роботу заочних студій для школярів "Я і моя математика".

Для забезпечення міжнародної комунікаційності в інституті діють додаткові курси технічного перекладу. Важливу роль у становленні компетентного випускника відіграють кафедральні наукові семінари, зокрема семінар професора А. М. Гусака, круглі столи науково-дослідної лабораторії математичної освіти (професор Н. А. Тарасенкова), робота гуртків і проблемних груп.

Інститут пишається своїми випускниками, серед яких – О. А. Захаренко, який упродовж 35 років працював директором Сахнівської школи. Йому одному з перших було присвоєно звання "Народний учитель СРСР".

Здійснюється плідна науково-дослідна робота, викладачі є керівниками та виконавцями держбюджетних та грантових тем. Потужні наукові школи очолюють професори А. М. Гусак (підготував 1 доктора наук та 17 кандидатів наук) і Н. А. Тарасенкова (підготувала 3 докторів наук та 12 кандидатів наук). Наукові праці викладачів інституту відомі науковій громадськості світу. Так, Індекс Гірша за SCOPUS у А. М. Гусака становить 19, Т. В. Запорожець – 4, С. В. Корнієнка – 4, Д. М. Лили – 4, Г. В. Луценка – 4, Ю. О. Ляшенка – 4, М. О. Пасічного – 4, О. О. Богатирьова – 3. Індекс Гірша за Google Scholar: у Н. А. Тарасенкової становить 5, І. А. Акуленко – 4, І. М. Богатирьової – 2, В. Г. Гриценка – 2, О. М. Коломієць – 2, З. О. Сердюк – 2, М. В. Босовського – 1, О. П. Бочко – 1, Н. О. Красношлик – 1, Л. О. Кулик – 1, А. В. Ткаченко – 1.

V. H. Kovalenko, Y. O. Mosiievsyki, L. Y. Pomerantseva. Long time chair heads were Assistant Professor V. V. Kliuev (Mathematics chair, 1961–1975), Professor O. F. Semenovych (Geometry chair, 1964–1982). Professor O. F. Semenovych is the author of classical textbooks and manuals on Projective Geometry and Basics of Geometry, together with Academician A. M. Kolmohorov and Professor R. S. Cherkasov he created a unique set of school textbooks on Geometry. These outstanding people and their educational talent and scientific intuition along with inherent intelligentsia shaped the atmosphere that inspired the students for learning and the colleagues for scientific research.

Now the staff of the educational-scientific institute has around 70 professors, assistant professors and instructors, who successfully teach over 500 students. The institute has a developed system of training future specialists based on current methods, which creates the conditions for their self-realization and opening their potential. The graduates go to postgraduate courses of the leading higher educational establishments of Ukraine and research institutes of the National Academy of Sciences of Ukraine, the universities in the USA, Germany, France, Singapore.

The students are taught in the specialties of Physics, Computer-Integrated Technological Processes and Productions, Mathematics and Applied Mathematics, there are Masters programs in: Physics, Computer-Integrated Technological Processes and Productions, Mathematics, Applied Mathematics and Educational Measurements. The following chairs operate within the structure of the institute: Automation and Computer-Integrated Technologies; Algebra and Calculus; Mathematics and the Methods of Teaching Mathematics; Applied Mathematics and Informatics; Physics. In training the graduates, the department uses educational and scientific laboratories, computer classes, the laboratories of the

Поведінку небесних тіл вивчають студенти-фізики (астрономічна обсерваторія інституту)

The behaviour of celestial bodies is studied by Physics students (astronomical observatory of the institute)

Centre for Physical and Chemical Research, an observatory.

Much focus is on career orientation work: this includes the preparation for the participation in the Olympiads, supervision of the works Junior Academy of Sciences attendants, Internet Olympiads, the school of young physicist and extramural Mathematics studies for school pupils. In 2005 the teachers of the institute started extramural studies for school pupils entitled "Me and my Mathematics".

In order to ensure the international communication abilities, the institute has additional courses of technical translation. An important role in developing a successful graduate is played by the chair scientific events, in particular, seminars by Professor A. M. Husak, round tables of scientific-research laboratory of Mathematics education (Professor N. A. Tarasenkova), the work of clubs and task groups.

The institute is proud of its graduates, one of whom is O. A. Zakharenko, who was the principal of Sakhnivka school for 35 years. He was one of the first to get the title People's Teacher of Ukrainian SSR. In Pedagogy, there is "Oleksandr Zakharenko" badge awarded for significant contribution into the development of education and educational content.

The scientific-research work is also fruitful: the teachers are the supervisors and researchers of state budgeted and grant topics. Two powerful scientific school are headed by Professors A. M. Husak (prepared 1 Doctor of Sciences and 17 Candidates of Sciences) and N. A. Tarasenkova (prepared 3 Doctors of Sciences and 12 Candidates of Sciences). The works of the institute' teachers are well-known to the world scientific community. SCOPUS-based h-index of A. M. Husak is 19, T. V. Zaporozhets – 4, S. V. Kornienko – 4, D. M. Lila – 4, H. V. Lutsenko – 4, Yu. O. Liashenko – 4, M. O. Pasichnyi – 4, O. O. Bohatiyov – 3. Google Scholar h-index: N. A. Tarasenkova – 5, I. A. Akulenko – 4, I. M. Bohatiyova – 2, V. H. Hrytsenko – 2, O. M. Kolomiiets – 2, Z. O. Serdiuk – 2, M. V. Bosovskyi – 1, O. P. Bochko – 1, N. O. Krasnoshlyk – 1, L. O. Kulik – 1, A. V. Tkachenko – 1.

Professor A. M. Husak is in the top hundred most cited Ukrainian scholars according to international Google Scholar metrics system. The institute has long-standing international relations. The prof of that are the regular scientific conferences on diffusion and phase transitions organized under the leadership of Professor A. M. Husak, in particular in 1998–2012 a series of such conferences took place with the participation of European countries, America and Asia. Representatives of his scientific school on multiple occasions worked at foreign research centres of France (Grenoble, Paris, Marseilles, Aussois), the Netherlands (Eindhoven), Germany (Münster, Halle, Göttingen,

Професор А. М. Гусак входить до сотні найбільш цитованих учених України за даними міжнародної наукометричної системи Google Scholar. Інститут має багатогранні міжнародні зв'язки. Свідченням цього є наукові конференції з проблем дифузії та фазових перетворень, що регулярно проводяться науковою школою професора А. М. Гусака. У 1998–2012 рр. проведена низка таких конференцій за участью країн Європи, Америки і Азії. Представники його наукової школи неодноразово працювали в наукових центрах Франції (Гренобль, Париж, Марсель), Нідерландів (Ейндховен), Німеччини (Мюнхен, Галле, Геттінген, Берлін), США (Пітсбург, Лос-Анджелес), Угорщини, Польщі (Краків), Чехії (Брюн), Росії (Москва, Дубна, Санкт-Петербург), Швейцарії. У 2014 р. група науковців кафедри фізики під керівництвом А. М. Гусака разом із колегами з Польщі, Франції, Угорщини, Швейцарії, Австралії, Канади, Росії виграла європейський грант 4-річного проекту академічних обмінів EXMONAN (Експериментальне дослідження і моделювання нанорозмірних твердофазних реакцій високого технологічного значення) за напрямком сьомої рамкової програми (FP-7).

Наукова школа доктора педагогічних наук, професора Н. А. Тарасенкової займається дослідженнями в галузі теорії та методики навчання математики. У доробку цієї школи підручники з математики для 5–6 класів та 10–11 класів (рівень стандарту), алгебри для 7 класу, геометрії для 7–11 класів загальноосвітніх шкіл, які стали переможцями Всеукраїнських конкурсів підручників різних років і були видані п'ятьма мовами. Навчально-методичні комплекси, які створено до кожного з підручників, широко застосовуються в загальноосвітніх навчальних закладах України.

Проводиться міжнародна науково-методична конференція “Проблеми математичної освіти”, активними учасниками якої є як українські, так і зарубіжні вчені – з Прибалтики, Білорусі, Болгарії, Словаччини, США, Росії, Угорщини. До здобутків слід віднести 5 патентів на корисні моделі (доцент В. А. Дідук). Праці викладачів публікуються у виданні “Вісник Черкаського університету” серії “Прикладна

математика. Інформатика”, “Фізико-математичні науки”, “Педагогічні науки (напрям – методики навчання)”.

Значна робота здійснюється в галузі навчання інформатики, автоматизації та комп’ютерно-інтегрованих технологій. Під керівництвом доцента В. Г. Гриценка розроблено та впроваджено програмні комплекси розрахунку навчального навантаження в університеті, Інтернет-орієнтовані комплекси для проведення тестувань, які широко використовуються при роботі зі студентами, школлярами, абитурієнтами. На базі інституту діє Центр фізико-хімічних досліджень з потужною експериментальною базою. Завідувач центру, доцент Я. Д. Король організовує проведення експериментальних пошуків в області фізичного матеріалознавства та розвитку хіміко-фізичних технологій.

Розробкою сучасних апаратно-програмних комплексів займаються студенти спеціальності “Автоматизація та комп’ютерно-інтегровані технології”

The development of current hardware-software complexes is performed by the students of the specialty Automation and Computer-Integrated Technologies

Колектив інституту наполегливо працює над відкриттям нових цікавих спеціальностей, адаптації навчально-виховної роботи до європейських критеріїв якості, створенням умов для широкого міжнародного обміну студентами й науково-педагогічними працівниками, проведення всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій.

Гаслом фізиків і математиків університету завжди було, є і буде:

“Фізмат – це ти, фізмат – це я, фізмат – це інтеграл сім’я,

фізмат – the best, фізмат – еліт, фізмат – це України цвіт”.

Berlin), the USA (Pittsburgh, Los Angeles), Hungary, Poland (Kraków), Czech Republic (Brno), Russia (Moscow, Dubna, Saint Petersburg), Switzerland. In particular, in 2014, a group of scientists from the Physics chair headed by A. M. Husak together with colleagues from Poland, France, Hungary, Switzerland, Australia, Canada, Russia won a European grant for a 4-year project of academic exchanges EXMONAN (Experimental investigation and modeling of nanoscale solid state reactions with high technological impact) within the 7th framework program (FP-7).

Representatives of the scientific school of Doctor of Pedagogy Sciences, Professor N. A. Tarasenkova work in the area of the theory and methods of teaching Mathematics. Their achievements include textbooks on Mathematics for grades 5–6 and grades 10–11 (standard level), on Algebra grade 7, Geometry grades 7–11 of comprehensive schools, that won all-Ukrainian contests of various years and were published in five languages. Educational and methodological complexes created for each of these textbooks are widely used at comprehensive educational establishments in Ukraine.

There is a periodical international scientific and methodological conference “Issues of Mathematics Education”, active participants of which are both Ukrainian and foreign scientists – from Baltic states, Belarus, Bulgaria, Slovakia, the USA, Russia, Hungary, and since 2013 there is an annual Internet conference “Automation and Computer-Integrated Technologies in Production and Education: Status, Achievements, Development Prospects”. Among achievements one should mention 5 patents for utility models (Assistant Professor V. A. Diduk).

The works by institute teachers are published in Cherkasy University Bulletin, in particular in the series of Applied Mathematics. Informatics, Physics and Mathematics Sciences, Pedagogy Sciences (the area of Methods of Teaching).

Numerous achievements are made in the area of teaching Informatics, Automation and Computer-Integrated Technologies. Under the supervision of Assistant Professor V. H. Hrytsenko scientists developed and implemented the software complexes for counting the teaching load at the University, Internet-based complexes for testing, which are used for working with students, schoolchildren, applicants.

Within the institute there is a Centre for Physical and Chemical Research with a powerful experimental basis. The head of the centre, Assistant Professor Ya. D. Korol organizes experimental research in the area of physical material studies and the development of chemical-physical technologies.

The staff of the institute persistently works on opening the new attractive specialties, adaptation of the educational work to the European quality criteria, creation of conditions for a wide international exchange of students and scientific and teaching staff and holding all-Ukrainian and international scientific conferences.

The slogan of the physicists and mathematicians of the University has always been, is and will be:

“Phys-Math is you, Phys-Math is me, Phys-Math is an integral family,

Phys-Math’s the best, Phys-Math’s elite, Phys-Math’s the prime part of Ukraine”.

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ І ЗДОРОВ'Я

EDUCATIONAL-SCIENTIFIC INSTITUTE OF PHYSICAL CULTURE, SPORTS AND HEALTH

**НЕЧИПОРЕНКО
Леонід
Анатолійович**

кандидат педагогічних наук,
доцент, директор інституту
з 2015 р.

**Leonid Anatoliiovych
NECHYPORENKO**
*Candidate of Pedagogy Sciences, Assistant
Professor, institute director since 2015*

доцент І. Д. Глазирін); теорії і методики фізичного виховання (заслужений працівник науки і техніки).

Навчально-виховний та науковий процес в інституті забезпечують 48 викладачів, більшість з яких мають наукові ступені та вчені звання. Серед них 1 заслужений майстер спорту України, майстер спорту міжнародного класу, 10 майстрів спорту, 4 заслужені тренери України, заслужений працівник науки і техніки.

За роки існування інститут (факультет) підготував понад 7 тис. спеціалістів із фізичного виховання і спорту. Серед них 9 докторів наук і понад 40 кандидатів наук, Герой Соціалістичної праці, 4 заслужених вчителі

*Переможці першості України з велоспорту. 2008 р.
Winners of Ukraine cycling championship. 2008*

Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту і здоров'я утворено в 2008 р.

Директором інституту у 2008–2015 pp. був кандидат педагогічних наук, доцент О. П. Безкопильний.

Історія інституту бере свій відлік зі створення факультету фізичного виховання у 1950 р. До цього в педагогічному інституті була кафедра фізичного виховання, яка проводила заняття з фізкультури на трьох факультетах інституту: мовно-літературному, фізико-математичному та природничому.

Перший набір 57 студентів на факультет фізичного виховання відбувся у вересні 1950 р. Кафедра фізичного виховання була перейменована на кафедру фізичного виховання і спорту, склад її збільшився до 10 осіб (заслужений С. Т. Доля). У 1952 р. вже було створено ще дві кафедри – легкої атлетики (О. Л. Костюкевич) та гімнастики (М. Г. Свергуненко).

В наступні роки змінювалася кількість кафедр та їх назви. Їх в різний час очолювали М. К. Босий, В. П. Джумайлі, Б. В. Лябчук, І. М. Давиденко, Б. П. Моргунов, В. С. Косінцев, В. Д. Фролов, О. Є. Федотов, В. М. Войнов, В. С. Лизогуб.

Деканами факультету були О. С. Аргунов, О. А. Догмаров, І. П. Підласий, А. І. Погрібний, О. П. Безкопильний.

На базі факультету у 2008 р. було утворено навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту і здоров'я. У його складі сьогодні – 4 кафедри: спортивних дисциплін (заслужений – кандидат педагогічних наук, професор О. Ф. Артошенко); анатомії, фізіології та фізичної реабілітації (заслужений – доктор біологічних наук, професор С. О. Коваленко); спортивних ігор (заслужений – кандидат педагогічних наук, професор О. Є. Федотов, В. М. Войнов, В. С. Лизогуб).

доцент І. Д. Глазирін); теорії і методики фізичного виховання (заслужений працівник науки і техніки).

Навчально-виховний та науковий процес в інституті забезпечують 48 викладачів, більшість з яких мають наукові ступені та вчені звання. Серед них 1 заслужений майстер спорту України, майстер спорту міжнародного класу, 10 майстрів спорту, 4 заслужені тренери України, заслужений працівник науки і техніки.

За роки існування інститут (факультет) підготував понад 7 тис. спеціалістів із фізичного виховання і спорту. Серед них 9 докторів наук і понад 40 кандидатів наук, Герой Соціалістичної праці, 4 заслужених вчителі

Легендарна "Освіта" 1960-х рр.

Legendary Osvita in the 1960's

B. P. Morhunov, V. D. Frolov, V. S. Lyzohub, A. I. Pohribnyi, O. P. Bezkopylnyi.

Based on the department in 2008 the Educational-Scientific Institute of Physical Culture, Sports and Health was created. Its structure now contains 4 chairs: Sports Disciplines (head, Candidate of Pedagogy Sciences, Professor O. F. Artushenko); Anatomy, Physiology and Physical Rehabilitation (head, Doctor of Biology Sciences, Professor S. O. Kovalenko); Sports Games (head, Candidate of Pedagogy Sciences, Assistant Professor I. D. Hlazyrin); Theory and Methods of Physical Education (head. Candidate of Sciences for Physical Education and Sports, Senior Lecturer S. V. Hrechukha).

Educational and scientific work at the institute is ensured by 48 teachers, most of whom have academic degrees and titles. Among them 1 Merited Master of Sport of Ukraine, Master of Sport, International Class, 10 Masters of Sport, 4 Merited Coaches of Ukraine, a Merited Worker of Science and Technology.

During the years of its existence the institute (department) trained over 7 thousand specialists in Physical Education and Sports. Among them 9 Doctors of Sciences and over 40 Candidates of Sciences, Hero of Socialist Labour, 4 Merited Teachers of Ukraine, 21 Merited Coach of Ukraine, Merited Coaches of Russia, 3

Випускники інституту (зліва направо): срібний призер Олімпійських ігор у Сеулі О. Мотузенко (1988), чемпіони XII Параолімпійських ігор в Афінах (2004) А. Скачков і О. Дріга, срібний призер Олімпійських ігор у Сіднеї О. Феденко (2000)

Institute graduates (left to right): silver winner of Seoul Olympic games O. Motuzenko (1988), champions of the 12th paralympic games in Athens (2004) A. Skachkov and O. Driha, silver winner of Sydney Olympic games O. Fedenko (2000)

України, 21 заслужений тренер України, заслужені тренери Росії, 3 заслужені тренери СРСР, 9 заслужених працівників фізичної культури України, заслужений працівник науки і техніки.

Кафедри співпрацюють зі спортивними школами веслування, греко-римської боротьби, ігрових видів, легкоатлетичною школою олімпійського резерву, спортивними товариствами Черкаської області.

У 2008 р. організовано науково-дослідний інститут фізіології імені М. К. Босого. Діє аспірантура. підготовлено близько 60 кандидатських та 5 докторських дисертацій, 4 викладачі плідно працюють над докторськими дисертаціями. Активно залучаються до наукової роботи студенти, переможці та призери олімпіад. Налагоджена наукова співпраця з провідними науковими установами України і зарубіжжя. Регулярно на базі інституту проводяться міжнародні наукові конференції та симпозіуми.

Популярність інституту принесла жіноча гандбольна команда "Освіта", яка тривалий час успішно виступала в першості інституту, срібні призери чемпіонату Європи з хокею на траві серед дівчат та гандбольної команди вищої ліги. У 2008 р. збірна команда інституту з футболу виборола срібні нагороди Кубка України.

ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я пишається тим, що серед його випускників – чемпіон Олімпійських ігор у Токіо А. Хіміч (1964); срібний призер Олімпійських ігор у Сеулі О. Мотузенко (1988), срібний призер Олімпійських ігор у Сіднеї О. Феденко (2000); чемпіони та призери чемпіонатів світу, Європи і СРСР, дворазовий чемпіон XII Параолімпійських ігор в Афінах (2004) А. Скачков, чемпіон XII Параолімпійських ігор в Афінах (2004) О. Дріга. Останнім часом на світовий рівень виходять спортсмени-студенти з боксу, карate-до, атлетичної гімнастики, пауерліфтингу.

Merited Coaches of the USSR, 9 Merited Workers of Physical Culture of Ukraine, a Merited Worker of Science and Technology.

The chairs cooperate with sports schools of rowing, Graeco-Roman wrestling, game sports, Olympic reserve track-and-field athletics, sports associations of Cherkasy region.

In 2008, M. K. Bosyi Scientific-and-Research Institute of Physiology was established. There are postgraduate courses. Around 60 Candidate and 5 Doctoral dissertations are prepared, 4 teachers are working diligently on Doctoral dissertations. Students are actively involved into scientific work, among them winners and prize-winners of Olympiads. Scientific cooperation with prominent scientific establishments of Ukraine and foreign countries is maintained. International scientific conferences and symposia are held at the institute regularly.

The female handball team Osvita, who for a long time was a success in the USSR competitions and

Institute of Physical Culture, Sports and Health is proud of the fact that among its graduates there are such people as Tokyo Olympic Games champion A. Khimich (1964); silver winner of Seoul Olympic games O. Motuzenko (1988), silver winner of Sydney Olympic games O. Fedenko (2000); champions and prize-winners of the championships of the world, Europe and the USSR, two-time champion of the 12th paralympic games in Athens (2004) A. Skachkov, champion of the 12th paralympic games in Athens (2004) O. Driha. Recently, the world level is achieved by the student athletes in boxing, karate-do, athletic gymnastics, power lifting.

international competitions made the institute popular. Glorious sports traditions in the game sports are kept up by the institute students, silver champions of Europe in lawn hockey among girls and handball team of supreme league. In 2008, the cross-functional institute football team won the silver at the Ukraine Cup.

Educational-Scientific

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

PSYCHOLOGY DEPARTMENT

**ТУЗ
Лариса Григорівна**

кандидат психологічних наук,
доцент, декан факультету
з 2011 р.

Larysa Hryhorivna TUZ
Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor, department dean since 2011

організацію вивчення студентами близько 150 фахових навчальних дисциплін.

Кафедра практичної психології. Завідувач – Т. С. Яценко, доктор психологічних наук, професор. На кафедрі працюють К. А. Бабенко, кандидат психологічних наук, доцент; Т. І. Білуха, кандидат психологічних наук, доцент; Л. Л. Бондаревська, кандидат психологічних наук, доцент; І. В. Євтушенко, кандидат психологічних наук, доцент; І. В. Калашник, кандидат психологічних наук, доцент; О. В. Педченко, кандидат психологічних наук, доцент; О. О. Святка, кандидат психологічних наук, доцент; І. М. Сергієнко, кандидат психологічних наук, доцент; І. В. Сірик, кандидат психологічних наук, доцент; О. Г. Стасько, кандидат психологічних наук, доцент; Л. Г. Туз, кандидат психологічних наук, доцент; Л. В. Драгола, кандидат психологічних наук, старший викладач; І. С. Дударенко, старший викладач; Т. Б. Славінська, старший викладач; О. В. Магдич, викладач; О. Ю. Франчук, викладач.

Кафедра психології. Завідувач – Д. М. Харченко, доктор психологічних наук, професор. У складі кафедри – О. Г. Біла,

Психологічний факультет утворено в 2001 р.

Деканами факультету були доктор психологічних наук, професор Т. С. Яценко (2001–2005), кандидат психологічних наук, доцент І. В. Євтушенко (2005–2011).

Історія розвитку факультету веде свій початок від жовтня 1974 р., коли в педінституті було створено кафедру психології, яку очолила Т. С. Яценко. У 1991 р. було відкрито першу психологічну спеціальність – російська філологія та психологія. Розпочалися наукові дослідження з практичної психології, зокрема розроблялася проблематика оптимізації процесу спілкування суб'єкта методами групової психологічної корекції.

У 1999 р. кафедра психології увійшла до складу біолого-психологічного факультету. У 2000 р. її було поділено на дві – практичної психології (завідувач – доктор психологічних наук, професор Т. С. Яценко) і загальної психології (завідувач – кандидат психологічних наук, доцент Л. В. Мошенська).

7 липня 2001 р. було створено психологічний факультет, який очолила академік НАН України, доктор психологічних наук, професор Т. С. Яценко.

Нині до складу психологічного факультету входять три кафедри – практичної психології, психології і прикладної психології. На факультеті працює 35 штатних науково-педагогічних працівників, серед яких 2 доктори наук, професори та 24 кандидати наук, доценти. Колектив факультету забезпечує викладання та

**Psychology department was established in 2001.
The deans of the department were Doctor of Psychology Sciences, Professor T. S. Yatsenko (2001–2005), Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor I. V. Yevtushenko (2005–2011).**

Перший декан психологічного факультету доктор психологічних наук, професор, академік НАН України Т. С. Яценко

The first dean of the Psychology Department, Doctor of Psychology Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine, T. S. Yatsenko

(headed by Doctor of Psychology Sciences, Professor T. S. Yatsenko) and General Psychology (headed by Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor L. V. Moshenska).

On 7 July 2001 Psychology department was created headed by Academician of the National Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine, Doctor of Psychology Sciences, Professor T. S. Yatsenko.

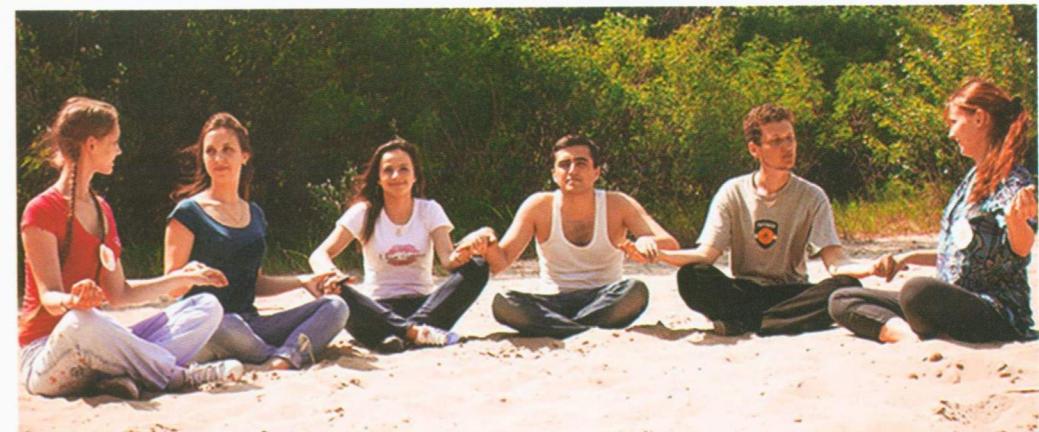
Now the Psychology department includes three chairs: Practical Psychology, Psychology and Applied Psychology. The department staff includes 35 full-time

заняття з групової психологічної корекції
Classes in group psychological correction

scientific and teaching workers, 2 of which are Doctors of Sciences, Professors and 24 are Candidates of Sciences, Assistant Professors. The department staff ensures teaching and organization of education of around 150 specialized academic disciplines for the students.

The staff of Practical Psychology chair (headed by T. S. Yatsenko) includes Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor K. A. Babenko; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor L. L. Bondarevska; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor I. V. Yevtushenko; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor O. V. Pedchenko; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor O. O. Sviatka; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor I. V. Siryk; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor O. H. Stasko; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor L. H. Tuz; Candidate of Psychology Sciences, Senior Lecturer L. V. Drahola; Senior Lecturer I. S. Dudarenko; Senior Lecturer T. B. Slavinska; instructor O. V. Mahdych; instructor O. Yu. Franchuk.

The staff of Psychology chair (Doctor of Psychology Sciences, Professor D. M. Kharchenko) includes Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor O. H. Bila; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor T. V. Bohdan; Candidate of Pedagogy Sciences, Assistant Professor I. O. Vakulenko; Candidate of Pedagogy Sciences, Assistant Professor O. V. Kulish; Candidate of Pedagogy Sciences, Assistant Professor L. O. Sipko; Candidate of Pedagogy Sciences, Assistant Professor L. N. Smalius; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor S. H. Kharenko; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor

кандидат психологічних наук, доцент; Т. В. Богдан, кандидат психологічних наук, доцент; І. О. Вакуленко, кандидат педагогічних наук, доцент; О. В. Куліш, кандидат педагогічних наук, доцент; Л. О. Сіпко, кандидат педагогічних наук, доцент; Л. Н. Смалиус, кандидат педагогічних наук, доцент; С. Г. Харенка, кандидат психологічних наук, доцент; Н. В. Шавровська, кандидат психологічних наук, доцент; Н. О. Дерій, старший викладач; Ю. Ю. Чистовська, викладач; Я. В. Федорова, викладач.

Кафедра прикладної психології. Завідувач – С. М. Аврамченко, кандидат психологічних наук, доцент. Члени кафедри: Т. В. Горобець, кандидат психологічних наук, доцент; О. В. Овчаренко, кандидат психологічних наук, доцент; М. В. Яворський, кандидат психологічних наук, доцент; Н. Л. Лифар, старший викладач; О. В. Нечипоренко, старший викладач.

На факультеті діє наукова школа академіка НАПН України Т. С. Яценко. У форматі школи розроблено психодинамічну теорію та методологію глибинно-психологічної корекції, яка реалізується в групах активного соціально-психологічного пізнання (АСПП). У межах наукової школи захищено 2 докторські та 38 кандидатських дисертацій.

У березні 2015 р. при факультеті було відкрито науково-навчальну лабораторію глибинної психокорекції (Т. С. Яценко). Лабораторія передбачає такі різновиди діяльності: проведення практичних занять з курсу глибинної психокорекції для майбутніх психологів; здійснення підготовки психологів з глибинної психології та корекції у груповій та індивідуальній формах; розробка наукових проблем з глибинної психокорекції та відповідного надання допомоги молодим науковцям; проведення показових занять для психологів-початківців; проведення семінарів-практикумів

з метою підвищення фахової майстерності психологів; публікації з проблем глибинної психокорекції.

На факультеті майбутні фахівці мають можливість не тільки набути теоретичних знань та практичних навичок, але й пройти особистісну психокорекцію, що допоможе оптимізувати стосунки з навколишніми, сприятиме розвитку професійно значущих особистісних якостей, саморозвитку та самовдосконаленню.

З 2016 р. на факультеті запроваджуються нові спеціалізації: мистецькі засоби психокорекції, психологічна реабілітація, глибинна психокорекція, практична психологія, когнітивно-біхевіоральна психотерапія, клінічна та консультивативна психологія, психологія здоров'я, організаційна психологія, клінічна психологія та патопсихологія, екстремальна психологія та психологічна допомога, соціальна психологія.

Факультет тісно співпрацює з вітчизняними та зарубіжними освітніми, науковими та медичними закладами. Серед них – Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України (Київ); Асоціація політичних психологів України; науково-дослідне об'єднання “Індивідуальність, пізнання та соціальні зв'язки” та кафедра клінічної психології університету імені Луї Пастера (Страсбург, Франція); Інститут Геронтології при університеті Гейдельберга імені Рупрехта Карла (Німеччина); Українська асоціація психоаналізу; Київський інститут сучасної психології і психотерапії; Міжнародний інститут глибинної психології (Київ).

Всіляко підтримується науково-дослідна робота студентів – проводяться всеукраїнські студентські науково-практичні конференції та семінари, діють студентські наукові гуртки. Випускаються періодичні і тематичні збірники наукових праць викладачів і студентів. Видається студентський науковий вісник.

На факультеті шанують традиції. Щорічно проводяться Тиждень психології, День факультету, творчі майстерні викладачів та студентів факультету, брейн-ринги з психології, концертні програми “Факультет має таланти”, виїзди до університетської бази “Сокирно”, творчі зустрічі з випускниками факультету.

N. V. Shavrovskaya; Senior Lecturer N. O. Derii; instructor Yu. Yu. Chystovska; instructor Ya. V. Fedorova.

The staff of Psychology chair (Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor S. M. Avramchenko) includes Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor T. V. Horobets; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor O. V. Ovcharenko; Candidate of Psychology Sciences, Assistant Professor M. V. Yavorskyi; Senior Lecturer N. L. Lifar; Senior Lecturer O. V. Nechyporenko.

The department hosts the scientific school of Academician of the National Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine, T. S. Yatsenko. Within the school format the scientists have developed a psychodynamic theory and methodology of deep psychological correction, which is implemented in the groups of active social-psychological cognition (ASPC). Within the scientific school 2 Doctoral and 38 Candidate dissertations are defended.

In March 2015 scientific-educational laboratory of deep psychocorrection (T. S. Yatsenko) was opened at the department. The laboratory presupposes the following activities: practical classes in the course of deep psychocorrection for the future psychologists; retraining the psychologists in deep psychology and correction in group and individual forms; development of scientific issues on deep psychocorrection and provision of corresponding help to young scientists; giving model classes for beginners in psychology; giving seminars and practica with the aim of raising the professional level of psychologists; publication on the issues of deep psychocorrection.

Besides getting theoretical knowledge and practical skill at the department the future specialists can go through personal psychocorrection, which would help them to optimize the relations with their neighbours, foster the development of professionally crucial personal qualities, self-development and self-improvement.

Starting 2016 new specialties are introduced and the department: artistic means of psychocorrection, psycho-

logical rehabilitation, deep psychocorrection, practical psychology, cognitive-behavioural psychotherapy, clinical and consultative psychology, psychology of health, organizational psychology, clinical psychology and psychopathology, extreme psychology and psychological assistance, social psychology.

The department maintains close cooperation with national and foreign educational, scientific and medical establishments. Among them – H.S. Kostyuk Institute of Psychology of the National Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine (Kyiv); Association of Political Psychologists of Ukraine; scientific-research association “Individuality, Cognition and Social Ties” and the chair of Clinical Psychology of Louis Pasteur University (Strasbourg, France); Ruprecht Karl Institute of Gerontology of Heidelberg University (Germany); Ukrainian Psychoanalysis Association; Kyiv Institute of Current Psychology and Psychotherapy; International Institute of Deep Psychology (Kyiv).

Scientific-research work of students is supported in every way: all-Ukrainian student scientific-practical conferences and seminars are held, student scientific clubs are maintained. Periodical and topical collections of scientific works by teachers and students are published. Student scientific bulletin is published.

The department cherishes traditions. Psychology week, Department Day, art projects of teachers and students of the department, brain rings in Psychology, concert programs Department Has Got Talent, trips to University Sokyrno facility, creative meetings with department graduates are held annually.

ФАКУЛЬТЕТ ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ТА УПРАВЛЯЮЧИХ СИСТЕМ

DEPARTMENT OF COMPUTING ENGINEERING, INTELLECTUAL AND MANAGEMENT SYSTEMS

САЛАПАТОВ Володимир Іванович

кандидат технічних наук, доцент,
декан факультету з 2001 р.

Volodymyr Ivanovych
SALAPATOV
*Candidate of Technological Sciences,
Assistant Professor, department dean
since 2001*

рого потенціалу, передусім за напрямом "Комп'ютерні науки". Саме тому у 1999–2000 навчальному році на кафедру запрошені С. В. Голуб і В. І. Салапатов. Кандидат технічних наук, доцент В. І. Салапатов – фахівець у галузі системного програмного забезпечення перейшов з Національного технічного університету "Київський політехнічний інститут". До сфери його наукових інтересів входить розробка систем автоматизації програмування та інформаційно-довідкових систем колективного користування на базі реляційних баз даних. У 1980-ті рр. він був відповідальним виконавцем та безпосереднім розробником крос-системи для спеціалізованої мікро-ЕОМ, на базі якої була створена керуюча програма навігації міжнародної системи COSPAS-SARSAT. Доктор технічних наук, професор Голуб Сергій Васильович є провідним фахівцем в галузі багаторівневого моделювання систем та моніторингу.

24 грудня 2001 р. утворився новий факультет – інформаційних технологій та біомедичної кібернетики, деканом якого було призначено доцента В. І. Салапатова. Перебуваючи на посаді декана факультету, він докладає багато зусиль

Факультет утворено в 2001 р.

Підготовка фахівців з інформатики та комп’ютерних наук в Черкаському національному університеті має давні традиції. Вони були започатковані ще у 1985 р., коли на фізико-математичному факультеті тоді ще державного педагогічного інституту для студентів спеціальностей "математика і фізика" та "фізика і математика" було започатковано курс "Основи інформатики та обчислювальної техніки".

У 1990 р. створено кафедру алгебри та інформатики, яка починає готувати фахівців з нової спеціальності "математика та основи інформатики". У 1996 р. в університеті створено інженерну спеціальність "Програмне забезпечення автоматизованих систем". За сприяння факультету інформатики та обчислювальної техніки Національного технічного університету "Київський політехнічний інститут" розробляється навчальний план нової спеціальності і відбувається її ліцензування.

Здійснюється перший набір студентів на нову спеціальність. Вступний іспит абітурієнти складають з інформатики, що є рідкістю у ВНЗ, причому складається він у вигляді комп’ютерного тесту.

У вересні 1999 р. у складі математичного факультету з'являється нова, неспеціфічна для класичних університетів, кафедра математичного та програмного забезпечення автоматизованих систем. Завідувачем кафедри призначено доцента О. М. Моргуну. Згодом назву кафедри було змінено на програмного забезпечення автоматизованих систем, а з вересня 2015 р. її очолює кандидат фізико-математичних наук, доцент Б. О. Онищенко.

При акредитації спеціальності постала необхідність зміцнення кадрового потенціалу, передусім за напрямом "Комп’ютерні науки". Саме тому у 1999–2000 навчальному році на кафедру запрошені С. В. Голуб і В. І. Салапатов. Кандидат технічних наук, доцент В. І. Салапатов – фахівець у галузі системного програмного забезпечення перейшов з Національного технічного університету "Київський політехнічний інститут". До сфери його наукових інтересів входить розробка систем автоматизації програмування та інформаційно-довідкових систем колективного користування на базі реляційних баз даних. У 1980-ті рр. він був відповідальним виконавцем та безпосереднім розробником крос-системи для спеціалізованої мікро-ЕОМ, на базі якої була створена керуюча програма навігації міжнародної системи COSPAS-SARSAT. Доктор технічних наук, професор Голуб Сергій Васильович є провідним фахівцем в галузі багаторівневого моделювання систем та моніторингу.

24 грудня 2001 р. утворився новий факультет – інформаційних технологій та біомедичної кібернетики, деканом якого було призначено доцента В. І. Салапатова. Перебуваючи на посаді декана факультету, він докладає багато зусиль

Лекція доцента В. А. Авраменка
Lecture by Assistant Professor
V. A. Avramenko

Department of Computing Engineering, Intellectual and Management Systems is established in 2001.

The training of specialists in Informatics and computer sciences at Cherkasy National University was started as far back as 1985, when at the Physics and Mathematics department of the then state teachers-training institute a course of Basics of Informatics and Computing Equipment was opened for the students of the specialties of Mathematics and Physics and Physics and Mathematics.

In 1990, the chair of Algebra and Informatics was opened, which started to train specialists in the new specialty of Mathematics and the Basics of Informatics. In 1996, the engineering specialty Automated Systems Software was opened at the University. With the help of the department of Informatics and Computing Equipment of the National Technical University "Kyiv Polytechnic Institute" the curriculum was developed for the new licensed specialty, and the new students were admitted. The applicants take examinations in Informatics in the form of a computer test, which is a rarity among higher educational establishments.

In September 1999 a new, unusual for classical universities chair of Mathematical and Software Support of Automated Systems appeared as part of Mathematics department. Assistant Professor O. M. Morhunov was appointed its head. Later the chair name was changed

to the chair of Automated Systems Software, and since September 2015 it is headed by Candidate of Physics and Mathematics Sciences, Assistant Professor B. O. Onyshchenko.

When the specialty was accredited it was necessary to strengthen the staff potential, first of all in the area of Computer Sciences. That is why in 1999–2000 academic year Candidate of Technical Sciences, Assistant Professor S. V. Holub, as well as expert in the area of system software, Candidate of Technical Sciences, Assistant Professor V. I. Salapatov from the National Technical University "Kyiv Polytechnic Institute" were invited to the chair. His scientific interests include the development of the systems for the automation of programming and multiple access informational-inquiry systems based on relational databases. In 1980's he was the executive officer and first-hand developer of a cross-system for a specialized microcomputer, based on which the navigation control software of international COSPAS-SARSAT system was created. Doctor of Technical Sciences, Professor S. V. Holub is a leading expert in the area of multilevel system modelling and monitoring.

On 24 December 2001 the new department of Information Technologies and Biomedical Cybernetics was opened and Assistant Professor V. I. Salapatov was appointed its dean. He invested a lot of effort into opening new specialties in the area of Computer Sciences.

In March 2002, at the University there was a scientific-practical seminar Information Technologies in Medicine

щодо відкриття нових спеціальностей напрямку "Комп'ютерні науки".

У березні 2002 р. на базі університету відбувся науково-практичний семінар "Інформаційні технології в медицині" за участю голови проблемної комісії "Космічна телемедицина", завідувача кафедри медичної кібернетики та телемедицини факультету інформаційно-обчислювальної техніки Національного технічного університету "Київський політехнічний інститут" доктора технічних наук, професора В. П. Яценка. На семінар були запрошені провідні лікарі міста і області, які підтримали ідею відкриття спеціальності напрямку "Комп'ютерні технології в медицині".

Результатом цієї роботи стало ліцензування у червні 2002 р. нової спеціальності "інформаційні управлюючі системи та технології" зі спеціалізацією "медична кібернетика та інформаційні технології в медицині". Вже у 2002–2003 навчальному році здійснено перший набір студентів, для навчання за новою спеціальністю. Кафедру інформаційних технологій, яка готує фахівців з цього напряму, очолює кандидат фізико-математичних наук, доцент В. А. Авраменко.

Розвиток факультету продовжується. З жовтня 2002 р. відкрито магістратуру за напрямом "Комп'ютерні науки", що дало новий поштовх у підготовці висококваліфікованих викладацьких кадрів. Готується фахове видання за напрямком "Комп'ютерні науки".

На початку 2005–2006 навчального року була створена кафедра інтелектуальних інформаційних систем, яку очолив фахівець в галузі штучного інтелекту та баз даних доктор технічних наук, професор Ю. М. Тесля. Було проліцензовано ще дві нові спеціальності: "інтелектуальні системи прийняття рішень" (електронна комерція) та "комп'ютерний екологіко-економічний моніторинг". Кафедру інтелектуальних систем прийняття рішень, яка готує фахівців з напрямом "Системний аналіз", з вересня 2015 р. очолює кандидат технічних наук, доцент І. А. Осауленко.

Нині на факультеті працює 1 доктор наук, 14 кандидатів наук, 8 старших викладачів і викладачів. На

факультеті організовано шість комп'ютерних класів із загальною кількістю 85 комп'ютерів, які об'єднані у локальні мережі та підключені до мережі Internet.

Факультет обчислювальної техніки інтелектуальних та управлюючих систем готує бакалаврів за трьома освітніми рівнями "Програмна інженерія", "Комп'ютерні науки" та "Системний аналіз", проліцензовано та акредитовано магістратуру. Випускники факультету повністю працевлаштовані і мають великий попит на ринку праці як у Черкаському регіоні, так і за його межами, в тому числі за кордоном.

Зокрема випускник магістратури 2010 р. за спеціальністю "Програмне забезпечення автоматизованих систем" Вадим Немченко працював в IT компанії McLaut ISP, поєднуючи викладання в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмель-

Засідання державної екзаменаційної комісії
Meeting of the State Examination Commission

ницького. У 2015 році він успішно захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 05.13.06 – Інформаційні технології за темою "Інформаційна технологія багаторівневої обробки даних в процесах управління рухом мобільного робота"

На факультеті відкрито аспірантуру, де ведеться підготовка схильних до наукових досліджень випускників факультету за спеціальностями "програмне забезпечення обчислювальних машин і систем" та "інформаційні технології".

Наукові напрями, за якими проводяться дослідження на факультеті – сучасні технології програмування, комп'ютерні науки, системний аналіз, системи підтримки прийняття рішень.

held with the participation of the head of task group on Space Telemedicine, head of the chair of Medical Cybernetics and Telemedicine of the department of Information and Computer Equipment of the National Technical University "Kyiv Polytechnic Institute" Doctor of Technical Sciences, Professor V. P. Yatsenko. Leading physicians of the city and region were invited to the seminar and they all supported the idea of opening the specialty in the area of Computer Technologies in Medicine.

In June 2002 this work resulted in licensing the new specialty Information Control Systems and Technologies with the specialization Medical Cybernetics and Information Technologies in Medicine, the first admission of students to which was carried out in 2002–2003 academic year. The chair of Information Technologies that trains specialists in that area is headed by Candidate of Physics and Mathematics Sciences, Assistant Professor V. A. Avramenko.

The department keeps developing. Since October 2002 there is the Master's postgraduate program in the area Computer Sciences, which gave a new impetus to the training of highly qualified instructors. The preparation for the publishing of a specialized scientific publication in the area of Computer Sciences is started.

At the beginning of 2005–2006 academic year the chair of Intelligent Information Systems was created, which was headed by an expert in the area of artificial intelligence and databases Doctor of Technical Sciences, Professor Yu. M. Teslia; two new specialties were licensed: Intelligent Decision-Making Systems (e-commerce) and Computerized Ecological-Economic Monitoring. Since September 2015, the chair of Intelligent Decision-Making Systems that trains specialists in the area of Systems Analysis is headed by Candidate of Technical Sciences, Assistant Professor I. A. Osaulenko.

Now the staff of the department includes 1 Doctor of Sciences, 14 Candidates of Sciences, 8 senior lecturers

and instructors; six computer classes are equipped with the total of 85 computers joined into local networks and connected to the Internet.

Department of Computing Engineering, Intellectual and Management Systems trains Bachelors in three areas of Programming Engineering, Computer Sciences and Systems Analysis, Masters postgraduate courses are licensed and accredited. The department graduates are fully employed and are in great demand on the labour market both in Cherkasy region and beyond, including the foreign countries. In particular, the Master who graduated in 2010 in the area of Automated Systems Software Vadym Nemchenko worked at the IT company McLaut ISP, while at the same time teaching at the Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy. In 2015 he successfully defended the dissertation for the Candidate of Sciences degree entitled Information Technology of Multilevel Data Processing in the Processes of Controlling a Mobile Robot Movements in the specialty 05.13.06 Information Technologies.

Postgraduate Candidate of Sciences courses for the department graduates are opened in the specialties of "Computing Machines and Systems Software" and "Information Technologies".

The department instructors perform research in such scientific areas as current programming technologies, computer sciences, systems analysis, decision-making support systems.

ІНСТИТУТ ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

INSTITUTE OF PRE-UNIVERSITY TRAINING AND POST-GRADUATE EDUCATION

ГОЛУБ Сергій Васильович

доктор технічних наук, професор,
директор інституту з 2015 р.

Serhii Vasylyovych HOLUB
Doctor of Technical Sciences, Professor,
Director of the Institute since 2015

Окрім спеціалістів із вищою освітою отримали нову професію безробітні громадяни, які мають середню освіту. З 1995 р. ведеться перепідготовка кадрів за спеціальністю "Практична психологія". У 1996 р. факультет розпочав перепідготовку спеціалістів за дефіцитними спеціальностями: "Соціальна педагогіка", "Вчитель англійської мови", "Вчитель української мови". "Перекладач". Із 2001 р. проводиться перепідготовка спеціалістів за спеціальністю "Програмне забезпечення автоматизованих систем" на базі вищої освіти. Багатьом безробітним факультет допоміг освоїти нову перспективну професію.

У 2008 р. факультет перейменовано у центр доуніверситетської підготовки та післядипломної освіти, а у лютому 2015 р. центр реорганізовано в інститут.

Нині до структури інституту входять три підрозділи: центр доуніверситетської підготовки, центр післядипломної та паралельної освіти, центр освітнього менеджменту.

Центр доуніверситетської підготовки учнів старших класів та осіб, які закінчили загальноосвітню школу в минулі роки, очолює Н. В. Ергашева. Головною функцією центру доуніверси-

Інститут доуніверситетської підготовки та післядипломної освіти утворено в 2015 р.

Історія інституту розпочинається з діяльності постійно діючих курсів підвищення кваліфікації вчителів при Черкаському педагогічному інституті. Під керівництвом Г. З. Лукашевич, а з 1985 р. – М. О. Майбороди, цей підрозділ зробив значний внесок у становлення загальноосвітньої школи Черкаської області. Курси дозволили близько 12 тис. вчителів старших класів передати педагогічний досвід та знання провідних фахівців цього вищого навчального закладу. Okрім того, підвищували кваліфікацію вчителі з Узбекистану, Таджикистану, Туркменістану, Вірменії та Азербайджану.

У 1992 р. на базі курсів підвищення кваліфікації вчителів, факультету додаткових професій та підготовчих курсів утворився факультет підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів. Його деканом став доцент, кандидат географічних наук В. І. Чужиков.

Становлення та акредитація факультету як частини університету, пройшло завдяки самовідданій праці та високому рівню компетентності В. І. Чужикова і заступника декана факультету Л. В. Єрмоленко. У 1995 р. факультет (нині інститут) отримав ліцензію у Міністерстві освіти України.

З 1994 р. факультет співпрацює з державною службою зайнятості. З 1995 р. ведеться перепідготовка кадрів за спеціальністю "Практична психологія". У 1996 р. факультет розпочав перепідготовку спеціалістів за дефіцитними спеціальностями: "Соціальна педагогіка", "Вчитель англійської мови", "Вчитель української мови". "Перекладач". Із 2001 р. проводиться перепідготовка спеціалістів за спеціальністю "Програмне забезпечення автоматизованих систем" на базі вищої освіти. Багатьом безробітним факультет допоміг освоїти нову перспективну професію.

The Institute of Pre-University Training and Post-Graduate Education was created in 2015.

The history of the institute starts with the activity of the permanent courses of continuing education of teachers at the Cherkasy Teachers-Training Institute. Under the management of H. Z. Lukashevich, and since 1985 of M. O. Maiboroda, this division made a significant contribution to the development of comprehensive secondary school of Cherkasy region. These courses allowed almost 12 thousand teachers of senior classes to share the pedagogical experience and knowledge of leading specialists of this higher educational establishment. Besides that, continuing education courses were held for the teachers from Uzbekistan, Tajikistan, Turkmenistan, Armenia and Azerbaijan.

In 1992, based on the continuing education courses for teachers, the department of additional professions and preparatory courses, the department of continuing education and retraining of staff was created. Its dean was Assistant Professor, Candidate of Geography Sciences V. I. Chuzhikov.

The development and accreditation of the department as a part of the University was carried out thanks to the selfless work and the high level of competence of V. I. Chuzhikov and the vice-dean of the department L. V. Yermolenko. In 1995 the department (now institute) received the license from the Ministry of Education of Ukraine.

Since 1994, the department cooperates with the state employment service. Besides the specialists with higher education, the new profession was provided to the unemployed citizens, who have a secondary education. Since 1995, the retraining of staff within the specialty of Practical Psychology is carried out. In 1996, the department started the retraining of specialists for deficit specialties: Social Pedagogy, English Teacher, Ukrainian Language Teacher. Translator. Since 2001 the retraining of staff within the specialty Automated Systems Software is started based on higher education

background. The department helped many unemployed people to master a new promising profession.

In 2008, the department is renamed into the centre to Pre-University Training and Post-Graduate Education, and in February 2015 the centre was reorganized into an institute.

Now the institute structure includes three division: the centre of pre-university training, the centre of postgraduate and parallel education, the centre of educational management.

The centre of pre-university training for the pupils of senior classes and citizens with completed secondary education in the past years is headed by N.V. Erhasheva. The main function of the centre is the training of pupils for the external independent evaluation. During the 8 months future applicants have a possibility to get enough knowledge to successfully pass the test of the external independent evaluation. Most of the applicants who studied at the institute became students of Cherkasy National University, Kyiv-Mohyla Academy, Taras Shevchenko Kyiv National University and other leading higher educational institutions of Ukraine.

High quality of training the course attendants is ensured by the professionalism and wide experience of the specialists, who work at the centre (most teachers do research, work on dissertations), the presence of high-quality educational and methodological materials, the control of material learned by systematic testing. To train the young people from remote places and grade

Керівник Центру післядипломної освіти М. В. Виноградова

Head of the Centre of postgraduate education M. V. Vynohradova

систему заходів, яка дозволить майбутнім абітурієнтам ширше ознайомитись із майбутнім фахом. На базі інституту впродовж навчального року діє консультаційний пункт приймальної комісії.

Центр післядипломної та паралельної освіти очолює М. В. Виноградова. У ньому слухачі мають можливість отримати додаткову спеціальність, здобувши другу вищу освіту, підвищити свою кваліфікацію.

Основою роботи інституту є навчальна система, яка застосовується в Черкаському національному університеті для підготовки фахівців-науковців. Навчальний процес базується на основі сучасних досягнень в галузі інформаційних технологій, комп'ютерних наук, програмної інженерії, фізики, математики, хімії, біології, психології, лінгвістики, педагогіки. Випускники, які здобувають в інституті другу вищу освіту, успішно застосовують отримані знання в різних сферах.

Студенти мають можливість в інституті засвоїти паралельно кілька спеціальностей. Після закінчення навчання вони стають кваліфікованими фахівцями, здатними розробити на основі принципово нових фундаментальних підходів якісно новий, конкурентоспроможний продукт: програмний комплекс, технологію психологічної допомоги, методику навчання іноземній мові, тощо.

Повнота реалізації навичок, отриманих в інституті, залежить від здатності фахівця конструктивно спілкуватись, підтримувати дружні стосунки в колективі, знаходити однодумців, виявляти свою повагу до опонентів.

Навички створення оптимальної робочої атмосфери формуються за допомогою програм, розроблених в авторській науковій школі практичної психології доктора психологічних наук, професора Т. С. Яценко.

тетської підготовки є підготовка школярів до зовнішнього незалежного оцінювання. Упродовж 8 місяців майбутні абітурієнти мають можливість отримати достатньо знань для того, аби успішно пройти випробування під час зовнішнього незалежного оцінювання. Більшість абітурієнтів, які навчалися в інституті, стали студентами Черкаського національного університету, Києво-Могилянської академії, Київського національного університету імені Тараса Шевченка та інших провідних вищих навчальних закладів України.

Висока якість підготовки слухачів забезпечується професіоналізмом та значимим досвідом роботи фахівців, які працюють в центрі (більшість викладачів займаються науковою роботою, працюють над дисертаціями), наявністю високоякісного навчально-методичного матеріалу, контролем засвоєного матеріалу шляхом систематичного проведення тестувань. Для підготовки молоді з віддалених місць проживання та учнів 10 класів, центр має заочну форму навчання а також працює в суботу та неділю. Відкриваються філії в районних центрах Черкаської області, до викладання в яких залучаються вчителі, які проходять фаховий відбір.

Однією із функцій, які виконує інститут, є профорієнтаційна робота.

До неї залучаються викладачі та студенти університету. Розроблено

систему заходів, яка дозволить майбутнім абітурієнтам ширше ознайомитись із майбутнім фахом. На базі інституту впродовж навчального року діє консультаційний пункт приймальної комісії.

Центр післядипломної та паралельної освіти очолює М. В. Виноградова. У ньому слухачі мають можливість отримати додаткову спеціальність, здобувши другу вищу освіту, підвищити свою кваліфікацію.

Основою роботи інституту є навчальна система, яка застосовується в Черкаському національному університеті для підготовки фахівців-науковців. Навчальний процес базується на основі сучасних досягнень в галузі інформаційних технологій, комп'ютерних наук, програмної інженерії, фізики, математики, хімії, біології, психології, лінгвістики, педагогіки. Випускники, які здобувають в інституті другу вищу освіту, успішно застосовують отримані знання в різних сферах.

Студенти мають можливість в інституті засвоїти паралельно кілька спеціальностей. Після закінчення навчання

вони стають кваліфікованими фахівцями, здатними розробити на основі принципово нових фундаментальних підходів якісно новий, конкурентоспроможний продукт: програмний комплекс, технологію психологічної допомоги, методику

навчання іноземній мові, тощо.

Повнота реалізації навичок, отриманих в інституті, залежить від здатності фахівця конструктивно спілкуватись, підтримувати дружні стосунки в колективі, знаходити однодумців, виявляти свою повагу до опонентів.

Навички створення оптимальної робочої атмосфери формуються за допомогою програм, розроблених в авторській науковій школі практичної психології доктора психологічних наук, професора Т. С. Яценко.

10 pupils the centre has extramural form of training, and also works on Saturdays and Sundays. Affiliates are opened in district centres of Cherkasy region, and teachers, who pass the specialized screening are involved in teaching there.

One of the functions of the institute is career counselling. University teachers and students are involved in it. A system of events is developed that helps future applicants to have a better acquaintance with the future specialty. During the academic year the institute runs a consultation centre of the admission commission.

The Centre of post-graduate and parallel studies is headed by M. V. Vynohradova. At the centre the learners have a possibility to get an additional trade by getting a second higher education, to improve their qualification.

The basis of the activity at the centre is the educational system that is used at Cherkasy National University for training scientist specialists. The educational process is based on current achievements in the area of informational technologies, computer sciences, software engineering, Physics, Mathematics, Chemistry, Biology, Psychology, Linguistics, Pedagogy. The graduates, who get the second higher education at the institute, successfully use the knowledge acquired in various spheres.

Students have an opportunity to acquire several specialties at the institute simultaneously. After the completion of studies they become qualified specialists

Керівник Центру доуніверситетської підготовки учнів Н. В. Ергашева
Head of the Centre of pre-university training of pupils N. V. Erhasheva

able to use substantially new fundamental principles in order to make a completely new competitive product: a software complex, psychological help technology, methods of teaching foreign language, etc.

The completeness of implementing the skills acquired at the institute depends on the ability of the specialist to communicate constructively, to maintain friendly relations in a group, to find similar-minded people, to express one's respect to the opponents.

The skills of establishing the optimum working environment are formed with the help of programs developed by the original scientific school of practical Psychology of Doctor of Psychology Sciences, Professor T. S. Yatsenko.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. М. Максимовича

SCIENTIFIC LIBRARY OF THE UNIVERSITY

**ГОЛИШ
Григорій Михайлович**

кандидат історичних наук, доцент,
директор бібліотеки з 2008 р.

Hryhorii Mykhailovich HOLYSH
Candidate of History Sciences, Assistant Professor, library director since 2008

ного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, а також інформаційними відділами галузевих інститутів Національної академії наук України тощо.

У бібліотеці функціонує розгалужена комп'ютерна мережа: кількість персональних комп'ютерів становить 57 одиниць, з них 29 – для працівників бібліотеки, 28 – для користувачів. Доступ до електронного каталогу, загальний обсяг якого налічує понад 290 тис. записів, здійснюється через Web-сайт бібліотеки та локальну пошукову систему “ІРБІС”.

У 2013 р. розпочав свою роботу сучасно обладнаний електронний читальний зал на 16 робочих місць, де студенти мають можливість працювати з повнотекстовими

З початком нового століття наукова бібліотека університету, набувши в 2003 р. статусу наукової, стала активно модернізуватися і на сьогодні – це велика книгозбірня з розгалуженою мережею. Крім центрального та галузевих абонементів, де викладачі та студенти отримують навчальну й наукову літературу за профілем, працюють абонемент художньої літератури, міжбібліотечний абонемент, а також спеціалізовані читальні зали гуманітарних, психолого-педагогічних, економічних, природничих наук, зал періодичних видань з відповідним архівом та авторефератів дисертацій. Періодично влаштовуються перегляди нових надходжень до бібліотеки, проводиться робота з розкриття й популяризації фондів, які налічують понад 680 тис. примірників книг, періодичних видань та інших видів друкованої та електронної продукції. Особливо цінним надбанням книгозбірні є її фонд рідкісної книги, де серед інших зберігається й видання XVIII–XIX ст. з приватної колекції графа Бобринського французькою, німецькою й латинською мовами.

Задля поповнення своїх фондів та впровадження передових технологій наша книгозбірня здійснює корпоративну співпрацю з провідними бібліотечними закладами України, зокрема, Національною бібліотекою ім. В. Вернадського, Національною парламентською бібліотекою, Національною історичною бібліотекою, науково-педагогічною бібліотекою ім. В. Сухомлинського, науковими бібліотеками Київського національного університету ім. Т. Шевченка та Національ-

With the beginning of the new century the scientific library of the University acquired the scientific status in 2003 and started to actively update, so today it is a large book collection with a widespread network. Besides the central and specialized circulation departments, where teachers and students receive educational and scientific literature according to their area, there is a circulation department for fiction, inter-library circulation department, as well as specialized reading halls for Humanitarian, Psychological and Pedagogical, Economic, Natural sciences, the hall of periodicals with the corresponding archive of dissertations and their abstracts. Periodically there are revisions of new incoming literature, opening and popularization of the stock is performed, as it contains over 680 thousand

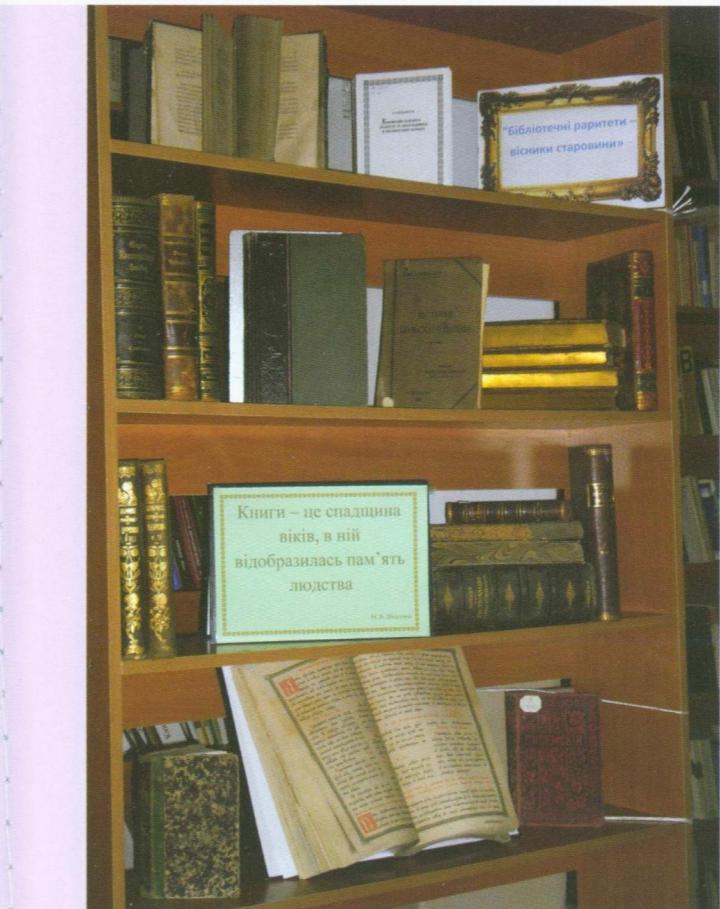

copies of books, periodicals and other kinds of printed and electronic materials. Especially valuable for the library is the stock of rare books, which, among others, contains the publications of the 18th-19th centuries from the private collection of Count Bobrynskyi in French, German and Latin.

In order to replenish the stocks and implement modern technologies, our library cooperates with prominent libraries of Ukraine, in particular, the Vernadskyi National Library, National Parliamentary Library, National Historical Library, V.Sukhomlynsky Scientific-Pedagogical Library, scientific libraries of the T.Shevchenko Kyiv National University and Drahomanov National Pedagogical University, as well as the information departments of specialized institutes of the National Academy of Sciences of Ukraine, etc.

The library has a developed computer network: the number of personal computers is 57, 29 of which are for the library workers and 28 are for the users. The access to the electronic catalogue, the total of which amounts to over 290 thousand entries, is carried out via Web-site of the library and the local search system IRBIS.

In 2013 the electronic reading room with 16 workstations and modern equipment started functioning, where the students are able to work with full-text documents, use electronic catalogue and get

*Історико-краєзнавчі Симиренківські читання
Historical and local lore Symyrenko readings*

документами, використовувати в своїй роботі електронний каталог та отримувати інформацію через мережі Wi-Fi, Інтернет, спілкуватися з викладачами завдяки SKYPE.

Активно функціонує інституційний репозитарій ЧНУ. Він є відкритим науковим архівом, який надає доступ до інтелектуального надбання університету, широко представлено електронні версії публікацій викладачів університету: монографії, підручники, навчально-методичні посібники, курси лекцій та програм навчальних дисциплін.

Одним із засобів своєчасного інформування користувачів наукової бібліотеки є її Web-сайт, який відповідає сучасним вимогам і потребам. На сайті працює “Віртуальна довідка”, яка передбачає виконання одноразових запитів віртуальних користувачів, пов’язаних із пошуком різноманітного спектру інформації.

Наукова бібліотека постійно підвищує рівень задоволення естетичних потреб користувачів, організовуючи проведення різноманітних соціокультурних заходів: літературних вечорів, читацьких конференцій, виставок, тематичних зустрічей, презентацій книжкових новинок тощо.

Одним із важливих напрямів наукової діяльності бібліотеки є її видавничо-наукова діяльність, тож колектив самовіддано працює над створенням серії бібліографічних покажчиків, присвячених ученим університету та їх творчому доробку. Такі видання засвідчують рівень університетської науки, представляють окремі наукові школи та напрямки досліджень. Бюлєтень “Відгомін: імідж ЧНУ ім. Б. Хмельницького в інформаційному просторі” оперативно інформує університетську спільноту про матеріали в мас-медійних і онлайнових виданнях та про основні публікації викладачів університету.

information via Wi-Fi, Internet, communicate with the teachers via SKYPE.

Institutional repository of the Cherkasy National University is actively used. It is an open scientific archive, which allows access to the intellectual achievements of the University, with full access to the electronic version of the publications by University instructors: monographs, textbooks, educational-methodological manuals, lecture courses and study disciplines programs.

One of the means of timely notification of the scientific library users is its Web-site that meets all modern requirements and needs.

*У залі каталогів бібліотеки
At the catalogue hall of the library*

The site has a “virtual inquiry office”, which allows for single inquiries of virtual users related to the search of a wide array of information.

Scientific library constantly raises the level of meeting aesthetic needs of the users by organizing various social and cultural events: literary evenings, readers’ conferences, exhibitions, topical meetings, presentation of new books, etc.

One of the important areas of scientific activity of the library is the publishing and scientific ones, so the staff selflessly works on the creation of the series of bibliography indexes related to the University scholars and their achievements. Such publications confirm the level of University science and represent separate scientific schools and areas of research. The bulletin “Response: the Image of B. Khmelnytsky CHNU in Information Space” immediately informs the University community of the materials in mass media and online publications and of the main publications by University teachers.

ПРОФЕСОРИ УНІВЕРСИТЕТУ

1950–1980-і рр.

ТКАНКО
Олександр Васильович
кандидат історичних наук

БОСИЙ
Михайло Кононович
доктор біологічних наук

ДАВИДЕНКО
Іван Михайлович
доктор біологічних наук

ФОНКІЧ
Михайло Євгенович
кандидат фізико-
математичних наук

СЕМЕНОВИЧ
Олександр Федорович
кандидат фізико-
математичних наук

БУГАЄНКО
Григорій Олексійович
кандидат фізико-
математичних наук

ДЕРІЙ
Іван Григорович
доктор біологічних наук

НАЙДАН
Володимир Матвійович
кандидат хімічних наук

NAIDAN
Volodymyr Matviiovych
Candidate of Chemistry Sciences

1990–2000-і рр.

БОЄЧКО
Федір Федорович
доктор біологічних наук

ВОІЕЧКО
Fedor Fedorovich
Doctor of Biology Sciences

МІНАЕВ
Борис Пилипович
доктор хімічних наук

MINAIEV
Borys Pylypovych
Doctor of Chemistry Sciences

ГУСАК
Андрій Михайлович
доктор фізико-
математичних наук

HUSAK
Andrii Mykhailovich
*Doctor of Physics and
Mathematics Sciences*

МУСІЕНКО
Валентина Павлівна
доктор філологічних наук

MUSIENKO
Valentyna Pavlivna
Doctor of Philology Sciences

КУКУРУДЗА
Іван Іванович
доктор економічних наук

KUKURUDZA
Ivan Ivanovich
Doctor of Economy Sciences

ЯЦЕНКО
Тамара Семенівна
доктор психологічних наук

YATSENKO
Tamara Semenivna
Doctor of Psychology Sciences

ЖАБОТИНСЬКА
Світлана Анатоліївна
доктор філологічних наук

ZHABOTYNSKA
Svitlana Anatoliivna
Doctor of Philology Sciences

ЧАБАН
Анатолій Юзефович
доктор історичних наук

CHABAN
Anatolii Yuzefovych
Doctor of History Sciences

ШАМРАЙ
Микола Григорович
доктор історичних наук

SHAMRAI
Mykola Hryhorovych
Doctor of History Sciences

ОМЕЛЯНЕНКО
Віталій Лукич
кандидат педагогічних наук

OMELIANENKO
Vitalii Lukych
Candidate of Pedagogy Sciences

КУЗЬМИНСЬКИЙ
Анатолій Іванович
доктор біологічних наук

KUZMINSKYI
Anatolii Ivanovych
Doctor of Pedagogy Sciences

СЕЛІВАНОВА
Олена Олександрівна
доктор філологічних наук

SELIVANOVA
Olena Oleksandrivna
Doctor of Philology Sciences

ГОВОРУН
Дмитро Іванович
доктор філософських наук

HOVORUN
Dmytro Ivanovich
Doctor of Philosophy Sciences

ІЩЕНКО
Микола Павлович
доктор філософських наук

ISHCHENKO
Mykola Pavlovych
Doctor of Philosophy Sciences

МОРОЗОВ
Анатолій Георгійович
доктор історичних наук

MOROZOV
Anatolii Heorhiovych
Doctor of History Sciences

ЛИЗОГУБ
Володимир Сергійович
доктор біологічних наук

LYZOHUB
Volodymyr Serhiiovych
Doctor of Biology Sciences

ГОЦУЛЯК
Віктор Володимирович
доктор історичних наук

HOTSULIAK
Viktor Volodymyrovych
Doctor of History Sciences

ДУЙКІН
Василь Романович
доктор філософських наук

DUIKIN
Vasyl Romanovych
Doctor of Philosophy Sciences

АРХИПОВА
Світлана Петрівна
кандидат педагогічних наук

ARKHYPPOVA
Svitlana Petrivna
Candidate of Pedagogy Sciences

ТАРАСЕНКОВА
Ніна Анатоліївна
доктор педагогічних наук

TARASENKOVA
Nina Anatoliivna
Doctor of Pedagogy Sciences

ПРОКОПЕНКО
Людмила Ісаківна
кандидат педагогічних наук

PROKOPENKO
Liudmyla Isakivna
Candidate of Pedagogy Sciences

БІДА
Олена Анатоліївна
доктор педагогічних наук

BIDA
Olena Anatoliivna
Doctor of Pedagogy Sciences

БІЛОНОЖКО
Володимир Якович
доктор сільськогосподарських наук

BILONOZHKO
Volodymyr Yakovych
Doctor of Agricultural Sciences

МАРЧЕНКО
Олексій Васильович
доктор філософських наук

MARCHENKO
Oleksii Vasyliovych
Doctor of Philosophy Sciences

СОЛОВІЙОВ
Володимир Миколайович
доктор фізико-математичних наук

SOLOVIOV
Volodymyr Mykolaiovych
Doctor of Physics and Mathematics Sciences

МАСНЕНКО
Віталій Васильович
доктор історичних наук

MASNENKO
Vitalii Vasyliovych
Doctor of History Sciences

МАРТИНОВА
Ганна Іванівна
доктор філологічних наук

MARTYNOVA
Hanna Ivanivna
Doctor of Philology Sciences

ГРАДОВСЬКИЙ
Анатолій Володимирович
доктор педагогічних наук

HRADOVSKYI
Anatolii Volodymyrovych
Doctor of Pedagogy Sciences

ПОЛІЩУК
Володимир Трохимович
доктор філологічних наук

POLISHCHUK
Volodymyr Trokhymovych
Doctor of Philology Sciences

КИЧЕНКО
Олександр Сергійович
доктор філологічних наук

KYCHENKO
Oleksandr Semenovych
Doctor of Philology Sciences

РОМАЩЕНКО
Людмила Володимирівна
доктор філологічних наук

ROMASHCHENKO
Liudmyla Volodymyrivna
Doctor of Philology Sciences

ДЕСЯТОВ
Тимофій Михайлович
доктор педагогічних наук

DESIATOV
Tymofii Mykhailovych
Doctor of Pedagogy Sciences

ЧЕРЕВКО
Олександр Володимирович
доктор економічних наук

CHEREVKO
Oleksandr Volodymyrovych
Doctor of Economy Sciences

СИМОНЕНКО
Тетяна Володимирівна
доктор педагогічних наук

SYMONENKO
Tetiana Volodymyrivna
Doctor of Pedagogy Sciences

ШПАК
Валентина Павлівна
доктор педагогічних наук

SHPAK
Valentyna Pavlivna
Doctor of Pedagogy Sciences

ФАРЕНІЙ
Ігор Анатолійович
доктор історичних наук

FARENII
Ihor Anatoliiovych
Doctor of History Sciences

САВЧЕНКО
Олена Павлівна
доктор педагогічних наук

SAVCHENKO
Olena Pavlivna
Doctor of Pedagogy Sciences

КАВУН
Лідія Іванівна
доктор філологічних наук

KAVUN
Lidiia Ivanivna
Doctor of Philology Sciences

ПЕРЕХРЕСТ
Олександр Григорович
доктор історичних наук

EREKHREST
Oleksandr Hryhorovych
Doctor of History Sciences

КОРНОВЕНКО
Сергій Валерійович
доктор історичних наук

KORNOVENKO
Serhii Valeriiovych
Doctor of History Sciences

ГОЛУБ
Сергій Васильович
доктор технічних наук

HOLUB
Serhii Vasyliovych
Doctor of Technical Sciences

ПРИСЯЖНЮК
Юрій Петрович
доктор історичних наук

PRYSIAZHNIUK
Yuriii Petrovych
Doctor of History Sciences

МЕЛЬНИЧЕНКО
Василь Миколайович
кандидат історичних наук

MELNYCHENKO
Vasyl Mykolaiovych
Candidate of History Sciences

ОСТАПЕНКО
Наталя Миколаївна
доктор педагогічних наук

OSTAPENKO
Nataliia Mykolaivna
Doctor of Pedagogy Sciences

КАЛЬКО
Микола Іванович
доктор філологічних наук

KALKO
Mykola Ivanovich
Doctor of Philology Sciences

КОРОЛЬ
Валентина Миколаївна
кандидат педагогічних наук

KOROL
Valentyna Mykolaivna
Candidate of Pedagogy Sciences

ДРАЧ
Оксана Олександрівна
доктор історичних наук

DRACH
Oksana Oleksandrivna
Doctor of History Sciences

АРТЮШЕНКО
Олександр Федорович
кандидат педагогічних наук

ARTIUSHENKO
Oleksandr Fedorovych
Candidate of Pedagogy Sciences

ЄФІМЕНКО
Надія Анатоліївна
доктор економічних наук
YEFIMENKO
Nadiia Anatoliivna
Doctor of Economy Sciences

МІГУС
Ірина Петрівна
доктор економічних наук
MIHUS
Iryna Petrivna
Doctor of Economy Sciences

ЗЕМЗЮЛІНА
Наталія Іванівна
доктор історичних наук
ZEMZIULINA
Nataliia Ivanivna
Doctor of History Sciences

ЛОДАТКО
Євген Олександрович
доктор педагогічних наук
LODATKO
Yevhen Oleksandrovych
Doctor of Pedagogy Sciences

ХАРЧЕНКО
Дмитро Миколайович
доктор психологічних наук
KHARCHENKO
Dmytro Mykolaiovych
Doctor of Psychology Sciences

КОВАЛЕНКО
Станіслав Олександрович
доктор біологічних наук
KOVALENKO
Stanislav Oleksandrovych
Doctor of Biology Sciences

БОВК
Олена Іванівна
доктор педагогічних наук
VOVK
Olena Ivanivna
Doctor of Pedagogy Sciences

ДАНИЛЮК
Сергій Семенович
доктор педагогічних наук
DANYLIUK
Serhii Semenovych
Doctor of Pedagogy Sciences

АРТЮШЕНКО
Андрій Олександрович
доктор педагогічних наук
ARTIUSHENKO
Andrii Oleksandrovych
Doctor of Pedagogy Sciences

ПАСЄКА
Станіслава Раймондівна
доктор економічних наук
PASIEKA
Stanislava Raimondivna
Doctor of Economy Sciences

КИРИЛЮК
Євген Миколайович
доктор економічних наук
KYRYLIUK
Yevhen Mykolaiovych
Doctor of Economy Sciences

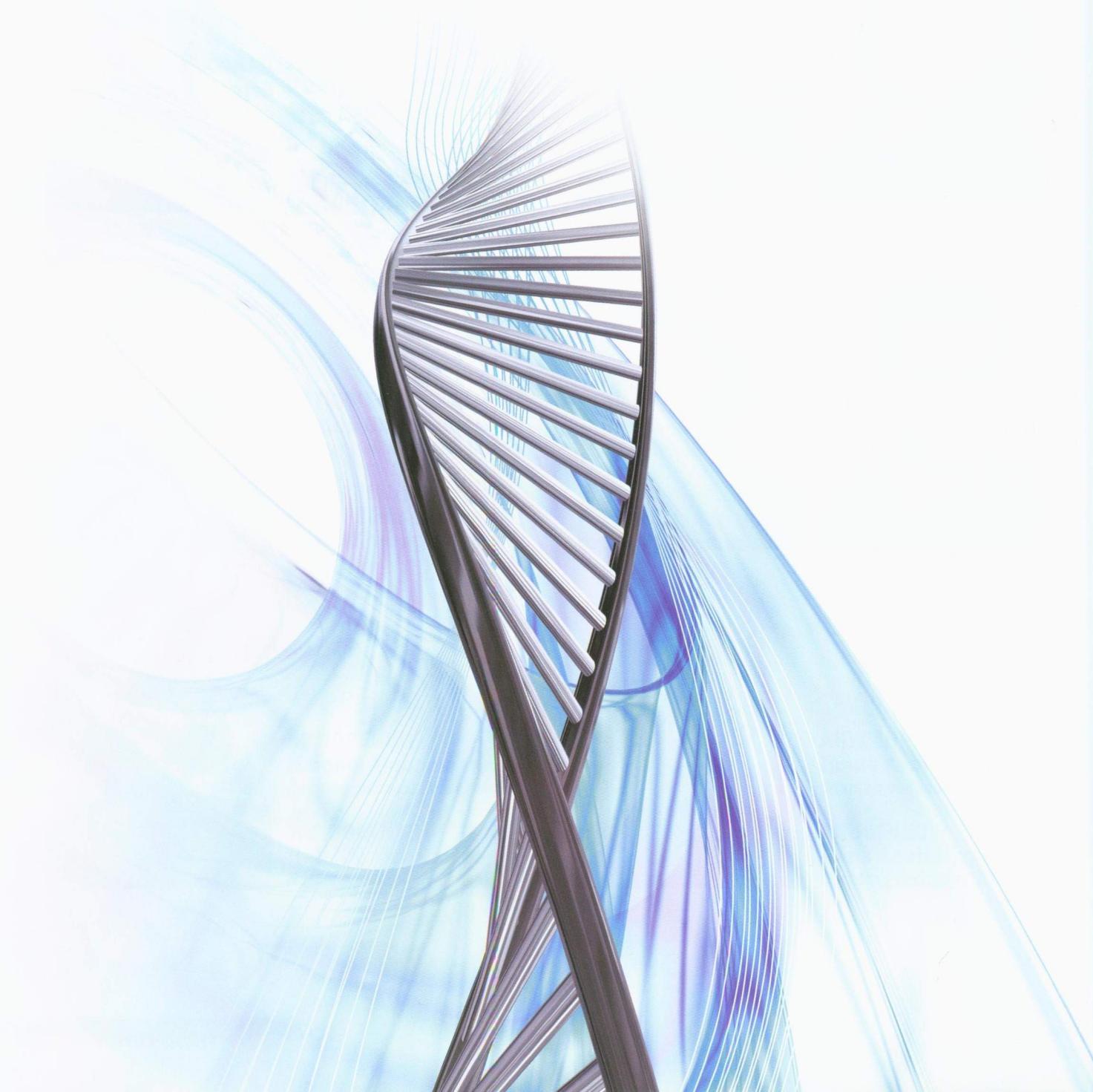
ЯРМОЛЕНКО
Наталія Миколаївна
доктор філологічних наук
YARMOLENKO
Nataliia Mykolaivna
Doctor of Philology Sciences

АКУЛЕНКО
Ірина Анатоліївна
доктор педагогічних наук
AKULENKO
Iryna Anatoliivna
Doctor of Pedagogy Sciences

ВИПУСКНИКИ УНІВЕРСИТЕТУ

АНАНЬЄВА (Самотуга) Надія Василівна

Заступник директора з навчально-виховної роботи Першої міської гімназії міста Черкаси, кандидат педагогічних наук, удостоєна звання "Заслужений учитель України" випускницею факультету іноземних мов 1972 р.

У 2000 р. стала переможцем українсько-американської програми ТЕА ("За досягнення у викладанні англійської мови і країнознавства") та отримала стипендію на навчання в університеті США. Нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня. Її науково-методичний посібник "Розвиток міжнародного співробітництва у полінгвістичній гімназії" отримав золоту медаль та диплом П'яттої Міжнародної виставки "Сучасні заклади освіти – 2014". Нагороджена медалями "К.Д. Ушинський" та "Академік М.Д. Ярмаченко".

ANANIEVA (Samotuga), Nadiia Vasylivna

Vice-principal in charge of teaching and education at First City Gymnasium of Cherkasy, Candidate of Pedagogy Sciences, awarded the title Merited Teacher of Ukraine, Foreign Languages Department graduate of 1972

In 2000 she was the winner in the Ukrainian-American TEA program ("For achievements in teaching the English Language and Country Studies") and received a scholarship for studying at a university in the USA. Awarded with the order of Princess Olha, 3rd class. Her scientific-methodological manual "Development of International Cooperation in a Polylinguistic Gymnasium" was awarded with golden medal and the diploma of the Fifth International Exhibition "Modern Educational Establishments – 2014". Awarded with medals "K.D. Ushinsky" and "Academician M.D. Yarmachenko".

АНІСТРАТЕНКО Віталій Вячеславович

Завідувач відділу фауни та систематики безхребетних Інституту зоології Національної академії наук України, доктор біологічних наук, випускник природничого факультету 1984 р.

Лауреат премії імені Івана Шмальгаузена (2004). Автор понад 160 наукових робіт, серед яких 6 монографій. Зробив великий внесок у дослідження еволюції та онтогенезу молюсків та їх систематику – одноосібно або в співавторстві описані 50 нових видів молюсків. Член Українського палеонтологічного товариства і Міжнародної малакологічної спілки.

ANISTRATENKO, Vitalii Viacheslavovich

Head of the department of fauna and systematics of the invertebrate of the Institute of Zoology of the National Academy of Sciences of Ukraine, Doctor of Biology Sciences, Natural Sciences department graduate of 1984

Ivan Shmalhausen Prize Laureate (2004). Author of over 160 scientific works, 6 of which are monographs. He made a significant contribution into the research of the evolution and ontogenesis of molluscs and their systematics – he personally or in co-authorship described 50 new kinds of molluscs.

Member of Ukrainian Palaeontology Association and the International Malacology Union.

БАТЮК Костянтин Павлович (1929–1997)

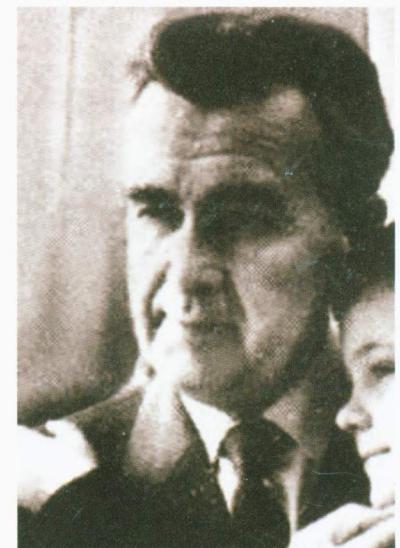
Директор Бучанської восьмирічної школи-інтернат для дітей-сиріт Київської області (1977–1991), Герой Соціалістичної праці, випускник факультету фізичного виховання 1953 р.

З 1977 р. – директор восьмирічної школи-інтернату для дітей-сиріт у селищі Буча Київської області, де виховувалося близько 400 дітей у віці від 2 до 15 років. За заслуги у вихованні, навчанні та громадському становленні дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки, удостоєний звання Героя Соціалістичної праці (1987). Нагороджений орденами "Знак Пошани" (1976), Леніна (1987), медалями, значком "Відмінник народної освіти УССР" (1962).

BATIUK, Kostiantyn Pavlovych (1929–1997)

Principal of Bucha eight-grade boarding school for orphans in Kyiv region (1977–1991), Hero of Socialist Labour, Physical Education Department graduate of 1953

Since 1977 he was the principal of eight-grade boarding school for orphans in the village of Bucha Kyiv region with around 400 children aged 2 to 15. For his services of educating, teaching and socially developing the orphans and the children devoid of parent care he is conferred the title of the Hero of Socialist Labour (1987). He is awarded with the Order of the Badge of Honour (1976), Order of Lenin (1987), medals, the badge of Expert of People's Education of the Ukrainian SSR (1962).

ВЕРБИЦЬКА Альона Миколаївна

Радник начальника Генерального штабу Збройних Сил України, випускниця психологічного факультету 2011 р.

Займається координацією волонтерської діяльності та роботи громадських організацій з надання допомоги воїнам АТО. Відповідальна за організацію діяльності психологів України щодо психологічної просвіти військових, їх психопрофілактики та психокорекції.

VERBYTSKA, Aliona Mykolaivna

Adviser of the Chief of Defence of the Armed Forces of Ukraine, Psychology Department graduate of 2011

She carries out the coordination of volunteer activity and the work of NGOs on providing support to the ATO military staff. She is in charge of the organization of the activity of Ukrainian psychologists on psychological education of the military personnel, psychological prevention and correction among them.

ГОЛОВАЧОВА Людмила Олексіївна

Вчитель хімії Черкаської загальноосвітньої школи № 19, удостоєна звання "Заслужений вчитель України", випускниця природничого факультету 1973 р.

Учител-методист. Брала активну участь в апробації, а потім і вивчені інтегрованого курсу з природознавства, "Довкілля". У 1997 р. одержала міжнародний грант та звання Соросовського вчителя. Брала участь в обласному конкурсі "Вчитель року" (1998), посівши друге місце.

HOLOVACHOVA, Liudmyla Oleksiivna

Chemistry teacher at Cherkasy comprehensive secondary school No.19, awarded the title Merited Teacher of Ukraine, Natural Sciences Department graduate of 1973

Methodologist Teacher. She took an active part in testing and then teaching the integrated Nature Studies course "Environment". In 1997 she received an international grant and the title of Soros Teacher. She participated in the regional Teacher of the Year contest (1998) and came second.

ГАВРИЛЮК (Мартиненко) Галина Миколаївна

Проректор з виховної роботи та іміджевої діяльності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, випускниця філологічного факультету 1986 р.

Працювала вчителем російської мови та літератури, заступником директора школи з навчально-виховної роботи Черкаської спеціалізованої школи № 18. З 2000 р. – спеціаліст, перший заступник начальника головного управління освіти і науки Черкаської облдержадміністрації. У 2012–2014 рр. очолювала Департамент освіти і науки облдержадміністрації. Нині проректор з виховної роботи та іміджевої діяльності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

У 2002 р. нагороджена нагрудним знаком "Відмінник освіти України". За популяризацію педагогічної спадщини народного учителя О. А. Захаренка нагороджена нагрудним знаком "Олександр Захаренко". Учасник Міжнародного Руху гуманної педагогіки (Ш. О. Амонашвілі).

HAVRYLIUK (Martynenko), Halyna Mykolaivna

Vice-rector in charge of educational and image work of the Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Philology Department graduate of 1986

She worked as a Russian Language and Literature teacher, vice-principal in charge of teaching and educational work at Cherkasy specialized school No. 18. Since 2000 she was a specialist, first deputy of the head of the Main Department of Education and Science of Cherkasy Region State Administration, in 2012–2014 she was the head of the Department of Education and Science of Region State Administration. Now she is vice-rector in charge of educational and image work of the Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy.

In 2002 she was awarded the badge of Expert of Education of Ukraine. For the popularization of pedagogical legacy of people's teacher O. A. Zakharenko she is awarded with "Oleksandr Zakharenko" badge. She is a participant of the International Humane Pedagogy movement (Sh. O. Amonashvili).

ГАННИЦЬКИЙ Сергій Григорович

Завідувач відділом історії краю XIV–початку ХХ ст. Черкаського обласного краєзнавчого музею, випускник історичного факультету 2002 р.

Досліджує соціокультурні, економічні та політичні трансформації Черкащини XIV – початку ХХ ст. Переможець обласного конкурсу на кращу регіональну екскурсію. Член Національної спілки краєзнавців України.

HANNYTSKYI, Serhii Hryhorovych

Head of the local history of the 14th–early 20th centuries department at Cherkasy Regional Local Lore Museum, History Department graduate of 2002

He researches the socio-cultural, economic and political transformations of Cherkasy region in the 14th–early 20th centuries. Winner of regional contest for the best regional tour. Member of the National Association of Local Lore of Ukraine.

ДРИБАС Валерій Миколайович

Голова Черкаської обласної ради спортивного товариства "Україна", випускник факультету фізичного виховання 1964 р.

Дворазовий чемпіон Європи (1965, 1969), срібний призер чемпіонатів світу (1966) і Європи (1967, 1969), чемпіон СРСР (1965), неодноразовий чемпіон України з веслування на байдарках і каное. Тренери – А. Хімич, В. Ковбановський.

DRYBAS, Valerii Mykolaiovych

Head of Cherkasy region council of Ukraine sports association, Physical Education Department graduate of 1964

Two-time Europe champion (1965, 1969), silver winner of world (1966) and Europe (1967, 1969) championships, the USSR champion (1965), multiple champion of Ukraine in kayaking and canoeing. Coaches – A. Khimych, V. Kovbanovskyi.

ДУБИНА Дмитро Васильович

Професор кафедри ботаніки Київського національного університету імені Тараса Шевченка, провідний спеціаліст відділу геоботаніки та екології фітосистем Інституту ботаніки Національної академії наук України, доктор біологічних наук, випускник природничого факультету 1971 р.

За його безпосередньої участі створено Дунайський біосферний заповідник та Азово-Сиваський національний природний парк. Член авторського колективу з підготовки нового видання "Зеленої книги України". Президент Всеукраїнського комітету підтримки Програми ООН з навколошнього середовища. Лауреат Державної премії України у галузі науки і техніки (2005).

DUBYNA, Dmytro Vasylivych

Professor of the chair of Botany of Taras Shevchenko Kyiv National University, leading specialist of the department of geobotany and the ecology of phytosystems of the Institute of Botany of the National Academy of Sciences of Ukraine, Doctor of Biology Sciences, Natural Sciences Department graduate of 1971

He personally participated in the creation of Dunay biosphere preserve and Azov-Syvash national natural park. He is a member of the group of authors creating the new edition of the Green Book of Ukraine. He is the president of the All-Ukrainian committee of supporting the UN Environmental Program. Laureate of the State Prize of Ukraine in the area of science and technology (2005).

ЗАХАРЕНКО Олександр Антонович (1937–2002)

Український педагог, громадський діяч, удостоєний звань “Заслужений учитель УРСР”, “Народний учитель СРСР”, академік Академії педагогічних наук України, директор відомої в Україні авторської школи у селі Сахнівка Черкаської області, випускник фізико-математичного факультету 1959 р.

Трудову діяльність розпочав у 1959 р. учителем фізики та математики Сахнівської школи Корсунь-Шевченківського району, у 1966 р. призначений її директором і пропрацював на цій посаді 35 років. Створив нову систему громадянського, сімейного та трудового виховання, на практиці реалізував ідею школи-родини, школи, життя якої тісно перепліталося з життям села, його історією. Школі надано офіційний статус “Авторська школа О. А. Захаренка” (2002). Міністерством освіти і науки України запроваджено нагрудний знак “Олександр Захаренко”.

Нагороджений орденами Леніна, “Знак Пошани”, медалями “За трудову відзнаку”, “За доблесний труд”, медаллю “А. С. Макаренко”, іншими відзнаками. Неодноразово обирається депутатом різних рівнів – від сільської Ради до Верховної Ради СРСР.

Був членом-кореспондентом Академії педагогічних наук СРСР і академіком-засновником Академії педагогічних наук України.

ZAKHARENKO, Oleksandr Antonovich (1937–2002)

Ukrainian teacher, public figure, Merited Teacher of the Ukrainian SSR, Merited Teacher of the USSR, Academician of the Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine, principal of the original Sakhnivka school in Cherkasy region well-known in Ukraine, Physics and Mathematics Department graduate of 1959

He started working in 1959 as Physics and Mathematics teacher at Sakhnivka school in Korsun-Shevchenkivskyi district; in 1966 he was appointed its principal and worked in this position for 35 years. He created a new system of civil, family and labour education, he practically implemented the idea of a school as a family, the school, the life of which is closely intertwined with the life of the village and its history. The school was given the official status of Original O. A. Zakharenko School (2002). The Ministry of Education and Science of Ukraine introduced “Oleksandr Zakharenko” badge.

He is awarded with the Order of Lenin, the Order of the Badge of Honour, medals For Distinguished Labour, For Labour Valour, A. S. Makarenko medal, other awards. Many times he was elected a deputy of various levels – from the Village Council to the Supreme Council of the USSR.

He was a Corresponding Member of the Academy of Pedagogy Sciences of the USSR and a founding academician of the Academy of Pedagogy Sciences of Ukraine.

КОНОНЕНКО Ірина Сергіївна

Іноземний кореспондент проекту Radio Free Europe, випускниця факультету української філології 2007 р.

Працювала у газеті “День”, діловому щотижневику “Дело”, бізнес-каналі УБР, телерадіокомпанії “Україна”. Отримала запрошення і працює іноземним кореспондентом у одному з кращих проектів Radio Free Europe / Radio Liberty, у телепрограмі “Настоящее время”.

KONONENKO, Iryna Serhiivna

Foreign correspondent of Radio Free Europe project, Ukrainian Philology Department graduate of 2007

She worked at the Den newspaper, business weekly Delo, UBR business-TV-channel, TV and radio company Ukraina. She was invited and now works as foreign correspondent at one of the best projects of Radio Free Europe / Radio Liberty, the TV-show Present Time.

КОРОТЯЄВА (Цимбал) Леся Миколаївна

Старший психолог відділу психологічного забезпечення та соціально-гуманітарної роботи центру забезпечення діяльності Управління Державної служби надзвичайних ситуацій України у Черкаській області, майор служби цивільного захисту, випускниця психологічного факультету 2006 р.

Відзначена Грамотою “Кращий працівник управління ДСНС у Черкаській області”, Почесною грамотою Черкаської обласної державної адміністрації та Черкаської обласної ради, медаллю за заслуги Академії пожежної безпеки.

KOROTIAIEVA (Tsymbal), Lesia Mykolaivna

Chief psychologist of the department of psychological support and social-humanitarian work of the Centre for supporting the activity of the Department of the State Emergency Service of Ukraine in Cherkasy region, Civil Defence Major, Psychology Department graduate of 2006

She is conferred a diploma of Best Worker of the Department of the State Emergency Service of Ukraine in Cherkasy region, Certificate of Commendation from Cherkasy Region State Administration and Cherkasy Region Council, medal for service from Fire Safety Academy.

ЗАЖИРКО Микола Петрович

Директор Черкаського кооперативного економіко-правового коледжу, кандидат психологічних наук, удостоєний звання «Заслужений працівник освіти України», випускник природничого факультету 1971 р.

Голова ради директорів I-II рівня акредитації Черкаської області. Нагороджений медалями “За трудову доблесть”, “Десять років незалежності України”, грамотою Президента України, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України. Член-кореспондент Міжнародної кадрової академії. Віце-президент обласного відділення Української спілки промисловців і підприємців.

ZAZHYRKO, Mykola Petrovych

Director of Cherkasy Cooperative Economics and Law College, Candidate of Psychology Sciences, Merited Educator of Ukraine, Natural Sciences Department graduate of 1971

Chairman of the board of principals of the 1st and 2nd level of accreditation of Cherkasy region. He is awarded with medals For Labour Valour, Ten Years of Independence of Ukraine, Certificate of Commendation of the President of Ukraine, Certificate of Commendation of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Corresponding Member of the International Personnel Academy. Vice-president of the regional branch of Ukrainian Association of Manufacturers and Entrepreneurs.

КРИШТОПА Максим Валерійович

Начальник Головного управління Державної фіiscalної служби України у Черкаській області, випускник історичного факультету 2001 р.

Удостоєний відзнаки ДПА України “За честь і службу”. Має спеціальне звання – радник податкової та митної справи I рангу.

KRYSHTOPA, Maksym Valeriovych

Head of the Main Department of the State Fiscal Service of Ukraine in Cherkasy Region, History Department graduate of 2001

He is awarded with the badge of the State Tax Administration of Ukraine For Honour and Service. He has a special title – tax and customs advisor of the 1st rank.

КУЛІШ Вадим Вікторович

Дослідник в науковій групі Сінгапурського Національного університету, випускник фізичного факультету 2008 р.

Переможець Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (2008). За міжнародною стипендією навчався в аспірантурі Наньянгського технологічного університету (Сінгапур), захистив дисертацію. Автор 20 наукових статей в міжнародних журналах.

KULISH, Vadym Viktorovych

Researcher at scientific group of Singapore National University, Physics Department graduate of 2008

Winner of all-Ukrainian contest of student scientific works (2008). On international scholarship he attended postgraduate courses at Nanyang Technological University, Singapore, defended a dissertation. Author of 20 scientific articles in international journals.

ЛАЗУРЕНКО Валентин Миколайович

Проректор з гуманітарно-виховних питань Черкаського державного технологічного університету, доктор історичних наук, професор, випускник історичного факультету 1998 р.

Автор історико-краєзнавчого навчального посібника "Історія Чигиринщини", серії "Бібліотека історичної пам'яті "Джерела Вічності", близько 300 наукових праць. Ініціював створення в університеті Центру національно-патріотичної гідності.

Заступник голови правління Черкаської обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Почесний краєзнавець України, Почесний працівник туризму України. Лауреат обласної краєзнавчої премії імені Михайла Максимовича та премії імені Олександра Захаренка. Почесний громадянин сіл Новоселиця та Суботів Чигиринського району. Академік Академії наук вищої освіти України.

LAZURENKO, Valentyn Mykolaiovych

Vice-Rector in charge of humanitarian and educational work of Cherkasy State Technological University, Doctor of History Sciences, Professor, History Department graduate of 1998

Author of historical-local-lore manual History of Chyhyryn Area, Historical Memory Library "Sources of Eternity" series, around 300 scientific works. He initiated the creation of the Centre of National-Patriotic Dignity at the University.

Vice-head of the board of Cherkasy regional organization of the National Association of Local Lore of Ukraine. Honorary Local Lore Expert of Ukraine, Honorary Worker of Tourism of Ukraine. Laureate of regional Mykhailo Maksymovich local lore prize and Oleksandr Zakharenko prize. Honorary citizen of the villages of Novoselytsia and Subotiv, Chyhyryn district. Academician of the Academy of Higher Education Sciences of Ukraine.

МАКАРЕНКО Володимир Миколайович

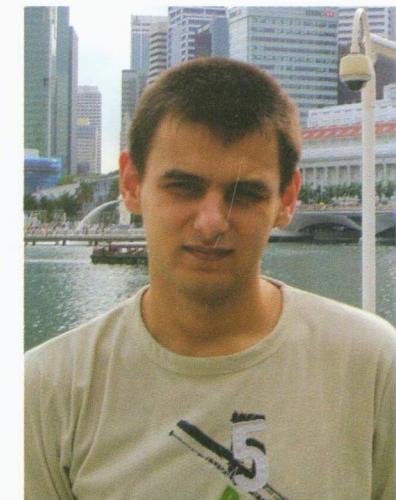
Вчитель української мови та літератури Вознесенської ЗОШ I–III ступенів Золотоніського району, удостоєний звання "Заслужений вчитель України", випускник філологічного факультету 1983 р.

Учитель-методист. Переможець Всеукраїнського конкурсу "Вчитель року" (1999). Учасник створення шкільного етнографічного музею, в якому понад 500 експонатів. Разом із учнями-краєзнавцями здійснює дослідницький проект «Історичними стежками села Вознесенського».

MAKARENKO, Volodymyr Mykolaiovych

Ukrainian Language and Literature teacher at Voznesenske comprehensive secondary school of grades I–III, Zolotonosha district, awarded with the title of Merited Teacher of Ukraine, Philology Department graduate of 1983

Methodologist Teacher. Winner of the All-Ukrainian contest "Teacher of the Year" (1999). He participated in the creation of the school ethnography museum that contains over 500 exhibits. Together with the local lore pupils he implements the research project entitled Historical Paths of Voznesenske Village.

МАЛІЙ Олександр Іванович

Науковий співробітник в Університеті Осло (Норвегія), випускник ННІ фізики, математики та комп’ютерно-інформаційних систем 2010 р.

За міжнародною стипендією навчався в аспірантурі Наньянгського технологічного університету (Сінгапур), захистив дисертацію. Працював науковим співробітником кафедри машинознавства Національного університету Сінгапуру.

MALYI, Oleksandr Ivanovich

Researcher at the University of Oslo (Norway), Educational-Scientific Institute of Physics, Mathematics and Computer and Information Systems graduate of 2010

On international scholarship he attended postgraduate courses at Nanyang Technological University, Singapore, defended a dissertation. He worked as researcher at the chair of theoretical engineering at the National University of Singapore.

ЛОБОДА Олександр Андрійович

Старший науковий співробітник відділу хімії, фізики і біології води Інституту колоїдної хімії і хімії води Національної академії наук України, доктор хімічних наук, випускник природничого факультету 1998 р.

Навчався в докторантурі Королівської Технологічної Вищої школи (Швеція), проходив стажування і працював в університетах Швеції, Франції, Японії, Греції, Норвегії. Співпрацює з університетом Граца (Австрія). є співорганізатором та головуючим симпозіуму в рамках міжнародної конференції комп’ютерних методів у науці та техніці (ICCMSE). Член Королівського Хімічного Товариства Великобританії (RSC).

LOBODA, Oleksandr Andriiovych

Senior researcher of the department of Water Chemistry, Physics and Biology at the Institute of Colloid Chemistry and Water Chemistry of the National Academy of Sciences of Ukraine, Doctor of Chemistry Sciences, Natural Sciences department graduate of 1998

He attended postgraduate courses at the Royal Institute of Technology (Sweden), did internship and worked at universities of Sweden, France, Japan, Greece, Norway. He cooperates with the University of Graz (Austria). He is a co-organizer and the chairperson of the symposium within the framework of the International Conference of Computational Methods in Sciences and Engineering (ICCMSE). Member of the Royal Society of Chemistry (RSC), the UK.

МАЛИНОВСЬКИЙ Олексій Петрович

Громадський діяч, депутат Верховної Ради України IV–V скликань, випускник фізико-математичного факультету 1977 р.

Займається благодійністю, підтримує творчу інтелігенцію, за його сприяння були видані книги близько 35 поетів та письменників Черкащини. Брав безпосередню участь в організації та проведенні на базі ЧНУ міжнародних наукових конференцій, придбанні рентгенівського спектрометра та обладнання для лабораторій університету. Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України (2005), відзнакою "Почесний громадянин Черкащини" (2006). Один із засновників (1991) Соціалістичної партії України.

MALYNOVSKYI, Oleksii Petrovych

Public figure, Deputy of the Verkhovna Rada of Ukraine of the 4th and 5th convocations, Physics and Mathematics Department graduate of 1977

He does charity work, supports creative intelligentsia, with his support the books of approximately 35 poets and writers of Cherkasy area are published. He personally participated in organizing and holding international scientific conferences at the ChNU, in purchasing an X-ray spectrometer and other equipment for the University laboratories. He is awarded with the Certificate of Commendation from the Verkhovna Rada of Ukraine (2005), the diploma of Honorary Citizen of Cherkasy area (2006). He is one of the founders of the Socialist Party of Ukraine (1991).

МАТЮШЕНКО Василь Панасович

Заслужений працівник культури України, випускник філологічного факультету (українське відділення) 1969 р.

На творчому шляху Василя Матюшенка – Черкаський державний заслужений український народний хор, ансамбль пісні і танцю “Льонок” (Житомир), ансамбль “Росава”. З дружиною Діаною склали самобутній дует української пісні. Нагороджений орденом “За заслуги” III ступеня, почесною відзнакою “За заслуги перед Черкащиною”, пам'ятним знаком “За заслуги перед містом Черкаси”. Почесний громадянин міста Городище.

MATIUSHCHENKO, Vasyl Panasovych

Merited Worker of Culture of Ukraine, Philology Department (Ukrainian division) graduate of 1969

The creative path of Vasyl Matiushenko includes Cherkasy State Merited Ukrainian Folk Choir, song and dance ensemble “Lionok” (Zhytomyr), ensemble “Rosava”. Together with his wife Diana they formed an original duet of Ukrainian song. He is awarded with the Order of Merit, third class, commendation For the Services to Cherkasy Area, commendation badge For Services to the City of Cherkasy. Honorary citizen of the city of Horodyshche.

ОЧЕРЕТИНА Тетяна Борисівна

Головний редактор Черкаської обласної газети “Нова доба”, випускниця факультету української філології 1997 року.

Працювала головним редактором регіональних журналів “Партнер-Черкаси”, “Ритм України”, “Черкащина”, начальником управління інформаційної політики Черкаської облдержадміністрації.

OCHERETIANA, Tetiana Borysivna

Chief editor of Nova Doba newspaper in Cherkasy, Ukrainian Philology Department graduate of 1997

She worked as chief editor of regional magazines Partner-Cherkasy, Rytym Ukrayny, Cherkashchyna, head of the informational policy department of Cherkasy Region State Administration.

СТОІН (Шулькіна) Світлана Нісонівна

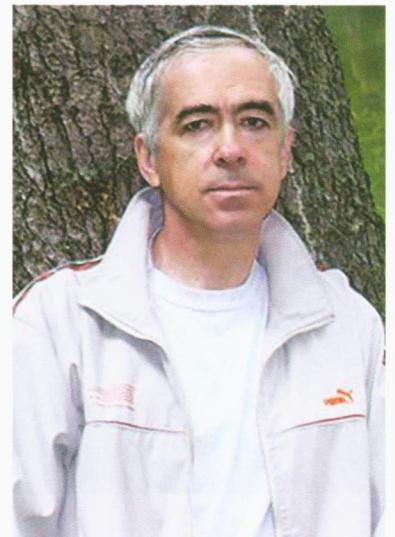
Директор Всеізраїльської школи “Мофет” при Міністерстві освіти Ізраїлю, випускниця філологічного факультету 1977 р.

Працювала вчителем, заступником директора школи № 25, а потім № 31 в Черкасах. Ініціювала відкриття спеціалізованих класів педагогічного профілю при Черкаському педінституті – історичного, філологічного, біологічного, спортивного. Відмінник народної освіти України. З 1995 р. проживає в Ізраїлі.

STOIN (Shulkina), Svitlana Nisonivna

Director of All-Israel Mofet School at the Ministry of Education of Israel, Philology Department graduate of 1977

She worked as a teacher, vice-principal of school No. 25, then No. 31 in Cherkasy. She initiated the opening of specialized pedagogy-oriented classes at Cherkasy Teachers-Training Institute – the historical, philological, biological and sports ones. Expert of People's Education of Ukraine. Since 1995 she lives in Israel.

САМАРСЬКИЙ Олександр Сергійович

Український дипломат, кандидат філософських наук, випускник природничого факультету 1998 р.

Працював вчителем біології, викладачем кафедри філософії Житомирського педінституту. З 1994 р. – на дипломатичній роботі – очолював управління інформаційного забезпечення та іміджової політики, а пізніше – Департамент інформаційної політики Міністерства закордонних справ України, працював у складі місії ОБСЄ у Нагірному Карабасі, Надзвичайним і Повноважним послом України в Ісламській Республіці Іран. Ініціатор створення в Україні Центру дослідження Росії (2015).

SAMARSKYI, Oleksandr Serhiiovych

Ukrainian diplomat, Candidate of Philosophy Sciences, Natural Sciences Department graduate of 1998

He worked as Biology teacher, instructor at the chair of Philosophy at Zhytomyr Teachers-Training Institute. Since 1994 he worked in diplomacy area – headed the department of informational support and image policy, and later the Department of Informational Policy of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, worked as a member of OSCE mission in Nagorno-Karabakh, Ambassador extraordinary and plenipotentiary of Ukraine in the Islamic Republic of Iran. He was an initiator of creating the Centre for the Research of Russia (2015) in Ukraine.

СТЕПАНЧЕНКО Сергій Іванович

Директор компанії ТОВ “ТЕКО ТРЕЙД” (стоїть – третій зліва), випускник фізико-математичного факультету 2003 р.

Заснована ним у 2008 р. компанія однією з перших в Україні запропонувала інноваційні рішення з GPS-моніторингу та контролю витрат палива для транспортних засобів як приватних осіб, так і підприємств. Чверть працівників компанії – випускники ННІ фізики, математики та комп’ютерно-інформаційних систем університету.

STEPANCHENKO, Serhii Ivanovich

Director of TOV TEKO TREID company, Physics and Mathematics Department graduate of 2003

In 2008 he established the company, which was the first in Ukraine to offer innovative solutions for GPS-monitoring and fuel consumption for vehicles both for individuals and companies. A quarter of the company workers are graduates of the Educational-Scientific Institute of Physics, Mathematics and Computer and Informational Systems of the University.

ТОМІЛЕНКО Сергій Антонович

Виконуючий обов'язки першого секретаря Національної спілки журналістів України, удостоєний звання “Заслужений журналіст України”, випускник фізико-математичного факультету 1998 р.

Працював заступником редактора газети “Молодь Черкащини”, головним редактором газети “Нова доба”. Засновник і керівник проекту Procherk.info.

TOMILENKO, Serhii Antonovych

Acting first secretary of the National Union of Journalists of Ukraine, Merited Journalist of Ukraine, Physics and Mathematics Department graduate of 1998

He worked as vice-chief editor of the Molod Cherkashchyny newspaper, chief editor of Nova Doba newspaper. Founder and the head of the Procherk.info project.

ХІМІЧ Андрій Іванович

Український спортсмен з веслування на каное, випускник факультету фізичного виховання 1959 р.

Чемпіон Олімпійських ігор у Токіо (1964), дворазовий чемпіон Європи (1961, 1965), чемпіон СРСР (1961–1966). Працював тренером збірних команд СРСР і Болгарії. Нагороджений медалями “За трудову доблесть” та “За трудове оточчие”, медаллю “За особливі заслуги” (Болгарія). Заслужений майстер спорту, заслужений тренер УРСР.

KHIMICH, Andrii Ivanovych

Ukrainian Canoe Rowing Athlete, Physical Education Department graduate of 1959

Champion of Tokyo Olympic Games (1964), two-time Europe champion (1961, 1965), the USSR champion (1961–1966). He worked as a coach of the USSR and Bulgaria national teams. He is awarded with medals For Labour Valour and For Labour Achievement, the medal For Special Services (Bulgaria). Merited Master of Sport, Merited Coach of the Ukrainian SSR.

ХОЛОДЕНКО Наталія Володимирівна

Тележурналістка, кандидат філософських наук, випускниця психологічного факультету 2005 р.

Авторка і ведуча першої міжнародної онлайн-програми “Школа близьких стосунків”. Розробник і ведуча програми навчання “Школа психології Наталії Холоденко”. Експерт ТБ-шоу СТБ “Врятуй нашу сім'ю”, “Один за всіх”, “Все буде добре”, а також ТБ-шоу інших українських каналів (“1+1”, “Україна”).

KHOLODENKO, Natalia Volodymyrivna

TV journalist, Candidate of Philosophy Sciences, Psychology Department graduate of 2005

Author and anchor of the first international online-show the School of Close Relations. Developer and anchor of the educational show Psychology School of Natalia Kholodenko. Expert at STB channel TV-shows Save Our Family, One For All, All Will Be Well, as well as at TV-shows of other Ukrainian channels (1+1, Ukraina).

ХРИСТАНІНОВА (Коваленко) Раїса Олександрівна

Завідувач кафедри української мови та методики викладання фахових дисциплін Бердянського державного педагогічного університету, доктор філологічних наук, випускница філологічного факультету 1982 р.

Досліджує проблеми функційно-категорійної граматики сучасної української мови, зокрема багатовимірну організацію речення. Автор понад ста наукових праць. Нагороджена нагрудними знаками “Відмінник освіти України” (2004), “За наукові та освітні досягнення” (2014).

KHRISTIANINOVA (Kovalenko), Raisa Oleksandrivna

Head of the chair of Ukrainian Language and Methods of Teaching Special Disciplines of Berdiansk State Pedagogical University, Doctor of Philology Sciences, Philology Department graduate of 1982

She researches the issues of functional-category grammar of the current Ukrainian language, in particular the multidimensional organization of a sentence. Author of over 100 scientific works. She is awarded with the badges of Expert of Education of Ukraine (2004), For Scientific and Educational Achievements (2014).

ЧАБАН Наталія Анатоліївна

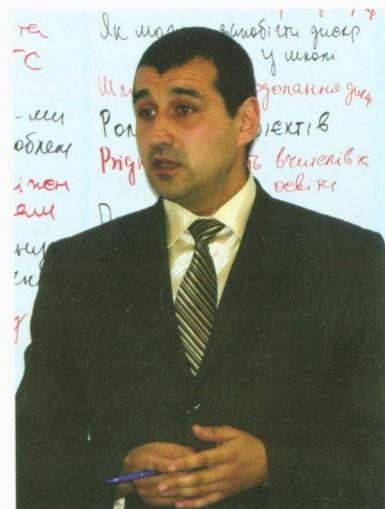
Голова департаменту Кентерберійського університету (Нова Зеландія), доктор наук, випускница факультету іноземних мов 1993 р.

За пропозицією університету запрошеня до Національного наукового центру з дослідження впливу Європейського Союзу в країнах Азійсько-Тихookeанського регіону і є заступником його керівника. Науковий керівник проекту, до якого входять науковці 27 країн світу. Європейською комісією їй присвоєно почесне звання Jean Monnet Chair. Автор понад 100 наукових публікацій. Президент Асоціації Україністів Австралії та Нової Зеландії.

CHABAN, Natalia Anatoliivna

Department Head at Canterbury University (New Zealand), Doctor of Sciences, Foreign Languages Department graduate of 1993

By the proposition of the University she is invited to the National Scientific Centre for the Research of European Union Influence in the Asia-Pacific Region, and is the centre's vice-head. Research advisor in a project, which includes scientists from 27 countries of the world. European Commission conferred her the honorary title of Jean Monnet Chair. Author of over 100 scientific publications. President of the Ukrainian Studies Association of Australia and New Zealand.

ЧАЛАБІЄВ Руслан Азадович

Директор Канівської загальноосвітньої школи №3, випускник історичного факультету 1999 р.

Переможець Всеукраїнського конкурсу “Вчитель року” (2008), депутат Канівської міської ради. Член журі обласних учнівських олімпіад з історії та права.

CHALABIIEV, Ruslan Azadovych

Director of Kaniv comprehensive secondary school No.3, History Department graduate of 1999

Winner of the All-Ukrainian contest “Teacher of the Year” (2008), deputy of Kaniv City Council. Jury member of regional school Olympiads on History and Law.

ШИНКАРЬОВ В'ячеслав Володимирович

Начальник відділення психологічного забезпечення відділу роботи з персоналом Навчального центру державної прикордонної служби України, майор, випускник психологічного факультету 2012 р.

Був одним з ініціаторів створення відділення психологічного забезпечення. Професійна діяльність пов’язана з відбором кандидатів на військову прикордонну службу.

SHYNKARIOV, Viacheslav Volodymyrovych

Head of Psychological Support Department, Department of Working with Personnel, Training Centre of State Border Guard Service of Ukraine, Major, Psychology Department graduate of 2012

He was one of the initiators of creating the Psychological Support Department. Professional activity is related to the selection of candidates for the military border guard service.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

1. Державний архів Черкаської області (далі – ДАЧО). – Ф. 114. – Оп. 1, спр. 2.
2. ДАЧО. – Ф. Р-193. – Оп. 10, спр. 11.
3. ДАЧО. – Ф. 114. – Оп. 1, спр. 351
4. ДАЧО. – Ф. Р-193. – Оп. 10, спр. 351.
5. ДАЧО. – Ф. Р-630. – Оп. 1, спр. 3.
6. ДАЧО. – Ф. Р-193. – Оп. 1, спр. 49.
7. ДАЧО. – Ф. Р-193. – Оп. 8, спр. 910.
8. Боєчко Ф. Ф. Йти вперед нелегко / Ф. Ф. Боєчко // Черкаський педагогічний. – 1995. – Вересень. № 5.
9. Боєчко Ф. Ф. "...Важливо опиратися на власні здобутки, традиції та реальні можливості" / Ф. Ф. Боєчко // Місто. – 1998. – Серпень.
10. Гайдар. Українці матимуть свій університет / Гайдар // Українська думка. – 16 жовтня. – 1941.
11. Гончаренко І. Педагогічна освіта на теренах генерального округу "Київ" райхскомісаріату "Україна" (1941–1944) / І. Гончаренко // Наукові виклади. – 2011. – № 2. – С. 34–38.
12. Драч О. О. Передісторія Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (початок ХХ ст.) / О. О. Драч // Черкаський національний університет: історія і сучасність. Матеріали конференції, присвяченої 85-річному ювілею ЧНУ ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2007.
13. Клименко Т. А. Історія Черкаського національного університету за документами Державного архіву Черкаської області / Т. А. Клименко // Черкаський національний університет: історія і сучасність. Матеріали конференції, присвяченої 85-річному ювілею ЧНУ ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2007.
14. Комарніцький О. Б. Педагогічні навчальні заклади Черкащини у 20–30-х рр. ХХ ст: реорганізація та формування студентського складу / О. Б. Комарніцький // Наукові записки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки. – 2013. – Т. 23. – С. 416–424.
15. Культурное строительство в Черкасской области. 1917–1980 гг. / Сборник документов и материалов. – Днепропетровск : Промінь, 1989. – 272 с.
16. Ліквідація неписьменності на Черкащині в 20–30-х роках і необхідність відкриття Черкаського педтехнікуму // Місце та роль Черкаського педагогічного інституту у розвитку вітчизняної науки, освіти й культури. Тези доповідей ювілейної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю інституту (грудень 1991 року). – Черкаси, 1991. – С. 7–9.
17. Літопис Черкаської області: Документи свідчать (1954–2004 рр.). Збірник документів та матеріалів. – Черкаси : Вид-во Сан, 2004. – 360 с.
18. Масnenko B. B. Створення і діяльність Черкаського педагогічного вузу в 20-х роках / B. B. Masnenko // Mісце та роль Черкаського педагогічного інституту у розвитку вітчизняної науки, освіти й культури. Тези доповідей ювілейної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю інституту (грудень 1991 року). – Черкаси, 1991. – С. 5–7.
19. Масnenko B. B. Черкаський педагогічний інститут у період окупації 1941–1943 рр. / B. B. Masnenko, O. Kulakivska // Черкащина у контексті історії України. Матеріали Другої науково-практичної конференції Черкащини, присвяченої 60-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр. – Черкаси, 2005. – С. 282–288.
20. Медалієва О. З. Розвиток студентської науки в Черкаському національному університеті / О. З. Медалієва, I. B. Волошин // Черкаський національний університет: історія і сучасність. Матеріали конференції, присвяченої 85-річному ювілею ЧНУ ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2007.
21. Мельниченко В. М. Формування історичної свідомості учнівської молоді – важливий напрямок підготовки майбутніх педагогів / В. М. Мельниченко // Mісце і роль Черкаського педагогічного інституту у розвитку вітчизняної науки, освіти і культури. Тези доповідей ювілейної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю Черкаського державного педагогічного інституту. – Черкаси, 1991. – С. 50–52.
22. Mісце та роль Черкаського педагогічного інституту у розвитку вітчизняної науки, освіти і культури / Тези доповідей ювілейної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю інституту / Упор. I. I. Кукурудза, O. G. Перехрест. – Черкаси, 1991. – 164 с.
23. Ніколенко Д. Ф. Передісторія Черкаського педагогічного інституту / Д. Ф. Ніколенко // Mісце та роль Черкаського педагогічного інституту у розвитку вітчизняної науки, освіти і культури. Тези доповідей ювілейної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю інституту (грудень 1991 року). – Черкаси, 1991. – С. 3–5.
24. Силка Н. Ю. Наукова бібліотека Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького: від джерел до сьогодення / Н. Ю. Силка, О. З. Медалієва // Черкаський національний університет: історія і сучасність. Матеріали конференції, присвяченої 85-річному ювілею ЧНУ ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2007.
25. Тарасенков А. В. Колектив Черкаського державного педагогічного інституту у роки Великої Вітчизняної війни / А. В. Тарасенков // Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку. Матеріали Шостих Всеукраїнських історичних читань. – Кн. 2. – Черкаси, 1997.
26. Черкаський державний педагогічний інститут / Укладач О. Г. Перехрест. – Черкаси, 1991.
27. Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – К.: Світ успіху, 2009.
28. Черкаські вісті. – 1944. – 9 квітня.

ЗМІСТ

Вступне слово ректора університету О. В. Черевка	5
Як все починалося. 1921–1941. В. В. Масленко	6
Час суворих випробувань. 1941–1954. В. М. Мельниченко	20
На чолі вищої освіти новоутвореної області. 1954–1991. Г. М. Голиш	32
У добу незалежності. 1991–2016. С. В. Корновенко, А. Ю. Чабан	52
Навчально-наукові інститути та факультети університету	94
Навчально-науковий інститут іноземних мов	96
Навчально-науковий інститут економіки і права	102
Навчально-науковий інститут української філології та соціальних комунікацій	108
Навчально-науковий інститут історії і філософії	114
Навчально-науковий інститут природничих наук	120
Навчально-науковий інститут педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва	126
Навчально-науковий інститут фізики, математики та комп’ютерно-інформаційних систем	132
Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту і здоров’я	138
Психологічний факультет	142
Факультет обчислювальної техніки, інтелектуальних та управлюючих систем	146
Інститут доуніверситетської підготовки та післядипломної освіти	150
Наукова бібліотека університету імені Михайла Максимовича	154
Професори університету	158
Випускники університету	168
Використані джерела і література	180

Редколегія висловлює подяку за сприяння у виданні книги директорам навчально-наукових інститутів університету Т. М. Десятову (ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва), Н. І. Земзюліній (ННІ історії і філософії), Ю. С. Кононенку (ННІ економіки і права), Ю. О. Ляшенку (ННІ фізики, математики та комп’ютерно-інформаційних систем), Л. А. Нечипоренку (ННІ фізичної культури, спорту і здоров’я), Т. С. Ніновій (ННІ природничих наук), І. І. Погрібному (ННІ української філології та соціальних комунікацій), Л. В. Швидкій (ННІ іноземних мов), деканам факультетів В. І. Салапатову (обчислювальної техніки, інтелектуальних та управлюючих систем), Л. Г. Туз (психологічний), директору інституту доуніверситетської підготовки та післядипломної освіти С. В. Голубу, голові профкому А.І. Стеценку.

У книзі використано матеріали та документи Державного архіву Черкаської області (Т. А. Клименко), обласного краєзнавчого музею (А. А. Кушнір), музею історії університету (В. В. Гоцуляк), наукової бібліотеки університету (Г. М. Голиш), обласної організації Національної спілки краєзнавців України (В. М. Мельниченко); фотоматеріали надані С. Віндрським, О. Єніним, А. Колотило, С. Лисенко, В. Соколовським, О. Титаренком, О. Ганіним.

Крім того, використано окремі фотоматеріали, розміщені в загальнодоступних електронних ресурсах.

УДК 378.4(477.46)
ББК 74.483 (4УКР-4ЧЕК)
Ч-48

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова: О. В. Черевко, д.е.н., проф.

Заступники голови: В. М. Мельниченко, к.і.н., проф.
А. Ю. Чабан, д.і.н., проф.

Члени редколегії: Г. М. Гаврилюк, Г. М. Голиш, к.і.н., доц., Т. В. Запорожець, д. ф.-м. н., доц.,
С. В. Корновенко, д.і.н., проф., Г. І. Мартинова, д. філолог.н., проф.
В. В. Масненко, д.і.н., проф., к.і.н., проф. В. М. Мойсієнко, к.і.н., доц.

Упорядник В. М. Мельниченко

Ч 48 Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. –
Черкаси: «Вертикаль», видавець Кандич С. Г., 2016. – 184 с.
ISBN 978-966-2783-77-3

УДК 378.4(477.46)
ББК 74.483 (4УКР-4ЧЕК)

© В. М. Мельниченко, 2016
© С. А. Кандич, дизайн, обкладинка, 2016

Наукове видання

ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Упорядник:
Василь Миколайович Мельниченко

Літературний редактор Г. І. Мартинова
Технічний редактор, дизайнер С. А. Кандич
Комп'ютерний набір В. М. Мельниченко
Оригінал-макет С. Г. Кандич
Переклад англійською мовою О. Ю. Корніцький

Здано до набору 12.11.2015. Підписано до друку 01.02.2016.
Формат 84x108 1/8. Друк офс. Папір крейдяний.
Гарнітура FrizQuadrata C.
Обл. вид. арк. 23,20. Умов. друк. арк. 20,92. Вид. № 278
Зам. № 02. Наклад 1000 прим.

“Вертикаль”
Видавець та виготовник ПП Кандич С. Г.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК №1335 від 23.04.2003 р.
18000, м. Черкаси, вул. Б. Вишневецького, 2. оф. 6
тел. (0472) 50-07-63, 067-292-21-83